

(b) De Keltische religie (De Vries) ⁱ

voortzetting van doc. 58 (a) De Keltische religie

3.5	(D, V) Het Keltische pantheon.....	6
3.5.1	(D, V, 1) Inleiding tot het Keltische pantheon	7
3.5.1.1	Het oudere onderzoek over de Keltische religie	8
3.5.1.2	De theorie van De Vries over de Keltische religie	9
3.5.2	(D, V, 2) De mythen van de twee veldslagen bij Mag Tuired.....	10
3.5.2.1	De Eerste slag bij Mag Tuired en de regering van Bres mac Elathain	11
3.5.2.2	Nuadu's tweede koningschap en de komst van Lug	12
3.5.2.3	De Tweede slag bij Mag Tuired.....	13
3.5.3	(D, V, 3) De verklaring van de mythen van de twee veldslagen bij Mag Tuired	14
3.5.3.1	Het karakter van de mythologie van de veldslagen bij Mag Tuired	15
3.5.3.2	Bres mac Elathain als vruchtbaarheidsgod.....	16
3.5.3.3	De goden van de eerste, tweede en derde functie	17
3.5.3.4	De misvatting van de Túatha Dé Danann als vruchtbaarheidsgoden	18
3.5.4	(D, V, 4) Meer voorbeelden van het driefunctiesysteem	19
3.6	(D, VI) Gallische goden, slechts bekend uit de beeldende kunst	20
3.6.1	(D, VI, 1) De driekoppige god.....	21
3.6.1.1	Voorstellingen van de driekoppige god.....	22
3.6.1.2	Verklaring van de driekoppige god (1)	23
3.6.1.3	Verklaring van de driekoppige god (2)	24
3.6.2	(D, VI, 2) De godheid in de lotushouding.....	25
3.6.2.1	Voorstellingen van de godheid in de lotushouding	26
3.6.2.2	Betekenis van de lotushouding	27
3.6.3	(D, VI, 3) De godheid met de vogels	28
3.6.3.1	Voorstellingen van godheden met twee vogels	29
3.6.3.2	Nadere beschouwing van de vogelsoort in de voorstellingen van de godheid met de vogels.....	30
3.6.4	(D, VI, 4) De god met de ramskopslang	31
3.6.4.1	Voorstellingen van de god met de ramskopslang	32
3.6.4.2	De betekenis van het slangensymbool.....	33
3.6.5	(D, VI, 5) De <i>genius cucullatus</i>	34
3.7	(D, VII) Heilige dieren.....	35
3.7.1	Inleiding tot de heilige dieren	36
3.7.2	(D, VII, 1) Het hert	37
3.7.2.1	Algemene opmerkingen t.a.v. het hert	38
3.7.2.2	Het hert in de Ierse overlevering	39
3.7.2.3	Het hert in de na-heidense Christelijke periode in Frankrijk	40

3.7.2.4	Het hert in de niet-Keltische gebieden en in de pre-Keltische periode	41
3.7.2.5	Mogelijke verklaringen van het hertensymbool bij de Galliërs	42
3.7.3	(D, VII, 2) De stier	43
3.7.3.1	De stier in namen	44
3.7.3.2	De stier met de drie hoorns in Gallië	45
3.7.3.3	De Tarvos Trigaranus op de zuil uit Parijs en de stier op het altaar uit Trier	46
3.7.3.3.1	Inleiding tot de Tarvos Trigaranus op de zuil uit Parijs en het altaar uit Trier ..	47
3.7.3.3.2	Betekenis van de kraanvogels en de stier in de oudheid	48
3.7.3.4	Conclusie t.a.v. de stier	49
3.7.4	(D, VII, 3) Het paard	50
3.7.5	(D, VII, 4) De ever	51
3.7.6	(D, VII, 5) De hond	52
4	(E) De cultus bij de Kelten	53
4.1	(E, I) De verering van natuurobjecten	54
4.1.1	Inleiding tot de verering van natuurobjecten	55
4.1.2	De verering van bergen en heuvels	56
4.1.3	De verering van rotsen en grote stenen	57
4.1.3.1	Inleiding tot de verering van rotsen en grote stenen	58
4.1.3.2	De steencultus bij de Kelten	59
4.1.4	De verering van bomen	60
4.1.4.1	Inleiding tot de verering van bomen	61
4.1.4.2	Aanwijzingen voor boomverering bij de Kelten	62
4.1.4.3	Boomverering naar soort	63
4.1.4.4	Het woudheilgdom <i>nemeton</i>	64
4.1.4.5	De relatie tussen de druïde en de eik	65
4.2	(E, II) De tempels	66
4.2.1	Inleiding tot de tempels	67
4.2.2	De tempel bij de Kelten	68
4.2.3	De vierkante tempel	69
4.2.4	De ronde of octogonale tempel	70
4.2.5	Het herosgraf als oorsprong van de Keltische tempel	71
4.2.6	Grote Romeins-Keltische tempelcomplexen	72
4.3	(E, III) De Keltische godenbeelden in de pre-Romeinse periode	73
4.3.1	Het probleem van het ontbreken van godenbeelden in de pre-Romeinse periode (1) ..	74
4.3.2	Het probleem van het ontbreken van godenbeelden in de pre-Romeinse periode (2) ..	75
4.3.3	Kritiek van De Vries over het ontbreken van godenbeelden in de pre-Romeinse periode.....	76
4.3.4	Theorie van De Vries over het ontbreken van Keltische godenbeelden in de pre- Romeinse periode.....	77
4.4	(E, IV) De priesters	79
4.4.1	(E, IV, 1) De druïden	80
4.4.1.1	Inleiding tot de druïden	81
4.4.1.2	Caesar over de druïden	82

4.4.1.2.1	Inleiding tot Caesar over de druïden	83
4.4.1.2.2	De druïden als opvoeders	84
4.4.1.2.3	De inhoud van de leer der druïden	85
4.4.1.2.4	De vergaderingen van de druïden	86
4.4.1.2.5	De organisatie van het instituut der druïden	87
4.4.1.2.5.1	De hiërarchische opbouw van het instituut der druïden	88
4.4.1.2.5.2	Het instituut der druïden als religieuze organisatie	89
4.4.1.2.6	De oorsprong van het instituut der druïden	90
4.4.1.2.6.1	Inleiding tot de oorsprong van het instituut der druïden	91
4.4.1.2.6.2	De theorie van De Vries over de oorsprong van het instituut der druïden ..	92
4.4.1.2.6.3	De druïden in IE perspectief	93
4.4.2	(E, IV, 2) De <i>gutuaters</i>	94
4.4.2.1	De bronnen voor de <i>gutuaters</i>	95
4.4.2.2	De functie van de <i>gutuaters</i>	96
4.4.3	(E, IV, 3) De <i>vates</i>	97
4.4.3.1	De bronnen voor de <i>vates</i>	98
4.4.3.2	De functie van de <i>vates</i>	99
4.4.4	(E, IV, 4) Priesteressen	100
4.4.4.1	De vrouwen van Kildare en Mona	101
4.4.4.2	De vrouwen op het eiland in de monding van de Loire	102
4.4.4.3	De vrouwen van het eiland Sena	103
4.4.4.4	Gallische waarzegsters uit de latere keizertijd	104
4.5	(E, V) Het offer	105
4.5.1	Inleiding tot het offer	106
4.5.2	Het mensenoffer	107
4.5.2.1	Algemene opmerkingen t.a.v. het mensenoffer	108
4.5.2.2	Offers na de strijd	109
4.5.2.2.1	Niet-menselijke offers na de strijd	110
4.5.2.2.2	Mensenoffers na de strijd	111
4.5.2.2.3	De vervaardiging van drinkschalen van mensenschedels	112
4.5.2.3	Mensenoffers in vreedestijd	113
4.5.2.4	Mensenoffers i.v.m. orakels	114
4.5.2.5	Overige bijzonderheden en conclusies t.a.v. mensenoffers	115
4.6	(E, VI) De feesten	116
4.6.1	Inleiding tot de feesten	117
4.6.2	Het Imbolc-feest	118
4.6.3	Het Beltene-feest	119
4.6.4	Het Lugnasad-feest	120
4.6.4.1	Algemene opmerkingen t.a.v. het Lugnasad-feest	121
4.6.4.2	Lugnasad in Tailtin	122
4.6.4.3	Lugnasad in het gebied van de godin Carman	123
4.6.4.4	Lugnasad in Emain Macha	124

4.6.4.5	Conclusies t.a.v. Lugnasad.....	125
4.6.5	Het Samuin-feest.....	126
4.6.5.1	Samuin, het feest der doden.....	127
4.6.5.2	De essentie van Samuin.....	128
4.7	(E, VII) De kunst van het voorspellen van de toekomst.....	129
4.7.1	Inleiding tot de kunst van het voorspellen van de toekomst.....	130
4.7.2	Het droom- en visioenorakel.....	131
4.7.2.1	Voedsel als middel tot proscopie.....	132
4.7.2.2	Een dierenhuid als middel tot proscopie.....	133
4.7.2.3	Duimzuigen als middel tot proscopie.....	134
4.7.2.3.1	Bronnen voor duimzuigen als middel tot proscopie.....	135
4.7.2.3.2	De <i>dét fis</i> en de conclusie t.a.v. het duimzuigen.....	136
4.7.3	Het <i>augurium</i> als middel tot proscopie.....	137
5	(F) Het sacrale koningschap.....	138
5.1	Inleiding tot het sacrale koningschap.....	139
5.1.1	De maatschappelijke verhoudingen in Gallië.....	140
5.1.2	De maatschappelijke verhoudingen in Ierland.....	141
5.2	Kenmerken van het sacrale koningschap.....	142
5.2.1	Algemene kenmerken van het sacrale koningschap.....	143
5.2.2	Goddelijke kenmerken van het sacrale koningschap.....	144
5.3	Voorwaarden voor het sacrale koningschap.....	145
5.4	Taboeregels m.b.t. de sacrale koning.....	146
5.5	De keuze van de juiste koning d.m.v. begeleidende ritën.....	147
5.5.1	De rite van de Lía Fáil.....	148
5.5.1.1	Algemene opmerkingen t.a.v. de rite van de Lía Fáil.....	149
5.5.1.2	De rol van de Lía Fáil in de overlevering.....	150
5.5.1.3	De interpretatie van de Lía Fáil.....	151
5.5.2	De rite van het <i>tarbfess</i>	152
5.5.3	De rite van de <i>banais rígi</i>	153
5.5.3.1	Essentie van de <i>banais rígi</i>	154
5.5.3.2	Overleveringen m.b.t. de <i>banais rígi</i>	155
5.5.3.2.1	Ierse mythische verhalen m.b.t. de <i>banais rígi</i>	156
5.5.3.2.2	Niet-Ierse overleveringen m.b.t. de <i>banais rígi</i>	157
5.5.3.2.3	De koningsrite uit de Topographia Hibernica.....	158
5.6	Aanwijzingen voor rituele regicide.....	159
5.6.1	Inleiding tot aanwijzingen voor rituele regicide.....	160
5.6.2	Bijzondere gevallen van de dood van de koning.....	161
5.6.3	Conclusies t.a.v. rituele regicide bij de Kelten.....	162
6	(G) De voorstellingen van het dodenrijk en van het wereldeinde.....	163
6.1	Inleiding tot de voorstellingen van het dodenrijk en van het wereldeinde.....	164
6.2	De zielsverhuizing.....	165

6.2.1	Lucanus over het Keltische geloof in de zielsverhuizing en het commentaar uit de Berner Scholiën	166
6.2.1.1	Lucanus en Commenta Bernensia	167
6.2.1.2	Commentaar van De Vries op Lucanus en Commenta Bernensia.....	168
6.2.2	Ierse bronnen m.b.t. de zielsverhuizing	169
6.3	Monsters van de dood.....	170
6.4	Het schedelgebruik	171
6.4.1	Typen schedels	172
6.4.2	De bedoeling van het schedelgebruik	173
6.5	Het dodenrijk en het paradijs	174
6.5.1	Inleiding tot het dodenrijk en het paradijs.....	175
6.5.2	Graven	176
6.5.3	Helden in de andere wereld	177
6.5.4	Het dodeneiland Βριττανία.....	178
6.5.5	Het eiland der gelukzaligen.....	179
6.5.6	Avalon of Insula Pomorum	180
6.5.7	Het paradijs in Echtra Condla	181
6.5.8	Conclusies t.a.v. het dodenrijk en het paradijs	182
6.6	Het wereldeinde als gevolg van de instorting van de hemelsteun	183
7	Concordantietabel.....	184

3.5 (D, V) Het Keltische pantheon

3.5.1 (D, V, 1) Inleiding tot het Keltische pantheon

3.5.1.1 Het oudere onderzoek over de Keltische religie

- a. Het oudere onderzoek heeft **op grond van het Gallische beeldmateriaal** geconcludeerd dat de Keltische goden
 1. voornamelijk locale godheden waren (J. Vendryes);
 2. vaag van karakter waren wegens de klaarblijkelijke onderlinge uitwisseling van attributen (P. Lambrechts);
 3. pas na aanraking met de Romeinse cultuur zich splitsten in grote goden met een persoonlijk karakter en andere goden (P. Lambrechts, Ch. Renel);
 4. geen pantheon kenden wegens de geïsoleerdheid van de stammen (M.L. Sjoestedt) of omdat dat alleen in een urbane mediterrane cultuur voorkomt (T.G.J. Powell).

- b. Het oudere onderzoek, m.n. A.G. van Hamel, heeft **op grond van het Ierse literaire materiaal** geconcludeerd dat zogenaamde goden als Nuadu, Lug en Manandán slechts schijn zijn:
 1. Goden komen in de bronnen zelden voor.
 2. De 'onsterfelijken' worden door magie opgeroepen, ze hebben weinig persoonlijkheid en hun aanwezigheid is slechts tijdelijk.

- c. **Commentaar van De Vries:**
 1. ad a.4:

Ook de Germaanse stammen leefden geïsoleerd, maar ze kenden wel grote goden als Wodan en Donar die overal ongeveer hetzelfde karakter hadden.
 2. ad a.4:

Zelfs in de IE periode kende men een pantheon.
 3. ad b.1:

In de Christelijke tijd hoedde men zich ervoor, de grote goden van weleer te noemen, maar er is veel bekend over

 - i. dodencultussen;
 - ii. oude feesten;
 - iii. onderwereldvoorstellingen;
 - iv. magie.
 4. ad b.2:

Eeuwen van Christelijke traditie hebben de Keltische goden doen verbleken, maar dat wil niet zeggen dat ze in de heidense tijd niet in al hun kracht voor de gelovigen verschenen.
 5. Er is sprake van wetenschappelijke vooringenomenheid, veroorzaakt door de evolutionistische voorstellingen t.a.v. religie die rond 1900 heersten: de Keltische (maar ook veel Romeinse) goden zouden zich niet verder hebben ontwikkeld dan de animistische fase, in concreto rudimentaire locale goden zonder persoonlijk karakter (E. Anwyl, Warde Fowler).

3.5.1.2 De theorie van De Vries over de Keltische religie

1. De Vries gaat uit van een IE pantheon, verenigd in een driefunctiesysteem:
 - a. De IE deelvolkeren namen dit volledig ontwikkelde polytheïstische systeem over.
 - b. Deze structuur was bij allen dezelfde, bij Kelten, Romeinen, Indiërs of Germanen.
2. De Galliërs kenden **vijf grote goden**, die zelfs aan de Romeinse goden gelijkgesteld werden. Deze voorstelling van zaken komt van Julius Caesar, die er belang bij had goed inzicht in de religie van de Galliërs te verkrijgen.
3. De Kelten kenden een **hoogontwikkelde priesterstand**:
 - a. De Keltische priesters of druiden werden zelfs door klassieke auteurs als filosofen bewonderd (zie 4.4.1.1).
 - b. Deze druiden stonden voortdurend met elkaar in verbinding, dus ook met die op de Britse eilanden. Ze kwamen eenmaal per jaar bijeen o.l.v. een opperdruïde en konden dus zaken van religieuze aard met elkaar bespreken.
 - c. Hieruit blijkt dat de Kelten zeker grote goden kunnen hebben gekend en niet alleen lokale godheden. Het argument van versplintering van de bevolking m.b.t. het religieuze niveau telt dan niet meer.
4. Natuurlijk hadden de Kelten **verschillende soorten goden**, van laag naar hoog: lokale 'lagere' godheden, zoals de Matres voor de gewone mensen met hun huiscultus. Maar men vereerde ook hogere goden tijdens stamceremoniën. En ten slotte zijn er de Jupiter-Gigantzuilen, waaruit het idee van een machtige god spreekt.
5. De **monumenten in Gallië** tonen ons de merkwaardige **geloofswereld van vooral de gewone man**, iets wat bij de Germanen in de latere volksgebruiken naar voren komt.
6. De **Ierse overlevering** van m.n. de mythe van de Eerste slag bij Mag Tuired (Cath Maige Tuired Cunga) laat ons een blik werpen op het **pantheon van de hogere Keltische goden**.

3.5.2 (D, V, 2) De mythen van de twee veldslagen bij Mag Tuired

3.5.2.1 De Eerste slag bij Mag Tuired en de regering van Bres mac Elathain

- a. De Túatha Dé Danann komen aan in Ierland en nemen hun talismannen mee: de kroningssteen Lía Fáil, de speer van Lug, het zwaard van Nuadu en de ketel van Dagda. Ze verbranden hun schepen en verbreiden een tovernevel om zich heen m.b.v. hun magie.
- b. Er ontstaat een strijd met de Fir Bolg, de oerwonders, die de oorlog verliezen en naar de Fomoren vluchten. De hand van Nuadu, de koning van de Túatha Dé Danann, wordt echter afgeslagen door Sreng mac Sengainn, de held der Fir Bolg.
- c. Wegens zijn verminking moet koning Nuadu aftreden. In diens plaats komt Bres, de zoon van Elatha en Ériu. Elatha, een koning der Fomoren, kwam eens aan in Ierland en overweldigde Ériu. Bres mac Elathain werd als knaap door de Túatha Dé Danann geadopteerd.
- d. Intussen vergroten de Fomoren hun macht en hun koningen Indech, Elatha en Tethra leggen de Túatha Dé Danann schattingen op. Ogmha en Dagda moeten slavendienst verrichten en Bres mac Elathain is gierig en laat zijn volk hongeren en dorsten. Als uiteindelijk de dichter Cairbre aan Bres' hof slecht wordt behandeld en daarover een hekeldicht schrijft, moet Bres zijn koningschap opgeven.

3.5.2.2 Nuadu's tweede koningschap en de komst van Lug

- a. Nuadu kan nu weer koning worden, want de geneesheer Dían Cécht heeft voor hem een zilveren hand gemaakt. Dían Céchts zoon, Miach, heeft vervolgens Nuadu's zenuwen en pezen aan de kunsthand bevestigd, zodat de koning deze weer gebruiken kan.
- b. Tijdens een feest in Teamhair meldt Lug zich en noemt de vaardigheden die hij bezit. Maar aangezien het hof al vaklieden heeft met deze vaardigheden, wordt Lug telkens afgewezen. Hij wordt pas binnengelaten na de vraag of er iemand is die al deze kwaliteiten in zich verenigt. Alleen Lug is *samildánach*. Verder bewijst hij zich in een wedstrijd met Ogma en zingt hij drie toverliederen.
- c. Nuadu besluit nu het koningschap tijdelijk aan Lug te laten, aangezien hij alleen hem in staat acht de Túatha Dé Danann te bevrijden van de onderwerping door de Fomoren.

3.5.2.3 De Tweede slag bij Mag Tuired

- a. Nu beginnen de voorbereidingen voor de strijd tegen de Fomoren. De Túatha Dé Danann beschikken over mensen met een bijzondere gave, zoals Goibniu, de smid, Credne, de koperslager, en Dían Cécht, de geneesheer, die doden weer tot leven kan wekken.
- b. Vervolgens wordt Dagda naar de Fomoren gezonden om te spioneren. Zij dwingen hem daar overmatig te eten. Anderzijds zenden de Fomoren Ruadán, zoon van Bres mac Elathain en Brigit, om na te gaan hoe de wapens van de Túatha Dé Danann zo snel vernieuwd worden.
- c. Nadat de eigenlijke slag begonnen is, ontsnapt Lug aan zijn bewakers. (De Túatha Dé Danann willen namelijk niet dat hij zou vechten.) Hij verricht magische handelingen om de vijand in zijn greep te krijgen: hij beweegt zich rond het vijandelijke leger terwijl hij toverliederen zingt, op één voet hinkt en één oog gesloten houdt.
- d. Uiteindelijk doodt Lug de reus met het ene oog, Balor, de kleinzoon van de god Nét. Net wanneer diens dienaren zijn oog openen, waarmee hij dood en verderf kan zaaien, werpt Lug een steen in het oog, zodat die aan de achterkant van Balors hoofd eruit kwam.
- e. Na de slag vraagt Bres om genade. Hij krijgt deze pas, wanneer hij verklaart dat de bewoners van Ierland de aardzegen zullen ontvangen, als ze het ploegen, het zaaien en het oogsten op een dinsdag verrichten.
- f. Het verhaal eindigt met de terugkeer van Dagda's harp uit handen van de Fomoren.

3.5.3 (D, V, 3) De verklaring van de mythen van de twee veldslagen bij Mag Tuired

3.5.3.1 Het karakter van de mythologie van de veldslagen bij Mag Tuired

- a. De genoemde mythologie is eigenlijk een **verzameling verschillende mythen** die oorspronkelijk een zelfstandige status hadden.
- b. Er lijkt sprake te zijn van historische veldslagen, omdat ze zich in Ierland afspelen, maar de **basis is wel degelijk mythisch**:
 1. De eerste veldslag kan men beschouwen als een strijd tussen goden en demonen. De tweede veldslag is er een tussen goden, waarmee gezegd is dat het demonenvolk der Fomoren dus oorspronkelijk goden waren die gedemoniseerd zijn.
 2. Nadat de goden, de Túatha Dé Danann, geëuhemeriseerd waren, werd hun invasie tussen die der Fir Bolg en die der Milesiërs (of Goidelen, de huidige bewoners) ingepast.
 3. De eerste slag bij Mag Tuired vertegenwoordigt de mythe van Nuadu, de tweede die van Lug. Dat beide veldslagen 'toevallig' bij Mag Tuired plaatsvonden is onbelangrijk, aangezien het mythen zijn.
- c. Vervolgens is er het probleem van het **type mythologie** waarmee we hier te maken hebben:
 1. De natuurmythologische invalshoek met een strijd tussen de machten des lichts en der duisternis is reeds lang verlaten (J.A. MacCulloch, J. Rhys).
 2. Er lijken wel overeenkomsten te zijn met de Scandinavische strijd tussen Asen en Wanen (J. Rhys).
 3. De Túatha Dé Danann waren ook geen natuurmachten, i.c. vruchtbaarheidsgoden (zie 3.5.3.4), maar goden van de oorlog (zie 3.5.3.3) met uitzondering van Bres (zie 3.5.3.2).

3.5.3.2 Bres mac Elathain als vruchtbaarheidsgod

Bres mac Elathain is duidelijk als vruchtbaarheidsgod te typeren i.t.t. de andere goden:

1. Alleen zijn moeder kwam uit de Túatha Dé Danann; zijn vader was een Fomor.
2. Bres moest na zeven jaar het koningschap opgeven, omdat de vruchtbaarheid in het land gebrekkig was:
 - a. Hij was gierig tegenover zijn gasten, onder wie de dichter Cairbre, die een hekeldicht (een vervloeking) over Bres schreef.
 - b. Hij liet de mensen verhongeren.
 - c. De oogsten vielen tegen.
 - d. De koeien gaven geen melk.
3. Desondanks moest Bres in staat zijn geweest vruchtbaarheid te verschaffen, getuige de genadeverlening door Lug aan het eind van de oorlog. De voorwaarden hebben alle betrekking op landbouw en veeteelt.
4. Uit deze speciale behandeling van Bres blijkt dat hij eigenlijk tot de goden behoorde en niet tot de demonen, de Fomoren. Daarmee zijn de goden van de vruchtbaarheid, van wie Bres mac Elathain de enige vertegenwoordiger is, en de goden van de oorlog toch verzoend.
5. De naam Bres betekent 'schoon', wat ook van de Germaanse Wane Freyr gezegd wordt.

3.5.3.3 De goden van de eerste, tweede en derde functie

a. De Ierse overlevering:

1. Nuadu:

- i. Hij moet, evenals Bres mac Elathain, het koningschap na zeven jaar opgeven. Maar nu gaat het om het verlies van een hand, waardoor de koning ongeschikt wordt geacht om te regeren.
- ii. Volgens Dumézil kan het afhouden van Nuadu's hand alleen door de demonen (i.c. de Fir Bolg) verricht zijn, zoals Týrs hand door de demonische Fenrir werd afgebeten.
- iii. Mogelijk heeft het verlies van Nuadu's hand dan ook niet in een strijd plaatsgevonden.
- iv. Nuadu, die met het zwaard vecht, vertegenwoordigt volgens Dumézils driefunctiesysteem de eerste functie van de hoogste autoriteit in het priesterlijk-juridische aspect, zoals Týr.

2. **Lug**, die met speer en slinger, dus op afstand, vecht, wordt eveneens met de eerste functie geassocieerd in het magisch-gebiedende aspect, zoals Odin.

3. **Ogma**, wiens kracht vermaard is, hoort tot de tweede functie van de krijgerskaste.

4. **Dagda** is de hoogste god en eveneens een god van de oorlog naast Nuadu, Lug en Ogma.

5. **Goibniu** is de goddelijke smid en daarmee een derdefunctiegod, maar wegens de magische krachten die werden toegedicht aan het smeden van m.n. wapens stond de smid in hoog aanzien.

6. **Dían Cécht** is de god der geneeskunst en daarmee eveneens een derdefunctiegod, maar aangezien de druiden ook de geneeskunst beoefenden, is deze vaardigheid tevens een eerstefunctieattribuut in het priesterlijke aspect

b. De Walisische overlevering:

De zonen van de godin Dōn zijn de Kymrische pendant van het volk van de godin Dana, alleen de namen luiden anders:

1. Gwydion;
2. Gilvaethwy;
3. Amaethon;
4. Gofannon (≈ Goibniu);
5. Arianrhod (dochter).

3.5.3.4 De misvatting van de Túatha Dé Danann als vruchtbaarheidsgoden

De Túatha Dé Danann zijn geen vruchtbaarheidsgoden:

1. Zie 3.5.3.3.
2. Lugnasad is het feest van het heilige huwelijk van Lug en de aardgodin, maar Lug is daarom nog geen vruchtbaarheidsgod (zie 4.6.4.1).
3. De uitdrukking *dei terreni* (Boek van Armagh) zegt niets:
 - a. De goden hadden hun betekenis allang verloren.
 - b. Ze waren *áes síde* geworden, d.w.z. ze waren verbannen naar de *síd* (de voorhistorische grafheuvels, zoals Newgrange, Dowth en Knowth), zodat het onderscheid tussen goden en dodengeesten niet meer getrokken kon worden.
4. Táin bó Cuailnge:
 - a. De Túatha Dé Danann hebben de melk en het koren van de zonen van Mil vernietigd. Pas na de vredessluiting konden de zonen van Mil weer oogsten en melken dankzij de Túatha Dé Danann.
 - b. Commentaar:
 - i. Pas na de verzoening met de vruchtbaarheidsgod Bres mac Elathain brachten de Túatha Dé Danann de zegen der vruchtbaarheid.
 - ii. In het algemeen verlangen boeren van alle goden resultaat van hun werk, zoals de Germaanse Odin en Thor ook bij de bevordering van de vruchtbaarheid betrokken werden.
5. Nadat de Túatha Dé Danann *áes síde* geworden waren en dus geassocieerd werden met de machten van de onderwereld, namen ze ook functies van deze over, zoals de wasdom.

3.5.4 (D, V, 4) Meer voorbeelden van het driefunctiesysteem

1. Het **drietal** m.b.t. de triaden van godinnen, zoals de drie Macha's, drukt niet alleen macht uit, maar ook een **driedeling naar functie**.
2. De **godin van Ierland** wordt door drie godinnen vertegenwoordigd, die op hun beurt met drie goden huwen, die weer de drie sociale klassen vertegenwoordigen:
 - a. **Banba x Eathúr mac Cuill:**
 - i. betekenis:
'zoon van de hazelaar', d.i. de krijgsadel;
 - ii. **Dumézil:**
De hazelaarstaf (*crom chuill*) speelt een rol in de initiatieriten van krijgers.
 - b. **Fótle x Teathúr mac Cécht:**
betekenis:
'zoon van de ploegschaar', d.i. de boerenstand.
 - c. **Ériu x Ceathúr mac Gréine:**
betekenis:
'zoon van de zon', d.i. de koning.
3. De drie gebroeders **Fothad** (en hun bijnamen) tonen eveneens de drie sociale functies:
 - a. **Óendia in t-Airgthech:**
betekenis:
'de enige god' met een bijnaam, verwijzend naar *airget* 'zilver', m.n. de glans van zilver, d.i. de boerenstand.
 - b. **Tréndia in Cairpthech:**
betekenis:
'de sterke god' met een bijnaam, verwijzend naar een strijdswagen, d.i. de krijgsadel.
 - c. **Cáendia:**
betekenis:
'de schone god', d.i. de koning.
4. De vier talismannen van de Túatha Dé Danann:
 - a. de **ketel des overvloeds van Dagda** uit de stad Murias, verwant aan de offervaten van de druiden: eerste functie in het priesterlijke aspect;
 - b. het onoverwinnelijke **zwaard van Nuadu** uit de stad Findias: eerste functie in het heersersaspect;
 - c. de onoverwinnelijke **speer van Lug** uit de stad Gorias: tweede functie;
 - d. de **Lia Fáil**, de kroningssteen van Teamhair uit de stad Falias, die een schreeuw geeft wanneer de rechtmatige koning erop gaat staan, en die als het symbool van de Ierse bodem kan worden beschouwd: derde functie.

3.6 (D, VI) Gallische goden, slechts bekend uit de beeldende kunst

3.6.1 (D, VI, 1) De driekoppige god

3.6.1.1 Voorstellingen van de driekoppige god

- a. Er zijn ongeveer 30 afbeeldingen van een god met drie gezichten (naast elkaar of met elkaar versmolten).
- b. De meeste komen voor op **altaren**, afkomstig uit het gebied rond **Reims**, maar ook zuidelijker tot in Nîmes. Andere op zog. **planetenvazen** uit het gebied tussen Sambre en Maas (AD 200-250).
- c. De driekoppige god kan **geflankeerd** worden door andere goden:
 1. Altaar uit Reims (dép. Marne):
 - i. Apollo en Mercurius;
 - ii. commentaar Berends:
Waarschijnlijk heeft De Vries hier twee monumenten uit Reims met elkaar verward, nl. het altaar waarop de god met het hertengewei (Cernunnos) staat afgebeeld samen met Apollo en Mercurius, en het altaar uit Reims waarop slechts een driekop te zien is.
 2. Beaune (dép. Côte-d'Or):
links een naakte man met een hoorn des overvloeds, die een hond te eten geeft; rechts Pan met hoorn.
 3. Dennevy (dép. Saône-et-Loire):
halfnaakte god en vrouw.
 4. Altaar uit Rueil-Malmaison (dép. Hauts-de-Seine):
onder de driekop een god en een godin (misschien Mercurius en Rosmerta).
 5. Condat (dép. Cantal?):
driekop met gaatjes, misschien ter bevestiging van een hertengewei.
 6. Altaar uit Saintes (dép. Charente-Maritime):
 - i. zijde 1:
een god in lotushouding met torques en beurs en twee vrouwelijke gestalten;
 - ii. zijde 2:
god in lotushouding, Hercules en godin; onder deze goden drie stierenkoppen.
 7. Langres (dép. Haute-Marne):
 - i. driekop met gedraaide hoorns;
 - ii. commentaar:
Uit NO-Gallië komen afbeeldingen van stieren met drie hoorns.

3.6.1.2 Verklaring van de driekoppige god (1)

De meningen verschillen over de identiteit en de betekenis van de driekoppige god:

1. S. Reinach:
 - a. **Mercurius**, zoals die in museum Carnavalet in Parijs met beurs, ram en schildpad;
 - b. commentaar van De Vries:
 - i. Andere goden kunnen ook deze attributen bezitten.
 - ii. Mercurius is soms naast de driekoppige god afgebeeld en is dus niet identiek met hem (zie 3.6.1.1-c.1 en 4).
2. Een niet-Gallische god:
 - a. R. Mowat (De Vries noemt hem M. Mowat = Monsieur Mowat): een provinciale vertolking van Janus Quadrifrons (maar dus geen tricefale god);
 - b. S. Czarnowski: een vertolking van de Etruskische god Gerun uit de Tomba dell'Orco (Corneto) (die geen relatie kan hebben met een NO-Gallische god).
3. De driekoppige god vormt slechts een uitvloeisel van het wijdverbreide populaire religieuze idee van de drievoudigheid:
 - a. goddelijke triaden;
 - b. driefunctiesysteem;
 - c. driekoppigheid, zoals:
 - i. Triglav, de Slavische driekoppige god;
 - ii. de driekoppige 'Thracische Ruiter', een dodengeest;
 - iii. de driekoppige Śiva;
 - iv. de driekoppige Hekate en Geryon.

3.6.1.3 Verklaring van de driekoppige god (2)

1. Driekoppigheid als symbool van **totaliteit**, m.n. **alziendheid**. Dit wordt gezegd van de **zon**, in de klassieke oudheid o.a. gepersonifieerd door de driekoppige Geryon:
 - a. Vergelijk:
Rerum gestarum libri XXXI (XV, 9, 6; door Ammianus Marcellinus):

legimus in monumentis eorum incisum Amphitruonis filium Herculem ad Geryonis et Taurisci saevium tyrannorum perniciem festinasse, quorum alter Hispanias, alter Gallias infestabat; superatisque ambobus ...

‘Wij lezen op hun [Gallische] monumenten waar ingegraveerd staat dat Hercules, de zoon van Amphitryon, zich had gehaast om de wrede tirannen Geryon en Tauriscus te vernietigen, van wie de een Spanje en de ander Gallië onderdrukte. Nadat hij hen beiden had verslagen ...’
 - b. Commentaar:
 - i. J. de Witte, die deze passage heeft aangehaald, benadrukt dat de Gallische driekop echter **meestal niet begeleid wordt door een stier** (Tauriscus = ‘kleine stier’), maar **door een ram**, wat overeenkomt met munten uit Delos waarop ramskoppen staan afgebeeld.
 - ii. Geryon, de personificatie van de zon, woont op het eiland Erytheia in de Okeanos, waarvan de naam (ερυθ- ‘rood’) aanduidt dat dit de plaats is waar de zon ondergaat, misschien identiek aan de tuin der Hesperiden, het land van de eeuwige jeugd.
2. Ook een verband met de **bliksem** kan niet worden uitgesloten, gezien de driekop met de spiraalhoorns uit Langres (zie 3.6.1.1-c.7). In elk geval blijft de symboliek wijzen op een hemelverschijning.
3. Pettazzoni:
 - a. De driekop is zeker de **zon(negod)** die alles ziet en daarom bij eedsafleggingen werd aangeroepen. Op de planetenvazen staat hij in het midden op de plaats van Saturnus.
 - b. Commentaar van De Vries:
 - i. Elke almachtige god kan een drievoudig aspect hebben.
 - ii. Misschien kende de **stam der Remi** een (indrukwekkende) driekoppige god, die zich vandaar heeft verspreid.
4. **Conclusies:**
 - a. Het is niet met zekerheid vast te stellen wie de driekoppige was en wat de symboliek van de drie hoofden was.
 - b. Het is goed mogelijk dat de driekop uit een vóór-Gallische religie is voortgekomen.
 - c. Ook is het mogelijk dat elke almachtige god met drie hoofden werd uitgerust.

3.6.2 (D, VI, 2) De godheid in de lotushouding

3.6.2.1 Voorstellingen van de godheid in de lotushouding

- a. Er zijn meer dan 30 monumenten met een afbeelding van een godheid in kleermakerszit. De meeste zijn afkomstig uit Oost-Gallië. Ook op enkele munten van de Catalauni komt hij voor.
- b. De lotushouding duidt **niet een bepaalde god** aan. Voorbeelden:
 1. ketel uit Gundestrup:
gehoornde god in de lotushouding;
 2. basreliëf uit Reims (dép. Marne);
 3. basreliëf uit Vendœuvres (dép. Indre);
 4. bronzen beeldje uit Autun (dép. Saône-et-Loire):
driekoppige god in lotushouding;
 5. beeldje uit Vesoul (dép. Haute-Saône):
god in Gallische mantel met capuchon en ramskop onder de linkerarm;
 6. Saint-Galmier (dép. Loire):
god om wie zich een slang windt;
 7. Hechtsheim:
naakte god;
 8. beeldje uit Amiens (dép. Somme):
god met een groot linkeroor;
 9. beeldje uit Besançon (dép. Doubs):
idem.
- c. Er zijn ook afbeeldingen van **godinnen in lotushouding**. Voorbeelden:
 1. beeldje uit Besançon:
godin met hertengewei, een schaal en een hoorn des overvloeds;
 2. beeldjes uit onbekende vindplaatsen:
godinnen met hertengewei;
 3. aardenwerkbeeldje uit Étaules (dép. Charente-Maritime):
naakte vrouw.

3.6.2.2 Betekenis van de lotushouding

- a. De lotushouding duidt geen bepaalde godheid aan, maar **elke god kan in theorie wel de lotushouding aannemen.**
- b. De betekenis van de lotushouding:
 1. A. Bertrand, G. Supka, H. Berstl:
overname van de Indische yogahouding als uitdrukking van contemplatie.
 2. S. Reinach:
invloed van de Egyptische god Imhotep.
 3. R. Mowat (met bijval van A. Riese, P. Lambrechts, C. Clemen, P.M. Duval, J. de Vries):
 - i. Volgens Poseidonios (geciteerd door Strabo IV, 3 en Athenaios IV, 36) **kenden de Kelten geen tafel en zaten daarom in kleermakerszit op de grond.**
 - ii. Conclusie:
Deze zithouding was voor de Kelten dus een vertrouwd verschijnsel, waarmee ook elke god of godin kon worden uitgebeeld. De term 'lotushouding' of 'Boeddha-houding' is daardoor verwarrend.

3.6.3 (D, VI, 3) De godheid met de vogels

3.6.3.1 Voorstellingen van godheden met twee vogels

- a. Op verschillende plaatsen zijn monumenten gevonden met afbeeldingen van godheden met twee vogels:
 1. Mont Auxois (bij Alise-Sainte-Reine, départment Côte-d'Or);
 2. Nevers (départment Nièvre):
samen met de hamergod;
 3. Alesia (départment Côte-d'Or):
de vogels staan op de schouders van de godheid, met hun snavels naar deze toegewend + een mannelijke figuur tussen twee vogels en een driekoppige hond;
 4. Compiègne (départment Oise):
idem + nog twee vogels op borsthoogte;
 5. Beaune (départment Côte-d'Or):
idem;
 6. Martigny (départment Manche):
mannelijke figuur met vogels op een kapiteel;
 7. Avenches (Zwits.):
vrouwelijke figuur met vogels op een kapiteel.
- b. De godenfiguur is meestal mannelijk en kan oud of jong zijn.
- c. De vogelsoort is niet vast te stellen. Men twijfelt tussen raven en duiven (zie 3.6.3.2).

3.6.3.2 Nadere beschouwing van de vogelsoort in de voorstellingen van de godheid met de vogels

- a. De **meeste onderzoekers** menen met **duiven** van doen te hebben:
 1. Er zijn voorstellingen van duiven aangetroffen onder wijgeschenken, zoals uit het Gallo-Romeinse heiligdom te Beire-le-Châtel (dép. Côte-d'Or, bij Dijon).
 2. J. Toutain:
In het gebied van de klassieke culturen worden duiven in verband gebracht met vruchtbaarheid.
 3. P.M. Duval:
Misschien zijn duiven orakelvogels, zoals die van Dodona.

- b. **Theorie van De Vries:**
De vogels kunnen heel goed **raven** zijn:
 1. De raaf was een heilig dier in Gallië:
monument uit Saarburg = Sarrebourg (dép. Moselle):
 - i. De godin Nantosvelta houdt in de linkerhand een huisje waarop een raaf zit.
 - ii. Commentaar Berends:
 - (1) Met 'Saarburg' (De Vries) wordt waarschijnlijk het huidige Sarrebourg in Frankrijk bedoeld.
 - (2) Indien het altaar uit Sarrebourg met de afbeeldingen van Sucellos en Nantosuelta wordt bedoeld, dan is er geen raaf te zien op het huisje dat de godin in haar linkerhand houdt.
 2. De vogels lijken de godheid iets in het oor te fluisteren. Vergelijk:
De raven van de Germaanse god Odin, die hem vertellen wat ze in de wereld hebben waargenomen.
 3. De ravenlegende van de stichting van Lugdunum. De raaf was het attribuut van Lug.
 4. De sage van Belovesus en Segovesus, de neven van Ambicatus, die m.b.v. raven de overwinning behalen.
 5. Geographica (door Strabo):
 - i. Aan de kust van de oceaan ligt de 'haven van de twee raven'.
 - ii. Deze raven hadden een witte vleugel en beslechtten twisten.
 6. **Conclusie:**
De raaf was in Gallië een orakelvogel.

3.6.4 (D, VI, 4) De god met de ramskopslang

3.6.4.1 Voorstellingen van de god met de ramskopslang

- a. Er zijn 15 monumenten, de meeste uit NO-Gallië, waarop een god met een slang, voorzien van een ramskop, te zien is:
 1. ketel uit Gundestrup:
Cernunnos met de slang in de hand;
 2. Sommerécourt (dép. Haute-Marne):
mannelijke, bebaarde figuur, van wiens schouders twee slangen hangen;
 3. Lantilly (dép. Côte-d'Or):
man en slang met vissenstaart;
 4. Autun (dép. Saône-et-Loire):
man en slang met vissenstaart;
 5. Vignory (dép. Haute-Marne):
jonge god met slang.

- b. Het Gallische gebied van de vindplaatsen komt overeen met dat van de **Hallstatt-cultuur**, terwijl ze ontbreken in dat van het latere La-Tène-gebied (Champagne). Daarom vermoedt men dat de religieuze voorstelling van de god met de ramskopslang tot de Hallstatt-periode terugreikt.

- c. Voorstellingen van de ramskopslang buiten Gallië:
 1. **De gouden vis uit Vettersfelde (Witaszkowo):**
 - i. Hierop staan afgebeeld:
 - (1) jagende dieren en hun prooi;
 - (2) een zwerm vissen achter een zeemonster met een mensenhoofd;
 - (3) twee ramskoppen als staartvinnen.
 - ii. De vis kan men beschouwen als een variant van de ramskopslang.
 - iii. De goudschat waarvan de vis deel uitmaakt, stamt uit ca 500 v. Chr. en de ornamentiek is verwant aan de Scythische kunst uit Zuid-Rusland.

 2. **Rotssculpturen van Val Camonica:**
gehoornde slang.

 3. **Munten** uit Zuid-Duitsland, Saksen en Bohemen met slang.

 4. **Slangencultus in N-Spanje en Portugal:**
 - i. Het gebied heette Οφιουσσα ('Slangenland', < gr. οφις 'slang').
 - ii. Rond 500 v. Chr. leefden hier de Dragani (< gr. δράκων 'slang') en de Saefes (< gr. σηψ 'gifslang').
 - iii. Ora Maritima (vs. 154 e.v.; door Avienus):

*haec dicta primo Oestrymnis est locos et arva Oestrymnicis habitantibus post multa
serpens effugavit incolas vacuumque glaebam nominis fecit sui*

'Eerst werd dit (land) Oestrymnis ('uiterst westelijk') genoemd door hen die de plaatsen en het gebied van Oestrymnis bewoonden; veel later verjoeg de slang de bewoners en gaf zijn naam aan het lege land (nl. Ophiussa).'

3.6.4.2 De betekenis van het slangensymbool

- a. Het slangensymbool komt bij allerlei goden voor en kan dus niet door de begeleidende goden verklaard worden. Maar het betekent wel dat het **slangensymbool** mogelijk **ouder** is **dan die goden**.
- b. De **wijde verbreiding** en de **hoge ouderdom** van het slangensymbool wijzen op een **oostelijke oorsprong**, zoals bij de Scythen. De Griekse Zagreus had ook de gedaante van een gehoornde slang. Dat maakt een verklaring in de Gallische context des te moeilijker.
- c. De **betekenis van het slangensymbool bij de Galliërs** is onbekend. Mogelijkheden:
 1. F. Guiraud, J. Toutain:
een chtonisch symbool;
 2. P.M. Duval:
vruchtbaarheid en de rijkdom der aarde;
 3. J. Gricourt:
een grafsymbool;
 4. P.M. Duval:
Samen met de ramskop drukt het hele symbool agressieve kracht, zich vernieuwende vruchtbaarheid en boerenwelstand uit;
 5. **conclusie** van De Vries:
Zonder een begeleidende mythe is het slangensymbool met de ramskop niet te verklaren.

3.6.5 (D, VI, 5) De *genius cucullatus*

- a. Er zijn voorstellingen van een kind, gehuld in een mantel met capuchon. Vondsten zijn gedaan in een groot deel van het Keltische gebied. Een dergelijke figuur is echter niet typisch Gallisch, maar komt ook elders voor, zoals de *Telesphoros* uit Pergamon in de eerste twee eeuwen na Chr.
- b. Verklaring van de *genius cucullatus*:
 1. W. Deonna:
verbonden met dood en vruchtbaarheid;
 2. K. Prümm:
een beschermgod van de Aziatische Kelten;
 3. De Vries:
Het gehuld zijn in een mantel duidt op een relatie met de onderwereld (vgl. de Germaanse *Tarnkappe*). De *genius cucullatus* is dan de dode in de gedaante van een kind dat spoedig opnieuw geboren zal worden (zie 6.2.1.2-2).

3.7 (D, VII) Heilige dieren

3.7.1 Inleiding tot de heilige dieren

- a. De evolutionistische theorie, waarbij de hogere anthropomorfe goden van het polytheïsme zich uit een diergestalte zouden hebben ontwikkeld, is achterhaald. Ook **goden in mensengedaante komen in primitieve cultuurvormen** voor.
- b. Het is waarschijnlijker dat **dieren** in de jager- en vroege-planterculturen wegens hun belang zo veel indruk maakten dat hun **verering ten deel viel**.
- c. Daarnaast drukten dieren een **bijzondere eigenschap van een god** uit. Ze zijn a.h.w. een hiëroglief van de goddelijke macht.
- d. Ten aanzien van de Gallische religie moet er rekening mee gehouden worden dat veel dierfiguren uit een oudere niet-Keltische cultuur- en geloofslaag afkomstig zijn.

3.7.2 (D, VII, 1) Het hert

3.7.2.1 Algemene opmerkingen t.a.v. het hert

1. Voor Cernunnos en de hertencultus zie doc. 58.
2. Soms kan het hert als **dodendier** beschouwd worden, wanneer het als voorstelling voorkomt in **graven**, een gebruik dat zeer oud is:
 - a. Vroeg-Romeins graf te Bad Kreuznach:
beeldje van hert of stier;
 - b. Mesolithische graven op Hoëdic en Téviec (bij Quiberon, dép. Morbihan):
hertengewei op de hoofden der doden;
 - c. Scythische graven:
hertengeweien op paardenschedels.

3.7.2.2 Het hert in de Ierse overlevering

De Ierse Kelten, m.n. die in Leinster, hadden blijkbaar een nauwe relatie met het hert:

1. *Oisín* 'hertje' is een nakomeling van Find.
2. *Oscar* 'herten minnend' idem.
3. *Demne* < IE **dam-nijo* 'hertje' is een bijnaam van Find.
4. *Osraige* 'hertenvolk' heet een deel van de Leinsterbevolking. Vergelijk:
 - a. het Germaanse volk der Cherusci (< germ. *herut* 'hart');
 - b. Arminius-Siegfried heeft een bijzondere relatie met het hert.
5. Het edelste jachtwild in de Finn-sage is het hert.
6. De goden Donn en Mongán konden zich in herten veranderen.
7. St. Patrick kon zich eveneens in een hert veranderen.
8. Tuán mac Cairill, een kluizenaar, zou als hert geleefd hebben.
9. Herten zouden langer leven dan mensen.

3.7.2.3 Het hert in de na-heidense Christelijke periode in Frankrijk

a. Tijdens ommegangen werden hertenmaskers gedragen, wat door geestelijken ten zeerste werd afgekeurd:

1. Men spreekt over *cervulum / cervula facere* ('een hert / herten nadoen').
2. Caesarii sermones (door Caesarius van Arles):
Hertenmaskers dragen is een *sordidissimam turpitudinem* ('een zeer verachtelijke schandaligheid').
3. Vita Sancti Hilarii (door Venantius Fortunatus):
In de 6e eeuw was er in Gévaudan (dép. Lozère) het volgende gebruik:

praefixo quidem cervi capite ad imitandum ferae formam conditionem humanam persuasionis diabolicae scelus inclinat

'want wanneer de hertenkop is opgezet om de gedaante van een dier na te bootsen, wordt de menselijke schepping veranderd in de misdaad van de duivelse waan.'

4. Vita Sancti Perminii:
In de 8^e eeuw vaardigt Perminius het volgende verbod uit:

in cervulos et veculas [of: vitulas] in Kalandas vel aliud tempus nolite ambulare

'op de eerste dag van de maand of op een ander tijdstip mag men niet verkleed als hert en als kalf over straat gaan.'

b. Verklaring van deze ommegangen:

1. Vergelijk de Perchten-loop in Beieren.
2. De deelnemers vermomden zich als dieren die doodsdemonen voorstelden, die in de Jul-tijd op aarde terugkeerden. Deze doodsdemonen werden echter ook verbonden met een goede oogst in het komende jaar.
3. Dit is de reden dat de boeren de ommegangen niet gemakkelijk opgaven.

3.7.2.4 Het hert in de niet-Keltische gebieden en in de pre-Keltische periode

- a. J. Weisweiler heeft de hertencultus in niet-Keltische gebieden en in vroeger tijden onderzocht:
 1. **Het arctische gebied van Europa en Azië:**
 - i. Lappen, Groenlanders, Sibirjaken, Samoeden en Mongoliërs vernoemden sterrenbeelden naar hert, eland of rendier.
 - ii. Siberische sjamanen verkleden zich als hert of dragen een hertengewei.
 2. Uit de **IJstijd in Spanje en Zuid-Frankrijk** dateren hertensymbolen.
 3. Als gevolg van de ontmoeting van de **arctische hertencultuur** en de **mediterrane stierencultus** treden in **West-Europa hert en stier naast elkaar** op:
 - i. op rotstekeningen in Iberië en Ligurië;
 - ii. op het altaar van Reims, waarbij hert en stier beide van de geldstroom drinken die de god met het hertengewei laat vloeien.
 - iii. op de Ketel uit Gundestrup, waarop naast hert en stier ook de hond vertegenwoordigd is;
 - iv. op een reliëf uit Differdange;
 - v. in IJsland;
 - vi. in Ierland, waar de beide cultuurstromen gescheiden zijn:
 - (1) *oss*, *dam* en *ag* betekenen 'rund' in Ulster (Cúchulainn-sage);
 - (2) *oss*, *dam* en *ag* betekenen 'hart' in Leinster (Finn-sage).
- b. **Conclusie van Weisweilers theorie:**
 1. Het hert is als belangrijkste jachtdier heilig in de arctische cultuur.
 2. De hertencultus uit de Oude Steentijd kreeg in het Neolithicum een nieuwe functie, die echter niet is vast te stellen.

3.7.2.5 Mogelijke verklaringen van het hertensymbool bij de Galliërs

1. Het hert (nl. als beeldje in het graf) als psychopompos (afgewezen).
2. Het hertengewei als symbool van mannelijke vruchtbaarheid, verbonden met ideeën over een lang leven en eeuwigheid.
3. De god met het hertengewei op het altaar van Reims is een schenker van rijkdom en het hert is vanouds de belangrijkste voedselbron.
4. Het hert treedt soms als zonnensymbool op en is dan wederom een schenker van leven.
5. Het dragen van amuletten van hertshoorn weert boze machten af.
6. **Conclusie van De Vries:**
In 't algemeen kan men stellen dat het **hert geassocieerd wordt met heil en zegen** op allerlei levensgebieden.

3.7.3 (D, VII, 2) De stier

3.7.3.1 De stier in namen

De stier geldt in de Keltische gebieden als **zeer heilig**, wat o.a. blijkt uit diens associatie met verschillende soorten namen:

1. **Stam- en gebiedsnamen**, verwijzend naar de stier:
 - a. Tauria, gebied waar Keltiberiërs woonden;
 - b. Taurini, stam in Gallia Cisalpina;
 - c. Taurisci, stam bij de rivier de Savus (Balkan).
2. **Plaatsnamen**, verwijzend naar de stier:
 - a. Tauriacus (46 x);
 - b. Tarva (= mod. Tarbes (dép. Hautes-Pyrénées));
 - c. Tarvanna (= mod. Thérouanne (dép. Pas-de-Calais));
 - d. Tarvedum (in Noord-Schotland);
 - e. Tarodunum (in Zuidwest-Duitsland).
3. **Rivierenamen**, verwijzend naar de stier:
 - a. Tarf (in Schotland);
 - b. Boyne (< protokelt. **bó-vinda* 'witte koe') (in Ierland);
4. **Persoonsnamen**, verwijzend naar de stier:
 - a. Brogitarus ('gouw-stier');
 - b. Deiotarus ('goddelijke stier');
 - c. Donnotaurus (< protokelt. **dom-no-s* 'rechter, edele, koning' + *taurus*);
5. Stieren naam in de **Ierse sage**:
 - a. **Donn** heet de Ulster-stier in de Táin bó Cuailnge om wiens bezit de strijd gaat. Ook strijden de stieren uit Ulster en Munster zelf met elkaar.
 - b. Commentaar:
 - i. De Vries:
Donn 'de donkerbruine'.
 - ii. Georges Henderson ('Survivals in belief among the Celts'):
Donn betekent 'edele' (zie 4.c), maar werd later verward met *donn* 'donkerbruin', eng. *dun*.
6. **Conclusie van Weisweiler**:

Het belang van het rund in Ierland was zo groot dat de wereld van Ieren er een was van een 'Denken im Rind'.

3.7.3.2 De stier met de drie hoorns in Gallië

- a. De volgende **stiersculpturen met drie hoorns** werden in de cultus gebruikt:
 1. ca 35 talismannen;
 2. de stier uit Martigny-en Valais (Zwits.);
 3. de stier uit Avrigny (dép. Haute-Saône);
 4. de stier uit Maiden Castle (bij Dorchester in Dorset) met drie vrouwelijke figuren op zijn rug.

- b. De driehoornige stier wordt **met andere motieven verbonden**:
 1. met **goden**:
 - i. Apollo (Beire-le-Châtel, dép. Côte-d'Or);
 - ii. Mars (Madrid);
 - iii. godin of vrouw (Moulins, dép. Allier).

 2. met **dieren**:
 - i. ever;
 - ii. hert (Saintes, dép. Charente-Maritime);
 - iii. ram (Moulins, dép. Allier);
 - iv. vogel (Skiernes, Denemarken; waarschijnlijk wordt Skjern bedoeld, Berends).

 3. met **tekens**:

S-spiraal op de stier uit Maiden Castle.

- c. **Verklaring van de drie hoorns**:
 1. De combinatie met de verschillende motieven verklaart niets.
 2. Het drietal heeft zeker religieuze betekenis.
 3. De hoorns op zich drukken stootkracht en agressie uit. Een derde hoorn vergroot deze eigenschap alleen maar.

3.7.3.3 De Tarvos Trigaranus op de zuil uit Parijs en de stier op het altaar uit Trier

3.7.3.3.1 Inleiding tot de Tarvos Trigaranus op de zuil uit Parijs en het altaar uit Trier

- a. Op de zuil uit Parijs staat, behalve Mercurius, Rosmerta en Esus, een stier met afhangend kleed afgebeeld, waarop zich drie kraanvogels bevinden, twee op diens rug en één op diens kop. Achter hem staat een boom.
- b. Op het altaar uit Trier staat Esus met bijl afgebeeld bij een boom, in de kruin waarvan zich een stierenkop en drie kraanvogels bevinden.
- c. **Verklaring van Tarvos Trigaranus:**
 1. Het lijkt een offerdier wegens het afhangende kleed, maar het gebruik van de naam en de drie kraanvogels spreken dit tegen.
 2. De term *trigaranus* is geen verbastering, bijv. van *trikeratos*, maar **wijst duidelijk naar de kraanvogels.**

3.7.3.3.2 Betekenis van de kraanvogels en de stier in de oudheid

1. Betekenis van de kraanvogels:

a. Sage van Ibykos:

- i. Kraanvogels zijn de begeleiders van reizigers en zeelieden.
- ii. Commentaar Berends:
In de Byzantijnse encyclopedie Σουδα worden de kraanvogels als Ibykos' wrekers beschouwd (bron: WP *Ibycus*).

b. Slavisch geloof:

Kraanvogels brengen de zielen der doden naar de eilanden der zaligen.

c. Sage van Theseus en de Minotaurus:

- i. De Kraanvogeldans als nabootsing van het labyrint, d.i. de weg naar het dodenrijk.
- ii. De Minotaurus bevindt zich in het centrum van het labyrint. De **Kraanvogeldans** is dan de viering van de bevrijding uit het labyrint/dodenrijk.

2. Betekenis van de stier in de oudheid:

a. Zie voor de Minotaurus van Knossos hierboven.

b. Op Kreta kende men ook stierenspelen.

c. In Spanje worden van oudsher stierengevechten gehouden.

d. De naam van de *Itali*, naar wie Italië is genoemd, betekent 'kalveren'.

e. Mythe van Europa:

Zeus als stier (Hera heeft de gedaante van een koe).

f. Hettieten en Kanaän:

de goden Teshub en Hadad als stier.

g. Egypte:

Apis-stier.

3.7.3.4 Conclusie t.a.v. de stier

1. De stierencultus in Gallië is geen geïsoleerd fenomeen, maar is wijd verbreid in ruimte en tijd.
2. Dit geldt ook voor de symboolgroep van de stier met de kraanvogels.
3. De **kracht en de vruchtbaarheid van de stier** drukken een **aspect van goden** uit, zodat Teshub en Hadad ook op een stier kunnen staan i.p.v. zelf deze gedaante aan te nemen.
4. De verering van de stier stamt al uit de cultuur van de herdersvolkeren en ging over op die van de landbouwers, zodat de betekenis van het symbool van de stier veranderde: van een relatie met hemel, zon en regen tot schenker van de aardzegen.
5. De **stiersymboliek** is dus **polyvalent** en daarom kan aan het Gallische stiersymbool geen eenduidige betekenis worden gegeven.

3.7.4 (D, VII, 3) Het paard

De functies die het paard in de Keltische samenleving had, zijn verschillend:

1. **Stèle uit Mouriès** (dép. Bouches-du-Rhône) (Hallstatt of La-Tène I):
 - a. ruiterfiguren;
 - b. commentaar:
mogelijk afbeelding van de geheroïseerde dode.
2. Afbeeldingen op **Gallische munten**:
 - a. paarden op munten van bijna alle stammen, m.n. de Belgae;
 - b. Op een munt van Bienos (gebied van de Arverni) staat het paard in een tempel, dus als cultusobject.
 - c. Commentaar Berends:
De leeswijze *Brienos* (De Vries) is waarsch. fout; deze moet zijn *Bienos* of *Beinos* of event. *Belinos* op grond van BIIINOS.
3. Vondsten van **strijdwagens in graven**:
 - a. Deze duiden op het belang van het paard als oorlogsdier en dan is het misschien verbonden met de oorlogsgod.
 - b. Vergelijk het bronzen paardje uit Neuvy-en-Sullias (dép. Loiret), gewijd aan de god Rudiobos.
4. Afbeeldingen van **paardenkoppen op menhirs** uit de grafheuvel Mané-Lud in de gemeente Locmariaquer (dép. Morbihan):
 - a. Paarden hadden een demonen afwerende macht.
 - b. Commentaar Berends:
De 'paardenkoppen' op de 'menhirs' (feitelijk de rechtopstaande stenen van de *dolmen*) worden vaker omschreven als hoorns (vroeger) of vogels (tegenwoordig) (zie het artikel van Serge Cassen in ws. pm.revues.org).
5. **Paardencultus** sinds de Bronstijd:
 - a. Het paard is een dodendier, maar kan ook een zonnelymbol zijn.
 - b. De combinatie paard en boot is ambivalent: zonneboot of dodenschip.
6. **Conclusie**:
De monumenten in Gallië tonen dat het paard allereerst vereerd werd als **helper in de oorlog**, maar ook, hiermee samenhangend, als **dodendier** een rol speelde.

3.7.5 (D, VII, 4) De ever

a. **Vondsten:**

1. Euffigneix (dép. Haute-Marne):
beeldje van man met een afbeelding van een ever op zijn borst;
2. Hallstatt-graven in Beieren:
(echte) evers als grafgift;
3. munten met afbeeldingen van de ever uit het gebied van Somme, Loire, Jura en Rijn.

b. **Commentaar en conclusie:**

1. De Ebuovices en Eburones hebben niets met de ever van doen, wel waarschijnlijk met de ijf.
2. De ever was waarschijnlijk een **symbool van de agressie in de oorlog** en staat daarom vaak op legertekens.

3.7.6 (D, VII, 5) De hond

a. **Vondsten:**

1. ketel uit Gundestrup:
afbeelding van godheid met hond;
2. Nodens-tempel te Lydney Park:
votiefgeschenken in de vorm van een hond;
3. beelden uit het Rijn-Moezel-gebied:
zittende godin met hond op haar schoot;
4. monument uit Baarlo:
Epona met hond op haar schoot;
5. monument uit Mavilly (dép. Côte-d'Or):
Mars met hond en slang.

b. **Commentaar:**

1. Het gebruik van **schoothondjes** van Gallische dames kan ten grondslag liggen aan de afbeeldingen van godinnen met op schoot zittende honden.
2. De hond werd vaak als **dodendier** (doodsdemon) beschouwd, zoals ook nu nog in het Ierse volksgeloof.

4 (E) De cultus bij de Kelten

4.1 (E, I) De verering van natuurobjecten

4.1.1 Inleiding tot de verering van natuurobjecten

- a. De verering van bijzondere natuurverschijnselen en -objecten lijkt primitief, maar is **van alle tijden**. Ze lijken een teken te zijn van het bovennatuurlijke of ze vervullen de mens met eerbied.
- b. De genoemde objecten zouden *mana* uitstralen. Het gaat erom de macht achter de natuurobjecten vast te stellen.
- c. De **verering van de wateren** is reeds ter sprake gekomen. Het water heeft levenbrengende, maar ook vernietigende eigenschappen. Bovendien heeft het gorgelen en kabbelen van bronnen en beekjes iets geheimzinnigs. En het water van een bron komt uit de diepten van de aarde.
- d. Andere objecten die besproken worden, zijn:
 1. **bergen en heuvels** (zie 4.1.2);
 2. **rotsen en grote stenen** (zie 4.1.3);
 3. **bomen en woudheiligheden** (zie 4.1.4).

4.1.2 De verering van bergen en heuvels

- a. De bergcultus was bij de Kelten algemeen verbreid:
 1. **Pyreneeën:**
 - i. wij-inscripties 'aan de bergen';
 - ii. individuele bergen:
 - (1) Andossus;
 - (2) Averanus;
 - (3) Garra;
 - (4) Baesarta.
 2. **Andere delen van Gallië:**
 - i. Albiorix;
 - ii. Baginus;
 - iii. Bergusia;
 - iv. Bergonia;
 - v. Brigindo;
 - vi. Surburus (De Vries schrijft foutief Surturus);
 - vii. Vosegus.
- b. **Commentaar:**
 1. Ook de Grieken vereerden de hoog in de hemel reikende en met eeuwige sneeuw bedekte bergen die vrees en eerbied inboezemden.
 2. Ook heuvels en zelfs lichte bodemverheffingen kunnen heiligheid bezitten, omdat de **aarde** hier blijkbaar **haar macht** vertoont.
 3. Commentaar Berends:
De locatie van de genoemde bergen, behalve de Vogezen, is niet vast te stellen.

4.1.3 De verering van rotsen en grote stenen

4.1.3.1 Inleiding tot de verering van rotsen en grote stenen

- a. De cultus van rotsen die uit de aarde steken en van grote stenen is **zeer oud**, maar bestaat nog steeds.
- b. In de Christelijke periode zijn er vaak **verboden op steencultussen** uitgevaardigd:
 1. Synodale besluiten:
 - i. Arles in 452;
 - ii. Tours in 567;
 - iii. Nantes in 658.
 2. Capitulare AD 789.
- c. In de **pre-IE periode** richtte de steencultus in Gallië zich op de **menhirs** (met vermelding van aantallen) in:
 1. Bretagne:
 - i. Morbihan, 3450;
 - ii. Finistère, 316;
 - iii. Côtes-du-Nord, 343;
 - iv. Ille-et-Vilaine, 438.
 2. Oost-Frankrijk:
 - i. Yonne, 63;
 - ii. Sône-et-Loire, 52;
 - iii. Côte-d'Or, 39.
 3. Religieuze betekenis van de menhirs:
Deze is onbekend. Misschien waren ze bedoeld als zetel van dodengeesten.
- d. **Gekerstende steencultus:**
In sommige kerken bevinden zich rotsen die oorspronkelijk een heidense cultus toebehoorde:
 1. de Wolfgangstein in de Pfarr- und Wallfahrtskirche St. Wolfgang aan de Wolfgangsee (gemeente St. Wolfgang im Salzkammergut, Oostenrijk);
 2. de Heilige Stein in de Wallfahrtskirche Maria Sněžna Svatý Kámen nad Malší ('Maria Schnee beim heiligen Stein') (gemeente Unterhaid, mod. Dolní Dvořiště, Bohemen, Tsjechië).
 3. de Lochstein in de Nikolauskapelle in Waldneukirchen (Oostenrijk).

4.1.3.2 De steencultus bij de Kelten

- a. Ook in de Keltisch-heidense tijd bouwde men **heiligdommen rond bijzondere stenen**, zoals in:
 1. Alesia (dép. Côte-d'Or);
 2. Triguères (dép. Loiret);
 3. Le Mans (dép. Sarthe): een menhir ('Pierre St. Julien') bij de kathedraal.
 4. commentaar Berends:
 - i. ad a.1:
Het is niet duidelijk welke tempel hier bedoeld wordt en ook niet of er ergens een bijzondere steen is aangetroffen.
 - ii. ad a.3:
De 'menhir', die in 1778 bij de kerk is geplaatst, zou deel hebben uitgemaakt van een dolmen; in dat geval is hier sprake van een deksteen (bron: ws. *WP Le Mans Cathedral*).
- b. **Heidense en Christelijke afbeeldingen op menhirs** in:
 1. Chateau De Kernuz (bij Pont-l'Abbé, dép. Finistère): steen met afbeeldingen van Mercurius, Mars en Hercules;
 2. Champ-Dolent (bij Dol-de-Bretagne, dép. Ille-et-Vilaine): steen met kruis erbovenop geplaatst;
 3. ten noorden van Carnac (dép. Morbihan): dolmen met kruis.
- c. **Sage uit Fladdahuan** (Hebriden):
Op het altaar in de kapel ligt een steen, die met water begoten wordt door de vissers wanneer ze wegens windstilte niet kunnen uitvaren. Ze lopen daarbij eerst rond de kapel in de richting van de zon.
- d. Dolmens, cromlechs en menhirrijen (waarvan 15 in Haute-Garonne en 23 in Bretagne) behoren tot het Neolithicum en zijn daarom slechts van secundair belang m.b.t. de Keltische religie.

4.1.4 De verering van bomen

4.1.4.1 Inleiding tot de verering van bomen

- a. Bomen zijn het **mchtigste symbool van de levenskracht der natuur**. Dat bewijzen ze door ieder voorjaar weer uit te botten.
- b. Vooral de **groenblijvende bomen** hebben tot de verbeelding gesproken en tot de overtuiging bij veel volkeren geleid dat het bestaan van de wereld van een **kosmische boom** afhankelijk is. Een dergelijke boom staat in het midden van de wereld met zijn kruin in de hemel en zijn wortels in de onderwereld, zodat hij alle machten met elkaar verbindt. Bij de Noordgermanen heet hij Yggdrasil en bij de Kelten staat hij in Tír inna mBéo.

4.1.4.2 Aanwijzingen voor boomverering bij de Kelten

a. **Namen van stammen m.b.t. bomen:**

1. Eburones en Ebuovices < kelt. *ibor* 'ijf';
2. Lemovices < kelt. **lem* 'olm, iep';
3. commentaar Berends:
Kelt. *ibor* moet zijn kelt. **eburo-s*; *ibor* is Oud-Iers.

b. **Namen van personen m.b.t. bomen:**

1. Mac Dara 'zoon van de eik';
2. Mac Cairthin 'zoon van de lijsterbes';
3. Mac Ibair 'zoon van de ijf';
4. Derdraigin 'dochter van de sleedoorn';
5. Mac Dregin 'zoon van de sleedoorn'.

c. **Inscripties:**

1. Pyreneeën (CIL XIII, 33, 223-225):
wij-inscripties *Fago deo* 'aan de god Beuk' uit Lugdunum Convenarum;
2. Pyreneeën (CIL XIII, 129, 132, 175):
wij-inscripties *Sex arboribus* 'aan de zes bomen' uit Lugdunum Convenarum;
3. Angoulême (dép. Charente) (CIL XIII, 1112):
wij-inscriptie *Deo Roburi et Genio loci* 'aan de god Eik en de plaatselijke genius';
4. Visignot (dép. Côte-d'Or) (CIL XIII, 2843) en Gevrey-Chambertin (CIL XIII, 5468):
 - i. verering van Alisanus (onbekende boom).
 - ii. commentaar Berends:
De vindplaatsen Dijon en Arnay-le-Duc, zoals De Vries vermeldt, moeten zijn Visignot resp. Gevrey-Chambertin volgens de Epigraphik Datenbank.

d. **Goden in relatie tot bomen:**

1. Gleuel (CIL XIII, 8163a) en Deutz (CIL XIII, 8494):
inscripties bij de Ubii m.b.t. bomen;
2. Bibliotheca historica (door Diodorus Siculus):
Apollo wordt vereerd in een ronde tempel in een heerlijk woud in Noord-Gallië.

e. **Christelijke predikers probeerden de boomcultus uit te roeien:**

1. legende van St. Germanus:
vellen van heilige bomen bij Germanen en Litouwers;
2. De vita Sancti Martini (door Paulinus Petricordiensis):
Eind 5^e eeuw probeerde de H. Martinus een heilige naaldboom om te hakken, wat op veel verzet stiet.
3. De boomcultus blijkt onuitroeibaar ondanks pogingen tot kerstening:
 - i. Er zijn nog steeds bomen waarin men lapjes hangt.
 - ii. Er worden heiligenbeelden bij de boom geplaatst door de kerk.
 - iii. Vita S. Albei:
 - (1) Albeus bouwt een kerk die Ymlech Ybair heet:
Vita Sancti Albei:
Sede hic, et edifica ecclesiam Deo, quia in hoc loco magna ciuitas erit in nomine tuo, sicut predixit tibi, que vocabitur Ymlech Ybair.
 - (2) Commentaar:
Ymlech Ybair = Imleach Iubhair 'oever van het meer bij de ijven'.

4.1.4.3 Boomverering naar soort

- a. In Ierland gelden ook nu nog de volgende bomen als heilig:
 1. ijf;
 2. lijsterbes;
 3. meidoorn;
 4. sleedoorn;
 5. vlier;
 6. hazelnoot.

- b. Voor de **heidense cultus** waren belangrijk:
 1. **beuk:**
 - i. Zie 4.1.4.2-c.1.
 - ii. De verering van de beuk in de Pyreneeën zal wel in verband hebben gestaan met de teelt van varkens, die beukenootjes eten.

 2. **ijf:**
 - i. De boom blijft groen en de vruchten zijn giftig, maar dienen ook als geneesmiddel.
 - ii. Kymrische overlevering:
De ijf kan zeer oud worden, nl. 19.683 jaar.

 3. **lijsterbes:**
Zowel bij de Ieren als bij de Schotten wordt de lijsterbes vereerd, waarschijnlijk wegens de rode vruchten die 's winters als voedsel gelden.

 4. **eik:**
 - i. De belangrijkste heilige boom, waarvan de vruchten door varkens kunnen worden gegeten.
 - ii. Logoi (VIII, 8; door Maximus Tyrius; 2^e eeuw na Chr.):
De Kelten vereren Zeus, wiens symbool de eik is.
 - iii. Geographica (door Strabo):
De Galaten vormden een confederatie van drie stammen, de Tectosagi, de Tolistoagi en de Trocmi, en ze vergaderden in een $\Delta\rho\nu\nu\epsilon\mu\epsilon\tau\omicron\nu$, een 'eikheilgdom'.
 - iv. De consulatu Stilichonis (door Claudius Claudianus):
In het Hercynische woud bevindt zich een heiligdom. De eiken in dit woud waren *numinis instar* ('gelijkwaardig aan een godheid').
 - v. Aulularia (door Titus Maccius Plautus):
 - (1) In dit blijspel uit het gebied van de Loire staat het volgende:
ibi sententiae capitales de robore proferentur
'daar werden doodsvonnissen vanaf de eik uitgesproken'
 - (2) Commentaar:
De eik is dus een divinatorische boom, zoals de eik in Dodona.
 - vi. Inscripties m.b.t. de eik (Noord-Italië):
 - (1) Brescia (CIL 05, 4208):
Fatis Dervonibus
 - (2) Milaan (CIL 05, 5791):
Matronis Dervonnis
 - vii. Men eet eikels ter inspiratie:
Commenta Bernensia ad Lucanum:
(Driadae) glandibus comestis divinare fuerant consueti.
'Eiknimfen deden gewoonlijk voorspellingen nadat ze eikels hadden gegeten.'
 - viii. In Ierland was de eik vaak de beschermboom van een stam, zoals de eik van Mugna.

4.1.4.4 Het woudheiligtom *nemeton*

a. Bronnen:

1. Inscriptie uit Vaison-la-Romaine (dép. Vaucluse) (RIG G-172):
Segomaros heeft voor de godin Belisama een νεμητων opgericht.
2. Cartularium uit Quimperlé (dép. Finistère) (AD 1031):
Een woud in Finistère heet *Nemet*.
3. Geographica (door Strabo):
De Galaten hadden hun Δρυνεμετων (zie 4.1.4.3-b.4.iii).
4. Plaatsnamen:
 - i. Augustonemetum (mod. Clermont-Ferrand, dép. Puy-de-Dôme);
 - ii. Nemetodurum (mod. Nanterre, dép. Hauts-de-Seine);
 - iii. Nemetacum (mod. nl. Atrecht, frans Arras, dép. Pas-de-Calais), een stad van de Atrebates;
 - iv. Vernemetum (mod. Willoughby on the Wolds in Nottinghamshire);
 - v. Medionemetum (Zuid-Schotland);
 - vi. Nemetobriga (mod. A Pobra de Trives = Puebla de Trives, in Galicië).

b. Betekenis van *nemeton*:

Het woord was in de hele Keltische wereld bekend en drong zelfs het Oud-Saksisch binnen:

1. Indiculus superstitionum et paganiarum (8^e eeuw) over de Saksen:
de sacris silvarum quae nimidas vocant
'over de heiligdommen van het woud dat ze *nimidas* noemen'
2. J. Vendryes:
gall. *nemeton* ~ oi. *nem* 'hemel(gewelf)'.
3. Vergelijk:
 - i. skt. *nam* 'een buiging maken';
 - ii. lat. *nemus* 'woudheiligtom';
 - iii. gr. νεμος '(bos)weide'.
4. C.-J. Guyonvarc'h:
gall. *nemeton* 1. 'buiging, gewelf', 2. later: 'woudheiligtom'.
5. J. de Vries:
 - i. Reeds in de vóór-Keltische periode bevond het heiligdom zich in een woud (zie de Latijnse en Griekse betekenis).
 - ii. Het *nemeton* is, evenals de *lucus*, een open plek in een bos, dus onder de vrije hemel en beschouwd als een kleine kosmos.

4.1.4.5 De relatie tussen de druïde en de eik

a. Het oudere onderzoek:

De druïden zouden in verband staan met een eikencultus:

1. De etymologie *druïde* < protokelt. **dru-vid* 'eikenkundige' wordt niet meer ondersteund.
2. *Naturalis Historia* (XVI, 95; door Plinius Secundus Maior):
Dat druïden met een gouden sikkels een maretak uit een eik sneden, zegt niets over een eikencultus, maar wel over de maretak.

b. J. Pokorny:

Er is geen verband tussen de druïde en de eik. Hun heilige boom is de lijsterbes.

c. Goldmann:

Er is wel verband tussen de druïden en de eik:

1. Het heilige vuur hangt samen met de godin Brigit.
2. De godin Brigit heeft zich voortgezet in de Heilige Brigitta, wier heilige plaats Kildare was.
3. *Kildare* < *Cilldara* 'kerk van de eik'.

d. J. de Vries:

Er kan best een eikencultus geweest zijn, maar het **verband tussen de druïden en de eik is niet bewezen.**

4.2 (E, II) De tempels

4.2.1 Inleiding tot de tempels

- a. In de oudheid heerste de opvatting dat in vroeger tijden de **goden in de open lucht vereerd** werden:
 1. Historiën (door Herodotus):
bij de Perzen.
 2. Veda:
bij de Indiërs.
 3. De republica (door Cicero):
Xerxes heeft de Griekse tempels in brand gestoken, omdat goden niet in een gebouw vereerd mochten worden.
 4. Germania (door P.C. Tacitus):
bij de Germanen.
- b. De berichtgeving over **Keltische tempels bij de klassieke auteurs** is aldus:
 1. De bello Gallico (VI, 13 en 17; door C.J. Caesar):
De Galliërs kenden een *locus consecratus*.
 2. Vita divi Iuli (54; door Suetonius):
Caesar heeft in Gallië *fana templaque* beroofd.
 3. Hecataeus van Abdera (4^e - 3^e eeuw v. Chr.):
Apollo werd vereerd in een ronde tempel op een eiland voor de kust van Gallië (mogelijk Brittannië).
 4. Ab urbe condita (XXIII, 24; door Livius, 216 v. Chr.):
De Boii hebben een tempel.
 5. Historiæ (2, 32; door Polybius):
De Insubres in Noord-Italië vereeren Athena in een tempel.

4.2.2 De tempel bij de Kelten

- a. De weersomstandigheden in aanmerking genomen, vooral in Noord-Gallië, lijkt het logisch dat men ten minste eenvoudige tempels moet hebben gekend om de cultus te verrichten.
- b. Caesar spreekt niet over tempels omdat
 1. de meeste verder weg in Gallië lagen;
 2. hij een *topos* gebruikte.
- c. Voor eenvoudige **landelijke cultussen** was **geen tempelgebouw** nodig. Wel bestonden er altaren in het vrije veld in de vorm van vierkante zuilen met afbeeldingen van een *patera* of schenkan die libaties aanduiden.
- d. Archeologische vondsten tonen **twee typen tempels**:
 1. de **vierkante tempel** (zie 4.2.3);
 2. de **ronde of octogonale tempel** (zie 4.2.4).
 3. Daarnaast bestonden er met behulp van de Romeinen gebouwde, uitgebreide **tempelcomplexen** die op een van de twee typen gebaseerd waren (zie 4.2.6).

4.2.3 De vierkante tempel

a. Vormgeving:

1. De vierkante tempel bestond uit een **cella met deuropening, omgeven door een open of gesloten hal**. Men werd geacht niet de *cella* te betreden, maar in de richting van de zon de *circumambulatio* te verrichten.
2. **Oorspronkelijk** waren de tempels van **hout**, zoals die in Heathrow (Middlesex).
3. De *cella* kan een gewelfd dak hebben, zoals de tempel van Janus bij Autun (dép. Saône-et-Loire).

b. De tempel te Elst (Nederland):

1. Deze tempel is weliswaar voor de Germaanse Batavieren opgericht ten behoeve van de cultus van Hercules Magusanus, maar men heeft de **Gallische tempelvorm** gebruikt en wandschilderingen aangebracht.
2. **Het oorspronkelijke gebouw:**
 - i. dateert uit de periode van keizer Claudius I;
 - ii. bestond uit steen en was vierkant (11,60 x 8,70 m);
 - iii. had een geveldak;
 - iv. kan vergeleken worden met:
 - (1) het bronheiligdome van Massingy-lès-Vitteaux (dép. Côte-d'Or) (17 x 12 m);
 - (2) het houten heiligdom van de riviergodin Adsalluta en de riviergod Savus (CIL 03, 11684) van Savadörf (Sava) bij Podkraj (Slovenië) (11,2 x 11,6 m);
 - v. werd waarschijnlijk verwoest tijdens de opstand van de Batavieren (AD 69-70).
3. **Het latere gebouw:**
 - i. dateert uit de periode van keizer Vespasianus en bleef in gebruik tot in de 3^e eeuw;
 - ii. had een zuilengang (31 x 23 m);
 - iii. had een *cella* (15,90 x 12,85 m) die boven de zuilengang uitstak;
 - iv. rustte op een kalkstenen podium;
 - v. kan vergeleken worden met de Janus-tempel te Autun.
4. **Conclusie:**

Dergelijke tempelgebouwen moeten reeds lang in Gallië bekend zijn geweest.

4.2.4 De ronde of octogonale tempel

- a. Naast de vierkante is er de ronde tempel en als variant hiervan de polygonale tempel. Als voorbeeld dient de **Tour de Vésone** (< Vesunna, hoofdstad van de Petrocorii) te Périgueux (dép. Dordogne) met een *cella* van 23 m hoogte.
- b. Het is mogelijk de **ontwikkeling van de ronde tempel** terug in de tijd te volgen:
 1. De ronde tempel is **van oorsprong een houten gebouw van Keltisch ontwerp**:
 - i. De Romeinse stedelijke *peripteros* kan niet als voorbeeld zijn gebruikt.
 - ii. De tempel van Mercurius te Koblenz had reeds posten op de vier hoeken.
 - iii. Tempels in het Altbachtal (Trier) hadden ook al posten die de tempel een vierkante of ronde vorm gaven met zuilenomgang.
 2. De (houten) **tempelbouw is waarschijnlijk ontstaan in de 2^e eeuw v. Chr. in Oost-Gallië**:
 - i. De Belgae introduceerden de tempel in Engeland in de 2^e eeuw v. Chr. De Parisii, die daar al in de 3^e eeuw v. Chr. waren gearriveerd, kenden de tempelbouw nog niet.
 - ii. De oorsprong is mogelijk een **ronde hut** voor de cultus en het bewaren van de offergaven. Door de bouw met steen is de polygonale vorm ontstaan. Daarnaast richtten men de gemakkelijk te bouwen vierkante tempel op.
 3. Ook **buiten Gallië** kende men de ronde en vierkante tempelvorm:
 - i. Aquincum (Hongarije): een ronde ommegangstempel;
 - ii. Sankt Margarethen (Z-Oostenrijk): een vierkante ommegangstempel van Mars Latobius;
 - iii. Straß (deelgem. van Nersingen, Beieren, vroeger een deel van Raetia): een vierkante ommegangstempel.

4.2.5 Het herosgraf als oorsprong van de Keltische tempel

Wanneer men de ontwikkeling van de Keltische tempel nog verder terug in de tijd volgt, kan me de oorsprong nog duidelijker vaststellen:

a. **Graven:**

1. Tempel te Sanxay (bij Poitiers, départment Vienne):
Deze bevat een rond bouwwerkje van 5 m ø dat lijkt op de kuil in het heiligdom op de Donon.
2. Tempel op de Donon (Vogezes):
Deze bevat een 2 m diep gat, mogelijk een herosgraf.
3. Tempel te Saint-Merd-les-Oussines (départment Corrèze):
Naast de tempel bevat een tweede bouwwerk een ronde uitholling.
4. Tempel te Normée (départment Marne):
Deze bevat een graf zonder lijk (cenotaaf).
5. Tempel te Vert-la-Gravelle (départment Marne):
Deze bevat een graf met de resten van twee mannen die mogelijk levend erin geworpen waren.

b. **Ommegang:**

De mogelijkheid tot *circumambulatio* bij de Keltische tempels past goed bij die van herosgraven, waaromheen men liep of reed.

c. **Grafvormen uit de late Steentijd en de Bronstijd:**

De graven uit die periode in Engeland, Nederland en het Rijnland bevatten vaak **ronde grafkamers die doen denken aan de *cellae* met zuilenrondgang.**

4.2.6 Grote Romeins-Keltische tempelcomplexen

a. Belangrijke tempelcomplexen:

1. Tempel van Mercurius Dumius op de Puy de Dôme:

- i. een grote vierkante hal waaromheen verscheidene ruimten;
- ii. twee grote terrassen op het zuiden en op het oosten;
- iii. in de *cella* het Mercurius-beeld, gemaakt door Xenodoros;
- iv. constructie:
 - (1) grote steenblokken, bijeengehouden door ijzeren klampen;
 - (2) wanden, bekleed met marmer;
 - (3) dak van lood;
- v. periode:
begin jaartelling tot in de 3e eeuw.

2. Tempel van Apollo Moritasgus bij Alesia (mod. Alise-Sainte-Reine, dép. Côte-d'Or):

- i. een vierkant gebouw met ommegang;
- ii. in het midden een visvijver met toevoerkanaal;
- iii. andere zalen hebben een hypocaustum, wat wijst op badgelegenheid.

3. Tempel van Nodens te Lydney Park.

b. Conclusies t.a.v. de Keltische heiligdommen:

1. Ondanks de Romeinse invloed bleef het Keltische grondplan bestaan.
2. Het grote Keltische heiligdom bevat niet alleen een tempel, maar ook thermen en theaters. De vele pelgrims verbleven in weer andere gebouwen en tenten. Er kwamen kooplieden, toneelspelers en verhalenvertellers.
3. De toneelstukken hingen samen met een oude heroscultus en vonden een vervolg in de middeleeuwse theaterstukken.

4.3 (E, III) De Keltische godenbeelden in de pre-Romeinse periode

4.3.1 Het probleem van het ontbreken van godenbeelden in de pre-Romeinse periode (1)

Er is het probleem dat er geen godenbeelden bekend zijn uit de vóór-Romeinse periode in Gallië, maar dat Caesar over de Gallische god Mercurius heeft gezegd: *cuius sunt plura simulacra*. Dit probleem heeft men op verschillende wijzen proberen op te lossen:

1. Er waren geen echte godenbeelden:
 - a. A. Grenier:
De Gallische kunst was ornamentaal en niet plastisch.
 - b. P. Jacobsthal:
De cultus was aniconisch.
2. Caesar bedoelde met *simulacra* geen eigenlijke godenbeelden, maar andere zaken, zoals:
 - a. S. Reinach:
menhirs, die hij als Hermes-zuilen beschouwde.
 - b. E. Flouest:
fetisjen, heilige stenen, boomstammen.
 - c. J.A. MacCulloch:
grensstenen.
3. Caesar heeft zijn opmerking over de *simulacra* gemaakt op basis van de situatie in de Narbonnensis:
 - a. G. Dottin:
De Galliërs waren in 't algemeen aniconisch, maar begonnen godenbeelden te maken als imitatie van het gebruik in de Narbonnensis.
 - b. C. Jullian:
Op de vóór-Romeinse Gallische munten stonden allerlei symbolen, maar geen beeltenissen van goden.
4. Lucanus spreekt wel over houten godenbeelden:
 - a. Pharsalia (III, 412; door Lucanus):

Simulacraque maesta deorum arte carent caesisque extant informia truncis

‘en de sombere godenbeelden missen een kunstzinnige afwerking en blijken slechts ruw bewerkte geveld boomstammen’

- b. Caesar zal deze ruw bewerkte, houten godenbeelden ook wel gezien hebben, maar ze zijn daarna verdwenen:
 - i. C. Jullian:
Het is onbegrijpelijk dat er geen houten beelden bewaard zijn gebleven.
 - ii. G. Dottin:
Zelfs bij de opgravingen in Bibracte en Alesia zijn geen houten beelden gevonden.

4.3.2 Het probleem van het ontbreken van godenbeelden in de pre-Romeinse periode (2)

1. Uit de **pre-Keltische periode** zijn wel godenbeelden bekend:
 - a. Menhirs in menselijke gestalte met ruw aangeduide gezichten, handen, voeten en soms borsten (Gallië: Tarn, Aveyron, Hérault; Sardinië, Cyprus, Hissarlik).
 - b. Ch. Renel:
Waarom hebben de Kelten deze traditie niet overgenomen, waren ze aniconisch?
2. De druiden hebben hun volk verboden hun goden in antropomorfe gedaante weer te geven:
 - a. Zo C. Jullian.
 - b. S. Reinach heeft de volgende argumentenreeks:
 - i. Vita Numae Pompilii (door Plutarchus):
 - (1) Numa heeft verboden de goden af te beelden, zodat 170 jaar lang geen godenbeelden werden gemaakt.
 - (2) Numa volgt de leer van Pythagoras.
 - ii. Res gestae libri XXXI (door Ammianus Marcellinus):
Pythagoras was een leerling van de druiden.
 - iii. Vergelijk:
Dom Martin:
De leer van Pythagoras over de zielsverhuizing staat in verband met een dergelijke leer van de druiden.

4.3.3 Kritiek van De Vries over het ontbreken van godenbeelden in de pre-Romeinse periode

Kritiek op de in 4.3.1 en 4.3.2 genoemde opvattingen:

1. ad 4.3.1-2:
Een *simulacrum* is uitsluitend een beeltenis en geen symbolische voorstelling.
2. ad 4.3.1-3.b:
Godenafbeeldingen horen niet op munten, die immers geen religieuze voorwerpen zijn.
3. ad 4.3.1-4.b:
 - a. Houten beelden vergaan snel.
 - b. Bibracte en Alesia zijn verdedigingswerken, waar cultusbeelden niet thuishoren.
 - c. Met de productie van stenen godenbeelden zullen de houten vernietigd zijn.
4. ad 4.3.2-2:
De argumentatie snijdt geen hout:
 - a. Pythagoras was geen leerling van de druïden.
 - b. De klassieke auteurs hebben zaken door elkaar gehaald.
 - c. De druïden konden niets verbieden, want de Keltische religie is polytheïstisch, dus met handelende en willende goden die daardoor anthropomorf van karakter waren.
 - d. Conclusie:
De Kelten kenden persoonlijke goden, die daarom als menselijke wezens konden worden afgebeeld.

4.3.4 Theorie van De Vries over het ontbreken van Keltische godenbeelden in de pre-Romeinse periode

- a. Er zijn resten van **voorstellingen van mensen of goden in het pre-Romeinse Keltische gebied**:
1. **Amuletten** uit de vroege La-Tène-periode:
Deze tonen menselijke figuren.
 2. **Talismannen** uit de 5e eeuw v. Chr.:
Deze hadden de vorm van een fallus en werden aan de hals gedragen.
 3. **Gezichtsmaskers** van metaal:
 - i. archaische maskers uit Tarbes (dép. Hautes-Pyrénées; 1e eeuw v. Chr.) en Évreux (dép. Eure);
 - ii. verfijndere maskers uit Mont-Berny (tNv Saint-Étienne-Roilye, dép. Oise, in het bos van Compiègne) en Notre-Dame-d'Allençon (dép. Maine-et-Loire) en andere plaatsen ten noorden van de Loire.
 4. **Echte godenbeelden** uit de Champagne, het Neckar-gebied en het MZ-gebied uit de 3e tot de 1e eeuw v. Chr. (late La-Tène-periode):
 - i. beeld uit Greuthau (De Vries schrijft 'Grenthau');
 - ii. de obelisk uit Sankt Goar (maar oorspronkelijk uit Pfalzfeld), waarop antropomorfe gezichten met bladerkroon;
 - iii. het hoofd uit Heidelberg;
 - iv. het cultusbeeld uit Holzgerlingen;
 - v. de godenbeelden uit Roquepertuse (bij Veloux, dép. Bouches-du-Rhône);
 - vi. de krijgersfiguren uit het kasteel Grézan (gemeente Laurens, dép. Hérault) en Saint-Chaptes (dép. Gard).
- b. De **oudste Gallo-Romeinse godenbeelden** zijn inderdaad tamelijk ruw:
1. beeld van Mercurius uit Lezoux (dép. Puy-de-Dôme) (1e eeuw AD);
 2. de godenbeelden uit Panossas (dép. Isère);
 3. beeld van het mensenetende monster uit Noves (dép. Bouches-du-Rhône);
 4. de driekoppige godenbeelden;
 5. literatuur:
 - i. Pharsalia (door Lucanus) (zie 4.3.1-4.a);
 - ii. Liber querulus de excidio Britanniae (c. 4; door Gildas; betekenis: 'een boek betreffende kritisch onderzoek naar de ondergang van Brittannië');
- portentia diabolica ... quorum nonnulla lineamentis adhuc deformibus intra vel extra deserta moenia solito more rigentia, torvis vultibus intuemus*
- 'duivelse idolen ... waarvan we sommige nog zien vermolmen binnen of buiten de verlaten muren [van de tempels] met hun stijve uiterlijk, zoals de gewoonte was, en met hun strenge gezichten'
- c. De **baarddracht** als mogelijke traditionele wijze van uitbeelden van mannelijke Keltische goden:
ketel uit Gundestrup:
1. Sommige mensfiguren dragen typische gedraaide baardlokken.
 2. Potten uit de Gallo-Romeinse tijd:
eveneens figuren met dezelfde baarddracht.
 3. Conclusie:
 - i. Dat deze baarddracht kenmerkend is voor goden, is onbewezen.
 - ii. Dat hier van een hiëratistische kunstvorm sprake is, die van Keltische origine is, is mogelijk.
- d. **Algemene conclusies**:
1. Caesar heeft zeker Keltische *simulacra* gezien. De Galliërs zelf kunnen hem hebben verteld dat het Mercurius betrof. ↓

2. De godenbeelden zullen van hout of steen zijn geweest en ruw van vorm. Dit was de basis van de plotselinge opbloei van het uitbeelden van goden in steen.
3. De Gallische godenbeelden kregen hun eigen trekken toen men zich van hun Romeinse voorbeelden bevrijdde.

4.4 (E, IV) De priesters

4.4.1 (E, IV, 1) De druïden

4.4.1.1 Inleiding tot de druïden

a. De klassieke auteurs waren onder de indruk van de kennis van de druïden:

1. De vitis philosophorum (door Diogenes Laërtius):
Aristoteles noemt hen de uitvinders van de filosofie en bedenkers van theorieën over de mens.
2. De druïden staan op gelijke voet met de Pythagoreeërs en de Gymnosofisten uit India.
3. Factorum et dictorum memorabilium libri novem (door Valerius Maximus):

dicerem stultos nisi idem bracati sentissent quod palliatus Pythagoras credidit

‘ik zou hen dwazen willen noemen als deze broekdragers niet hetzelfde meenden als ook de manteldrager Pythagoras geloofde’

b. Latere teksten en moderne onderzoekers gaven niet hoog op van de druïden:

1. J. Pokorny:
Ze waren sjamanen, die onderwijs en initiatie met toverij verbonden.
2. A.G. van Hamel:
Het waren slechts *wizards*. Latere teksten die hen priesters noemen, hebben dit slechts van de klassieke auteurs overgenomen. Ook Cathba was geen groot man.

c. De klassieke auteurs die de druïden gekend hebben, loven hen:

1. De divinatione (door Cicero):
Cicero bewondert de druïde Divitiacus, die in Rome profetieën verkondigt.
2. Historiae (IV, 54; door P.C. Tacitus):

superstitione vana Druidae canebant

‘in hun ijdele bijgeloof deden de druïden voorspellingen’ (over de gevolgen van de Bataafse opstand in Gallië)

3. Caesar wijdt de meeste aandacht aan de druïden (zie 4.4.1.2).

4.4.1.2 Caesar over de druïden

4.4.1.2.1 Inleiding tot Caesar over de druïden

- a. Caesar behandelt de druïden uitvoerig in De bello Gallico VI, 13-14.
- b. Over het filosofische systeem der druïden put hij uit Poseidonios en voegt daar eigen waarnemingen aan toe.
- c. Caesar geeft hiermee blijk van de **belangrijke positie van deze priesterklasse**, net zoals later de keizers Tiberius en Claudius deden door scherpe maatregelen te nemen om het gevaar van de druïden te onderdrukken.
- d. De druïden waren dus niet alleen tovenaars en artsen, maar bekleedden ook een **belangrijke leidende rol in de Keltische samenleving**.
- e. Achtereenvolgens worden besproken:
 1. de druïden als opvoeders (zie 4.4.1.2.2);
 2. de inhoud van de leer der druïden (zie 4.4.1.2.3);
 3. de vergaderingen van de druïden (zie 4.4.1.2.4);
 4. de organisatie van het instituut der druïden (zie 4.4.1.2.5).

4.4.1.2.2 De druïden als opvoeders

a. **De bello Gallico** (VI, 14; door C.J. Caesar):

1. *Tantes excitati praemiis et sua sponte multi in disciplinam conveniunt et a parentibus propinquisque mittuntur. Magnum ibi numerum versuum ediscere dicuntur. Itaque annos nonnulli vicenos in disciplina permanent.*

‘Aangespoord door zo veel beloningen en uit eigen beweging komen velen samen om lessen te volgen, en ook ouders en verwanten zenden hen ernaartoe. Daar leren sommigen, zegt men, een groot aantal verzen uit hun hoofd gedurende twintig jaar.’

2. Commentaar:

Velen (*multi*) werden dus door hun ouders naar de druïden gezonden om te worden onderwezen, want dat bood vrijdom van dienstplicht en van belasting. Maar aangezien de leerlingen vele duizenden verzen uit hun hoofd moesten leren, wat twintig jaar in beslag nam, hielden slechts weinigen (*nonnulli*) dat vol.

b. **De bello Gallico** (VI, 14; door C.J. Caesar):

De druïden onderwezen de **onsterfelijkheid van de ziel en de zielsverhuizing**, want

hoc maxime ad virtutem excitari putant, metu mortis neglecto

‘ze denken dat de mannen zo in hoge mate worden aangezet tot dapperheid, omdat de vrees voor de dood is weggenomen.’

c. **Kritiek van De Vries:**

1. Vreemd genoeg hoefden juist deze jongens die door een geweldige geestelijke krachtsinspanning dit wel moesten leren, niet in krijgsdienst.
2. De **velen** (*multi*) zijn de **jongelingen van de krijgsadel**, die een korte opleiding krijgen in godsvrees, rechtschapenheid en moed.
3. De **enkelen** (*nonnulli*) zijn degenen die zich werkelijk voorbereiden op het **priesterambt**.
4. In Ierland moest men gedurende vele jaren 350 geschiedenisverhalen uit het hoofd leren om *fili* te worden.
5. **Mānava Dharma Śāstra:**
In India kost het een *guru* 36 jaar om de *traivedika* (‘betrekking hebbend op de drie Veda’s’) uit het hoofd te leren.

d. Volgens Caesar moest men de **leer der druïden uit het hoofd leren en niet op schrift stellen**, omdat

1. het volk geen kennis hiervan mocht nemen;
2. het geheugen op peil gehouden moest worden.
3. Commentaar van De Vries:
 - i. Ook Numa, Lycurgus en Pythagoras wilden hun wetgeving of filosofie niet op schrift stellen.
 - ii. Feit is dat een niet op schrift gestelde traditie zich vernieuwt. Het oude blijft bewaard, maar wordt aangepast aan de omstandigheden. (De letter doodt, het woord leeft.)

4.4.1.2.3 De inhoud van de leer der druïden

- a. De **filosofie der druïden** bestond uit
 1. astronomie;
 2. geografie;
 3. natuurkennis;
 4. geneeskunst;
 5. theologie;
 6. leer der zielsverhuizing (zie 6.2).
- b. De eerste drie noemt Caesar, de andere kunnen redelijkerwijze worden toegevoegd.
- c. De **kalender**, zoals die van Coligny (dép. Ain), kon m.b.v. de astronomie worden bepaald. Dit was belangrijk o.a. voor de vaststelling van *dies fausti* en *dies infausti* ('gunstige resp. ongunstige dagen'), zoals de Ierse druïde Cathbad onderwees.
- d. De **leer der voortekens** (*omina*) is eveneens gedetailleerd uitgewerkt.

4.4.1.2.4 De vergaderingen van de druïden

a. De druïden komen bijeen op een vaste plaats:

Hi certo anni tempore in finibus Carnutum quae regio totius Galliae media habetur, consistunt in loco consecrato. Huc omnes undique qui controversias habent, conveniunt eorumque decretis iudiciis parent. (De bello Gallico VI, 13)

‘Zij komen op een zekere tijd van het jaar in het land van de Carnutes, welk gebied als het centrum van Gallië gold, op een gewijde plaats bijeen. Van overal komen allen die onenigheid hebben, hier samen en leggen zich bij hun besluiten en vonnissen neer.’

b. **Commentaar van De Vries:**

1. De gewijde plaats is waarschijnlijk **Cenabum** (mod. Orléans, dép. Loiret) en met het centrum wordt mogelijk het sacrale centrum bedoeld.
2. De ‘druïdische eenheid’ staat in schrille tegenstelling tot de onenigheid tussen de Gallische stammen en stamhoofden, die tot het verlies van vrijheid in Gallië hebben geleid.
3. De personen die ‘rechtsbijstand’ nodig hadden, zijn geen particulieren (die konden in hun eigen *túath* terecht), maar afgevaardigden van politieke eenheden met als doel voorkoming van oorlog.
4. Vanuit Cenabum is ook de ‘nationale’ verzetsbeweging ontstaan, die door Caesar is neergeslagen.
5. **Conclusie:**
Hier is sprake van een ‘internationaal’ instituut, vergelijkbaar met het Ierse Teamhair waar op hoogtijdagen alle koningen en hoofddruïden bijeenkwamen.

4.4.1.2.5 De organisatie van het instituut der druïden

4.4.1.2.5.1 De hiërarchische opbouw van het instituut der druïden

a. De situatie in Gallië:

1. Caesar beschrijft de hiërarchie der druïden als volgt:

His autem omnibus druidibus praeest unus, qui summam inter eos habet auctoritatem (De bello Gallico VI, 13)

‘Maar boven al deze druïden is er één onder hen die het hoogste gezag bekleedt.’

2. Rerum gestarum libri XXXI (XV, 9, 8); door Ammianus Marcellinus:
De schrijver voert enkele druïden op, die een broederschap vormden waarin ze geheime zaken bespreken. Hij noemt de termen *sodaliciis ... consortiis* ‘broeders van het geheime genootschap’.
3. De Vries:
Het instituut lijkt eerder op een kerkorganisatie met een opperdruïde, aan wiens oordeel iedereen zich moet onderwerpen.

b. De situatie in Ierland:

1. Vita Sancti Patricii:
Een groot aantal druïden komt samen:

ad primum magum Recradum nomine

‘bij de eerste magiër, die Recradus heette’

2. Táin bó Cuailnge:

geis don rí g labrad rena druidib

‘het was de koning uitdrukkelijk verboden de druïden het woord te ontnemen’

3. Orationes (49, 7; door Dio Chrysostomos):
De koningen konden niets beslissen zonder overleg met hun druïden, wier dienaren zij eigenlijk waren.

c. Conclusies:

1. Op grond van het bovenstaande is het duidelijk dat de opperdruïde de *summa auctoritas* had.
2. De keuze van deze hoogste autoriteit kon daarom uitlopen op een gevecht tussen vorsten in Gallië.

4.4.1.2.5.2 Het instituut der druiden als religieuze organisatie

- a. De druiden waren niet alleen op politiek en juridisch gebied werkzaam, maar hadden ook **grote invloed op het religieuze leven**.
- b. Tijdens hun landelijke bijeenkomst hadden ze de gelegenheid over religieuze zaken te spreken. De dan verrichte **grote offerhandeling** diende als voorbeeld voor de cultus in de rest van het land.
- c. Ze zullen ervoor gezorgd hebben dat de **religieuze traditie zo zuiver mogelijk** in stand bleef en dat de goden waarin alle stammen geloofden, vereerd werden, in casu de **vijf grote goden** die Caesar noemt.
- d. Het **algemene Keltische godengeloof** stond dan ook **niet op een primitief niveau** (wat wel geldt voor de verering van de locale godheden). Dat kan niet verwacht worden van hoog ontwikkelde priesters voor wie Romeinen als Cicero eerbied hadden.

4.4.1.2.6 De oorsprong van het instituut der druïden

4.4.1.2.6.1 Inleiding tot de oorsprong van het instituut der druïden

- a. Volgens Caesar is de leer der druïden uit Brittannië afkomstig en gingen velen daarheen om onderwijs te genieten:

Disciplina in Britannia reperta atque inde in Galliam translata esse existimatur, et nunc qui diligentius eam rem cognoscere volunt, plerumque illo discendi causa profisciscuntur (De bello Gallico VI, 13)

‘Men denkt dat de leer in Brittannië is uitgedacht en vandaar naar Gallië is overgebracht, en ook nu nog vertrekken veel van hen die zich meer willen verdiepen in deze leer, daarheen om zich bij te scholen.’

- b. Deze opmerking zou betekenen dat het **druïdendom geen oorspronkelijk Keltisch instituut** was, want ook de Britse Kelten konden hun instelling niet uit Gallië hebben overgenomen.
- c. Dit zou vervolgens betekenen dat de **druïden uit de autochtone bevolking** zouden zijn **voortgekomen**:
1. S. Reinach en H. d’Arbois de Jubainville:
De druïden komen voort uit de megalithische bevolking.
 2. A. Grenier:
Stonehenge was de tempel van de vóór-Keltische druïden.
 3. J. Pokorny:
De oerbevolking was eskimoïde en het druïdendom was uit haar afkomstig.
- d. Vervolgens zouden de **druïden slechts sjamanen, tovenaars en medicijnmannen** zijn geweest:
1. A.G. van Hamel:
De druïden waren slechts *wizards*.

2. J. Vendryes:
 - i. Door de decreten van de keizers Claudius en Tiberius werd de macht van de druïden gebroken en daalden de meesten af tot het niveau van tovenaars en wonderdokters.
 - ii. Vergelijk:
 - (1) Vita Divi Claudii (c. 25; door Suetonius):

Druidarum religionem apud Gallos dirae immanitatis et tantum civibus sub Augusto interdictam (Claudius) penitus abolevit

‘(Keizer) Claudius heeft de wrede en onmenselijke religie van de druïden bij de Galliërs uitgeroeid, een religie die onder keizer Augustus slechts voor burgers verboden was.’

- (2) Naturalis Historia (XXX, 13; door Plinius Secundus Maior):

Tiberii Caesaris principatus sustulit eorum druidas et hoc genus vatam medicorumque per senatus consultum.

‘Keizer Tiberius heeft hun druïden onderworpen en dat hele volk van waarzeggers en genezers.’

4.4.1.2.6.2 De theorie van De Vries over de oorsprong van het instituut der druïden

- a. Het instituut der druïden is een oeroude Keltische instelling, maar de vraag blijft **waarom volgens Caesar dit instituut of deze leer in Brittannië zou zijn ontstaan**. Er zijn hiervoor verschillende verklaringen:
1. Caesar gebruikt het woord *existimatur*, wat een vermoeden uitdrukt en geen zekerheid.
 2. De leer in Brittannië was nog zuiver, terwijl die in Gallië in kwaliteit achteruitging (H. Gaidoz), wat niet geloofwaardig is.
 3. Wegens de emigratie van stammen uit het gebied van de Catuvellauni (Marne) en Parisii (Seine) rond 200 v. Chr. bestonden er nog nauwe relaties tussen Galliërs en Britten. Bovendien kon men rustig studeren in Brittannië wegens de bezetting van Gallië door de Romeinen.
 4. Caesar wilde de werkzaamheid van de Britse druïden en dus een bron van verzet benadrukken teneinde in Brittannië te kunnen ingrijpen.
 5. Er bestaat de opvatting, en die bestond vroeger ook, dat men voor een hogere opleiding in het buitenland moet zijn:
 - i. Cúchulainn leerde zwaardvechten van de demonen Scáthach in Schotland.
 - ii. Táin bó Cuailgne:
De zieneres Fedelm verwierf haar *filed*-kunst in Brittannië.
- b. Anderen menen juist dat het **druïdendom in Gallië is ontstaan** en niet in Gallia Cisalpina en Spanje:
1. M. Ihm en T.D. Kendrick:
Het druïdendom is uitsluitend Gallisch.
 2. Ch. Renel:
Idem, alleen in het gebied tussen Rijn en Garonne.
 3. Kritiek van De Vries:
 - i. Zogenaamde afwezigheid van druïden in Gallia Cisalpina en Spanje is een *argumentum ex silentio*.
 - ii. Vitae philosophorum (proloog: door Diogenes Laërtius):
Volgens pseudo-Aristoteles (200 v. Chr.) waren de druïden, die ook heiligen werden genoemd, bij Kelten en Galaten bekend:

γεγενησθαι ... παρα τε Κελτοις και Γαλαταις τους καλουμενους Δρυιδας και Σεμνοθεους
- c. **Conclusies:**
1. Het **instituut der druïden is vast geworteld in Gallië**.
 2. Het hoort thuis bij de **leidende klasse** en is daarom niet afkomstig uit de autochtone bevolking, maar is IE.
 3. Er bestond een grote **tegenstelling tussen de primitieve locale cultus** van de plattelandsbevolking en de **filosofische speculaties van de druïden**.

4.4.1.2.6.3 De druïden in IE perspectief

- a. Er is mogelijk **verwantschap tussen de Keltische druïden, de Romeinse *flamines* en de Indische brahmanen**, aangezien er gemeenschappelijke termen zijn op het gebied van de religie, maar ook van andere levensgebieden. Deze priesterschap van de voorouders van Kelten, Romeinen en Indiërs zou dan die gemeenschappelijke terminologie hebben opgesteld. Vergelijk:
1. oi. *cretim* 'geloven';
 2. oi. *íress* 'het geloof';
 3. oi. *crabud* 'vertrouwen';
 4. oi. *huisse* 'recht' (lat. *ius*);
 5. oi. *rí* 'koning';
 6. oi. *noíb* 'heilig' (De Vries schrijft *nóeb*; operz. *naiba* 'goed, mooi').
- b. De **betekenis van *druïde***:
1. Zie 4.1.4.5.
 2. De betekenis 'eikenkundige' bevredigt niet, omdat men niet weet of de eik zo'n belangrijke rol in de druïdencultus heeft gespeeld.
 3. De betekenis '**zeer wijze**' o.gr.v. kelt. **druwids* verklaart beter dat de druïden niet alleen met de offercultus geassocieerd hoeven worden, maar ook met het heilige weten.
- c. **Algemene conclusies:**
1. De druïden vormden sinds de oudste tijden de **priesterschap van de Kelten**.
 2. Het **hoge niveau** die de klassieke schrijvers de druïden toekenden, is juist.
 3. De druïden bezaten heilige kennis, een **esoterische leer** m.b.t.
 - i. de onsterfelijkheid van de ziel;
 - ii. de kosmogonie en de eschatologie;
 - iii. de natuurverschijnselen;
 - iv. mythologische speculaties.
 4. Er is een opvallende **verwantschap tussen de druïden en de Indische gymnosofisten** (*yogi's* en asceten die in de wouden leefden).

4.4.2 (E, IV, 2) De *gutuaters*

4.4.2.1 De bronnen voor de *gutuates*

- a. Er zijn drie inscripties bekend, waarin priesters voorkomen die *gutuate* worden genoemd:
1. In de toren van de kathedraal van Le-Puy-en-Velay (dép. Haute-Loire) (CIL XIII, 1577):

adlector (?) ferrariar[um] gutuate, praefectus colon[iae], [3]/[3] qui antequam hic quiesco, liberos meos [3]/[3] utrosq[ue] vidi Nonn[ium] Ferozem Flam[inem] Ilvirum bis[]

2. Mâcon (dép. Saône-et-Loire) (CIL XIII, 2585):

C[ai] Sulp[ici] M[arci] fil[i] Galli omnibus / honoribus apud suos funct[us] / Ilvir[i] q[ui]nquennalis flaminis Aug[ustalis] P[ro]GEN (?) / dei Moltini gutuatri (?) Mart[is] sevir cui ordo quod esset civ[is] / optimus et innocentissimus / statuas publ[icas] ponendas decrev[it] //

3. Autun (dép. Saône-et-Loire) (CIL XIII, 11226):

Aug[usto] sacr[um] / deo Anvallo / C[aius] Secund[us] Vi / talis App / gutuate / d[e] s[uo] p[ro]suit ex voto

b. **Commentaar:**

1. ad a.1:
Er is sprake van een *gutuate* die *praefectus coloniae* was en wiens zoon *flamen* was.
2. ad a.2:
De desbetreffende persoon is *flamen Augusti* en *gutuate* van Mars.
3. ad a.3:
De genoemde *gutuate* heeft de inscriptie gewijd aan de god Anvallus.
4. **Conclusie:**
Uit de inscripties blijkt dat een *gutuate* een priester was die tot de hoogste ambtsdragers behoorde.

4.4.2.2 De functie van de *gutuates*

- a. Het is **niet duidelijk welke functie de *gutuate* precies had:**
1. De *gutuate* uit Mâcon (zie 4.4.2.1-a.2) was verbonden met de cultus van Mars.
 2. Misschien was een *gutuate* een (type) druide, want Caesar spreekt over een *gutuate* van de Carnutes, die hij als oorlogshitser heeft laten executeren:
concitatores belli, Gutuatrum ... (De bello Gallico VIII, 38)
- b. De **etymologie van *gutuate***, gall. *gutuatros*:
1. Het woord bestaat uit **twee delen**:
 - i. ***gutu-***:
 - (1) J. Loth:
< oi. *guth* 'stem, woord'.
 - (2) J. de Vries:
~ got. *gudja* (< germ. *gupa-* 'god') 'hij die (de goden) aanroept'.
 - ii. ***-atro-***:
 - (1) A. Holder:
-atro- is een suffix.
 - (2) J. Loth:
< *ater* < **pater* 'vader'.
 - (3) J. de Vries:
-atro- is een suffix en misschien verwant aan skt. *hotṛ* ~ IE **gheu-* 'gieten', dus 'offeraar'.
 2. **Conclusies**:
 - i. De betekenis 'vader van de stem' of 'vader van het gebed' klinkt weinig overtuigend.
 - ii. Het is wel aannemelijk dat Kelten en Germanen dezelfde benaming voor een bepaalde priesterfunctie bezitten in de betekenis '**de aanroeper**'.
 - iii. De reeks *hotṛ* - *gudja* - *gutuate* is opvallend en gaat mogelijk terug op een **IE grondfunctie**.
- c. Bibliotheca historica (door Diodorus Siculus):
1. εθος δ'αυτοις εστι μηδενα θυσιαν ποιειν ανευ φιλοσοφου

'Het is hun gewoonte geen offers te verrichten zonder filosoof.'
 2. **Commentaar van De Vries**:
 - i. Deze filosoof zou dan een **druide zijn in de functie van *gutuate* die offerhandelingen verrichtte**.
 - ii. Aangezien er blijkbaar, net als in het Indische geval, een taakverdeling bestond, kunnen we aannemen dat er een **ontwikkelde priesterlijke organisatie in Gallië** bestond.

4.4.3 (E, IV, 3) De *vates*

4.4.3.1 De bronnen voor de *vates*

a. Er zijn twee klassieke bronnen m.b.t. de *vates*:

1. **Geographica** (IV, 4, 4; door Strabo):

Strabo noemt drie groepen mensen die bij de Galliërs in hoog aanzien stonden:

Βαρδοὶ τε καὶ Ουαταιεὶς καὶ Δρυῖδες

‘barden, *vates* en druiden’

2. **Rerum gestarum libri XXXI** (XV, 9, 8; door Ammianus Marcellinus):

per haec loca hominibus paulatim excultis viguere studia laudabilium doctrinarum, inchoata per bardos et euhagis et dryidas (= drasidas)

‘Terwijl in al deze streken de mensen langzamerhand beschaafder werden, bloeide de beoefening van de vrije kunsten, in gang gezet door de barden, de *euhages* (= *vates*) en de druiden.’

3. **Rerum gestarum libri XXXI** (XV, 9, 8; door Ammianus Marcellinus):

i. *Euhages vero scrutantes sublimis, leges naturae pandere conabantur internas*

ii. *Euhages vero serviani et sublimia naturae ... inter es*

iii. *Euhages vero scrutante sacrificandi, sublimia naturae pandere*

iv. *Euhages vero scrutantes seriem et sublimia naturae pandere conabantur. Inter eos ...*

4. **Commentaar:**

i. Er zijn verschillende edities van de tekst. De Vries kiest iii en verklaart deze aldus, dat de *euhages* = *vates* offerpriesters en natuuronderzoekers waren.

ii. Hun functies komen gedeeltelijk overeen met die van de druiden.

iii. De priesterlijke organisatie in Gallië was blijkbaar goed ontwikkeld.

b. De term *vates* en zijn verwantschappen:

1. Gr. ουαταιεὶς (pl.), lat. *vates* ‘ziener, waarzegger’ zijn waarschijnlijk ontleend aan het Gallisch.

2. Oi. *fáith* ‘ziener, profeet’ loopt hieraan parallel.

3. Got. *wóþs* ‘bezeten’, mhd. *wut* ‘heftige gemoedsstemming’ en de godennaam germ. *Wodan* zijn eveneens verwant en duiden op extase of inspiratie.

4. Kymr. *gwawd* ‘gedicht’, zie 4.4.3.2-a.4.i.

5. **Commentaar Berends:**

De Proto-IE basis van deze woorden zou (bijv. vlg. Pokorny) zijn: **uāt-* of **uōt-* ‘woede’, d.w.z. ‘een geestelijk opgewonden staat, extase, waanzin, inspiratie’.

4.4.3.2 De functie van de *vates*

- a. In het algemeen kan men stellen dat het de functie van de *vates* was om **vast te stellen wat de wil van de goden was**:
 1. De *vates* kon **toekomstige gebeurtenissen** voorspellen.
 2. Hij kon als ‘natuuronderzoeker’ de **stand van de hemellichamen** voorzien i.v.m. het verrichten van een offerhandeling (bijv. nieuwe- en vollemaan).
 3. Het **interpreteren van *omina***, die eveneens de wil der goden uitdrukken, lag in het verlengde hiervan.
 4. De verkondiging van de wil der goden kon in een **dichterlijke taal** geschieden. Aanwijzingen hiervoor zijn:
 - i. het aan de term *vates* verwante kymr. *gwawd* ‘gedicht’, een woord dat het aspect van inspiratie benadrukt;
 - ii. de mogelijk nieuwe naam voor *vates*, nl. oi. *fili* ‘ziener, dichter’, verwant aan *Veleda*, de beroemde zieneres der Bructeri.
- b. **Conclusies**:
 1. De Kelten kenden een priesterklasse met meerdere functies, die elkaar echter wel lijken te overlappen.
 2. Er kan in de loop der tijd natuurlijk ook een verschuiving van de verschillende functies hebben plaatsgevonden.

4.4.4 (E, IV, 4) Priesteressen

4.4.4.1 De vrouwen van Kildare en Mona

1. De priesteressen van Kildare:

a. Topographia Hiberniae (II, 34; door Giraldus Cambrensis):

... ignis Brigidae, quem inextinguibilem dicunt; non quod extingui non possit, sed quia tam solícite, tam accurate, moniales et sanctae mulieres ignem suppetente materia fovent et nutriunt, ut a tempora virginis per tot annorum curricula semper manserit inextinctus.

‘... het vuur van Brigit, waarvan men zegt dat het niet te doven is; niet dat het niet gedoofd kan worden, maar de nonnen en de heilige vrouwen onderhouden en voeden het vuur zo zorgzaam en zo zorgvuldig met voldoende brandstof, dat het gedurende vele jaren sinds de tijd van de maagd altijd is blijven branden.’

b. Commentaar:

De 19 nonnen van St. Brigit zijn vermoedelijk de opvolgers van de heidense priesteressen van de godin Brigit, te vergelijken met de Romeinse Vestaalse maagden.

2. De extatische vrouwen van Mona:

a. Annales (XIV, 30: door P.C. Tacitus):

De Romeinen die het eiland Mona (= mod. Anglesea) in het jaar 61 wilden veroveren, troffen op het strand gewapende mannen aan

intercursantibus feminis (quae) in modum Furiarum veste ferali, crinibus disiectis, faces praeferebant

‘tussen wie vrouwen heen en weer liepen, die, als Furiën in doodskleed gehuld en met loshangende haren, fakkels voor zich uit droegen.’ Om hen heen stonden druïden die vervloekingen uitstieten en de handen ten hemel hieven.

b. Commentaar:

Er is hier weliswaar geen sprake van priesteressen, maar wel van vrouwen die deelnemen aan magische vervloekingshandelingen.

4.4.4.2 De vrouwen op het eiland in de monding van de Loire

a. **Geographica** (IV, 4, 6; door Strabo):

Op een klein eiland voor de kust in de monding van de Loire wonen volgens Poseidonios Samnitische vrouwen die als priesteressen Dionysos vereren d.m.v. initiaties en andere ritën. Er komen geen mannen op dit eiland, maar de vrouwen gaan wel naar het vasteland om omgang met mannen te hebben. Eenmaal per jaar halen ze het dak van hun tempel en plaatsen vóór zonsondergang een nieuw dak. Wanneer een van de vrouwen tijdens deze werkzaamheden haar last laat vallen (meestal met opzet veroorzaakt door de anderen) wordt ze in stukken gereten. Delen van haar lichaam worden onder het uitroepen van de kreet *euoi* rond de tempel gedragen.

b. **Commentaar van De Vries:**

Poseidonios, Strabo's bron, heeft bij de beschrijving van de Gallische vrouwen misschien gedacht aan het Agrionia-feest. Vergelijk:

Quaestiones graecae (c. 38; door Plutarchus):

Tijdens het Agrionia-festival in Orchomenos (Boeotië) werden de deelnemende vrouwen door de Dionysos-priester achtervolgd en degene die hij inhaalde, doodde hij met het zwaard.

c. **Commentaar van Berends:**

De extatische gemoedsstemming van de vrouwen, die ook op Mona werd vertoond, doet daarentegen denken aan de **Maenades**, de extatische Dionysos-vereerders die een dierlijk slachtoffer aan stukken scheurden (i.t.t. de **Minyades**, die juist niet Dionysos wilden dienen en daarvoor gestraft werden).

4.4.4.3 De vrouwen van het eiland Sena

- a. **De situ orbis = De chorographia** (III, 6; door Pomponius Mela):
1. Op dit eiland voor de westkust van Bretagne in het gebied der Osismii lag het heiligdom dat beroemd was wegens het orakel van een Gallische god.
 2. Het werd beheerd door negen vrouwen die de gelofte van eeuwige kuisheid hadden afgelegd. Ze heetten Barrigenae of Gallisenae of Gallicenae.
 3. Ze hadden verschillende vaardigheden:
 - i. Ze konden met gezang de zee in beroering brengen.
 - ii. Ze konden zich in dieren veranderen.
 - iii. Ze konden alles genezen.
 - iv. Ze konden de toekomst voorspellen.
- b. **Commentaar:**
1. Natuurlijk kan Mela fantasie-elementen hebben toegevoegd, maar het is aannemelijk dat er op Sena (= mod. Île de Sein) een tempel heeft gestaan waar een cultus werd onderhouden door negen priesteressen.
 2. **Vergelijk:**
Vita Merlini (door Geoffrey van Monmouth):
 - i. Op het eiland van de appels (Avalon) dat 'het gelukkige eiland' wordt genoemd en dat alle groente en fruit zelf voortbrengt, wonen negen zusters. Morgan is een van hen en de belangrijkste. Zij kan genezen, van gedaante veranderen en door de lucht vliegen. Naar haar werd de gewonde Arthur gebracht.
 - ii. Morgan is dezelfde als Modron, i.e. Matrona.
 - iii. Sherman Loomis:
Sena wordt nog steeds met Merlijn verbonden.
- c. **Conclusies:**
1. Het is dus mogelijk dat op het eiland een orakel werd onderhouden door priesteressen.
 2. De bewoners van het vasteland beschouwden het eiland in het westen als dodeneiland, reden waarom de priesteressen ook met de geneeskunst werden geassocieerd.

4.4.4.4 Gallische waarzegsters uit de latere keizertijd

a. **Bronnen:**

1. **Severus Alexander** (c. 60; door Aelius Lampridius):

Mulier Druias eunti exclamavit Gallico sermone: 'Vadas nec victoriam speres nec te militi tuo credas.'

'Een druidische vrouw riep tegen hem [keizer Severus Alexander], toen hij wegging: 'Ga, maar hoop niet op een overwinning en vertrouw niet op uw troepen.'

2. **Aurelianus** (c. 44; door Flavius Vopiscus):

Dicebat enim quodam tempore Aurelianum Gallicanas consuluisse Druidas, sciscitantem utrum apud eius posteros imperium permaneret, cum illas respondisse dixit nullius clarius in re publica nomen quam Claudii posteriorum futurum.

'Want hij zei dat [keizer] Aurelianus bij een bepaalde gelegenheid Gallische druidische vrouwen had geraadpleegd om te weten te komen wie van zijn opvolgers de macht zou overnemen, maar dat zij antwoordden dat niemand een beroemdere naam zou hebben in de staat dan de opvolgers van (keizer) Claudius.'

b. **Commentaar:**

1. Deze vrouwen kunnen niet meer dan **eenvoudige waarzegsters** geweest zijn en ze zullen **niet door de keizers zijn uitgenodigd om de toekomst te voorspellen**. Dat zou alleen vrouwen van naam zijn toegestaan.
2. De term *druïdische* in dit verband past goed bij hun status, want ook de druiden der latere tijd leefden in het verborgene en waren niet meer dan waarzeggers en toverdokters.
3. Wel is het mogelijk dat er ook vrouwelijke druiden in een vroegere tijd hebben bestaan.

4.5 (E, V) Het offer

4.5.1 Inleiding tot het offer

De Kelten brachten in hun tempels en bij hun bronnen aan hun goden **verschillende soorten offergeschenken**:

a. **Wijgeschenken:**

1. godenbeelden van steen, brons of aardewerk;
2. beeldjes van ledematen van bronsblik wanneer het zieken betreft;
3. sleutels, m.n. voor Brixantus en Apollo Moritasgus;
4. torques en wielvormige voorwerpen.
5. munten (bijv. 830 munten en 120 ex-voto's in een pot voor Sequana);
6. beenderen van dieren (bijv. paardenschedels, stierenhoorns, hertengeweien, evertanden);
7. graan en vruchten.

b. **Mensenoffers** (zie 4.5.2).

4.5.2 Het mensenoffer

4.5.2.1 Algemene opmerkingen t.a.v. het mensenoffer

a. **Klassieke auteurs** hebben bericht over mensenoffers bij de Kelten:

1. **Pro M. Fonteio** (door M.T. Cicero):

Quis enim ignorat eos usque ad hanc diem retinere illam immanem ac barbaram consuetudinem hominum immolandum.

‘Want wie weet niet dat zij tot op de huidige dag aan die vreselijke en barbaarse gewoonte vasthouden om mensen te moeten offeren.’

2. **De bello Gallico** (VI, 16; door C.J. Caesar):

Natio est omnis Gallorum admodum dedita religionibus, atque ob eam causam, qui sunt adfecti gravioribus morbis quique in proeliis periculisque versantur, aut pro victimis homines immolant aut se immolaturos vovent administrisque ad ea sacrificia druidibus utuntur, quod, pro vita hominis nisi hominis vita reddatur, non posse deorum immortalium numen placari arbitrantur, publiceque eiusdem generis habent instituta sacrificia.

‘Het gehele volk der Galliërs heeft zich zozeer aan zijn godsdienst overgegeven, dat zij die door nogal ernstige vormen van ziekte zijn aangedaan en zij die in oorlogen en gevaren verkeren, om die reden mensen offeren in plaats van dieren of beloven hen te zullen offeren en de druiden gebruiken als uitvoerders van deze offers. Dit doen ze omdat ze menen dat aan de wil van de onsterfelijke goden niet kan worden voldaan, tenzij voor het leven van een mens dat van een andere mens wordt teruggegeven, en omdat ze dit soort offers van staatswege hebben ingesteld.’

b. De **mensenoffers** bij de Kelten worden **als volgt behandeld**:

1. offers na de strijd (zie 4.5.2.2);
2. mensenoffers in vreedstijd (zie 4.5.2.3);
3. mensenoffers i.v.m. waarzeggerij en orakels (zie 4.5.2.4);
4. overige bijzonderheden en conclusies t.a.v. mensenoffers (zie 4.5.2.5).

4.5.2.2 Offers na de strijd

4.5.2.2.1 Niet-menselijke offers na de strijd

Ook andere zaken dan mensen werden na de strijd geofferd:

1. **De bello Gallico** (VI, 17, 3; door C.J. Caesar):

animalia capta immolant reliquasque res in unum locum conferunt.

‘[Aan de god Mars] offeren ze de gevangen dieren en brengen de overige dingen op één plaats bijeen.’

2. **Historiae Philippicae** et totius mundi origines et terrae situs (epitoma XXXII, 3, 9; door Pompeius Trogus, maar in een samenvatting door Marcus Junianus Justinus):

Tectosagi autem cum in antiquam patriam Tolosam venissent comprehensique pestifera lue essent, non prius sanitatem recuperavere quam, aruspicum responsis moniti, aurum argentumque bellis sacrilegiisque quaesitum in Tolosensem lacum mergerent.

‘Maar toen de Tectosagi naar hun oude vaderland waren teruggekeerd en ze een besmettelijke ziekte hadden opgelopen, werden ze niet eerder gezond dan toen ze, gewaarschuwd door de uitspraken van de waarzeggers, het goud en het zilver, verworven in oorlog en door tempelroof, in het meer van Tolosa hadden laten zinken.’

3. **Geographica** (IV, 1, 13; door Strabo):

De Romeinen hebben de meren, waaronder dat van Tolosa, publiekelijk verkocht wegens de schatten die daarin lagen. Kopers hebben zelfs molenstenen van zilver gevonden.

4.5.2.2.2 Mensenoffers na de strijd

- a. Na de strijd brachten de Kelten **bloedige mensenoffers**:
Annales (XIV, 30; door P.C. Tacitus):

nam cruore captivo adolere aras ... fas habebant.

‘Want ze hadden het goddelijke recht hun altaren met het bloed van krijgsgevangenen aan te steken.’

- b. Ook hadden ze de gewoonte hun vijanden de **hoofden af te slaan en deze te bewaren**:
1. Geographica (IV, 4, 5; door Strabo) en Bibliotheca Historica (V, 29; door Diodorus Siculus):
Ze hangen de afgeslagen hoofden aan de nek van hun paarden en, thuis gekomen, nagelen ze deze aan de deurposten van hun huizen. De hoofden van belangrijke vijanden echter bewaren ze in kisten na deze met cederolie te hebben bewerkt.
 2. Onder het altaar van Mars in Apt (dép. Vaucluse) heeft men acht mensenschedels gevonden.
- c. Commentaar Berends:
ad b.1:
Aangezien de ceder niet in Frankrijk groeit, wordt hier misschien olie van de jeneverbes (Juniperus) bedoeld.

4.5.2.2.3 De vervaardiging van drinkschalen van mensenschedels

Nog een gewoonte is om van de afgeslagen hoofden drinkschalen te maken:

1. **Ab urbe condita** (XXIII, 24, 12; door Titus Livius):

De **Boii** doodden *consul* Postumius in 216 v. Chr. en hakten zijn hoofd af:

Spolia corporis caputque praecisum ducis Boii ovantes templo quod sanctissimum est apud eos intulere. Purgato inde capite, ut mos iis est, calvam auro caelavere, idque sacrum vas iis erat quo sollemnibus libarent poculumque idem sacerdoti esset ac templi antistibus.

'Ze namen de wapenrusting van zijn lichaam, sneden het hoofd van de aanvoerder eraf en brachten deze in triomf naar hun heiligste tempel. Nadat ze vervolgens, zoals hun gewoonte was, het hoofd hadden gereinigd, bedekten ze de kale schedel met goud. Deze werd als heilige schaal gebruikt voor hun plengoffers en als drinkbeker voor de priester en de dienaren van de tempel.'

2. Van de **Ieren** zijn soortgelijke gebruiken bekend:

a. Zelfs tot in de moderne tijd dronken ze bloed uit mensenschedels. Dit gebeurde misschien tijdens feesten waarin de schedels van gestorven verwanten een rol speelden (zie 6.4).

b. Het bewaren van de schedels van vijanden als trofeeën kwam eveneens voor: het verhaal van Mac Da Thó's varken:

Conall Cernach gooit het hoofd van Anlúan mac Mágach tegen de borst van diens broer Cet.

3. Ook uit de **Griekse** overlevering, zoals die van koning Oinomaos, die de hoofden van de vermoorde vrijers van zijn dochter aan de poort spijkerde, en uit de gewoonten van andere volkeren is bekend dat schedels als oorlogstroeieën bewaard werden.

4. Overige berichten van klassieke auteurs betreffende schedels als drinkschalen, horen thuis bij de sensatieverhalen, zoals dat van Ammianus Marcellinus (*Rerum gestarum* XXVII, 4, 4) en Orosius (*Historiae adversus paganos* V, 23, 18).

4.5.2.3 Mensenoffers in vredestijd

a. Ook in vredestijd werden mensen op verschillende wijzen geofferd:

1. **ophanging:**

Commenta Bernensia (I, 445):

Homo in arbore suspenditur usque donec per cruorem digesserit.

‘Een mens (als offer aan Esus) wordt in een boom opgehangen, net zolang tot zijn ledematen vergaan zijn.’

2. **met pijlen doorboren:**

Geographica (IV, 4, 5; door Strabo):

κατετοξευον τινας

‘Ze schoten hen neer (met pijlen)’

3. **kruisiging:**

idem:

ανεσταυρουν εν τοις ιεροις

‘Ze kruisigden (hen) in hun tempels’

4. **verbranding:**

idem:

κατασκευασαντες κολοσσον χορτου και ξυλων, εμβαλοντες εις τουτον βοσκηματα και θηρια παντοια και ανθρωπους ωλοκαυτουν

‘En nadat ze een grote pop van stro en hout hebben gebouwd, gooien ze er al het vee in en allerlei dieren en mensen om ze als offer te verbranden.’

b. **Commentaar:**

1. Diodorus Siculus en Julius Caesar vermeldden soortgelijke gebruiken. Poseidonios is ook hier de bron.

2. Wie of wat de genoemde pop (*simulacrum*, κολοσσος) moet voorstellen, is niet duidelijk.

4.5.2.4 Mensenoffers i.v.m. orakels

a. De Kelten offerden **mensen als bron van kennis over de toekomst:**

1. **Annales** (XIV, 30; door P.C. Tacitus):

hominum fibris consulere deos fas habebant

‘Ze achtten het een goddelijk recht de goden te raadplegen op grond van de ingewanden van mensen.’

2. **Bibliotheca historica** (V, 31, 3; door Diodorus Siculus):

Ze steken bij een mens een dolk boven het middenrif. Uit de wijze waarop deze valt, uit zijn stuiptrekkingen en het vloeien van zijn bloed kan men dan aflezen hoe een onderneming afloopt.

3. **Geographica** (IV, 4, 5; door Strabo):

Ze steken een zwaard in iemands rug en op grond van diens doodsstrijd kunnen ze de toekomst voorspellen.

4. **Geographica** (VII, 2, 3; door Strabo):

Priesteressen van de Cimbri leidden krijgsgevangenen naar een grote ketel, beklommen een ladder en sneden hun de hals af. Op grond van de beschouwing van het bloed dat de ketel instroomde, deden ze een voorspelling. Daarna sneden anderen de lichamen open en op grond van een beschouwing van de ingewanden voorzagen ze een overwinning van hun eigen volk.

b. **Commentaar:**

1. Volgens De Vries hebben deze Germaanse Cimbri een Keltisch gebruik toegepast.

2. Dat de **ketel zo groot is dat deze met een ladder moet worden beklommen**, lijkt ongeloofwaardig, maar koning Conchobar daarentegen had een ketel die **Áradach** ‘de van een ladder voorziene’ heette.

4.5.2.5 Overige bijzonderheden en conclusies t.a.v. mensenoffers

- a. In de meeste gevallen dienden volgens Diodorus Siculus (V, 32, 6) **misdadigers** als menselijke offers. Maar Caesar (VI, 16, 5) bericht dat bij gebrek hieraan ook **onschuldigen** werden gebruikt.
- b. In Brittannië nam Boudicca, koningin der Iceni, wraak voor de wijze waarop ze door de Romeinen behandeld was en liet de **vrouwen van de Romeinse kolonisten** op gruwelijke wijze afslachten als offer aan de godin Andraste.
- c. In Ierland zou in Mag Slécht een godenbeeld gestaan hebben, genaamd *Crom Cruach* of *Cenn Cruach* (kymr. *Penn Cruc* 'leider of hoofd van de grafheuvel', vgl. Pennocrucium, een locatie, mod. Penkridge, Staffordshire). Aan deze god zouden alle **eerstgeborenen** geofferd worden.
- d. **Conclusies:**
 1. Om een goed oordeel te vellen over de gruwelijke mensenoffers die de Kelten brachten, zouden we de achterliggende mythen moeten kennen, wat niet het geval is.
 2. Bekend is dat juist bij vreedzame, gewas verbouwende volkeren koppensnellerij en zelfs anthropofagie voorkomt. Mogelijk is dat de Kelten, die in dit opzicht een uitzondering vormen binnen de IE naties, invloed hebben ondervonden van de in hun gebied wonende pre-IE bevolking.

4.6 (E, VI) De feesten

4.6.1 Inleiding tot de feesten

- a. Keltische feesten zijn ons **uitsluitend bekend uit Ierland** en zijn ook na de bekering blijven bestaan.
- b. De **termen** voor dergelijke festivals zijn *feis* 'feest' en *óenach* 'samenkomst'. De bijeenkomsten vonden plaats in:
 1. Uisnech;
 2. Tailtin;
 3. Emain Macha;
 4. Crúachan;
 5. Carman;
 6. Tara of Teamhair, het algemene feest, *Feis Teamhrach*, gesticht door de hoge koning Eochaid, bijgenaamd Ollam Fódla ('grote leraar van Fódla') (bron: 'Foras feasa ar Éireann' door Keating).
- c. De **feesten kennen verschillende aspecten**:
 1. **religieus**:
 - i. De feesten waren nauw verbonden met de mythen. In cultushandelingen en overlevering werd de zegenrijke werking van goden en heroën geopenbaard.
 - ii. De paardenwedrennen (zie c.3), die in Griekenland ter ere van een heros bij diens graf werden gehouden, vonden in Ierland ter ere van een vrouw plaats.
 2. **politiek-juridisch**:
 - i. In Teamhair werden de wetten opgesteld en vernieuwd.
 - ii. De druiden hadden hierin grote invloed.
 3. **sportief**:

De paardenwedren was de belangrijkste activiteit.
 4. **kunstzinnig**:

Oude liederen en sagen werden gedeclameerd.
 5. **economisch**:

De edelen en de *ollams* ('hoofden') kozen de beste ambachtslieden:
 - i. Deze werden naar de verschillende delen van Ierland gezonden.
 - ii. Ze werden *ildánach* genoemd (vergelijk *samildánach* als bijnaam van Lug).
- d. Er bestonden **vier festivals die het begin van een jaargetijde markeerden** en een agrarisch karakter droegen:
 1. Imbolc: 1 februari (zie 4.6.2);
 2. Beltene: 1 mei (zie 4.6.3);
 3. Lughnasad: 1 augustus (zie 4.6.4);
 4. Samuin: 1 november (zie 4.6.5).

4.6.2 Het Imbolc-feest

a. Het werd gehouden op 1 februari en was later het feest van St. Brigit.

b. Naam en functie van Imbolc:

1. De alternatieve naam *óimelc* is ontstaan uit *imbolc* en heeft niets te maken met het zogen van lammeren.

2. De betekenis van *imbolc* kan worden verklaard uit een vierregelig vers dat is overgeleverd:

i. Hibernica minora, ed. K. Meyer:

fromad cach bid iar n-urd / issed dlegair in-imbulc / diunnach laime is coissi is cinn / is amlaid sin atberim

‘Proef elk voedsel in de juiste volgorde / Dat moet met Imbolc gebeuren / Het wassen van handen, voeten en hoofd / Dat verklaar ik.’

ii. Commentaar:

(1) Hieruit blijkt dat *imbolc* < *imb-folc* ‘rondom-wassen’, d.w.z. ‘grondige wassing’, en dat we hier te maken hebben met een **reinigingsrite**.

(2) Er lijkt verband of overeenkomst met het Romeinse *februa*-gebruik, dat ook als reinigings- en zoenfeest beschouwd werd.

4.6.3 Het Beltene-feest

a. Het wordt gevierd op **1 mei** en het wordt ook *Cétsamain* ('de eerste *samain*') genoemd.

b. **Gebruik:**

1. Bij het begin van het warme jaargetijde worden, evenals bij veel andere volkeren, **grote vuren** ontstoken.
2. Sanas Cormaic (nr. 122):

Beltaine .i. beiltine .i. tene bil .i. da tene soimech dognitis na draithe co tincetlaib moraib foraib 7 doberdis na cethra atarro ar tedmanduib cecha bliadna.

'Beltene 'meidag', i.e. biltene 'gelukbrengend vuur', twee vuren die de druïden onder het uitspreken van toverspreuken ontstoken en ze brachten het vee naar de vuren met het oog op de ziekten die elk jaar verschijnen, om het vervolgens tussen de vuren door te jagen.'

3. **Commentaar:**

Ook bij dit feest vindt er blijkbaar een **reinigingsrite** plaats, nu **m.b.t. het vee**.

c. **Naam en functies van Beltene:**

Er zijn verschillende mogelijkheden voor de oorsprong en de betekenis van Beltene:

1. *Bel-tene* < *bel* 'schitterend' (vgl. de godennamen Belenus (Apollo) en Belisama (Minerva)) + *tene* 'vuur'.
2. *Bel(tene)* < *Bile*, die op de eerste mei in Ierland aankwam om Ith te wreken en die daarbij de godinnen Banba, Fótla en Ériu ontmoette, die hem verzochten het eiland naar hen te vernoemen. Een samenhang met Bile is waarschijnlijk een latere associatie.
3. Het feest kan verder samenhangen met de **aankomst van de Túatha Dé Danann** op 1 mei in Ierland.
4. Beltene wordt eveneens geassocieerd met de **óenach van Uisnech**:
 - i. Uisnech ligt in de huidige County Meath, genoemd naar het vroegere koninkrijk Mide dat door koning Túathal Techtmar gesticht is in het begin van de jaartelling. Mogelijk heeft hij ook het feest in het leven geroepen.
 - ii. Een ander verband met Uisnech wordt gelegd in de overlevering over de zonen van Partholón, die bij de eerste fase van de verovering van Ierland het **eerste vuur** zouden hebben aangestoken in Uisnech, dat als de navel van Ierland werd beschouwd.
5. In de huidige volksgebruiken worden met Beltene maatregelen tegen hekserij genomen. Dit doet denken aan de maatregelen tegen veeziekten die door tovermachten zouden worden veroorzaakt.

4.6.4 Het Lugnasad-feest

4.6.4.1 Algemene opmerkingen t.a.v. het Lugnasad-feest

- a. Het feest ter ere van de god **Lug** was het belangrijkste festival van de Kelten aan het begin van het oogstseizoen.
- b. In **Gallië** stelde keizer Augustus het feest in op **1 augustus** voor de gecombineerde **cultus van keizer en god**, nadat Lugudunum gesticht was.
- c. In **Ierland** heette het feest **Lugnasad**. De *óenach* werd omstreeks 1 augustus gevierd in de belangrijkste plaatsen:
 1. Carman in Leinster (exacte locatie onbekend);
 2. Tailtin (= mod. Teltown) in Meath;
 3. Emain Macha in Ulster;
 4. Crúachan (= mod. Rathgroghan bij Bellanagare);
 5. Teamhair in Meath:
 - i. Het algemene feest voor heel Ierland.
 - ii. Elk derde jaar een groot feest tussen 15 juli en 15 augustus gedurende zeven of meer dagen.
 - iii. Het laatste feest werd gevierd omstreeks 1560.

4.6.4.2 Lugnasad in Tailtin

a. De cultuslegende van Tailtiu:

1. Ze is de dochter van de 'Spaanse' koning Mag Mór en een vorstin van de Fir Bolg, en ze is de vrouw van Eochaid mac Erc. Later huwt ze met Eochaid Garb, een koning van de Túatha Dé Danann, en voedt ze Lug Lámfada op.
2. Tailtiu is de koningin van de Fir Bolg. Na de nederlaag bij Mag Tuired begeeft ze zich naar het woud van Cúan, dat ze rooit, waarna er een bloeiende klaverweide ontstaat.
3. Ze sterft in Teltown en wordt in een grafheuvel begraven. Te harer ere laat Lug lijkspele organiseren en krijgt het feest de naam **Lugnasad** dat **twee mogelijke betekenissen** heeft:
 - i. 'Lugs nagedachtenis';
 - ii. 'Lugs huwelijk' (zie b.3.i).

b. Commentaar:

1. De lijkspele voor Tailtiu rond de grafheuvel lijken op Griekse funeraire spele, maar in Griekenland betreft het een heros, in Ierland gaat het om een vrouw die nauw verbonden is met het land.
2. De naam Tailtiu:
 - i. Vendryes:
~ skt. *tala* 'aarde, grond'.
 - ii. De Vries:
Tailtiu is in ieder geval de naam van het heilige gebied en die van een aardgodin.
3. Deze aardgodin heeft zich verbonden met de god Lug:
 - i. *Lugnasad* kan ook betekenen 'Lugs huwelijk'.
 - ii. Er is dan sprake van het huwelijk van de (hemel)god met de aardgodin.
 - iii. Op het feest regelden de ouders de huwelijken van hun kinderen.
 - iv. Tailtiu (mod. Teltown) is dan het heilige centrum van Ierland.

4.6.4.3 Lughnasad in het gebied van de godin Carman

a. De cultuslegende van de godin Carman:

1. Ze was de moeder van drie zonen en een grote tovenaars. De Túatha Dé Danann overwonnen haar echter met magie en namen haar gevangen.
2. Na haar dood werd ze in een grafheuvel begraven en werden er lijkspelen, i.c. paardenwedrennen, ingesteld.

b. Commentaar:

De **exacte locatie van haar grafheuvel is niet bekend**. Mogelijkheden binnen co. Kildare zijn:

1. de vlakte van Curragh (oi. *An Currach*) en de heuvel aan de noordzijde ervan, de Hill of Allen (oi. *Cnoc Almaine*);
2. bij de middenloop van de rivier de Barrow;
3. E. Ettlinger:
Bij een opgraving bij een van de grafheuvels in co. Kildare is een vrouw gevonden van ca 25 jaar, die blijkbaar levend begraven is.
4. De plaats irs. *Loch Garman* (= eng. Wexford) is mogelijk naar de godin Carman genoemd,

4.6.4.4 Lughnasad in Emain Macha

a. De cultuslegende van Macha van Crunnchu:

1. Macha van Crunnchu, die bekwaam was in hardlopen, werd door koning Conchobar gedwongen een wedren aan te gaan met diens paarden, hoewel ze zwanger was. Zij won, maar bij het eindpunt zakten ze in elkaar, baarde een tweeling (vandaar Emain Macha) en stierf.
2. Als vloek kon ze nog uitspreken dat alle mannen van Ulster elk jaar negen dagen (vijf dagen en vier nachten) zwangerschapspijnen moesten doorstaan (couvade of mannenkraambed).

b. Commentaar:

Macha van Crunnchu is een vruchtbaarheidsgodin, wat blijkt uit:

1. het motief van de geboorte van de tweeling;
2. de door haar opgelegde *novena*, de negen dagen durende straf. (Een *novena* is een van oorsprong Grieks-Romeins negen dagen durend ritueel van rouw, later overgenomen door de RKK voor een algemener doel.)

4.6.4.5 Conclusies t.a.v. Lugnasad

1. De plechtigheden speelden zich allemaal begin augustus af **rond de grafheuvel van een vrouw** die gold als de vruchtbaarheidsgodin van Ierland of Ierland zelf.
2. Het **huwelijk van de god Lug** of zijn vertegenwoordiger, de koning, **met de aardgodin** moest borg staan voor een goede oogst.
3. De **versmelting van de Gallische variant van Lugnasad met de keizercultus** kan, behalve een politieke, ook een religieuze reden hebben gehad, nl. de vereniging van de keizer met de godin van Gallië.

4.6.5 Het Samuin-feest

4.6.5.1 Samuin, het feest der doden

- a. Het feest werd gehouden op 1 november **aan het begin van de winter**.
- b. Het **vuur** speelde ook hier een grote rol:
 1. Het eerste vuur in Ierland werd aangestoken in Tlachtga:
 - i. Iers Tlachtga = eng. Hill of Ward (tussen Athboy en Navan).
 - ii. De plaats is genoemd naar Tlachtga, de dochter van Mog Roith.
 - iii. Van hieruit werden de andere vuren in Ierland aangestoken.
 2. In Wales richtte men grote brandstapels op op heuvels.
- c. Het tijdstip van het feest maakt het waarschijnlijk dat we met een **dodencultus** te maken hebben:
 1. Tijdens het offerfeest voor het beeld van Crom Cruach in Mag Slécht (zie p. 4.5.2.5-c), eveneens op 1 november, werden alle eerstgeborenen geofferd, waarschijnlijk om de machten van de dood gunstig te stemmen. Deze machten van de onderwereld bevorderen namelijk ook de vruchtbaarheid van het gewas en schenken een rijke oogst.
 2. Samuin heeft enige gelijkenis met de Romeinse Saturnalia, waarbij de geesten uit de onderwereld te voorschijn komen.

4.6.5.2 De essentie van Samuin

a. De betekenis van de term *Samuin*:

1. *Samuin* betekent **niet** 'einde van de zomer' (*sam-fuin*), wat een volksetymologische verklaring is. Het einde van de zomer valt veel eerder, nl. in juli (J. Vendryes).
2. *Samuin* betekent **wel** 'vereniging, samenkomst, vergadering': < protokelt. **samani*, *samoni*, - skt. *samana*, got. *samana* (zie verder b.).
3. Op de kalender van Coligny (dép. Ain) heet de feestdag *samonios*.

b. Commentaar van De Vries:

1. De vereniging of samenkomst betreft hier de **ontmoeting tussen Dagda en Morrígu** op Samuin een jaar vóór de Tweede slag van Mag Tuired.
2. Ze hebben een afspraak bij de rivier de Unius in Connaught. De plaats waar ze geslachtsgemeenschap hebben, heet ***Lige ina Lánomhnou*** ('Het bed van het echtpaar'). Daarna geeft Morrígu aanwijzingen over de wijze waarop de Fomoren verslagen kunnen worden.
3. **Morrígu betekent** 'grote koningin' of 'koningin van de dodengeesten', dus de **godin der onderwereld**.
4. Ook hier hebben we te maken met het **heilig huwelijk** tussen een god en een godin, en wel ten behoeve van de vruchtbaarheid van land en vee. Want een godin van de onderwereld kan ook vruchtbaarheid schenken en het dodenfeest is daarmee een agrarisch feest.

4.7 (E, VII) De kunst van het voorspellen van de toekomst

4.7.1 Inleiding tot de kunst van het voorspellen van de toekomst

- a. De Romeinse auteurs melden vaak dat de Kelten, meer nog dan andere volkeren, belang hechten aan het interpreteren van voortekens en het voorspellen van de toekomst.
- b. De Kelten bedienden zich van **verschillende vormen van mantiek**:
 1. het **mensenofferorakel**, waarbij men lette op de wijze waarop het bloed stroomde of het slachtoffer stierf (zie 4.5.2.4);
 2. het **droom- of visioenorakel**, opgewekt door:
 - i. eten van bepaald voedsel (zie 4.7.2.1);
 - ii. contact met een dierenhuid (zie 4.7.2.2);
 - iii. zuigen op de duim (zie 4.7.2.3);
 3. het **augurium** (zie 4.7.3).

4.7.2 Het droom- en visioenorakel

4.7.2.1 Voedsel als middel tot proscopie

- a. Men hechtte veel belang aan **dromen en visioenen alvorens een beslissing** ergens over te nemen:
De Gallische koning Catumandus zag de godin Athena in zijn droom en sloot daarna vrede met (het Griekse) Marseille.
- b. Hallucinaties werden vaak opgewekt door **veel of ongewoon voedsel** te eten:
 1. Sanas Cormaic:
Hier wordt een geval van *imbas forosnai* ('helderziendheid') beschreven, waarbij een *fili* vlees van een rood varken en een hond of een kat eet, en daarbij een toverlied (*dichetal do chennaib* = 'gezongen incantatie met kennis van de toekomst') zingt. Hij biedt de goden de rest van het vlees als offer aan. De volgende dag spreekt hij een toverformule uit en verzoekt de goden hem te laten slapen. Met de handen op de wangen slaapt hij vervolgens drie of negen dagen.
 2. Ook door juist **geen voedsel** te nemen, dus door vasten konden visioenen worden veroorzaakt.

4.7.2.2 Een dierenhuid als middel tot proscopie

- a. Een ander middel om een blik in de toekomst te werpen, was te **gaan zitten op een dierenhuid of deze om zich heen te slaan**:
Foras Fease ar Éireann (door Keating):
 1. Druiden maakten een vlechtwerk van lijsterbestakken waarop ze de huid spanden van een stier die was geofferd, met de bloedige kant boven. Op deze wijze werden de 'demonen' gedwongen te verschijnen om hen de toekomst te openbaren.
 2. **Commentaar:**
De druiden gingen waarschijnlijk op de huid zitten of sloegen die om zich heen om zich zo met de stier te identificeren. Aangezien de stier aan de goden geofferd was, kwamen ze daardoor in nauw contact met de goden.
- b. Het gebruik op een dierenvel te gaan zitten of deze om zich heen te slaan komt ook bij **andere IE volkeren** voor, maar het **doel is meestal anders**:
 1. In **Eleusis** moesten de mysten ter reiniging op een Διος κωδιον ('Zeus' schapenvacht') gaan staan.
 2. De gebruikers van het **orakel van de ziener Calchas** offeren een zwarte ram, wikkelen zich daarna in diens huid en gaan daarin slapen om in contact te treden met de god. Hier is dus sprake van een *incubatio*.
 3. De *incubatio* speelt ook een rol in het Amphiareion, het **heiligdom van de ziener Amphiaraios** te Oropos.
 4. In Vergilius' Aeneïden commentarii (IV, 374; door Servius):
Bij de **Romeinen** werden de bruid en de bruidegom geacht bij de *confarreatio* (bepaalde huwelijksluiting waarbij een koek van *far* ('spelt') werd geofferd) op het vel van het geofferde dier te gaan zitten.
 5. In **India** moest de bruid in de eerste nacht op een stierenhuid zitten om voorspellende dromen te krijgen.

4.7.2.3 Duimzuigen als middel tot proscopie

4.7.2.3.1 Bronnen voor duimzuigen als middel tot proscopie

Bij het duimzuigen wordt de helderziendheid door toeval verkregen of deze is voor anderen bedoeld:

1. **Imtheacht an dá nónbhar agus tóraigheacht Taise Taoibhghile** ('De reis van de achttien mannen en de achtervolging van Taise de Vrolijke'; door Máire Ní Mhuirgheasa, 16^e eeuw):
Find klemt zijn duim achter de deur, zuigt erop en verwerft bovennatuurlijke kennis.
2. **Macgnímartha Find** ('De jongensdaden van Find'):
Bij het bereiden van een zalm verbrandt Find zijn duim, steekt hem in zijn mond en verwerft bovennatuurlijke kennis.
3. Vergelijk de **Germaanse mythe van Sigurðr en Fáfnir** in **Fáfnismál**:
Sigurðr steekt de draak dood, bereidt diens hart voor Regin, maar verbrandt daarbij zijn vinger. Hij steekt zijn vinger in zijn mond en leert daardoor de taal der vogels.
4. Vergelijk de **Griekse mythe van Melampous**:
Nadat twee slangen zijn oren hebben gelikt, begrijpt Melampous de taal der vogels en kan hij in de toekomst zien.
5. **Hanes Taliesin** ('De geschiedenis van Taliesin'; door Elis Gruffydd, midden 16^e eeuw):
Gwion Bach (wedergeboren als Taliesin) moest op een ketel letten, waarin gedurende een jaar en een dag kruiden gekookt werden t.b.v. Afagddu, de zoon van Ceridwen. Hierdoor zou Afagddu wijs worden. Maar toen Gwion Bach drie druppels op zijn vinger kreeg en hij deze aflikte, kon hij in de toekomst zien.

4.7.2.3.2 De *dét fí*s en de conclusie t.a.v. het duimzuigen

- a. Uit het duimzuigen als middel tot proscopie ontwikkelde zich de *dét fí*s ‘de tand der wijsheid’:
 1. Acallam na Senórach (‘Gesprek van de Ouden’; v. 203):
tuc ordain fó a dét fí

‘hij kauwde op zijn duim met zijn wijsheidstand’
 2. Gedurende de incantatie *teinm laegda* (‘visionaire waarneming door zang’), waarbij een staafje op de persoon of het ding gelegd wordt, waarover men meer wil weten, hield Find zijn duim in zijn mond.
- b. Commentaar en conclusie:
 1. De oorsprong van de wijsheid die men verwerft, is niet de duim of de tand, maar het dier waarmee men in aanraking komt, m.n. de slang.
 2. Aangezien in Ierland geen slangen voorkomen, is de vis (zalm) daarvoor in de plaats gekomen.

4.7.3 Het *augurium* als middel tot proscopie

- a. Het zijn juist **dieren die mensen in kennis overtreffen**. Redenen:
 1. Ze hebben een sterker instinct.
 2. Ze hebben scherpere zintuigen.
 3. Vooral vogels zijn divinatorisch, omdat ze hoog in de lucht, dus dicht bij de hemel, verblijven.

- b. De **klassieke auteurs** melden dat het *augurium* bij de Kelten in hoog aanzien stond:
 1. **Bibliotheca historica** (V, 31; door Diodorus Siculus):
'(Vogelwichelaars) voorspellen de toekomst m.b.v. de vlucht en de kreten van vogels.'

 2. **Geographica** (IV, 4, 6); door Strabo):
Volgens (de Galatische koning) Artemidoros ligt er een haven aan de oceaan die 'De twee kraaien' heet. Daar bevinden zich twee kraaien waarvan de rechtervleugels gedeeltelijk wit zijn. Wanneer twee mensen een discussie hebben, gaan ze naar de haven en leggen op een hooggelegen bord gerstekoecken. De kraaien vliegen op de koecken af. Degene wiens koecken verstrooid, maar niet opgegeten worden, heeft het pleit gewonnen.

5 (F) Het sacrale koningschap

5.1 Inleiding tot het sacrale koningschap

5.1.1 De maatschappelijke verhoudingen in Gallië

1. Het volk:

Caesar noemt drie standen in Gallië, de druiden, de *equites* (de edelen) en het volk. Over het volk bericht hij dat het een *miserrima plebs* is en dat deze mensen *aere alieno premuntur* ('zwaar in de schulden zitten'). Deze waardering heeft een aantal oorzaken:

- a. Caesar kon zo tonen dat de heersende Gallische klasse aangepakt moest worden.
- b. Bij de verovering van Gallië door de Kelten werden de **autochtone bewoners onderworpen**, waarna ze als **slaven op de landgoederen moesten werken**.
- c. Er werden aan het volk **hoge belastingen** opgelegd.
- d. Ook de vrije Keltische boeren werden **macht en grond ontnomen**.

2. De *equites* of edelen:

- a. De aristocratie had niet alleen greep gekregen op de gewone boerenbevolking. Ook **veel koningen moesten het veld ruimen**. De adellijke geslachten vormden een oligarchie, maar bevochten elkaar ook.
- b. Stammen als de Nitiobrages, de Senones en de Sotiates hadden geen koning meer, maar werden geleid door een **krijgsheer** met een beperkte troepenmacht.
- c. Door de onvrede die zo ontstond, konden **andersoortige leiders die op het volk steunden**, ontstaan. Een zo'n leider was Vercingetorix van de Arverni.

5.1.2 De maatschappelijke verhoudingen in Ierland

- a. Op de Britse eilanden, i.c. Ierland, bestond de **oude sociale structuur** nog:
 1. **eerste functie: koningen en priesters:**
 - i. De *rí* ('koning') heerst over een landsdeel of een stamgebied (*túath*).
 - ii. De *ruiri* (< *ro-rí) of *ardrí* ('opperkoning') staat boven andere koningen en zetelt in Teamhair.
 - iii. De *drúi* ('druïde, priester') is in theorie gelijkwaardig aan de koning, maar vaak stond hij boven hem (zie 4.4.1.2.5.1), zoals ook in India de brahmanen macht naar zich toe trokken.
 2. **tweede functie: krijgsadel:**

De *flaithi* zijn de adellijke geslachten die de grond in bezit hadden genomen. De adel behoort tot de vrije groep (*airech*).
 3. **derde functie: vrije veetelers:**

De *bó airech*, de vrije veetelers, die dus geen grond als bezit hadden, maar vee, en die het recht hadden de koning hun wil kenbaar te maken.
- b. De Ieren kenden een **gekozen koningschap**:
 1. De kandidaat-koning moest behoren tot een koninklijk geslacht.
 2. Op de **vergadering van alle *airech*** werd de **koning gekozen**.
 3. Om besluiten te kunnen nemen, moest de koning eerst met de *airech* overleggen.
 4. De koning is gebonden aan de wetten, die door de volksvergadering waren aangenomen.
 5. De *airecht* is de volksvergadering van de *flaithi* en *bó airech*, bijeengeroepen door de *rí* van de *túath* ('stamgebied').
 6. De *óenach* is de periodieke algemene volksvergadering van de vertegenwoordigers van alle *túath*, bijeengeroepen door de *ardrí*.
- c. De functie van de koning was echter niet alleen politiek van aard, maar ook **sacraal** (zie 5.2).

5.2 Kenmerken van het sacrale koningschap

5.2.1 Algemene kenmerken van het sacrale koningschap

Er is een rechtstreeks verband tussen de koning enerzijds en het heil van het volk en de vruchtbaarheid van het land en de veestapel anderzijds:

1. Tecosca Cormaic ('Het onderricht van Cormac'):
De zegen van het koningschap zou blijken uit het feit dat de eiken vruchten dragen, de rivieren en zeeën vol vis zitten, en de akkers een rijke oogst schenken.
2. Togail bruidne Dá Derga ('De verwoesting van Dá Derga's herberg'):
Onder koning Conaire Mór was er een rijke visvangst en lagen de eikels voor de varkens kniehoog. Er was geen doodslag en het weer bleef goed.
3. Cath Maige Ráth ('De slag van Mag Ráth'):
Koning Domnall mac Aedh wordt geprezen omdat hij vrede bracht.
4. De XII abusivis saeculi ('Over de twaalf misstanden van de wereld'; door pseudo-Cyprianus) [een 7^e-eeuws tractaat van een onbekende auteur]:

Pax populorum est (rex), tutamen patriae ... munimentum gentis, cura languorum, gaudium hominum, temperies aëris, serenitas maris, terrae fecunditas, solacium pauperum, hereditas filiorum ...

'Hij (de koning) is de vrede der volkeren, de bescherming van het vaderland ... de verdediging van het volk, de genezing van weekheid, de vreugde van de mensen, de gematigde weersomstandigheden, een rustige zee, de vruchtbaarheid van het land, hulp aan de armen, de erfenis der zonen ...'

5. Ook koning Brian Bóruma mac Cennétig wordt geprezen.
6. Koning Lugaid mac Con wordt echter afgezet, omdat er niets groeide op het land.

5.2.2 Goddelijke kenmerken van het sacrale koningschap

Koningen in elke archaische samenleving dragen niet alleen een sacraal karakter, maar hebben ook een **goddelijke natuur** en zijn vaak naar een god vernoemd:

1. *Historiae* (II, c. 61; door Tacitus):
Een leider der Boii, Mariccus, noemde zichzelf '*deus*'.
2. Koning Conchobar mac Nessa heette '*día talmaide*' (een 'aardse god').
3. Koning Nuadu Necht.
4. Koning Nuadu Airgthech.
5. Koning Nuadu Finn Fáil mac Giallachad.

5.3 Voorwaarden voor het sacrale koningschap

Er zijn enkele voorwaarden waaraan de koning moet voldoen:

1. lichamelijke en geestelijke ongeschondenheid:

- a. De god Nuadu verloor zijn hand in de strijd en moest de heerschappij afstaan.
- b. Ook koning Cormac mac Airt moest zijn macht opgeven, toen zijn oog werd uitgestoken.
- c. De opperkoning in Teamhair mocht geen lichamelijk gebrek hebben:
Lebor na hUidre, 4056:
ni ba hada rí co n-anim hi temraig

2. rechtvaardigheid:

- a. De god Bres mac Elathain was gierig waardoor hij zich gehaat maakte.
- b. Koning Cormac mac Airt was wel vrijgevig en wegens zijn koningsheil kende het land overvloed. Hij besteedde de belastinginkomsten goed, maar toen hij Munster te hoge belastingen oplegde, ging hij ten onder.
- c. Koning Lugaid mac Con had veel onrecht begaan waardoor er niets groeide in Ierland.
- d. Koning Cairbre Cinnchait pleegde onrecht, waardoor er weinig koren en eikels in het land waren.
- e. Koning Conchobar mac Nessa velde een onjuist oordeel.
- f. Bij de kroning sprak de *ollam* enige verzen waarin de koning werd opgeroepen goed te regeren, opdat er geen hongersnood of ziekte zou komen.

5.4 Taboeregels m.b.t. de sacrale koning

- a. De koning is **door gevaren omgeven** en mag daarom vaak niet aan de oorlog deelnemen, zoals Cormac mac Airt en Conchobar mac Nessa.
- b. In 't bijzonder wordt de koning **beschermd door taboeregels of gessa** (sg. *geis, geas, geiss, ges*; pl. *gessi, geasa, gessa*). Zijn koningschap is heilzaam, wanneer hij *rop sogeis* is ('goede taboes heeft', d.w.z. dat hij zijn taboes nakomt). De Lebor na Cert geeft een **reeks taboeregels**, bijv.:
 1. De **opperkoning** van Teamhair mag niet na zonsopgang opstaan.
 2. Zijn reis naar Mag Breg mag hij op woensdag niet onderbreken.
 3. Hij mag niet na zonsondergang naar Mag Cuillin vertrekken.
 4. Hij mag niet op dinsdag na Samuin een leger achtervolgen.
 5. Een **streekkoning**, zoals die van Leinster, is het verboden in noordelijke richting rond Fortúatha Laigen te rijden.
 6. Hij mag niet tussen de rivier de Dothra en Dublin op één oor slapen.
 7. Hij mag niet negen uur in de Vlakte van Cualan in een kamp doorbrengen.
 8. Hij mag niet op een maandag de bergpas naar Dublin oversteken.
 9. Hij mag niet op een vuil paard met zwarte enkels over Mag Maisten rijden.
 10. De **koning van Ulster** mag na zonsondergang niet het vogelgezag van Linn Sailech horen.
 11. Hij mag niet het feest van het vlees van de os van Dáire mac Dáire regelen en leiden.
 12. Hij mag het water van de Bó Nemid tussen twee duisternissen niet drinken.
 13. **Cúchulainns persoonlijke geis** is dat hij geen hondenvlees mag eten.
 14. **Conaires persoonlijke geis** is dat hij na zonsondergang geen vrouwelijk wezen in huis mag nemen.
- c. **Commentaar:**
 1. De **taboeregels** zijn voor ons onbegrijpelijk, maar **staan in verband met de sacrale status van de koning**. Vergelijk de taboevoorschriften van de Romeinse *flamen dialis*.
 2. Het noodlot zorgt ervoor dat de held zijn taboes doorbreekt en zijn ondergang tegemoet gaat, zoals Conaire Mór.

5.5 De keuze van de juiste koning d.m.v. begeleidende rit

5.5.1 De rite van de Lía Fáil

5.5.1.1 Algemene opmerkingen t.a.v. de rite van de Lia Fáil

- a. Men moest er zeker van zijn dat men de juiste koning koos, aangezien het heil van het volk op het spel stond. Daarom werd diens uitverkiezing door bijzondere riten begeleid.
- b. De Lia Fáil is de kroningssteen die op de heuvel van Teamhair staat. Deze steen geeft een schreeuw wanneer degene die erop gaat staan, de nieuwe koning van Ierland wordt.
- c. **Betekenis van *líá fáil*:**
 1. *Fáil* is de genitief van *Fál*, een term waarvan de etymologie onduidelijk is. Een 9^e-eeuwse tekst meent dat *fáil* < *fo-ail* 'ondersteen', d.w.z. *ail-fo-ríg* 'steen onder de koning'. Hieruit ontstond wellicht de betekenis *fál* 'lot' en zelfs 'Ierland'. *Fál* is in ieder geval de naam van de steen.
 2. ts. Antaios, 1960:
Hier stelt De Vries een alternatieve etymologie voor:
fál < **uaghlo* < IE *√***uǵh* 'schreeuwen', vgl. gr. *ἤχη* 'lawaaï'.
 3. *Lía* 'steen', misschien samenhangend met oi. *leac*, vroeg oi. *lecc*, 'platte steen', wat ervoor pleit dat de Lia Fáil geen rechtopstaande steen was, maar een liggende steen waarop men kon staan.

5.5.1.2 De rol van de Lia Fáil in de overlevering

1. **Baile in scáil** ('Het visioen van de geestverschijning'):
 - a. Eens stapte Conn Cétchathach ('Conn van de honderd veldslagen') op de heuvel van Teamhair op een steen, die daarna een schreeuw gaf die in heel Ierland te horen was.
 - b. Er ontstond een nevel waaruit een ruiter te voorschijn trad, die Conn meenam naar een huis waar zich een vrouw bevond. Zij bleek de 'Heerschappij' (over Ierland) te zijn en de spookachtige ruiter was Lug, de zoon van Ethniu. Vervolgens voorspelde de vrouw hoe lang de regeerperiode van Conn zou zijn en die van elke toekomstige koning van Ierland.
2. **De síl Chonairi Mór** ('Over de nakomelingen van Conaire Mór'):
 - a. Een opvolger van Conn Cétchathach, Conaire Mór, zijn familie en de mannen van Leinster waren in Teamhair bijeen om een koning te kiezen.
 - b. Er waren daar **vier voorwerpen** die zouden aantonen wie koning kon worden:
 - i. een wagen met paarden die alleen de juiste persoon toelieten;
 - ii. kleding in de wagen, die alleen de juiste persoon zou passen;
 - iii. de stenen Bloc en Blucne die alleen uiteengingen voor de wagen van de koning;
 - iv. de stenen zuil Fál die alleen een schreeuw zou geven tegen de wagen van de juiste koning.
 - c. Conaire Mór doorstond de proef en de mannen riepen: 'Fál heeft hem aanvaard.'
 - d. Opmerking:
Fál is de nominatief, *fáil* is de genitief (zie 5.5.1.1-c).

5.5.1.3 De interpretatie van de Lia Fáil

- a. De stenen zuil Lia Fáil is volgens de mythologische overlevering met andere talismannen door de Túatha Dé Danann uit **Falias** mee naar Ierland gebracht (zie 3.5.4-4).
- b. De Lia Fáil heeft **drie kenmerken**:
 1. Hij is een fallussymbool.
 2. Hij staat centraal opgesteld.
 3. Hij schreeuwt tegen de nieuwe koning.
- c. Het **centrale fallussymbool**:
 1. In de 19e eeuw heette de Lia Fáil **bod Fhearghais**, ‘het lid van Fergus’, een traditie die al oud is. *Fergus* betekent bovendien ‘man van kracht’.
 2. Hij wordt geacht in het (politiek-religieuze) **centrum van Ierland** te staan.
 3. Over de heuvel van **Uisnech**, het **vroegere centrum** van Ierland vóór Teamhair, wordt het volgende gemeld:
Topographia Hibernica (III, 4; door Giraldus Cambrensis):
Ierland is in vijf delen verdeeld

quarum capita in lapide quodam conveniunt apud Mediam juxta castrum de Kilair, qui lapis et umbilicus Hiberniae dicitur, quasi in medio et meditullio terrae positus

‘die aan elkaar grenzen bij een steen in Meath bij het kasteel van Kilair (= eng. Killare), die, naar men zegt, ook de navel van Ierland is, alsof hij in het midden staat en het middelpunt is van het land’
 4. In Griekenland werd de **omphalos** geacht in het midden van de wereld te staan.
 5. In India staat de offerpaal, de **yūpa**, in het midden van de offerplaats. De **yūpa** heeft bovenaan een verdikking (*caṣāla*), waarschijnlijk ter nabootsing van een fallus.
- d. De **schreeuw van de Lia Fáil**:
De schreeuw die de steen geeft bij de verkiezing van de nieuwe koning, is volgens de overlevering door Cúchulainn opgeheven:
Lebor Gabála Érenn:
 1. Hij heeft de steen met zijn zwaard gespleten toen deze niet meer schreeuwde wanneer hij of zijn pleegzoon Lugaid Riab nDerg erop gingen staan. Alleen bij Conn Cétchathach gebeurde dat nog.
 2. Nadien is het hart van de steen naar Tailtin gevluht, waar *críde Fáil* ‘het hart van Fál’ zich nu bevindt.
- e. **Conclusies van De Vries**:
 1. De schreeuw die gehoord wordt, zou oorspronkelijk wel eens van de aardgodin of Moeder Ierland kunnen zijn geweest ten teken van haar toestemming en erkenning van de nieuwe koning.
 2. Er is immers sprake van een *ἕρος γαμος*: hij zal haar bevruchten, zodat er rijke oogsten zullen zijn (zie 4.6.4.5).
- f. **Opmerking Berends**:
ad d.1:
De Vries schrijft ten onrechte dat Cúchulainn de steen zo strak aankeek dat deze niet meer schreeuwde wanneer hij of zijn pleegzoon Lugaid erop gingen staan. Cúchulainn wilde juist wel dat de steen zou schreeuwen wanneer hij of zijn pleegzoon erop gingen staan, maar dat deed de steen niet en daarom sloeg de held de steen in stukken.

5.5.2 De rite van het *tarbfess*

Een rite die bijdraagt tot de keuze van de opperkoning van Ierland, heet *tarbfess* 'stierslaap':

- a. Togail bruidne Dá Derga; Serlige Con Culainn agus óenét Emire:
Er werd een witte stier gedood, waarvan het vlees werd gekookt. Een man at hiervan tot hij verzadigd was, waarna hij ging slapen. In zijn droom zag hij de toekomstige koning, die hij na ontwaken beschreef.
- b. **Commentaar:**
 1. Er is hier sprake van een **droomprofetie**, veroorzaakt door overeten.
 2. Het stierenvlees duidt op de **stier als symbool van de machtige koning**.

5.5.3 De rite van de *banais rígi*

5.5.3.1 Essentie van de *banais rígi*

- a. Zoals veel volkeren hebben ook de Kelten een *ἱερός γάμος* of **'heilig huwelijk' tussen de koning en de aardgodin van het land** gekend: de *banais rígi*. Daarop wees al de Lía Fáil-rite en het Lugnasad-feest (zie 4.6.4.5).
- b. Er is een **mythisch relaas van een kroningsrite** waarin de godin van het land optreedt:
Baile in scáil:
Conn Cétchathach en zijn mannen ontmoetten in een huis een jonge vrouw met een gouden kroon. Ze reikte Conn een gouden schaal met drank. Deze vrouw heette *flaith Érin* 'de heerschappij over Ierland'.
- c. De vele vrouwen die in de overleveringen met telkens andere mannen huwen en daarbij het initiatief in eigen hand houden, zijn niets anders dan de ene **godin van het land, de verpersoonlijking van de heerschappij over Ierland of Moeder Ierland**.
- d. Bekende namen van dit type godinnen zijn Medb, Deirdre en Gráinne. Maar ze kunnen ook **verschijnen als een lelijke, oude vrouw**.

5.5.3.2 Overleveringen m.b.t. de *banais rígi*

5.5.3.2.1 Ierse mythische verhalen m.b.t. de *banais rígi*

1. **Mór Muman ocus aided Cuanach meic Ailchini** ('De 'Grote van Munster' en het tragische lot van Cuanu, de zoon van Cailchin'):
Mór Mumhan is de godin van de heerschappij over Munster, in de gedaante van een lelijke, in lompen gehulde vrouw, die geslachtsgemeenschap heeft met koning Fíngen mac Áedo Duib, die daarop zijn echtgenote opzij zet.
2. **Cóir anmann** ('De geschiktheid der namen'):
 - a. De zonen van Dáire Doimthech zijn op jacht en overnachten in een huis, wanneer een afschrikwekkende heks binnenkomt. Zij wil onder bedreiging met een van hen slapen. Lugaíd Loígde biedt zich aan.
 - b. Daarna verandert zij zich in een aantrekkelijk meisje en deelt mee dat zij de heerschappij over Ierland is. Ze voorspelt dat Lugaíd Loígde een zoon zal krijgen, met wie ze ook zal slapen, want dat doet ze met alle opperkoningen.
3. **Echtra mac nEchach Muigmedóin** ('Het avontuur van de zonen van Eochaid Mugmedón'):
 - a. De zonen van Eochaid Mugmedón zijn op jacht en willen water uit een bron halen. Daar staat echter een lelijke heks, die daarvoor een kus verlangt.
 - b. Alleen Níall Noígíallach durft haar te omhelzen en een kus te geven, waarna zij verandert in een beeldschoon meisje en hem een toekomst als koning voorspelt.

5.5.3.2.2 Niet-Ierse overleveringen m.b.t. de *banais rígi*

1. **Le conte du Graal** (door Chrétien de Troyes):
De Roi Méhaignié ('verminkte koning') is gewond aan zijn geslachtsdeel, en het graalslot waar hij zich bevindt, ligt midden in de woestijn van de *gaste pays*.
2. **Gesta Danorum** (door Saxo Grammaticus):
Het verhaal van Amlethus:
Amlethus wordt naar de Schotse koningin Herminthruða gezonden. Hij slaapt met haar, waarna hij tegelijk met haar het rijk verwerft.
3. **Commentaar:**
 - a. ad 1:
Bij **de onwaardige koning** (of de onwaardige prinsen in de Ierse verhalen) blijft het land onvruchtbaar (of blijft de vrouw een lelijke heks).
 - b. ad 2:
Bij **de ware, volwaardige koning** (of de echte, volwaardige troonpretendenten in de Ierse verhalen) wordt het land weer vruchtbaar en bloeit de aarde op (of verandert de heks in een mooi meisje).

5.5.3.2.3 De koningsrite uit de Topographia Hibernica

a. Topographia Hibernica (III, 25; door Giraldus Cambrensis):

Collecto in unum universo terrae illius populo, in medium producitur jumentum candidum. Ad quod sublimandus ille non in principem sed in beluam, non in regem sed exlegem, coram omnibus bestialiter accedens, non minus impudenter quam imprudenter se quoque bestiam profitetur. Et statim jumento interfecto, et frustatim in aqua decocto, in eadem aqua balneum ei paratur. Cui insidens, de carnibus illis sibi allatis, circumstante populo suo et convescente, comedit ipse. De jure quoque quo lavatur, non vase aliquo, non manu, sed ore tantum circumquaque haurit et bibit. Quibus ita rite, non recte completis regnum illius et dominium est confirmatum.

‘Nadat de hele stam van dat land op één plaats is bijeengebracht, wordt een wit paard in hun midden geleid. Hier wordt hij (de koning) niet als vorst, maar als een beest, niet als koning, maar als een misdadiger verheven: hij loopt als een dier in aller tegenwoordigheid naar voren en gedraagt zich even schaamteloos als onwetend als een dier. Het paard wordt onmiddellijk daarna gedood, in stukken gesneden en in water gekookt. In hetzelfde water wordt voor de koning een bad bereid. Terwijl hij erin zit, eten hij en zijn mannen die om hem heen staan, van het vlees dat hem gebracht wordt. Ook drinkt hij van de soep waarin hij een bad neemt, niet met een beker of zijn hand, maar rechtstreeks met zijn mond. Zodra deze handelingen op zo’n onbehoorlijke wijze zijn verricht, zijn zijn koningschap en heerschappij bevestigd.’

b. Commentaar:

1. De Christelijke auteur, Giraldus Cambrensis, heeft, ondanks de nadruk die hij legt op het beestachtige karakter, m.n. de copulatie met de merrie, een **authentiek beeld** geschetst van een **Keltische koningsrite** met vermelding van de locatie **Kenelcunnil** (en de naam van de stam) in Noord-Ulster.
2. De rite moet Keltisch geweest zijn en niet afkomstig uit een pre-Keltisch substraat, omdat het een koningsrite betreft en zich dus afspeelt in de hoogste lagen van de bevolking.
3. Het **IE karakter van de koningsrite** wordt bevestigd door:
 - i. de Romeinse rite van het Oktoberpaard;
 - ii. de Scandinavische Völsi-cultus;
 - iii. het Indische Aśvamedha-offer:
 - (1) De gemalin van de koning copuleert met de gedode hengst onder een kleed.
 - (2) K.F. Johannson:

De hengst stelt de vruchtbaarheidsgod voor en de koningin (*mahiṣṭī*) de aarde. Door de handeling wordt de vruchtbaarheid van de aarde bevorderd, wat ten goede komt aan de mensen.
4. De **rollen die worden aangenomen** (koning - merrie; koningin - hengst), zijn **inwisselbaar** en niet belangrijk. We hebben te maken met een *ἱερός γαμος*, waarbij de aarde bevrucht wordt. Het **merrie-type** komt o.a. voor bij:
 - i. de *flaith Éirinn* als merrie in Ierland;
 - ii. Demeter als merrie in Arcadië;
 - iii. Epona als merrie in Gallië:
 - (1) Mogelijk was Epona een *Terra Mater*.
 - (2) Vergelijk:

Agesilaos:
Ze is geboren uit de seksuele vereniging van haar vader met een merrie.

5.6 Aanwijzingen voor rituele regicide

5.6.1 Inleiding tot aanwijzingen voor rituele regicide

- a. Het sacrale koningschap komt niet alleen bij IE volkeren voor. Ook in bijvoorbeeld West-Afrika was deze vorm van koningschap bekend. Er lijken echter **geen bewijzen** te zijn voor **rituele regicide** als kenmerk van het sacrale koningschap bij de Kelten (M. Draak), maar volgens De Vries zijn hier **wel aanwijzingen** voor.
- b. Uit de **lijst van Ierse koningen** vóór het begin van onze jaartelling blijkt het volgende:
 1. De meeste koningen zijn niet gestorven in de oorlog, maar door de hand van hun naaste verwanten.
 2. Anderen zijn gestorven door een besmettelijke ziekte: de koning begaat onrecht, het land wordt door een vloek getroffen, door een misoogst en hongersnood, en als gevolg daarvan door een besmettelijke ziekte waaraan ook de koning bezwijkt.
 3. Slechts enkele koningen zijn gestorven op hun ziekbed. Dit zijn juist koningen die als wijs en rechtvaardig te boek staan:
 - i. Cormac mac Airt;
 - ii. Fedlimid Rechtmar;
 - iii. Ollam Fódla.

5.6.2 Bijzondere gevallen van de dood van de koning

a. De dood door een ongeluk:

1. Voorbeelden:

- i. getroffen door de bliksem;
- ii. gevallen van het paard;
- iii. door het eigen zwaard dodelijk gewond.

2. Commentaar:

Telkens blijkt de koning het slachtoffer te zijn van een macht buiten hem om, een **hogere macht**:

- i. de toorn van een godheid;
- ii. het noodlot, veroorzaakt door de (onvrijwillige) verbreking van een taboe (*geis*);
- iii. de veegheid van de koning, het ten dode opgeschreven staan, wat blijkt uit het feit dat alle dingen zich tegen hem keren.

b. De dood door verbranding en verdrinking:

De gevallen van dood door verbranding en verdrinking lijken een vorm van **rituele regicide**:

1. Voorbeelden:

- i. Lebor Gabála Érenn:
Partholón verbrandt zijn eigen vader in een huis.
- ii. idem:
Koning Labraid Loingsech komt terug uit ballingschap en probeert zijn rijk terug te nemen door zijn oom, de usurpator, in een ijzeren huis te verbranden.
- iii. Mesca Ulad:
Cúchulainn wordt bijna verbrand in een huis, maar weet zich te bevrijden.
- iv. Aided Muirchertaig Meic Erca:
Koning Muirchertach mac Ercae wordt in een ijzeren huis opgesloten om te worden verbrand. Hij probeert zich te redden door zich in een vat met wijn te verbergen. Uiteindelijk verdrinkt hij.
- v. Aided Diarmata meic Cerbaill:
Ook koning Diarmait mac Cerbaill verdrinkt in een vat.

2. Commentaar:

- i. **Regicide door verbranding en verdrinking gebeurde steeds na het Samuin-feest** op 1 november (zie 4.6.5.1), wat er mogelijk op duidt dat men dit een passend moment vond om een periode af te sluiten.
- ii. De dood door verdrinking is een **offerrite**, zoals bleek uit de Teutates-cultus.
- iii. De dood door verbranding bleek eveneens een offerhandeling (zie 4.5.2.3-a.4).

5.6.3 Conclusies t.a.v. rituele regicide bij de Kelten

1. Koningsmoord door verwanten kwam niet alleen voort uit rivaliteit m.b.t. de troonsopvolging.
2. Het **type regicide en vooral het tijdstip** wijzen in de richting van een **rite** en de gedachte dat de koning ondeugdelijk is geworden: hij heeft zijn plicht verzaakt of hij is lichamelijk of geestelijk niet meer in staat deze te vervullen en moet daarom gedood worden.
3. Moord op de koning door naaste verwanten komt het duidelijkst voor in West-Afrika, maar was waarschijnlijk ook bekend bij de Kelten.

6 (G) De voorstellingen van het dodenrijk en van het wereldeinde

6.1 Inleiding tot de voorstellingen van het dodenrijk en van het wereldeinde

- a. De klassieke auteurs beweren herhaaldelijk dat de **Kelten geloven in de onsterfelijkheid van de ziel en de terugkeer van de ziel in het aardse leven.**
- b. Ze verwijzen daarbij naar de **leer van Pythagoras** over de zielsverhuizing en menen dat de Keltische druiden eenzelfde hoogstaande filosofie kenden.
- c. De belangrijkste **bronnen** (m.n. teruggaand op Poseidonios) zijn:
 1. **De bello Gallico** (VI, 14; door C.J. Caesar):

In primis hoc volunt persuadere, non interire animas, sed ab aliis post mortem transire ad alios hoc maxime, ad virtutem excitari putant metu mortis neglecto.

‘Bovenal willen ze (de mensen) ervan overtuigen dat de zielen niet vergaan, maar na de dood van het ene lichaam naar het andere lichaam overgaan, en wel met name hierom omdat ze menen dat dapperheid aldus wordt bevorderd, terwijl de dood wordt genegeerd.’

2. **Bibliotheca historica** (V, 28, 6; door Diodorus Siculus):
De Kelten zijn niet bang voor de dood omdat ze het geloof van Pythagoras aanhangen, dat zegt dat de ziel onsterfelijk is en deze na een aantal jaren een tweede leven in een ander lichaam begint.
3. **Geographica** (IV, 4, 4; door Strabo):
De wereld en de zielen der mensen zijn onvernietigbaar.
4. **Rerum gestarum libri XXXI** (XV, 9; door Ammianus Marcellinus):
... drasidae ... pronuntiarunt animas immortales.
‘De druiden verkondigden dat de ziel onsterfelijk is.’
5. **Pharsalia** (door Lucanus), zie 6.2.1.

6.2 De zielsverhuizing

6.2.1 Lucanus over het Keltische geloof in de zielsverhuizing en het commentaar uit de Berner Scholiën

6.2.1.1 Lucanus en Commenta Bernensia

a. **Pharsalia** (I, 454 - 458; door Marcus Annaeus Lucanus):

Umbrae / Non tacitas Eribi sedes, Ditisque profundi / pallida regna petunt: regit idem spiritus artus / orbe alio: longae (canitis si cognita) vitae / Mors media est.

‘De schimmen zoeken niet de stille rustplaats van Erebus en het bleke rijk van de onpeilbare Dis: dezelfde geest heerst over ledematen in een andere wereld: de dood staat midden in een lang leven (als wat u zingt, bekend is).’

b. **Commenta Bernensia:**

1. ad Pharsalia I, 451:

Driadae negant interire animas aut contagione inferorum adfici; qui cum defunctis equos servosque et multam suppellectilem comburant quibus uti possint, inde animosi in proelia exeunt nec vitae suae parcunt, tamquam eandem reperituri in alio naturae secessu.

‘De druiden ontkennen dat de zielen vergaan of besmet worden door de bewoners van de onderwereld. En zij verbranden met de doden paarden en slaven en veel huisraad waarvan ze gebruik kunnen maken [na de dood]. Daardoor gaan ze [de Kelten] moedig de strijd in en sparen hun leven niet aangezien ze het in een ander deel van de natuur zullen hervatten.’

2. ad Pharsalia I, 454:

Manes esse non dicunt, sed animas in revolutione credunt posse constare.

‘Ze zeggen dat er geen vooroudergeesten zijn, maar ze geloven dat de zielen in een kringloop kunnen blijven.’

6.2.1.2 Commentaar van De Vries op Lucanus en Commenta Bernensia

1. Het is niet duidelijk waar de zielen na de dood heengaan:
 - a. *orbe alio* 'in een andere wereld' of *in alio naturae secessu* 'in een ander deel van de natuur = de wereld'?
 - b. De zinsnede *regit idem spiritus artus* kan alleen maar op een stoffelijke wereld betrekking hebben, waarin sprake is van 'ledematen' waarover de geest kan heersen.
 - c. 'Een ander deel van de wereld' zou dan betekenen dat de Keltische ziel na de dood bij andere volkeren terecht komt, wat niet in overeenstemming is met de opvattingen van de archaïsche mens, nl. dat de ziel naar de eigen stam terugkeert.
 - d. Ook de mededeling van Lucanus dat de zielen niet naar de onderwereld gaan, is in tegenspraak met de vermelding van de commentator dat de dode grafgraven nodig heeft voor zijn verblijf in het hiernamaals.
2. Een oplossing biedt een **vergelijking met een ander IE volk, de Germanen**:

Deze waren van mening dat de dode zielen tijdelijk in de onderwereld verbleven, waarna ze reïncarneerden in een pasgeboren kind van de eigen sibbe, meestal het kleinkind. Uiterlijk en karaktereigenschappen leken op die van de grootvader, wiens naam het kleinkind vervolgens ook kreeg.
3. Typerend voor de Keltische en Germaanse **voorstellingen van de ziel**, in tegenstelling tot die van Pythagoras, is dat men deze als een **lichamelijk wezen** zag met dezelfde behoeften als een levende. Behalve de gewone grafgraven gaven de nabestaanden soms brieven mee op de brandstapel (Diodorus Siculus).

6.2.2 Ierse bronnen m.b.t. de zielsverhuizing

1. De overlevering betreffende **Mongán mac Fiachnai**:
 - a. **Compert Mongáin ocus serc Duibe-Lacha dó Mongán:**

De historische Mongán (gest. 625) geldt als de zoon van de god Manandán mac Lir en de vrouw van koning Fiachnae mac Báetáin. Verder wordt hij beschouwd als de reïncarnatie van Find mac Cumail.
 - b. **Commentaar:**

Er is hier sprake van historisering van een mythische figuur. Bovendien kunnen mythische figuren gemakkelijk in elkaar overgaan. **Van zielsverhuizing is hier geen bewijs.**
2. De overlevering betreffende **Tuán mac Cairill**:
 - a. **Scél Tuáin meic Cairill do Finnén Maige Bile:**

Tuán zou alle vijf invasies in Ierland hebben meegemaakt. Maar aangezien één mensenleven hiertoe niet genoeg was, moest hij telkens herboren worden. Dit gebeurde pas nadat hij eerst achtereenvolgens een hert, een ever, een valk en een zalm geweest was. De laatste werd door de vrouw van koning Cairill opgegeten, waarna hij als haar zoon geboren wordt.
 - b. **Commentaar:**
 - i. De levens van Tuán mac Cairill zijn slechts geconstrueerd om een ooggetuigeverslag te kunnen maken.
 - ii. De diermetamorfozen zijn eveneens een **literaire constructie**, die werd voortgezet in bijvoorbeeld Cad Goddeu, 'De oorlog van de bomen', een Kymrisch lied waarin de hoofdpersoon zelfs een speer wordt.

6.3 Monsters van de dood

- a. De **verschrikking van de dood** werd **symbolisch weergegeven door monsters**, zoals uitgebeeld in **sculpturen**:
1. **Leeuw**:
 - i. 'Tarasque de Noves' ('fabeldier of draak uit Noves' (dép. Bouches-du-Rhône; Musée Lapidaire te Avignon; La Tène II)):
Een leeuw (of beer) houdt met zijn voorpoten twee dode figuren vast en uit zijn bek steekt nog een arm van een mens die hij zojuist verslonden heeft.
 - ii. leeuw uit Col de la Vayède bij Les Baux de Provence (dép. Bouches-du-Rhône; Musée Lapidaire te Avignon):
Deze heeft een krijger op de grond geworpen.
 - iii. leeuw uit Mornas (dép. Vaucluse; Musée Lapidaire te Avignon);
 - iv. leeuw uit Suzange (dép. Moselle) in het Moezel-gebied;
 - v. leeuw uit Rothselberg (deelstaat Rijnland-Palts);
 - vi. leeuw uit Chester (Engeland).
 2. **Ever** (Stockstadt am Main, Beieren).
 3. **Stier** (Altbachtal (Trier) en Cannstatt (Stuttgart; museum Römerkeller te Oberriexingen (Baden-Württemberg)).
 4. **Sfinx** (Naix-aux-Forges (dép. Meuse; Musée de Bar-le-Duc) en Colchester (Colchester Castle Museum; Engeland)).
 5. **Wolf** (Fouqueure (dép. Charente) en Oxford (Engeland)).
- b. **Commentaar**:
1. De beelden horen tot de **grafsymboliek**, waarmee men het besef wil bijbrengen dat de dood het lichaam meedogenloos vernietigt.
 2. Dit staat echter in tegenstelling tot de troostrijke leer van de zielsverhuizing.

6.4 Het schedelgebruik

6.4.1 Typen schedels

1. Schedels van vijanden:

De Kelten hadden de gewoonte de hoofden van vijanden af te snijden en ze te conserveren (zie 4.5.2.2.3).

2. Schedels van verwanten:

Ook de schedels van familieleden werden zorgvuldig bewaard:

- a. De *porticus* van het Keltische religieuze centrum **Roquepertuse** (bij Velaux (dép. Bouches-du-Rhône)):
In de nissen van drie zuilen bevonden zich schedels.
- b. In de grotten van **Ofnet** (Beieren)) heeft men twee groepen schedels uit het Mesolithicum gevonden. Uit de IJzertijd zijn hier eveneens schedels gevonden.
- c. Van de skeletten die in **dolmens** gevonden zijn, ontbreken soms de schedels; mogelijk zijn deze als amuletten bij de nabestaanden bewaard, of zelfs als drinkbekers gebruikt zoals de vondsten uit het Paleolithicum in de grot van **Placard** (dép. Charente) bewijzen.
- d. Zelfs tot in de moderne tijd werden in **Opper-Oostenrijk schedels in kerken** bewaard:
 - i. Neukirchen a.d. Enknach: 50 schedels (vroeger 200);
 - ii. Gilgenberg am Weilhart: 300 - 400 schedels.

3. Schedels van steen:

a. Vindplaatsen:

- i. Entremont (bij Aix-en-Provence, dép. Bouches-du-Rhône);
- ii. Les Baux-de-Provence (dép. Bouches-du-Rhône);
- iii. Nîmes (dép. Gard);
- iv. Nages (dép. Tarn).

b. Functie:

Deze is onbekend, misschien wilde men het hoofd van de dode vereeuwigen.

- c. Op de schedel uit het *oppidum* Entremont rust een hand die op vriendelijke wijze lijkt te zijn neergelegd, dus een zegenend gebaar. Dit in tegenstelling tot de 'handoplegging' van de dodenmonsters (zie 6.3).

6.4.2 De bedoeling van het schedelgebruik

- a. Het hoofd had waarschijnlijk een **apotropeïsche werking**, aangezien het, als belangrijkste deel van het menselijke lichaam, veel *mana* bezat.
- b. Om dezelfde redenen kon men met de schedel **toverhandelingen** verrichten. Vergelijk de Kymrische sage van hoofd van Bendigeidfran (= Brān Fendigaid = 'Bran de gezegende raaf').
- c. Ten slotte konden de schedels van de voorouders niet alleen gebruikt worden voor een **huiscultus**, maar ook voor een **openbare cultus**:
In Opper-Oostenrijk werden de schedels uit het altaar gehaald en op de borst van de jongens gebonden teneinde aldus tijdens de Jul-tijd de zielen der doden te vertegenwoordigen, een gebruik dat tot de heidense tijd moet teruggaan.”

6.5 Het dodenrijk en het paradijs

6.5.1 Inleiding tot het dodenrijk en het paradijs

- a. Zoals bij alle volkeren, zijn ook de voorstellingen van het hiernamaals bij de Kelten **vaag** en met elkaar in tegenspraak.
- b. De dode woont in zijn **graf** (zie 6.5.2), maar ook in een **andere wereld** (zie 6.5.3). Vaak ligt het dodenrijk onder de aarde wegens het gebruik doden te begraven.
- c. Behalve in het graf of in de onderwereld leven de doden ook verder op **eilanden in de westelijke oceaan**, die verschillende namen dragen:
 1. Brittia (zie 6.5.4);
 2. Tír inna n-óc e.var. (zie 6.5.5);
 3. Mag Mell (zie 6.5.5);
 4. Avalon of Insula Pomorum (zie 6.5.6).

6.5.2 Graven

a. De *síd* in Ierland:

1. In de Christelijke periode:

- i. In de *síd*, de grafheuvels, woonden niet alleen de doden, maar ook de goden, de Túatha Dé Danann. Het Christendom had van alle bovennatuurlijke wezens demonen gemaakt, die samen met de zielen der doden en andere geesten gelijkwaardig naast elkaar bestonden. Als geheel worden ze de *áes síde* ('grafheuvelvolk') genoemd.
- ii. De *áes síde* woonde echter niet alleen onder de aarde, maar ook daarboven. Bovendien was de verbinding tussen de wereld der levenden en de wereld der geesten open. Men kon vrijelijk heen en weer reizen.

2. In de heidense periode:

Oorspronkelijk waren de werelden der wezens gesloten: de goden woonden in de hemel en in de zee; de natuurgeesten in berg, heuvel, bron en rivier; de dodengeesten in de grafheuvels.

b. De graven uit de La-Tène-tijd:

1. De graven uit deze periode bevatten veel schatten, reden waarom ze meestal geplunderd werden.
2. De bodem bevatte ook schatten, die bewaakt werden door smeedkundige dwergen.
3. De sagen over schatten gaan op beide typen terug.

6.5.3 Helden in de andere wereld

1. Levende helden:

- a. Cúchulainn, Lóegaire Liban en Oisín maakten een **reis naar de wereld der geesten en terug**.
- b. De **tijd** in deze wereld **staat bijna stil**. Wanneer de held dan terugkeert naar de wereld der mensen en deze aanraakt, vervalt hij tot stof.

2. Dode helden:

- a. Dode krijgers, die met hun wapens begraven worden, willen **na hun dood verder vechten in de onderwereld**, die lijkt op de Germaanse Walhalla met zijn Einherjar.
- b. Deze gedachte blijkt uit het verhaal van de slag van Mag Tuired, waar de **gedode strijders** de volgende dag zijn **herrezen uit de dood** en verder vechten, zoals in de Germaanse sage van de Hjaðningavíg.

6.5.4 Het dodeneiland Βριττια

- a. **De bellis: De bello Gothico** (door Procopius van Caesarea):
In de dorpen langs de kust van de Atlantische Oceaan moet eenieder op zijn beurt de zielen van de overledenen 's nachts met een boot overzetten naar een eiland voor de kust, genaamd Βριττια. Wanneer de schipper vertrekt, merkt hij dat de boot diep ligt. Na aankomst in Brittia hoort hij iemand de namen van de passagiers voorlezen. Hij keert meteen terug en merkt nu dat zijn boot veel lichter is.
- b. **Commentaar:**
Βριττια is natuurlijk Brittannië, maar is niet het doel. Bedoeld wordt een van de **kleine eilanden voor de kust van ZW-Ierland**, die gezien werden als verblijfplaats van de dodengeesten. Een van deze eilandjes heette Tech Duinn ('Huis van Donn') dat misschien identiek is met Bull Rock ten westen van Dursey.

6.5.5 Het eiland der gelukzaligen

- a. Verder weg op de westelijke oceaan zou een land liggen waar gelukzaligheid heerst, **vergelijkbaar met de Elyzeese velden**, maar niet een eigenlijk dodenrijk.
- b. Dit land heeft **verschillende namen**, w.o.:
 1. *Tír inna n-óc* 'het land van de jeugd';
 2. *Tír na m-béo* 'het land der levenden';
 3. *Tír sorcha* 'het land van het licht';
 4. *Tír tairngire* 'het land van belofte';
 5. *Mag Mell* 'de lieflijke vlakte'.
- c. **Tethra is de koning van dit land:**
 1. Echtra Condla ('Het avontuur van Connla'):
 - i. *atgérat do dáinib Tethrach*
'Ze dragen je op, te komen naar het volk van Tethra.'
 - ii. Commentaar:
 - (1) Het volk van Tethra betreft hier de doden.
 - (2) Commentaar Berends:
Het volk van Tethra bestaat veeleer uit de gelukzaligen van Mag mell, de Andere Wereld.
 2. Cath Maige Tuired:
 - i. Tethra is hier de koning der Fomoren, die in een land onder de zeespiegel leven.
 - ii. 'Tethra's vlakte' (*Mag Tethrai*) is een metafoor voor 'zee'.
 3. Echtra Condla:
 - i. Tethra is ook - mits hij de bijnaam Boadach (= oi. Búadach) draagt - koning van Mag Mell, het land van gelukzaligheid.
 - ii. Dit Elysium zou dan misschien op de bodem van de oceaan liggen.

6.5.6 Avalon of Insula Pomorum

- a. **Vita Merlini en Historia Regum Britanniae** (door Geoffrey van Monmouth):
 1. Het eiland van de appels (*Avalon*, kymr. *Ynys Avallon*, lat. *Insula Pomorum*, *Insula Avallonis*) wordt het gelukzalige eiland genoemd, omdat de voedingsgewassen spontaan groeien zonder dat de akkers gezaaid en bewerkt worden. De oogst is overvloedig, ook van druiven en appels.
 2. Hier wonen negen zusters o.l.v. Morgan, die de gedaante van vogels kunnen aannemen.
- b. **Commentaar:**
 1. Avalon is een waar paradijs waar voedingsgewassen vanzelf groeien, net zoals in Mag Mell.
 2. De bewoners kennen geen ziekte of ouderdom, net zoals in Tír inna n-óc.
 3. Helden verblijven hier tijdelijk of na hun dood voor eeuwig samen met de oude goden.
 4. Th.M. Chotzen:
Kymr. *Ynys Avallach* < mi. *Emhain Abhlach* (of oi. *Emain Ablach*, 'Emain van de appelbomen'; de term *emain* heeft een onduidelijke betekenis: 'plaats', 'tweeling', 'vesting'), de woning van Manandán, het Isle of Man, of het Schotse eiland Arran.

6.5.7 Het paradijs in Echtra Condla

a. **Inhoud:**

1. Koning Conn Cétchathach en zijn zoon Connla stonden op de heuvel van Uisnech, toen plotseling een vrouw voor hen stond, die zei uit Tír na m-béo te komen, waar geen dood bestond, maar wel eeuwige vreugde. Hier heerste koning Búadach, de 'zegeerijke'. Ze zei dat haar volk ook wel *áes síde* heette, omdat het in een elfenheuvel woonde.
2. Vervolgens nodigde ze Connla uit met haar mee te gaan, maar de druiden van de koning verhinderden dat. Voordat ze verdween, wierp ze Connla een appel toe, waarvan hij een maand kon eten zonder andere spijzen te gebruiken.
3. Later, toen Conn en zijn zoon zich in Mag Archommin bevonden, kwam de vrouw voor de tweede maal. Nu echter sprong Connla in de kristallen boot van de vrouw. Ze voeren weg en Connla werd nooit meer gezien.

b. **Commentaar:**

1. Het verhaal laat zien dat alleen bevoorrechte mensen naar het paradijs overgaan.
2. Aan een aantal details is te zien dat de bewerker een Christen was, zoals het ontbreken van zonde in dit in een hemels paradijs veranderde Mag Mell en de veroordeling door de rechtschapene van de toverkunsten van de druiden.

6.5.8 Conclusies t.a.v. het dodenrijk en het paradijs

1. De voorstellingen van de eilanden der gelukzaligen in de Westelijke Oceaan kwamen tegemoet aan de **wensdromen** van de mensen en zijn al oud: de Grieken kenden al de Elyzeese velden en de tuin der Hesperiden.
2. De tovereilanden hebben aanleiding gegeven tot echte of literaire reizen daarheen, bekend uit de ***imrama***, zoals die van St.-Brandaan. Misschien hoopten de Ierse anachoreten ook wel met Gods hulp deze eilanden te bereiken.
3. De genoemde voorstellingen hebben zich **later vermengd met Christelijke en Griekse motieven**, maar bestonden al wel vóór het Christendom zich uitbreidde.
4. De oorsprong van Mag Mell is waarschijnlijk een **uitbreiding van de voorstelling van de wereld van de grafheuvel**, maar de nieuwe voorstelling is daarna een eigen leven gaan leiden.
5. **Commentaar Berends:**
ad 2:
 - a. De Vries noemt de reizen naar de andere wereld of de eilandparadijzen *imrama*. Mary Jones (ws. maryjones.us/jce/echtrae) benadrukt echter dat de ***imrama*** zich afspelen in de monastieke periode, betrekking hebben op de concrete wereld en geen interesse hebben in de andere wereld.
 - b. Vreemd genoeg wordt de **Reis van St.-Brandaan** geen *imram* genoemd, maar is deze het wel (oi. Betha Brénainn Clúana Ferta ('leven van Brandaan van Clonfert'), lat. Navigatio Sancti Brendani abbatis).
 - c. De **Reis van Bran mac Febail**, daarentegen, wordt wel *imram* genoemd, maar is een ***echtra*** ('naar buiten gaan', 'uitstapje', 'avontuur', i.e. een reis naar de andere wereld; het is een verhaal dat wortelt in het Keltische heidendom). Diens verhaal heet *Imram Brain meic Febail* of kortweg *Imram Brain*, reden waarom deze tekst en deze persoon vaak verward worden met de Reis van St.-Brandaan.

6.6 Het wereldeinde als gevolg van de instorting van de hemelsteun

a. Over de eschatologie van de Kelten is weining bekend; wel dat ze een **wereldeinde mogelijk** achten:

1. **Geographica** (VII, 3, 8; door Strabo):

Strabo haalt Ptolemaeus Lagides aan, die een gesprek tussen Alexander de Grote en de Kelten bij de Donau optekende. Op een vraag van Alexander antwoorden de Kelten dat ze nergens bang voor zijn, behalve voor het instorten van de hemel.

2. **De virtutibus Martini Turonensis** (door Venantius Fortunatus):

*Idola dum cuperet Martinus sternere fulta,
Conterit haec caelis magna colomna ruens.*

‘Terwijl Martinus de stevig vastgezette afgodsbeelden wil neerhalen, breekt deze grote zuil, die uit de hemel stort.’

b. **Commentaar:**

1. Uit de bronnen komt de voorstelling naar voren, waarin de **hemel rust op een steun**, die, wanneer deze breekt, op de aarde neervalt en daarmee het wereldeinde inluidt.

2. De Kelten hebben zich deze steun op verschillende wijzen kunnen voorstellen:

i. als **berg**, zoals de Gallische zonnazuil (*Solis columna*) aan de bron van de Rhône;

ii. als **boom**, zoals Yggdrasil bij de Germanen. Een boom als hemelsteun is mogelijk, maar niet zeker:

(1) De Kelten vereerden bomen en wouden (zie 4.1.4).

(2) Féilire Óengusso Céli Dé (‘De martyrologie van Óengus’; door bisschop Óengus mac Óengobann = Óengus van Tallaght = Óengus the Culdee):

Vermelding bij 20 april:

In het oosten van de wereld stond een grote, door de heidenen vereerde boom, die is ingestort toen alle heiligen daartegen gingen vasten.

(3) Misschien stond in het midden van elk *nemeton* een boom (zie 4.1.4.3-b.4.iii), die als middelpunt der wereld gold.

3. **Conclusie:**

Ten aanzien van hun wereldbeeld sluiten de Kelten zich min of meer aan bij de andere IE volkeren.

7 Concordantietabel

Zoek (nogmaals) uw onderwerp in de rechterkolom, selecteer en kopieer de term(en) in de linkerkolom en zoek hiermee in de tekst (Ctrl-C, Ctrl-home, Ctrl-F, Ctrl-V)

1. Index van namen
2. Index van categorieën en termen

1. Index van namen

Adsalluta	Adsalluta (Kelt.) (godin)
Afagddu	Afagddu (Kelt.) (sagenfig.)
Agesilaos	Agesilaüs = lat. Agesilaus = gr. Agesilaos (Αγησιλαος) (Gr.) (auteur)
Mac Cairthin 'zoon van de lijsterbes'	Aidus: 'Mac (01) Cairthin' = 'Macartan' (Ierl.) (heilige) [Mac Cairthin]
dép. Ain	Ain (Frankr.) (dép., Auvergne-Rhône-Alpes)
Albeus	Albeus = Ailbe (Ierl.) (heilige)
S. Albei	Albeus = Ailbe (Ierl.) (heilige)
Alesia	Alesia = mod. Alise-Sainte-Reine (Frankr.) (topogr., tNWv Dijon, dép. Côte-d'Or, Bourgogne-Franche-Comté)
Alise-Sainte-Reine	Alesia = mod. Alise-Sainte-Reine (Frankr.) (topogr., tNWv Dijon, dép. Côte-d'Or, Bourgogne-Franche-Comté)
Alexander de Grote	Alexander (1) III van Macedonië: 'de Grote', ~ = lat. Alexander (1) Magnus = gr. Alexandros (1) G' ho Makedon = Megas Alexandros (1) (Μεγας Αλεξανδρος (1) = Αλεξανδρος (1) Γ' ο Μακεδων) (Gr.) (koning) [Alexander III van Macedonië, Alexander de Grote, Alexander Magnus, Alexandros G' ho Makedon, Αλεξανδρος Γ' ο Μακεδων]
Alisanus	Alisanus (L/R-Kelt.) (elsgod ?)
Allier	Allier (Frankr.) (dép., Auvergne-Rhône-Alpes)
Amaethon	Amaethon fab Dōn (Kelt.) (sagenfig.-god)
Ambicatus	Ambicatus = gall. Ambigatos (Kelt.) (koning)
Amlethus	Amlethus (Saxo) = on. Amlóði (Germ.) (prins) [Amlodi]
Ammianus Marcellinus	Ammianus Marcellinus (L/R) (auteur)
Amphiarao	Amphiaräus = lat. Amphiarus = gr. Amphiarao (Αμφιαραος) (Gr.) (koning en ziener)
Amphitryon	Amphitryon (1) (Αμφιτρυων (1)) (Gr.) (myth. fig.)
Langres	Andematunnum (kelt.) = ofrans Langone of Langoinne = mod. Langres (Frankr.) (topogr., tNv Dijon, dép. Haute-Marne, Grand Est)
Gévaudan	Anderitum (Gall. stad) = Gabalum (gerom. Gallische stad) > Pagus Gabalum (ME gebied) = Gévaudan (hist. regio) (Frankr.) (hist. prov., dép. Lozère, Occitanie)
Andossus	Andossus (1) = Andosus (Sp.-Frankr.) ((onbekende) berg(god) in de Pyreneeën)
Angoulême	Angoulême (Frankr.) (topogr., tWv Limoges, dép. Charente, Nouvelle-Aquitaine)
Le-Puy-en-Velay	Anicium = (later) Podium Anicensis = mod. Le-Puy-en-Velay (Frankr.) (topogr., tWv Valence en tZWv Saint-Étienne, dép. Haute-Loire, Auvergne-Rhône-Alpes)
Anlúan mac Mágach	Anlúan mac Mágach (Kelt.) (sagenfig.)
Anvallus	Anvallus (Kelt.) (god)
Anwyl	Anwyl, Edward (auteur)
Apis-stier	Apis = Hapis = gr. Απισ = Hep = eg. ἥρ (Gardiner) = ḥjpw (Allen) = Hapi-ankh = eg. ḥp-ḥnh = Hape = Hapi (1) = kopt. Ⲫⲁⲡⲉ = Ⲫⲁⲡⲓ (Eg.) (stiergod)

Apollo	Apollo (2) (Gr. benaming van een Kelt. god)
Belenus (Apollo)	Apollo (2): 'Belenus', ~ (Kelt.) (god) [Apollo Belenus]
Apollo Moritasgus	Apollo (2): 'Moritasgus', ~ (Kelt.) (god) [Apollo Moritasgus]
Apt [voorafgegaan door een spatie]	Apta Julia = mod. Apt (Frankr.) (topogr., tOv Avignon, <i>dép.</i> Vaucluse, Provence-Alpes-Côte d'Azur)
H. d'Arbois de Jubainville	Arbois de Jubainville, Marie-Henry d' (auteur)
Arcadië	Arcadië = lat. Arcadia = gr. Arkadia (Αρκαδία) (Gr.) (hist. streek, Centrale Peloponnesus, Peloponnesos), Arcadisch, Arcadiër
Arianrhod	Arianrhod (Kelt.) (sagenfig.-godin)
Aristoteles	Aristoteles (Αριστοτέλης) (Gr.) (filosoof)
Arminius-Siegfried	Arminius (Germ.) (held)
Bretagne	Armorica = mod. Bretagne = bret. Breizh = kymr. Llydaw = lat. Letavia = Litavia = eng. Brittany (Frankr.) (regio), Armoricaans / Bretons, Breton (Frankr.) (regio) [Letauia, Litauia]
Arnay-le-Duc	Arnay-le-Duc (Frankr.) (topogr., tZWv Dijon, <i>dép.</i> Côte-d'Or, Bourgogne-Franche-Comté)
Arran	Arran = Isle of Arran = sch. gael. Eilean Arainn (Schotl.) (eiland, tOv schiereil. Kintyre = Cinn Tìre, c.a. North Ayrshire = Siorrachd Àir a Tuath)
<i>Emain Ablach</i>	Arran: 'Emain (1) Ablach' (oi.) = mi. 'Emhain Abhlach' (mogelijk) (Schotl.) (eiland, tOv schiereil. Kintyre = Cinn Tìre, c.a. North Ayrshire = Siorrachd Àir a Tuath) [Emain Ablach]
Artemidoros	Artemidoros (Αρτεμιδώρος) (Kelt.) (koning)
Arthur	Arthur (Kelt.) (koning)
Andraste	Artio: Andraste = Andate (Kelt.) (godin)
Arverni	Arverni (Kelt.) (stam)
godin Athena	Athena (1) (Αθηνά (1) e.var.) (Gr.) (godin)
Athena in een	Athena (2) (Gr. benaming van een Kelt. godin)
Athenaios	Athenaeus van Naucratis = lat. Athenaeus Naucratis = Athenaeus Deipnosophista = gr. Athenaios Naukratios = Athenaios Naukratites (Αθηναίος Ναυκρατίος = Αθηναίος Ναυκρατίτης) (Gr.) (auteur)
Atrebates	Atrebates (Kelt.) (stam)
Trier	Augusta (2) Treverorum = mod. Trier = frans Trèves (Du.) (topogr., tNOv Luxemburg (stad), kreisfreie Stadt, Rijnland-Palts)
Altbachtal	Augusta (2) Treverorum: Altbachtal (dal van de Altbach of Olewiger Bach in Trier) (Du.) (topogr., tNOv Luxemburg (stad), kreisfreie Stadt, Rijnland-Palts)
Autun	Augustodunum = mod. Autun (Frankr.) (topogr., tWv Beaune, <i>dép.</i> Saône-et-Loire, Bourgogne-Franche-Comté)
keizer Augustus	Augustus, Imperator Caesar Divi Filius (geb. naam: Gaius Octavius; na adoptie: Gaius Julius Caesar Octavianus) (L/R) (keizer)
Aurelianus	Aurelianus Augustus, Imperator Caesar Lucius Domitius (geb. naam: Lucius Domitius Aurelianus) (L/R) (keizer)
Avignon	Avenio = Aouen(n)ion = mod. Avignon (Frankr.) (topogr., tZv Orange, <i>dép.</i> Vaucluse, Provence-Alpes-Côte d'Azur)
Avenches	Aventicum = mod. Avenches (Zwits.) (topogr., tZWv Bern, Vaud (frans/it.) = d. Waadt = rom. Vad)
Averanus	Averanus (Frankr.) ((onbekende) berg(god), mog. verband met Averan, tZWv Tarbes, <i>dép.</i> Hautes-Pyrénées, Occitanie)
Aveyron	Aveyron (Frankr.) (<i>dép.</i> , Occitanie)
Avienus	Avienus, Postumius Rufius Festus (L/R) (auteur)
Avrigny	Avrigny-Virey (Frankr.) (topogr., tNWv Besançon, <i>dép.</i> Haute-Saône, Bourgogne-Franche-Comté)
Aziatische	Azië (continent), Aziatisch, Aziër
Azië	Azië (continent), Aziatisch, Aziër
Bad Kreuznach	Bad (4) Kreuznach (Du.) (topogr., tZWv Mainz, kr. Bad Kreuznach, Rijnland-Palts) [Bad Kreuznach]
Württemberg	Baden-Württemberg (Du.) (deelstaat)

Baesarta	Baesarta (Sp.-Frankr.) ((onbekende) berg(god) in de Pyreneeën)
Baginus	Baginus (Kelt.-Frankr.) (berg(god), omgeving Saint-Jalle, tNOv Orange, <i>dép.</i> Drôme, Auvergne-Rhône-Alpes)
Athboy	Baile (1) Átha Buí = eng. Athboy (Ierl.) (topogr., tWv Navan = An Uaimh, Co. Meath = An Mhí, Laighin) [Baile Átha Buí, Baile Atha Bui]
Dublin	Baile (2) Átha Cliath = Dublin (Ierl.) (topogr., Co. Dublin = Baile Átha Cliath, Laighin) [Baile Átha Cliath, Baile Atha Cliath]
Balkan	Balkan (Eur.) (streek, tZv de r. Sava en de r. Donau, ZO-Europa), Balkanees
Balor	Balor (Kelt.) (god-demon)
Banba	Banba (2) ingen Ernmaiss (Kelt.) (godin) [Banba ingen Ernmaiss]
Baarlo	Barlo (1219) = Baerle (1326) = Baerlo (1488) = Baarlo (1936) = limb. Baolder = mod. Baarlo (Ne.) (topogr., tZWv Venlo, Limburg)
Batavieren	Batavi = Batavieren (Germ.) (volk), Bataafs, Batavier
Bellanagare	Béal (1) Átha na gCarr = eng. Bellanagare (Ierl.) (topogr., tNWv Tusk = Tuilsce, Co. Roscommon = Ros Comáin, Connacht) [Beal Atha na gCarr]
rivier de Barrow	Bearú, An = eng. Barrow (Ierl.) (rivier, van Slieve Bloom Mountains = Sliab Bladma = Sliabh Bladhma, Co Laois, Laighin, naar Waterford = Cuan Phort Láirge, An Mhumhain) [An Bearú, An Bearu]
Beieren	Beieren = du. Bayern (Du.) (deelstaat), Beiers, Beier (Bajuvaar)
Beaune	Belenum Castrum (7 ^e eeuw) = Belna (861) = Belnum = mod. Beaune (Frankr.) (topogr., tZv Dijon, <i>dép.</i> Côte-d'Or, Bourgogne-Franche-Comté) [Beleno Cas[tro]]
Belgae	Belgae (Kelt.) (stam)
Belovesus	Belovesus (Kelt.) (sagenfig.)
Bergonia	Bergonia (Kelt.-Frankr.) (berg(godin), verbonden met de Mont Auxois, bij Alise-Sainte-Reine tNWv Dijon, Côte-d'Or, Bourgogne-Franche-Comté)
Bergusia	Bergusia (Kelt.-Frankr.) (berg(godin), verbonden met de Monts de Vaucluse, tOv Orange, Vaucluse en Alpes-de-Haute-Provence, Provence-Alpes-Côte d'Azur)
Beire-le-Châtel	Beria (630) = mod. Beire-le-Châtel (Frankr.) (topogr., tNOv Dijon, <i>dép.</i> Côte-d'Or, Bourgogne-Franche-Comté)
H. Berstl	Berstl, Hans (auteur)
A. Bertrand	Bertrand, Alexandre (auteur)
Bibracte	Bibracte (Frankr.) (archeol. site op de Mont Beuvray, grens <i>dép.</i> Nièvre en Saône-et-Loire, Bourgogne-Franche-Comté)
Bienos	Bienos (leesvar. Beinos, Belinos, BIIINOS) (Kelt.) (inscriptie van een naam in Gallische munt)
Bó Nemid	Bó Nemid (Ierl.) (onbekende rivier) [Bo Nemid]
Boyne	Bóand = Bóann = Bóinn = eng. Boyne (Ierl.-Kelt.) (rivier(godin), van Carbury = Cairbre, Co. Kildare = Cill Dara, naar Drogheda = Droichead Átha, Co. Louth = Lú, Laighin) [Boand, Boann, Boinn]
Aquincum	Boedapest: Aquincum = mod. Óbuda (Hong.) (wijk) (topogr., Boedapest) [Budapest, Oboeda, Alt-Ofen]
Boeotië	Boeotië = lat. Boeotia = gr. Boiotia (Βοιωτία) = (oorspr.) Cadmeis (Καδμηϊς) = ngr. Voiotia = Viotia (Gr.) (hist. streek, Centraal-Griekenland) [Beotië, Beotia]
Bohemen	Bohemen = tsj. Čechy = d. Böhmen (Tsj.) (hist. regio, W-Tsjechië)
Boii	Boii (Kelt.) (stam)
Bouches	Bouches-du-Rhône (Frankr.) (<i>dép.</i> , Provence-Alpes-Côte d'Azur)
Boudicca	Boudicca (Kelt.) (koningin)
Bran mac Febail	Bran (2) mac Febail (Kelt.) (myth. fig.) [Bran mac Febail]
St.-Brandaan	Brénainn mac Findloga (oi.) = Sint-Brandaan = Brandaan van Clonfert (nl.) = Brendan (eng.) (Kelt.) (heilige)

Bres [+ spatie]	Bres mac Elathain (Kelt.) (god)
Brian Bóruma mac Cennétig	Brian (2) Bóruma mac Cennétig (Kelt.) (koning) [Brian Boruma]
Brigit, om na te gaan	Brigit (1) ingen in Dagdae (Kelt.) (godin) [Brigit ingen in Dagdae]
godin Brigit	Brigit (1) ingen in Dagdae (Kelt.) (godin) [Brigit ingen in Dagdae]
Brigindo	Brigit (1): Brigindo = Brigandu (Kelt.) (godin)
Brigit, waarvan	Brigit (2) = Brigida van Kildare (Kelt.) (heilige)
Heilige Brigitta	Brigit (2) = Brigida van Kildare (Kelt.) (heilige)
St. Brigit	Brigit (2) = Brigida van Kildare (Kelt.) (heilige)
Britse eilanden	Britse eilanden (Brittannië & Ierland)
die op de Britse	Britse eilanden (Brittannië & Ierland)
Britse druïden	Brittannië, (Groot-) = Britain, (Great) (Eur.) (land); Brits, Brit (Brittannisch, Brittanniër (Kelt.))
Britse Kelten	Brittannië, (Groot-) = Britain, (Great) (Eur.) (land); Brits, Brit (Brittannisch, Brittanniër (Kelt.))
Brittannië	Brittannië, (Groot-) = Britain, (Great) (Eur.) (land); Brits, Brit (Brittannisch, Brittanniër (Kelt.))
Britten	Brittannië, (Groot-) = Britain, (Great) (Eur.) (land); Brits, Brit (Brittannisch, Brittanniër (Kelt.))
Βριττια	Brittannië: 'Βριττια' (oneigenlijk) (gr.-kelt.) (Eur.) (land)
Brixantus	Brixantus (Kelt.) (god)
Brescia	Brixia = mod. Brescia (It.) (topogr., tZOv Bergamo, Lombardije)
Brogitarus	Brogitarus (Kelt.) (koning)
Bructeri	Bructeri = Boructuari = nl. Bructeran (Germ.) (volk)
Byzantijnse	Byzantium = Constantinopel = gr. Byzantion = Konstantinoupolis (Βυζαντιον = Κωνσταντινουπολις) = nl. Istanboel = turk. İstanbul (Gr.-Byz.-Turk.) (topogr./rijk, Marmara Bölgesi), Byzantijns, Byzantijn [Istanbul]
Locmariaquer	Caer (859) = mod. Locmariaquer = bret. Lokmaria-Kaer (Frankr.) (topogr., tZWv Vannes, dép. Morbihan, Bretagne) [Chaer, Loc-Maria-Kaer, Locmaria-en-Kaer]
Caesar [+ spatie]	Caesar (1), Gaius Julius (L/R) (auteur, mil. leider) [Gaius Julius Caesar]
Caesar,	Caesar (1), Gaius Julius (L/R) (auteur, mil. leider) [Gaius Julius Caesar]
Caesar)	Caesar (1), Gaius Julius (L/R) (auteur, mil. leider) [Gaius Julius Caesar]
Caesarius van Arles	Caesarius (1) van Arles (= Arelatensis) (Gallië) (bisschop)[Caesarius van Arles]
dichter Cairbre	Cairbre (1) (= Carpre = Coirbre = Corpre = Cairpre) mac Étaine (Kelt.) (goddelijke dichter) [Cairbre mac Étaine, Cairbre mac Etaine]
Cairbre Cinnchait	Cairbre (2) Cinnchait (Kelt.) (koning) [Cairbre Cinnchait]
koning Cairell	Cairell mac Muiredaig Muinderg (Kelt.) (koning)
Calchas	Calchas = gr. Kalchas (Καλχας) (Gr.) (ziener)
Colchester	Camulodunum = Colonia (08) Claudia Victricensis = mod. Colchester (Eng.) (topogr., tNOv Londen, Essex, Oost-Engeland) [Colonia Claudia Victricensis]
Carman;	Carman (1) = Hill (5) of Carmen = Mullach (2) Mastean = Mullaghmast = Moat of Mullamast = Rath (3) of Mullimast (Ierl.) (heuvel, bij Ballitore = Béal Átha an Tuair tOv Athy = Baile Átha Í, Co. Kildare = Cill Dara, Laignin) [Hill of Carmen, Mullach Mastean, Rath of Mullimast]
Carman in Leinster	Carman (1) = Hill (5) of Carmen = Mullach (2) Mastean = Mullaghmast = Moat of Mullamast = Rath (3) of Mullimast (Ierl.) (heuvel, bij Ballitore = Béal Átha an Tuair tOv Athy = Baile Átha Í, Co. Kildare = Cill Dara, Laignin) [Hill of Carmen, Mullach Mastean, Rath of Mullimast]
godin Carman	Carman (2) (Kelt.) (godin)

Carnac	Carnac = bret. Karnag (Frankr.) (topogr., tZOv Lorient, <i>dép.</i> Morbihan, Bretagne)
Carnutes	Carnutes (Kelt.) (stam)
Serge Cassen	Cassen, Serge (auteur)
Vesoul	Castrum (2) Vesulium = mod. Vesoul (Frankr.) (topogr., tNOv Dijon, <i>dép.</i> Haute-Saône, Bourgogne-Franche-Comté) [Castrum Vesulium]
Catalauni	Catalauni (Kelt.) (stam)
Cathba	Cathbad = Cathba (Kelt.) (druïde)
Cathbad	Cathbad = Cathba (Kelt.) (druïde)
Catumandus	Catumandus (Kelt.) (koning)
Catuvellauni	Catuvellauni (Kelt.) (stam)
Tarvedum	Ceann Dùnaid = eng. Dunnet Head = mog. Cape Orcas = gr. (Ptol.) Ταρουεδουμ και Ορκαας ακρα = (Marc., 2, 45) Ταυροαιδουνου / Ταρουεδουνου of Ορκαδος (gen.) = gelat. Tarvedum Promontorium = Tarvedunum (Schotl.) (topogr., tNOv Thurso = Inbhir Theòrsa, c.a. Highland = Gàidhealtachd) [Ceann Dunaid]
Keating	Céitinn, Seathrún = Keating, Geoffrey (Kelt. -Ierl.) (auteur) [Seathrún Céitinn, Seathrun Ceitinn, Geoffrey Keating]
Cenabum	Cenabum = Aurelianus = Aureliana Civitas = mod. Orléans (Frankr.) (topogr., tZv Parijs en tOv Le Mans, <i>dép.</i> Loiret, Centre-Val de Loire)
Orléans	Cenabum = Aurelianus = Aureliana Civitas = mod. Orléans (Frankr.) (topogr., tZv Parijs en tOv Le Mans, <i>dép.</i> Loiret, Centre-Val de Loire)
Kenelcunnil	Cenél Conaill (oi.) = Kenelcunnill = Kenel Cunil (Top. Hib.) (Kelt.) (stam) [zie voor de locatie Tír Conaill (Ierl.) (koninkrijk)]
Ceridwen	Ceridwen (Kelt.) (sagenfig.)
Cernunnos	Cernunnos (Kelt.) (god)
broer Cet	Cet mac Mágach (Kelt.) (sagenfig.) [Cet mac Magach]
Champagne	Champagne (Frankr.) (hist. prov., tNv Bourgondië)
Champ-Dolent	Champ-Dolent (Frankr.) (veld, tZWv Évreux, <i>dép.</i> Ille-et-Vilaine, Bretagne)
Charente)	Charente (Frankr.) (<i>dép.</i> , Nouvelle-Aquitaine)
Charente-Maritime	Charente-Maritime (Frankr.) (<i>dép.</i> , Nouvelle-Aquitaine)
Gerun	Charun = Charon = Charu = Karun = Gerun (Etr.) (god)
Cheruski	Cherusci = Cherusken (Germ.) (volk)
Th.M. Chotzen	Chotzen, Theodor Max (auteur)
Chrétien de Troyes	Chrétien de Troyes (Frankr.) (auteur)
Cicero	Cicero, Marcus Tullius (L/R) (auteur)
Kilair (= eng. Killare)	Cill (1) Áir = eng. Killare (Ierl.) (topogr., tWv Mullingar = An Muileann gCearr, Co. Westmeath = An Iarmhí, Laighin) [Cill Áir, Cill Air]
co. Kildare	Cill (3) Dara = eng. Kildare (1) (Ierl.) (<i>county</i> , Laighin) [Cill Dara]
van Kildare	Cill (4) Dara = eng. Kildare (2) (Ierl.) (topogr., tZWv Dublin = Baile (2) Átha Cliath, Co. Kildare = Cill Dara, Laighin) [Cill Dara]
plaats Kildare	Cill (4) Dara = eng. Kildare (2) (Ierl.) (topogr., tZWv Dublin = Baile (2) Átha Cliath, Co. Kildare = Cill Dara, Laighin) [Cill Dara]
<i>Kildare < Cilldara</i>	Cill (4) Dara = eng. Kildare (2) (Ierl.) (topogr., tZWv Dublin = Baile (2) Átha Cliath, Co. Kildare = Cill Dara, Laighin) [Cill Dara]
Cimbri	Cimbri = Kimbren (Germ.) (volk), Kimbrisch
Tarbes	Civitas (11) Turba (tot 400) = (Greg.T.) Vicus (5) Talva = Tarva (6 ^e eeuw) = Tarba = Tarbia (12 ^e eeuw) = Tarbe (1214) = Tursa = Tarvia (1284) = mod. Tarbes (Frankr.) (topogr., tZOv Pau en tNOv Lourdes, <i>dép.</i> Hautes-Pyrénées, Occitanie) [Civitas Turba, Vicus Talva]
Tarva [+ spatie]	Civitas (11) Turba (tot 400) = (Greg.T.) Vicus (5) Talva = Tarva (6 ^e eeuw) = Tarba = Tarbia (12 ^e eeuw) = Tarbe (1214) = Tursa = Tarvia

	(1284) = mod. Tarbes (Frankr.) (topogr., tZOV Pau en tNOV Lourdes, <i>dép.</i> Hautes-Pyrénées, Occitanie) [Civitas Turba, Vicus Talva]
Claudius Claudianus	Claudianus, Claudius (4) (L/R) (auteur) [Claudius Claudianus]
Claudius I	<u>Claudius</u> (1) I Caesar Augustus Germanicus, Tiberius (geb. naam: Tiberius Claudius Drusus; later: Tiberius Claudius Nero Germanicus) (L/R) (keizer) [Tiberius Claudius Caesar Augustus Germanicus]
keizer Claudius	<u>Claudius</u> (1) I Caesar Augustus Germanicus, Tiberius (geb. naam: Tiberius Claudius Drusus; later: Tiberius Claudius Nero Germanicus) (L/R) (keizer) [Tiberius Claudius Caesar Augustus Germanicus]
keizers Tiberius en Claudius	<u>Claudius</u> (1) I Caesar Augustus Germanicus, Tiberius (geb. naam: Tiberius Claudius Drusus; later: Tiberius Claudius Nero Germanicus) (L/R) (keizer) [Tiberius Claudius Caesar Augustus Germanicus]
Clemen	Clemen, Carl (auteur)
Clonfert	Clúain (1) Fearta = eng. Clonfert (1) (Ierl.) (topogr., tZv Athlone = Baile Átha Luain, Co. Galway = Gaillimh, Connacht) [Clúain Fearta, Cluain Fearta]
Clúana Ferta	Clúain (1) Fearta = eng. Clonfert (1) (Ierl.) (topogr., tZv Athlone = Baile Átha Luain, Co. Galway = Gaillimh, Connacht) [Clúain Fearta, Cluain Fearta]
Allen (oi. <i>Cnoc Almaine</i>)	Cnoc (2) Almaine = ni. Cnoc (4) Alúine = eng. Hill (4) of Almu = Hill (1) of Allen (Ierl.) (heuvel, bij Allen = Alúine tWv Naas = An Nás, Co. Kildare = Cill Dara, Laignin) [Cnoc Almaine, Cnoc Alúine, Cnoc Aluine, Hill of Allen, Hill of Almu]
Col de la Vayède	Col de la Vayède (Frankr.) (bergpas bij Les Baux de Provence, tZv Avignon, <i>dép.</i> Bouches-du-Rhône, Provence-Alpes-Côte d'Azur)
Deutz	Colonia (01) Agrippina: Castellum Divitia = Castrum (1) Divitensium = Divitia = (later) Duitia = Diuza = Tuitium = Duytz = mod. Deutz (Du.) (wijk) (topogr., tZv Düsseldorf en tNv Bonn, kreisfreie Stadt, Noordrijn-Westfalen) [Castrum Divitensium]
Nîmes	Colonia (04) Augusta Nemausus (2) = Colonia (04) Nemausensis = mod. Nîmes (Frankr.) (topogr., tZWv Avignon, <i>dép.</i> Gard, Occitanie), Nemausicus [Colonia Augusta Nemausus, Colonia Nemausensis]
Coligny	Coloniacum = mod. Coligny (Frankr.) (topogr., tNOv Mâcon, <i>dép.</i> Ain, Auvergne-Rhône-Alpes)
Compiègne	Compendium (6 ^e eeuw) = mod. Compiègne (1) (Frankr.) (topogr., tNOv Parijs, <i>dép.</i> Oise, Hauts-de-France)
van Compiègne)	Compiègne (2), Forêt domaniale de (Frankr.) (woud, tZOV de stad Compiègne, <i>dép.</i> Oise, Hauts-de-France) [Forêt domaniale de Compiègne, Foret domaniale de Compiègne]
Chonairi Móir	Conaire Mór mac Etersceoil (Kelt.) (koning)
Conaire Mór	Conaire Mór mac Etersceoil (Kelt.) (koning)
Conaires	Conaire Mór mac Etersceoil (Kelt.) (koning)
Conall Cernach	Conall: 'Cernach', ~ mac Amergin (Kelt.) (held)
Conchobar	Conchobar (1) mac Nessa (Kelt.) (koning) [Conchobar mac Nessa]
Condat (<i>dép.</i> Cantal)	Condate: Condat (Frankr.) topogr., tZWv Clermont-Ferrand, <i>dép.</i> Cantal, Auvergne-Rhône-Alpes)
Koblenz	Confluentes, ad = mod. Koblenz (Du.) (topogr., kriesfreie Stadt, Rijnland-Palts)
Conn [+ spatie]	Conn (1) Cétchathach mac Feidlimid Rechtmair (Kelt.) (koning) [Conn Cetchathach]
Connaught	Connachta = ni. Connacht = eng. Connaught (Ierl.) (provincie)
Condla	Connlae mac Cuinn Chétchathaig (Kelt.) (prins)
Connla	Connlae mac Cuinn Chétchathaig (Kelt.) (prins)

Cormac mac Airt	Cormac (1) mac Airt = Cormac (3) ua Cuinn = Cormac (4) Ulfada (Kelt.) (koning) [Cormac mac Airt, Cormac ua Cuinn, Cormac Ulfada]
Cormaic	Cormac (1) mac Airt = Cormac (3) ua Cuinn = Cormac (4) Ulfada (Kelt.) (koning) [Cormac mac Airt, Cormac ua Cuinn, Cormac Ulfada]
Corrèze	Corrèze (Frankr.) (<i>dép.</i> , Nouvelle-Aquitaine)
Côte-d'Or	Côte-d'Or (Frankr.) (<i>dép.</i> , Bourgogne-Franche-Comté)
Côtes-du-Nord	Côtes-du-Nord = bret. Aodoù-an-Arvor = mod. Côtes-d'Armor (Frankr.) (<i>dép.</i> , Bretagne)
Credne	Credne (Kelt.) (god)
<i>Cruach of Cenn</i>	Crom Cruach = Cenn Cruach = kymr. Penn Cruc (Kelt.) (god)
Crom Cruach	Crom Cruach = Cenn Cruach = kymr. Penn Cruc (Kelt.) (god)
<i>Penn Cruc</i>	Crom Cruach = Cenn Cruach = kymr. Penn Cruc (Kelt.) (god)
Crúachan	Crúachan Aí = Ráth (2) Crúachan = eng. Rathgroghan (Ierl.) (prehist. complex, tNv Roscommon = Ros Comáin bij Tulske = Tuilsce, Co. Roscommon = Ros Comáin, Connacht) [Cruachan Ai, Ráth Crúachan, Rath Cruachan]
Rathgroghan	Crúachan Aí = Ráth (2) Crúachan = eng. Rathgroghan (Ierl.) (prehist. complex, tNv Roscommon = Ros Comáin bij Tulske = Tuilsce, Co. Roscommon = Ros Comáin, Connacht) [Cruachan Ai, Ráth Crúachan, Rath Cruachan]
Cuanach meic Ailchini	Cuanu mac Cailchin (Kelt.) (koning)
Cúchulainn	Cúchulainn = Sétanta mac Súaltaim (Kelt.) (held) [Cu Chulainn, Setanta mac Sualtaim]
vlakke van Curragh (oi. <i>An Currach</i>)	Currach, An = eng. Curragh (Ierl.) (vlakke, tOv Kildare = Cill Dara (stad), Co. Kildare = Cill Dara, Laighin) [An Currach]
Cyprus	Cyprus = gr. Kypros (Κυπρος) (Gr.-Cyprus) (eiland, oostelijke MZ), Cyprisch (Cypriotisch), Cyprioot
Czarnowski	Czarnowski, Stefan (auteur)
Dá Derga	Dá Derga (Kelt.) (god) [Da Derga, Da Dearga, Ua Dergae]
Dagda	Dagda mac Elathain (Kelt.) (god)
Dáire Doimthech	Dáire (1) Doimthech = Dáire Sirchréachtach (Kelt.) (koning) [Daire Doimthech, Dare Doimthech]
Dáire mac Dáire	Dáire (2) mac Dáire (Kelt.) (sagenfig.)
Dana	Dana = Danu (Kelt.) (godin)
Dōn	Dana: Dōn (Kelt.) (sagenfig.-godin) [Don]
kraaien'	De twee kraaien = gr. Διο κορακων (Gallië?) (haven)
Deiotarus	Deiotarus (Kelt.) (koning)
Delos	Delos (Δηλος) (Gr.) (eiland, tZWv Mykonos tZOv Attica, Zuid-Egeïsche eilanden), Delisch, Deliër [Dilos]
Demeter	Demeter (Δημητηρ) (Gr.) (godin)
Deonna	Deonna, Waldemar (auteur)
Derdraigin	Der (1) Draigin = Derdraigin (Kelt.) (gemalin van Mug Ruith) [Der Draigin]
Deirdre	Derdriu = ni. Deirdre (Kelt.) (sagenfig.-godin)
Chester	Deva (1) Victrix = mod. Chester (Eng.) (topogr., tZv Liverpool, Cheshire, NW-Engeland) [Deva Victrix]
Dían Cécht	Dían Cécht (Kelt.) (god) [Dian Cecht]
Díarmait mac Cerbaill	Díarmait mac Cerbaill (Kelt.) (koning) [Diarmait mac Cerbaill]
Differdange	Differdange (Lux.) (topogr., tZWv Luxemburg (stad), Esch-sur-Alzette)
Dio Chrysostomos	Dio (1) Chrysostomos = gr. Dion (1) Chrysostomos (Δίων (1) Χρυσόστομος) (Gr.) (auteur) [Dio Chrysostomos, Dion Chrysostomos, Δίων Χρυσόστομος]
Diodorus Siculus	Diodorus van Sicilië = Diodorus Siculus = gr. Διοδώρος Σικελιωτής (Gr.) (auteur)

Diogenes Laërtius	Diogenes Laërtius = gr. Diogenes Laertios (Διογεννης Λαερτιος) (Gr.) (auteur)
als priesteressen Dionysos vereren	Dionysos (2) (Gr. benaming van een Kelt. god)
Dis:	Dis Pater (1) (L/R) (god)
Bile [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Dis pater (2): Bile (Kelt.) (god)
Bile,	Dis pater (2): Bile (Kelt.) (god)
Bendigeidfran	Dis pater (2): Brān (1) fab Llŷr = Bendigeidfran = Brān Fendigaidd (Kelt.) (god) [Bran fab Llyr]
Brān Fendigaidd	Dis pater (2): Brān (1) fab Llŷr = Bendigeidfran = Brān Fendigaidd (Kelt.) (god) [Bran fab Llyr]
Donn en Mongán	Dis pater (2): Donn (1) = Éber (1) Donn mac Miled (Kelt.) (sagenfig.-god) [Eber Donn]
Huis van Donn	Dis pater (2): Donn (1) = Éber (1) Donn mac Miled (Kelt.) (sagenfig.-god) [Eber Donn]
Duinn	Dis pater (2): Donn (1) = Éber (1) Donn mac Miled (Kelt.) (sagenfig.-god) [Eber Donn]
Dijon	Divio = mod. Dijon (Frankr.) (topogr., tNv Lyon en tWv Besançon, <i>dép.</i> Côte-d'Or, Bourgogne-Franche-Comté)
Divitiacus	Divitiacus (Kelt.) (druïde)
Dodona	Dodona = Dodone (dor. Δωδωνα = ion./att. Δωδωνη) = ngr. Dodoni (Δωδωνη) = loc. dial. Dodoni (Δωδωνι) (Gr.) (topogr./archeol. site (tNOv Dodoni (dorp), tZWv Ioannina, Epirus)
Dol-de-Bretagne	Dol-de-Bretagne (Frankr.) (topogr., tZOv Saint-Malo, <i>dép.</i> Ille-et-Vilaine, Bretagne)
Unterhaid, mod. Dolní Dvořiště	Dolní Dvořiště = vrm. Unterhaid (Tsj.) (topogr., tZv České Budějovice, Zuid-Bohemen = Jihočesky kraj) [Dolni Dvoriste]
Domnall mac Aedh	Domnall mac Aedh (Kelt.) (koning)
Donar	Donar (Germ.) (god) (alg.)
Thor	Donar: Thor = on. þórr (Germ.) (god) [Thorr]
Donau	Donau(gebied) (Eur.) (rivier) (alg.)
Donn heet de Ulster-stier	Donn (2) (Kelt.) (stier)
Donnotaurus	Donnotaurus, Gaius Valerius (Kelt.) (leider)
Donon	Donon = d. Hohe Donn = Hohe und große Thonn (Frankr.) (berg, in de Vogezes, tWv Straatsburg, <i>dép.</i> Bas-Rhin, Grand Est)
Dordogne	Dordogne (Frankr.) (<i>dép.</i> , Nouvelle-Aquitaine)
Dorset	Dorset = Dorsetshire (Eng.) (<i>county</i> , ZW-Engeland)
Dothra	Dothra, An = eng. Dodder (Ierl.) (rivier, van Kippure = Cipiúr, Co. Wicklow = Cill Mhantáin, naar Dublin = Baile (2) Átha Cliath, Co. Dublin = Baile Átha Cliath, Laighin) [An Dothra]
Dottin	Dottin, Georges (auteur)
Doubs	Doubs (Frankr.) (<i>dép.</i> , Bourgogne-Franche-Comté)
M. Draak	Draak, Maartje (auteur)
Dragani	Dragani (lb.) (volk)
Duibé-Lacha	Dubh-Lacha (Kelt.) (sagenfig.)
Dennevy	Duina vicus* = mod. Dennevy (Frankr.) (topogr., tNWv Chalon-sur-Saône, <i>dép.</i> Saône-et-Loire, Bourgogne-Franche-Comté)
Zuid-Duitsland	Duitsland, Zuid- = Boven-Duitsland
Zuidwest-Duitsland	Duitsland, Zuidwest-
Dumézil	Dumézil, Georges (auteur)
Puy de Dôme	Dumus = mod. Puy de Dôme (Frankr.) (berg, tWv Clermont-Ferrand, Centraal Massief, <i>dép.</i> Puy-de-Dôme, Auvergne-Rhône-Alpes), Dumius (1) (god)
Dorchester	Durnovaria = mod. Dorchester (Eng.) (topogr., tNv Weymouth, Dorset, ZW-Engeland)
Reims	Durocorteron* (kelt.) = lat. Durocortorum = Remensis = nl. Riemen = mod. Reims (Frankr.) (topogr., tNOv Parijs, <i>dép.</i> Marne, Grand Est)

Duval	Duval, Paul-Marie (auteur)
Eburones	Eburones (Kelt.-Germ.) (volk)
Eburovices	Eburovices (Kelt.) (volk)
Egypt	Egypte = Kemet = Kumat = eg. km.t = Khēmi = kopt. ΧΗΜΙ = akk. Mišru = arab. Mišr = hebr. Mitzráyim = gr. Αιγυπτος (Afr.-Eg.) (land), Egyptisch, Egyptenaar
Elatha	Elatha = Elada mac Delbaith (of mac Neit) (Kelt.) (god)
Eleusis	Eleusis (1) (Ἐλευσις (1)) = ngr. Elefsina (Ἐλευσινα) (Gr.) (topogr./archeol. site, aan de Golf van Elefsina tNWv Athene, Attica), Eleusinisch, Eleusiër
Emain Macha	Emain (2) Macha = eng. Navan (2) Fort (Ierl.) (archeol. site., tWv Armagh = Ard Mhacha (stad), Co. Armagh = Ard Mhacha, Ulaidh (VK)) [Emain Macha, Navan Fort]
Engeland	Engeland = eng. England (Eur.-Eng.) (vrm. koninkrijk en rijkdeel), Engels, Engelsman
Entremont (bij Aix-en-Provence)	Entremont (Frankr.) (archeol. site bij Aix-en-Provence, <i>dép.</i> Bouches-du-Rhône, Provence-Alpes-Côte d'Azur)
Eochaid Garb	Eochaid (03) Garb mac Duach Daill (Kelt.) (koning) [Eochaid Garb]
Eochaid mac Erc	Eochaid (04) mac Eirc (Kelt.) (koning) [Eochaid mac Eirc]
Ollam Fódla	Eochaid (07) mac Fiachach Finnscothaig: 'Ollam Fódla' (Ierl.) (koning) [Ollam Fodla, Eochaid mac Fiachach, Ollam Fotla mac Fiachach Finnscothaig]
Eochaid Mugmedón	Eochaid (08) Mugmedón (Kelt.) (koning) [Eochaid Mugmedon]
nEchach Muigmedóin	Eochaid (08) Mugmedón (Kelt.) (koning) [Eochaid Mugmedon]
Epona	Epona (Kelt.) (godin)
Ériu	Ériu (2) = Eri ingen Ernmaiss = mod. Eire (2) = Erin (2) (Kelt.) (godin) [Eriu]
Groenlanders	Eskimo's, Groenlandse; = Kalaallit (Arct.) (volk)
Esus [voorafgegaan door een spatie]	Esus = Esos = Æsus = Hesus (Kelt.) (god)
Étaules	Étaules (Frankr.) (topogr., tNv Bordeaux, <i>dép.</i> Charente-Maritime, Nouvelle-Aquitaine)
Ethniu	Ethniu = Ethliu = Ethlinn = Ethlenn = Ethnea (Kelt.) (godin, moeder van Lug, dochter van Balor)
Etruskische	Etrurië (Eur.) (vrm. rijk), Etrurisch (Etruskisch), Etruriër (Etrusk)
E. Ettlinger	Ettlinger, Ellen (auteur)
Euffigneix	Euffigneix (Frankr.) (topogr., tNWv Chaumont, <i>dép.</i> Haute-Marne, Grand Est)
Eure)	Eure (Frankr.) (<i>dép.</i> , Normandië)
Europa:	Europa (1) = gr. Europe (Ευρωπη) (Gr.) (myth. fig.)
Europa [+ spatie]	Europa (2) (Eur.) (continent), Europees, Europeaan
West-Europa	Europa (2), West-
Fáfnir	Fáfnir Hreiðmarsson (Germ.) (dwerf, slang) [Fafnir Hreidmarsson]
Fago deo	Fagus (L/R-Kelt.) (beukgod)
Vlakte van Cualan	Feara Cualan (Ierl.) (vlakte, tOv de Wicklow Mountains = Sléibhte Chill Mhantáin, Co. Wicklow = Cill Mhantáin, Laignin)
Fedelm	Fedelm (Kelt.) (zieneres)
Fedlimid Rechtmar	Fedlimid: 'Rechtaid' = 'Rechtmar', ~ (Kelt.) (koning) [Fedlimid Rechtaid, Fedlimid Rechtmar]
Fenrir	Fenrir = Fenrisúlfr (Germ.) (myth. wolf) [Fenrisulfr]
Fergus	Fergus (3) = ní. Fearghus (Kelt.) (alg. Ierse persoonsnaam)
Normée	Feriae Campaniensis (1131) = mod. Fère-Champenoise et Normée (Frankr.) (topogr., tZv Reims, <i>dép.</i> Marne, Grand Est)
Fiachnae mac Báetáin	Fiachnae mac Báetáin (Kelt.) (koning) [Fiachnae mac Baetain]
Find [+ spatie]	Find mac Cumail = Finn mac Cumail = Fionn mac Cumail = Finn Mac Cool (Kelt.) (held)
Find.	Find mac Cumail = Finn mac Cumail = Fionn mac Cumail = Finn Mac Cool (Kelt.) (held)

Find'	Find mac Cumail = Finn mac Cumail = Fionn mac Cumail = Finn Mac Cool (Kelt.) (held)
Demne	Find mac Cumail: 'Demne' (Kelt.) (held)
Fíngen mac Áedo Duib	Fíngen mac Áedo Duib (Kelt.) (koning) [Fíngen mac Aedo Duib]
Finnén Maige Bile	Finnén Maige Bile = nl. Finnén van Mag Bile = eng. Finnian of Movilla (Ierl.) (abt en heilige) [Finnen Maige Bile]
Fladdahuan	Fladda-chúain = Fladdahuan (Schotl.) (eiland, tNv eil. Skye = An t-Eilean Sgitheanach, c.a. Highland = Gàidhealtachd) [Fladda-chuain]
<i>flaith Érin</i>	Flaith Érin = Flaithi Érenn = Flaithius Erenn (Kelt.) (bijnaam van elke godin die (de heerschappij over) Ierland symboliseert)
Flouest	Flouest, Édouard (auteur)
Fortúatha Laigen	Fortúatha Laigen (Ierl.) (vrm. koninkrijk, tOv de Wicklow Mountains = Sléibhte Chill Mhantáin, Co. Wicklow = Cill Mhantáin, Laighin) [Fortuatha Laigen]
Venantius Fortunatus	Fortunatus, Venantius Honorius Clementianus (It.) (auteur)
Óendia in t-Airgthech	Fothad Airgthech = Óendia mac Luigdech (Kelt.) (sagenfig.-god) [Óendia in t-Airgthech, Oendia in t-Airgthech, Áendia in t-Airgthech, Fothad Airgtech]
Tréndia in Cairpthech	Fothad Cairpthech = Tréndia mac Luigdech (Kelt.) (sagenfig.-god) [Fothed Cairptech, Tréndia in Cairpthech, Tréndia in Cairptech, Trendia in Cairpthech]
Cáendia	Fothad Canainne = Cáendia mac Luigdech (Kelt.) (sagenfig.-god) [Caendia, Cáindia]
Fótla	Fótla (2) = Fódla ingen Ernmaiss (Kelt.) (godin) [Fotla, Fodla]
Fódla	Fótla (2) = Fódla ingen Ernmaiss (Kelt.) (godin) [Fotla, Fodla]
Fowler	Fowler, Warde (auteur)
Frankrijk	Frankrijk = La France (Eur.) (land), Frans, Fransman
Oost-Frankrijk	Frankrijk, Oost-
Zuid-Frankrijk	Frankrijk, Zuid-
Freyr	Frō: Freyr (Germ.) (god)
Fouqueure	Fulcodrium (13 ^e eeuw) = Folcuira = Foucuira = mod. Fouqueure (Frankr.) (topogr., tWv Limoges, <i>dép.</i> Charente, Nouvelle-Aquitaine)
Erytheia	Gadir: 'Erytheia' (2) (Ερυθεια (2)) (Gr.-Sp.) (eiland, tZv Sevilla, Andalusië)
Gaidoz	Gaidoz, Henri (auteur)
Galaten	Galatië = lat.-gr. Galatia (Γαλατια) (Azië) (woongebied van een Kelt. stam in Klein-Azië, gebied rond Ancyra (Ankara), Centraal-Anatolië), Galatisch, Galaat
Galatische	Galatië = lat.-gr. Galatia (Γαλατια) (Azië) (woongebied van een Kelt. stam in Klein-Azië, gebied rond Ancyra (Ankara), Centraal-Anatolië), Galatisch, Galaat
Galicië	Galicië = Galicia (Sp.) (regio), Galiciër, Galicisch
Gallië	Gallië = Gallia (Eur.) (Kelt. gebieden in Frankr., Be., Z-Ne., Du. tWv de r. Rijn, W-Zwits.), Gallisch, Galliër
Gallisch	Gallië = Gallia (Eur.) (Kelt. gebieden in Frankr., Be., Z-Ne., Du. tWv de r. Rijn, W-Zwits.), Gallisch, Galliër
Gallo	Gallië = Gallia (Eur.) (Kelt. gebieden in Frankr., Be., Z-Ne., Du. tWv de r. Rijn, W-Zwits.), Gallisch, Galliër
Noord-Gallië	Gallië, Noord-
NO-Gallië	Gallië, Noordoost-
NO-Galliche	Gallië, Noordoost-
Oost-Gallië	Gallië, Oost-
Gallia Cisalpina	Gallië: Gallia Cisalpina (L/R) (provincie, N-It., tNv de lijn La Spezia - Rimini; na 42 v.Chr. deel van Italia)

Narbonnensis	Gallië: Gallia Narbonensis = Gallia Transalpina = Provincia Nostra (L/R) (provincie, in Languedoc en Provence; na 22 v.Chr. als senaatsprovincie geen deel meer van Gallië)
Gard	Gard (Frankr.) (<i>dép.</i> , Occitanie)
Garra	Garra (Sp.) (onbekende berg(god), mog. de Sierra de Guara, tNOv Huesca, Aragon)
Garonne.	Garumna = Garunna (Caes. 1.1.5; Pomp. 3.2.5; Tibullus 1.7.11) = (Symm. 9.88) Garunda = gr. (Strabo, 4.1.1.) Γαρουνα = sp. Garona = mod. Garonne (Sp.-Frankr.) (rivier, van Viella (tNWv Andorra, Catalonië) naar de r. Gironde bij Macau (tNv Bordeaux); Occitanie en Nouvelle-Aquitaine)
Geoffrey van Monmouth	Geoffrey van Monmouth = Godfried van Monmouth = lat. Galfridus Monemutensis = Galfridus Arturus = kymr. Gruffudd ap Arthur = Sieffre o Fynwy (Eng.) (auteur)
Germaanse	Germanië (Eur.) (Germaanstalig NW-Europa, tNv r. Donau, tWv r. Wisla, tOv Rijngebied), Germaans (= Oud-Germaans, Gemeen-Germaans), Germaan
Germanen	Germanië (Eur.) (Germaanstalig NW-Europa, tNv r. Donau, tWv r. Wisla, tOv Rijngebied), Germaans (= Oud-Germaans, Gemeen-Germaans), Germaan
St. Germanus	Germanus van Auxerre (L/R-Kelt.) (heilige)
driekoppige Geryon	Geryon (1) (Γηρυων) = Geryones (Γηρυονης) (Gr.) (reus)
Geryon, de personificatie	Geryon (1) (Γηρυων) = Geryones (Γηρυονης) (Gr.) (reus)
Hekate en Geryon	Geryon (1) (Γηρυων) = Geryones (Γηρυονης) (Gr.) (reus)
Geryon en Tauriscus	Geryon (2) (Gr. benaming van een Kelt. demon)
<i>Geryonis et</i>	Geryon (2) (Gr. benaming van een Kelt. demon)
Gevrey-Chambertin	Gevrey-Chambertin (Frankr.) (topogr., tZv Dijon, <i>dép.</i> Côte-d'Or, Bourgogne-Franche-Comté)
Gildas	Gildas = Gildas Sapiens (Schotl.) (heilige)
Gilgenberg am Weilhart	Gilgenberg am Weilhart (Oost.) (topogr., tNv Salzburg, Oberösterreich)
Gilvaethwy	Gilvaethwy (Kelt.) (sagenfig.)
Giraldus Cambrensis	Giraldus Cambrensis = kymr. Gerallt Gymro = nl. Gerald van Wales (Wales) (auteur)
Évreux	Gisacum = Mediolanum (2) Aulercorum = Civitas (06) Ebroicorum (Ebuovices) = Ebroicas = mod. Évreux (Frankr.) (topogr., tZv Rouen, <i>dép.</i> Eure, Normandië) [Civitas Ebroicorum, Mediolanum Aulercorum]
Gleuel	Gleuel (Du.) (topogr., tWv Hürth (stad) (tZWv Keulen), gem. Hürth, kr. Rhein-Erft-Kreis, Noordrijn-Westfalen)
Goidelen	Goídel = Gaedhal = Gaidel = Gaedel = Geytholos = lat. Gathelus (Kelt.) (sagenfig.), Gaelisch, <i>Gael</i> = <i>Goidel</i> (zoon van Goidel)
Goldmann	Goldmann, Emil (auteur)
Gráinne	Gráinne (Kelt.) (sagenfig. - godin) [Grainne]
Grenier	Grenier, Albert (auteur)
Greuthau	Greuthau (Du.) (streek tWv Engstingen, tZv Stuttgart, kr. Reutlingen, Baden-Württemberg)
Gricourt	Gricourt, Jean (auteur)
Griek	Griekenland = lat. Graecia = gr. Hellas = Ellas = Hellada = Ellada ('Ελλάς = Ελλάς = Ἑλλάδα = εἰλλάδα) (Eur.-Gr.) (land), Grieks (Oud-Grieks), Griek
Elis Gruffydd	Gruffydd, Elis (Ierl.) (auteur)
Guiraud	Guiraud, Félix (auteur)
Gundestrup	Gundestrup (De.) (topogr., tOv Aars in Vesthimmerlands Kommune, Noord-Jutland)
C.-J. Guyonvarc'h	Guyonvarc'h, Christian-Joseph (auteur)
Gwydion	Gwydion fab Dōn (Kelt.) (sagenfig. -god)

Hadad	Hadad = ugar./kan. Haddu = Hadda = Hadad = akk. Adad = Addu = sum. Iškur (latere identificatie) (NW-Sem.) + (Mes.) (god) [Ishkur, Iskur]
van Hamel	Hamel, Anton Gerard van (auteur)
Haute-Garonne	Haute-Garonne (Frankr.) (dép., Occitanie)
Haute-Loire	Haute-Loire (Frankr.) (dép., Auvergne-Rhône-Alpes)
Haute-Marne	Haute-Marne (Frankr.) (dép., Grand Est)
Haute-Saône	Haute-Saône (Frankr.) (dép., Bourgogne-Franche-Comté)
Hauts-Pyrénées	Hauts-Pyrénées (Frankr.) (dép., Occitanie)
Hauts-de-Seine	Hauts-de-Seine (Frankr.) (dép., Île-de-France)
Hebriden	Hebriden = eng. Hebrides = sch. gael. Na h-Innse Gall = lat. Hebudes = Ebudes = Haebudes = on. Suðreyjar (Schotl.) (eilandengroep, c.a. Buiten-Hebriden = Na h-Eileanan Siar en Highland = Gàidhealtachd) [Sudreyjar]
Hecataeus van Abdera	Hecataeus van Abdera = gr. Hektaios ho Abderites (Ἑκαταῖος ὁ Ἀβδηρίτης) (Gr.) (auteur)
Hekate	Hecate = gr. Hekate (Ἑκάτη) (Gr.) (godin)
Heidelberg	Heidelberg (Du.) (topogr., tZOV Mannheim, Stadtkreis Heidelberg, Baden-Württemberg)
Georges Henderson	Henderson, Georges (auteur)
Hera	Hera = Here (Ἥρα = ion. en hom. Ἥρη) (Gr.) (godin)
Hérault	Hérault (Frankr.) (dép., Occitanie)
Hercules Magusanus	Hercules (2): 'Magusanus', - (Germ.) (god) [Hercules Magusanus]
Hercules	Hercules (3) (L/R benaming van een Kelt. god)
Hercynische woud	Hercynische woud = lat. Silva Hercynia = gr. Ὀρη Ἀρκυνία = Ὀρη Ὀρκυνία = d. Herkynischer Wald (Eur.) (woud- en berggebied tOv de Rijn en tNv de Donau (Z-Duitsland, Tsjechië, Slowakije, via de Karpaten naar Roemenië))
Herminthruda	Herminthruda = Hermuthruda (Saxo) (Germ.) (koningin)
Herodotus	Herodotus = gr. Herodotos (Ἡρόδοτος) (Gr.) (auteur)
Hettieten	Hettieten (Azië-H/H) (volk, in Klein-Azië en N-Syrië), Hettiet, Hettitisch; Hett. taal: hett. <i>našili</i> = <i>nešili</i> = <i>nešumnili</i> = nl. Nesitisch [Hethieten, Hittieten, neshili, nesili]
Heathrow	Hillingdon: La Hetherewe (1410) = Hitherowe (1547) = mod. Heathrow (Eng.) (vorm. wijk) (topogr., borough tWv de City in county en regio Groot Londen) [Heath Row]
Hoëdic	Hoëdic = Hœdic = Edig (Frankr.) (eiland, ter hoogte van Gérard, Morbihan, Bretagne) [Hoedic]
A. Holder	Holder, Alfred Theophil (auteur)
Holzgerlingen	Holzgerlingen (Du.) (topogr., tZWv Stuttgart, kr. Böblingen, Baden-Württemberg)
Hongarije	Hongarije = Magyarország (Eur.) (land), Hongaars, Hongaar [Hong.]
Iberië	Iberië = Iberisch schiereiland = lat. Hiberia = gr. Ἰβηρία (Eur.) (streek), Iberisch, Iberiër
Ibykos	Ibycus = gr. Ibykos (Ἰβυκός) (Gr.) (dichter)
Iceni	Iceni (Kelt.) (stam)
Ieren [voorafgegaan door een spatie]	Ierland = Eire (1) = Erin (1) = Ériu (1) (Eur.-Ierl.-Kelt.) (land), Iers, Ier [Eriu]
Ierland	Ierland = Eire (1) = Erin (1) = Ériu (1) (Eur.-Ierl.-Kelt.) (land), Iers, Ier [Eriu]
Ierse	Ierland = Eire (1) = Erin (1) = Ériu (1) (Eur.-Ierl.-Kelt.) (land), Iers, Ier [Eriu]
ZW-Ierland	Ierland, Zuidwest-
betekenis <i>fál</i> 'lot' en zelfs 'Ierland'	Ierland: 'Fál' (Eur.-Ierl.-Kelt.) (land), gen. Fáil [Fa]
Fódla	Ierland: 'Fótla' (1) (Eur.-Ierl.-Kelt.) (land) [Fotla, Fodla]
Fótla	Ierland: 'Fótla' (1) (Eur.-Ierl.-Kelt.) (land) [Fotla, Fodla]
Oud-Iers	Ierland: Oud-Iers (oi.) (taal)
M. Ihm	Ihm, Maximilian (auteur)

IJsland	IJsland = Ísland (Eur.-IjSl.) (land), IJslands, IJslander
Ille-et-Vilaine	Ille-et-Vilaine = bret. Il-ha-Gwilen (Frankr.) (<i>dép.</i> , Bretagne)
Imhotep	Imhotep = Immutef = li-em-hotep = eg. Jj-m-ḥtp = jā-im-ḥatāp = gr. Ἰμωθεύς (Eg.) (mens-god)
Indech	Indech mac Dé Domnainn (Kelt.) (god-demonenkoning) [Indech mac De Domnand]
India	India (Azië-Ind.) (land), Indisch (Indiaas, Oud-Indisch), Indiër
Indiërs	India (Azië-Ind.) (land), Indisch (Indiaas, Oud-Indisch), Indiër
Indische	India (Azië-Ind.) (land), Indisch (Indiaas, Oud-Indisch), Indiër
IE [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Indo-Europeanen (Eurazië) (groep volken wier talen het gereconstr. Indo-Europees als oorsprong hebben), Indo-Europees (IE)
-IE [+ spatie]	Indo-Europeanen (Eurazië) (groep volken wier talen het gereconstr. Indo-Europees als oorsprong hebben), Indo-Europees (IE)
IE. [voorafgegaan door een spatie]	Indo-Europeanen (Eurazië) (groep volken wier talen het gereconstr. Indo-Europees als oorsprong hebben), Indo-Europees (IE)
Indre	Indre (Frankr.) (<i>dép.</i> , Centre-Val de Loire)
Insubres	Insubres = Insubrii (Kelt.) (stam)
Perzen	Iran = oir. *Aryānām = mperz. Ērān = (mod.) nperz. Irān = operz. Pārsa (1) = gr. Persis (Περσις) = hebr. Pāras = arab. Bilād Fāris = lat. Persia = nl. Perzië (Azië-Ir.) (land), Iraans, Iraniër; Perzisch, Pers (Ir.) [Aryanam, Parsa, Eran, Paras, Bilad Faris]
Isère	Isère (Frankr.) (<i>dép.</i> , Auvergne-Rhône-Alpes)
Itali,	Itali = Oenotri (Ital.) (volk)
Italië	Italië = Italia (Eur.-It.) (land), Italiaans, Italiaan
Noord-Italië	Italië, Noord-
Ith te	Íth mac Breogain (Kelt.) (sagenfig. -god) [Ith mac Breogain]
Jacobsthal	Jacobsthal, Paul (auteur)
Janus Quadrifrons	Janus (1): 'Quadrifrons', ~ (L/R) (god) [Janus Quadrifrons, Janus Quadrifrons]
Janus bij Autun	Janus (2) (L/R benaming van een Kelt. god)
Janus-tempel te Autun	Janus (2) (L/R benaming van een Kelt. god)
K.F. Johannson	Johannson, Karl Ferdinand (auteur)
Mary Jones	Jones (1), Mary (auteur)
Jullian	Jullian, Camille (auteur)
Jupiter	Jupiter (1) = Juppiter = lat. Iuppiter = Iuppiter (L/R) (god)
Jura	Jura (Eur.) (gebergte, op de grens tussen Frankrijk en Zwitserland)
Marcus Junianus Justinus	Justinus, Marcus Junianus; = Justinus Frontinus = Marcus Junianus Justinus (L/R) (auteur)
Kanaän	Kanaän = akk. ^{KUR} Ki-na-aḥ-na (brief uit Mari) = eg. pa Kan'ana ('de Kanaän') = phoen. kn'n (kana'n, Kenā'n) = hebr. Kna'an = Kəná'an = Kənā'an = akk. -amor. Ki-in-a-nim ^{ki} (inscr. uit Alalah) = akk. -hurr. Kinaḥḥi = Kinaḥni = Sept. gr. Χανααν = Vulg. lat. Chanaän = gr. (Hecat., fr. 250) Xvā = arab. Kan'ān (Azië) (streek, ong. overeenkomend met Libanon, Israël en W-Jordanië), Kanaänitisch, kust-Syrisch, Kanaäniet [Pa Kanana, p ³ kn'n, K'ná'an, Kenā'an, Kena'an, Kana'an, Kinahhi, Kinahni, Chanan, Chanān, Chanaan, Xvα, Chna, Khna, Canaan]
Quiberon	Keberoën (1037) = mod. Quiberon = bret. Kiberen (Frankr.) (topogr., op het gelijknamige schiereil. tZOv Lorient, Morbihan, Bretagne) [Keberoën, Queberoën, Queberon, Kiberon, Quibéron]
Kelt	Kelten = gr. Κελτοι = lat. Celtae (Eur.) (volk), Keltisch
Keltiberiërs	Keltiberiërs (Sp.) (gemengde bevolkingsgroep)

Quimperlé	Kemperlemsem (1038) = mod. Quimperlé = bret. Kemperle (Frankr.) (topogr., tNWv Lorient, <i>dép.</i> Finistère, Bretagne) [Anauroth Kemper, Camperolegio, Kimberlik, Kimper]
T.D. Kendrick	Kendrick, Thomas Downing (auteur)
Knossos	Knossos = gr. Knosos (Κνωσος) = lat. Cnossus (Gr.-Kreta) (topogr./archeol. site (tOv Knossos (stad)), tZv Heraklion, Noord Midden-Kreta) [Cnossos]
Kreta	Kreta = lat. Creta = gr. Kreta (Κρητη) (Gr.-Kreta-Myc.) (eiland en <i>periferie</i>), Kretenzisch, Kretenzer [Kriti]
Labraid Loingsech	Labraid: 'Loingsech' (2) ~ = 'Lorc' ~ = 'Móen' ~ = 'Máen', ~ = Móen Ollam (Kelt.) (koning) [Labraid Loingsech, Labraid Móen, Labraid Moen, Labraid Maen, Moen Ollam]
Lóegaire Liban	Láegaire = Lóegaire (1) Liban mac Crimthainn (Kelt.) (prins) [Laegaire mac Crimthann, Laoghaire mac Crimthainn, Lóegaire mac Crimthann, Loegaire mac Crimthainn]
Leinster	Laigin = ni. Laighin = eng. Leinster (Ierl.) (provincie)
Lambrechts	Lambrechts, Pierre (auteur)
Aelius Lampridius	Lampridius, Aelius (L/R) (fictieve auteur)
Lantilly	Lantiliacus (883) = Lentilli (1196) = mod. Lantilly (Frankr.) (topogr., tNWv Dijon, <i>dép.</i> Côte-d'Or, Bourgogne-Franche-Comté)
Lappen,	Lapland = no./zw. Sameland = noord-sam. Sápmi = ume-sam. Sábmie = lule-sam. Sámeednam = enare-sam. Säämi = skolt-sam. Sääm' mjânnam = (Eur.) (streek, van Midden-Noorwegen en -Zweden via Noord-Finland naar Kola (Rusl.)), Lap, Laps; = Same (pl. Samen, sam. Sámi), Samisch = 'Fin(s)', on. Finn, Finnskr)
Latijnse	Latium = mod. Lazio (It.) (regio), Latinus (Latijn(s), Latijn)
Laurens	Laurens = mod. Laurens (Frankr.) (topogr., tNv Béziers, <i>dép.</i> Hérault, Occitanie)
Lezoux	Ledoso vico = mod. Lezoux = (Frankr.) (topogr., tNOv Clermont-Ferrand, <i>dép.</i> Puy-de-Dôme, Auvergne-Rhône-Alpes) [Ledosus Vicus, Vicus Ledosus]
Lemovices	Lemovices = (Strabo) gr. Λεμοβικες = (Ptol.) gr. Λιμουϊκοι = lat. Lemovici (Kelt.) (volk)
Les Baux de Provence	Les Baux de Provence (Frankr.) (topogr., tZv Avignon, <i>dép.</i> Bouches-du-Rhône, Provence-Alpes-Côte d'Azur)
de Loire	Liger = mod. Loire (2) (Frankr.) (rivier, van de Mont Gerbier-de-Jonc (<i>dép.</i> Ardèche), tWv Valence, naar de Atlantische Oceaan bij Saint-Nazaire (<i>dép.</i> Loire-Atlantique), tWv Nantes; regio's Auvergne-Rhône-Alpes, Bourgogne-Franche-Comté, Centre-Val de Loire, Pays de la Loire)
Loire, Jura	Liger = mod. Loire (2) (Frankr.) (rivier, van de Mont Gerbier-de-Jonc (<i>dép.</i> Ardèche), tWv Valence, naar de Atlantische Oceaan bij Saint-Nazaire (<i>dép.</i> Loire-Atlantique), tWv Nantes; regio's Auvergne-Rhône-Alpes, Bourgogne-Franche-Comté, Centre-Val de Loire, Pays de la Loire)
Ligurië	Ligurië = Liguria (It.-Frankr.) (1. It. regio (tussen Menton (Frankr.) en Carrara (It.)), 2. vroegere woongebied van de Ligures (van Marseille (Frankr.) tot Carrara (It.)), Ligurisch; antiek volk: lat. Ligures (sg. Ligus = Ligur) = Liguri = Ligurii = gr. Λιγυες = etr. Lecuste = Lecste = nl. Liguriërs = Liguren ((oorspr.) Pre-IE, (later) Kelt.-Ital.) (volk)
Poitiers	Limonum (Caes.) = Lemonum = gr. (Ptol.) Λιμονων = Civitas (03) Pictavorum (400) = urbis Pectavae (gen.; 6 ^e eeuw) = Peitius (ca 1100) = Peytias (1436) = mod. Poitiers (Frankr.) (topogr., tZv Tours, <i>dép.</i> Vienne, Nouvelle-Aquitaine) [Civitas Pictavorum]
Linn Sailech	Linn Sailech (Ierl.) (Viking-legerkamp, onbekende locatie aan de kust van Co. Down = An Dún, Ulaidh (VK))

Litouwers	Litouwen = lit. Lietuva = eng. Lithuania (Eur.) (land), Litouws, Litouwer [Litauen, Lithauen]
Livius	Livius, Titus (2) (L/R) (auteur)
Loch Garman (= eng. Wexford)	Loch (06) Garman = eng. Wexford (Ierl.) (topogr., Co. Wexford = Loch Garman, Laighin) [Loch Garman]
dép. Loire)	Loire (1) (Frankr.) (dép., Auvergne-Rhône-Alpes)
Loiret	Loiret (Frankr.) (dép., Central-Val de Loire)
Sherman Loomis	Loomis, Roger Sherman (auteur)
J. Loth	Loth, Joseph (auteur)
Lozère	Lozère (Frankr.) (dép., Occitanie)
Lucanus	Lucanus, Marcus Annaeus (L/R) (auteur)
Lugaid Loígde	Lugaid (2) mac Dáire = Lugaid Loígde = (later) Lugaid (6) Laigde (Kelt.) (koning) [Lugaid mac Daire, Lugaid Loigde, Lugaid Laigde]
Lugaid mac Con	Lugaid (3) mac Con Roí = Lugaid mac Trí Con (Kelt.) (koning) [Lugaid mac Con, Lugaid mac Tri Con]
Lugaid Riab nDerg	Lugaid (5) Riab nDerg = Lugaid Réoderg (Kelt.) (koning) [Lugaid Riab nDerg]
Lugdunum.	Lugudunum (1) = Colonia (07) Claudia Augusta Lugdunum = mod. Lyon (Frankr.) (topogr., Métropole de Lyon, Auvergne-Rhône-Alpes) [Colonia Claudia Augusta Lugdunum]
Lugdunum Convenarum	Lugudunum (5) Convenarum = mod. Saint-Bertrand-de-Comminges (Frankr.) (topogr., tZWv Toulouse, dép. Haute-Garonne, Occitanie) [Lugudunum Convenarum, St-Bertrand-de-Comminges]
Lug [+ spatie]	Lugus: Lug mac Céin (irs.) (Kelt.) (god) [Lug mac Cein]
komst van Lug	Lugus: Lug mac Céin (irs.) (Kelt.) (god) [Lug mac Cein]
Lug,	Lugus: Lug mac Céin (irs.) (Kelt.) (god) [Lug mac Cein]
werpt Lug	Lugus: Lug mac Céin (irs.) (Kelt.) (god) [Lug mac Cein]
Lug.	Lugus: Lug mac Céin (irs.) (Kelt.) (god) [Lug mac Cein]
Lug)	Lugus: Lug mac Céin (irs.) (Kelt.) (god) [Lug mac Cein]
Lug:	Lugus: Lug mac Céin (irs.) (Kelt.) (god) [Lug mac Cein]
Lugs	Lugus: Lug mac Céin (irs.) (Kelt.) (god) [Lug mac Cein]
Lug Lámfada	Lugus: Lug: 'Lámfada' (irs.) (Kelt.) (god) [Lamfada]
samildánach	Lugus: Lug: 'Samildánach' (irs.) (Kelt.) (god) [Samildanach]
Parijs	Lutetia Parisiorum (Caesar) = Λουκοτοκία (Strabo) = Λευκοτεκία (Ptolemeus) = mod. Parijs = Paris (2) (Frankr.) (topogr., dép. Paris, Île-de-France)
Lycurgus	Lycurgus = gr. Lykourgos (Λυκούργος) (Gr.) (wetgever)
Lydney Park	Lydney Park (Eng.) (landgoed in Lydney, tZWv Gloucester, Gloucestershire, ZW-Engeland)
Martini Turonensis	Maarten van Tours = lat. Martinus Turonensis = Sint-Maarten (L/R) (bisschop; heilige)
Martinus	Maarten van Tours = lat. Martinus Turonensis = Sint-Maarten (L/R) (bisschop; heilige)
Sancti Martini	Maarten van Tours = lat. Martinus Turonensis = Sint-Maarten (L/R) (bisschop; heilige)
Teathúr mac Cécht	Mac (02) Cécht = Teathúr (Kelt.) (god) [Mac Cécht, Mac Cecht, Teathur]
Eathúr mac Cuill	Mac (03) Cuill = Eathúr (Kelt.) (god) [Mac Cuill, Eathur]
Mac Da Thó	Mac (04) Da Thó (Kelt.) (koning) [Mac Da Thó, Mac Da Tho]
Mac Dregin	Mac (06) Dregin (Ierl.) (alg. persoonsnaam) [Mac Dregin]
Ceathúr mac Gréine	Mac (08) Gréine = Ceathúr (Kelt.) (god) [Mac Gréine, Mac Greine, Ceathur]
Mac Ibair	Mac (09) Ibair (Ierl.) (alg. persoonsnaam) [Mac Ibair]
MacCulloch	MacCulloch, John Arnott (auteur)
Macha van Crunnchu	Macha (3) (Kelt.) (godin, de vrouw van Crunnchu)
Mag Breg	Mag (01) Breg (Ierl.) (vlakte, in oostelijk Co. Meath = An Mhí en noordelijk Co. Dublin = Baile Átha Cliath, Laighin) [Mag Breg]

Mag Cuillin	Mag (03) Cuillinn (oi.) = ni. Maigh (01) Cuilin = eng. Moycullen (Ierl.) (vlakke en topogr., tNWv Galway = Gaillimh (stad), Co. Galway = Gaillimh, Connacht) [Mag Cuillinn, Maigh Cuilin]
Mag Maisten	Mag (06) Maisten (Ierl.) (vlakke, omg. Mullamast = Mullach Maistean = Mullaghmaist tOv Athy = Baile Átha Í, Co. Kildare = Cill Dara, Laighin) [Mag Maisten, Mullaghmast, Mullach Maistin]
Mag Mór	Mag (09) Mór = mog. ni. Maigh (3) Mór = eng. Moy More (Kelt.-Ierl.) (myth. koning / vlakke, vader van Tailtiu; tZv r. Inagh = An Eidhneach (tNWv Limerick = Luimneach), Co. Clare = An Clár, An Mhumhan) [Mag Mór, Mag Mor, Maigh Mór, Maigh Mor, Moymore]
Maige Ráth	Mag (17) Ráth = Maigh (02) Rath = eng. Moira (2) (Ierl.) (vlakke/topogr., 1. bij Moira = Maigh Rath tZWv Belfast = Béal Feirste of 2. bij Newry = An Iúraigh = mod. An tIúr tNv Dundalk = Dún Dealgan, Co. Down = An Dún, Ulaidh (VK)) [Mag Ráth, Mag Rath, Maigh Rath]
Mag Ráth	Mag (17) Ráth = Maigh (02) Rath = eng. Moira (2) (Ierl.) (vlakke/topogr., 1. bij Moira = Maigh Rath tZWv Belfast = Béal Feirste of 2. bij Newry = An Iúraigh = mod. An tIúr tNv Dundalk = Dún Dealgan, Co. Down = An Dún, Ulaidh (VK)) [Mag Ráth, Mag Rath, Maigh Rath]
Mag Slécht	Mag (20) Slécht = Mag (19) Senaig (Ierl.) (vlakke, tNOv Templeport Lough en tWv Ballyconnell = Béal Átha Conaill, Co. Cavan = An Cabhán, Ulaidh) [Mag Slécht, Mag Slecht, Mag Senaig]
Maine-et-Loire	Maine-et-Loire (Frankr.) (<i>dép.</i> , Pays de la Loire)
Madrid	Majrit, Al- (arab.) = Magerit = mod. Madrid (Sp.) (topogr., Centraal-Spanje, Madrid) [Al-Majrit]
Isle of Man	Mana = Ellan Vannin = eng. Isle of Man (Eur.) (eiland, Kelt., Brits Kroonbezit), Manandán (god)
<i>Emain Ablach</i>	Mana: 'Emain (1) Ablach' (oi.) = mi. 'Emhain Abhlach' (mogelijk) (Eur.) (eiland, Kelt., Brits Kroonbezit) [Emain Ablach]
Mariccus	Mariccus (Kelt.) (leider)
dép. Marne	Marne (2) (Frankr.) (<i>dép.</i> , Grand Est)
Mars	Mars (3) (L/R benaming van een Kelt. god)
Albiorix	Mars (3): 'Albiorix', ~ (Kelt.) (god) [Mars Albiorix]
Mars Latobius	Mars (3): 'Latobius', ~ (Kelt.) (god) [Mars Latobius]
Martigny (dép. Manche)	Martigny (1) (Frankr.) (topogr., tOv Le Mont-Saint-Michel en tNv Saint-Hilaire-du-Harcouët, gem. Grandparigny, <i>dép.</i> la Manche, Normandie)
Dom Martin	Martin, Dom (auteur)
Marseille	Massalia (Μασσαλία) = lat. Massilia = Masalia = mod. Marseille (Frankr.) (topogr., tZv Aix-en-Provence, <i>dép.</i> Bouches-du-Rhône, Provence-Alpes-Côte-d'Azur)
Mâcon	Matisco = mod. Mâcon (Frankr.) (topogr., tNv Lyon, <i>dép.</i> Saône-et-Loire, Bourgogne-Franche-Comté)
(Marne)	Matrona (1) = mod. Marne (1) (Frankr.-Kelt.) (rivier(godin), van Balesmes-sur-Marne (tNv Dijon) naar Charenton-le-Pont (bij Parijs), Grand Est, Hauts-de-France, Île-de-France)
Mavilly	Mavilly-Mandelot (Frankr.) (topogr., tNWv Beaune en tZWv Dijon, <i>dép.</i> Côte-d'Or, Bourgogne-Franche-Comté)
Maximus Tyrius	Maximus van Tyrus = lat. Cassius Maximus Tyrius = Μαξιμος Τυριος (Gr.) (auteur)
Medb	Medb (1) (oi.) = vni. Meadhbh = ni. Méadh = eng. Maeve ingen Echach Feidlig (Kelt.) (godin) [Medb ingen Echach Feidlig, Meave, Mave, Maiv, Maev]
Milaan	Mediolanum = mod. Milaan (Milano) (It.) (topogr.)
Saintes	Mediolanum Santonum = (later:) Xaintes = mod. Saintes (Frankr.) (topogr.)
Medionemetum	Medionemetum (Zuid-Schotland) (vesting op Croy Hill of Bar Hill (Strathclyde))

dat van Tolosa	Meer van Toulouse = lat. Lacus Tolosensis (Frankr.) (onbekend meer bij Toulouse, mog. ter plaatse van de kerken La Daurade of Saint-Sernin)
meer van Tolosa	Meer van Toulouse = lat. Lacus Tolosensis (Frankr.) (onbekend meer bij Toulouse, mog. ter plaatse van de kerken La Daurade of Saint-Sernin)
Mercurius	Mercurius (3) (L/R benaming van een Kelt. god)
Mercurius Dumius	Mercurius (3): 'Dumius' (2) (Kelt.) (god)
Vosegus	Mercurius (3): 'Vosegus' (2), ~ (Kelt.) (berg(god)) [Mercurius Vosegus]
dép. Meuse	Meuse (Frankr.) (<i>dép.</i> , Grand Est)
K. Meyer	Meyer (3), Kuno (auteur)
Miach	Míach mac Dían Cécht (Kelt.) (god) [Miach mac Dian Cecht]
mediterrane	Middellandse Zee e.o. = eg. W ³ d-wr = hebr. haYâm (2) haGādôl = akk. Tâmtu elîtu = mperz. Daryâ-ye Šâm = gr. he Thalassa (ἡ θαλασσα) = lat. Mare Magnum = Mare Internum = Mare Nostrum (Eur.-Afr. -Azië) (zee), mediterraan [haYam haGadol, Tamtu elitu]
MZ-gebied	Middellandse Zee e.o. = eg. W ³ d-wr = hebr. haYâm (2) haGādôl = akk. Tâmtu elîtu = mperz. Daryâ-ye Šâm = gr. he Thalassa (ἡ θαλασσα) = lat. Mare Magnum = Mare Internum = Mare Nostrum (Eur.-Afr. -Azië) (zee), mediterraan [haYam haGadol, Tamtu elitu]
Middlesex	Middlesex (Eng.) (<i>hist. county</i> , Groot-Londen)
Meath	Mide (1) = ni. An Mhí = eng. Meath (Ierl.) (<i>county</i> , Connacht) [An Mhi]
Mide	Mide (1) = ni. An Mhí = eng. Meath (Ierl.) (<i>county</i> , Connacht) [An Mhi]
Milesiërs	Mil mac Bile = Miles Hispaniae = Míl Espáine = Milesius = Galam (Kelt.) (sagenfig.), gen. Miled; Milesiër (zoon van Mil), Milesisch [Mil mac Bile, Mil Espaine, Míl Espáne, Mil Espane]
zonen van Mil	Mil mac Bile = Miles Hispaniae = Míl Espáine = Milesius = Galam (Kelt.) (sagenfig.), gen. Miled; Milesiër (zoon van Mil), Milesisch [Mil mac Bile, Mil Espaine, Míl Espáne, Mil Espane]
Belisama	Minerva (2): 'Belisama', ~ (Kelt.) (godin) [Minerva Belisama]
Minotaurus	Minotaurus (Μινωταυρος) (Gr.-Kreta) (stiermonster), Minotaurisch [Minotauros]
Minyades	Minyas (Μινυας) (Gr.) (myth. koning), Minyers (Μινυαι) (stam), Minyades (Μινυαδες) (dochters)
Modron, i.e. Matrona	Modron = Matrona (2) (Kelt.) (godin)
Morgan	Modron = Matrona (2): Morgan (1) (Kelt.) (godin-fee)
Mog Roith	Mog Roith = Mug Ruith (Kelt.) (god-druide)
Hechtsheim	Moguntiacum: Hechtsheim (Du.) (wijk) (topogr., kreisfreie Stadt, tZVv Frankfurt am Main, Rijnland-Palts)
Main,	Moin = Mogin (kelt.) = lat. Moenus = d. Main (Du.) (rivier, van Bayreuth naar Mainz; Beieren, Baden-Württemberg, Hessen)
Anglesea	Mona = mod. Ynys Môn = eng. Isle of Anglesea (Wales) (eiland, Isle of Anglesea) [Ynys Mon]
Mona	Mona = mod. Ynys Môn = eng. Isle of Anglesea (Wales) (eiland, Isle of Anglesea) [Ynys Mon]
Mongán	Mongán mac Fiachnai (Ierl.-Kelt.) (prins-god) [Mongan mac Fiachnai]
Mongoliërs	Mongolië = mong. Mongul Uls (Azië) (land), Mongools, Mongoliër
Mont Auxois	Mont Auxois (Frankr.) (berg, bij Alise-Sainte-Reine, <i>dép.</i> Côte-d'Or, Bourgogne-Franche-Comté)
Mont-Berny	Mont-Berny, Le (Frankr.) (berg, met stadsruïne (= Ville des Gaulles), tWv Saint-Étienne-Roilye (dorp), tZOv Compiègne, <i>dép.</i> Oise, Hauts-de-France)
Mór Muman	Mór Muman = Mór Mumain = ni. Mór Mhumhan (Kelt.) (sagenfig.-godin) [Mor Muman, Mor Mumain, Mor Mhumhan]

Mór Mumhan	Mór Muman = Mór Mumain = ni. Mór Mhumhan (Kelt.) (sagenfig.-godin) [Mor Muman, Mor Mumain, Mor Mhumhan]
Morbihan	Morbihan = bret. Mor-Bihan (Frankr.) (dép., Bretagne)
Mornas	Morenatus (818) = mod. Mornas (Frankr.) (topogr., tNv Orange, dép. Vaucluse, Provence-Alpes-Cote d'Azur)
Morrígu	Morrígu = Morrigan = Mórrígan ingen Ernmaiss (Kelt.) (godin) [lidw. is weggelaten] [Morrígu, Morrigan ingen Ernmaiss]
Moezel	Mosella = frans Moselle (1) = d. Mosel = lux. Musel = nl. Moezel (Eur.) (rivier, van Bussang (Frankr., dép. Vosges), via Schengen (Lux., kanton Remich) naar de Rijn bij Koblenz (Du., Rijnland-Palts)
Mouriès	Mouriès (Frankr.) (topogr., tOv Arles, dép. Bouches-du-Rhône, Provence-Alpes-Côte d'Azur)
Mowat	Mowat, Robert (auteur)
Muirchertach mac Ercae	Muirchertach mac Muiredaig = Muirchertach mac Ercae = Mac (15) Ercae (Ierl.-Kelt.) (koning)
Munster	Mumu = ni. An Mhumhain = eng. Munster (Ierl.) (provincie) [Muma, Mumha, Mumhan, Mumhain, Muinhneach]
Merlijn	Myrddin Wyllt (kymr.) = kymr. Myrddin Emrys = lat. Merlinus Caledonensis = lat. Merlin Sylvestris = nl. Merlijn (Kelt.) (sagenfig.)
Nages	Nages (Frankr.) (topogr., tNWv Bézier, dép. Tarn, Occitane)
Naix-aux-Forges	Nasium = mod. Naix-aux-Forges (Frankr.) (topogr., tWv Nancy en tOv Saint-Dizier, dép. Meuse, Grand Est)
Neckar-gebied	Neckar (Du.) (rivier, van Villingen-Schwenningen (tOv Freiburg im Breisgau) naar de Rijn bij Mannheim, Baden-Württemberg)
Nederland	Nederland (Eur.-Ne.) (land en rijksdeel), Nederlands, Nederlander
woud in Finistère heet <i>Nemet</i>	Nemet = mod. Névet (Frankr.) (woud, tussen Locronan en Douarnenez, dép. Finistère, Bretagne)
Nemetobriga	Nemetobriga = mod. A Pobra de Trives = galic. Puebla de Trives (Sp.) (topogr./archeol. site, tOv Ourense en tNWv Mendoia, Galicië)
A Pobra de Trives = Puebla de Trives	Nemetobriga = mod. A Pobra de Trives = galic. Puebla de Trives (Sp.) (topogr./archeol. site, tOv Ourense en tNWv Mendoia, Galicië)
Nemetacum	Nemetocenna (Caes.) = Nemetacum Atrebatum = Athrebate (4 ^e - 9 ^e eeuw) = mod. Arras = nl. Atrecht (Frankr.) (topogr., tZWv Rijsel, dép. Pas-de-Calais, Hauts-de-France)
Atrecht	Nemetocenna (Caes.) = Nemetacum Atrebatum = Athrebate (4 ^e - 9 ^e eeuw) = mod. Arras = nl. Atrecht (Frankr.) (topogr., tZWv Rijsel, dép. Pas-de-Calais, Hauts-de-France)
Arras	Nemetocenna (Caes.) = Nemetacum Atrebatum = Athrebate (4 ^e - 9 ^e eeuw) = mod. Arras = nl. Atrecht (Frankr.) (topogr., tZWv Rijsel, dép. Pas-de-Calais, Hauts-de-France)
Nanterre	Nemetodurum = Metodore (480) = (Greg.T.) Nemptoduro = Nanturra (12 ^e eeuw) = Nantuerre = mod. Nanterre (Frankr.) (topogr., aan de NW-rand van Parijs, dép. Hauts-de-Seine, Île-de-France)
Nemetodurum	Nemetodurum = Metodore (480) = (Greg.T.) Nemptoduro = Nanturra (12 ^e eeuw) = Nantuerre = mod. Nanterre (Frankr.) (topogr., aan de NW-rand van Parijs, dép. Hauts-de-Seine, Île-de-France)
Augustonemetum	Nemossos (Νεμωσσοσ) (Strabo) = lat. (Plin.) Nemetum = Augusto-Nemetum = Augustonemetum = Colonia (11) Nemossensis of Nemetensis = Civitas (1) Avernorum = Clarus Mons (9 ^e eeuw) = mod. Clermont-Ferrand (Frankr.) (topogr., tWv Lyons, dép. Puy-de-Dôme, Auvergne-Rhône-Alpes) [Nemossus, Colonia Nemossensis of Nemetensis, Civitas Avernorum]

Clermont-Ferrand	Nemossos (Νεμωσσοσ) (Strabo) = lat. (Plin.) Nemetum = Augusto-Nemetum = Augustonemetum = Colonia (11) Nemossensis of Nemetensis = Civitas (01) Avernorum = Clarus Mons (9 ^e eeuw) = mod. Clermont-Ferrand (Frankr.) (topogr., tWv Lyons, <i>dép.</i> Puys-de Dôme, Auvergne-Rhône-Alpes) [Nemossus, Colonia Nemossensis of Nemetensis, Civitas Avernorum]
Manandán	Neptunus (2): Manandán mac Lir (Kelt.) (god)
Nersingen	Nersingen (Du.) (topogr., aan de r. Donau tOv Ulm (stad), kr. Neu-Ulm, Beieren)
Nét	Net (1) = Neit (1) (Kelt.) (god) [Nét, Néit, Neith, Neid]
Neukirchen a.d. Enknach	Neukirchen an der Enknach (Oostenrijk) (topogr.)
Máire Ní Mhuirgheasa	Ní Mhuirgheasa, Máire (Ierl.) (auteur) [Máire Ní Mhuirgheasa, Maire Ni Mhuirgheasa]
Níall Noígíallach	Niall (1) Noígíallach mac Echach (Kelt.) (prins) [Niall Noígíallach mac Echach, Niall Noigiallach mac Echach]
Nièvre	Nièvre (Frankr.) (<i>dép.</i> , Bourgogne-Franche-Comté)
Nitiobrages	Nitiobrogos = Nitiobriges (Kelt.) (volk) [Nitiobrages, Nitobriges]
Nodens	Nodens = Nodons = Nudens (Kelt.) (god)
Nuadu	Nodens: Nuadu (1) = Nuada mac Echaig (Kelt.) (god) [Nuadu mac Echaig, Nuadu mac Ectach, Nuada mac Ectach]
Notre-Dame-d'Allençon	Notre-Dame-d'Allençon (Frankr.) (topogr., tZv Angers, gem. Terranjou, <i>dép.</i> Maine-et-Loire, Pays de la Loire)
Nottinghamshire	Nottinghamshire (Eng.) (<i>county</i> , Oost-Midlands)
Noves	Noves (Frankr.) (topogr., tZOv Avignon, <i>dép.</i> Bouches-du-Rhône, Provence-Alpes-Côte d'Azur)
Neuvy-en-Sullias	Noviacus (855) = Novus Vicus (900) = mod. Neuvy-en-Sullias (Frankr.) (topogr., tZOv Orléans, <i>dép.</i> Loiret, Centre-Val de Loire)
Nevers	Noviodunum (2) = (IPAA) Nevirnum = mod. Nevers (Frankr.) (topogr., tOv Bourges, <i>dép.</i> Nièvre, Bourgogne-Franche-Comté)
Nuadu Airgthech	Nuadu (2) Airgthech mac Lachtnan (Kelt.) (koning) [Nuadu Airgthech mac Lachtnan]
Nuadu Finn Fáil mac Giallachad	Nuadu (3) Finn Fáil mac Giallachad (Kelt.) (koning) [Nuadu Finn Fáil mac Giallachad, Nuadu Finn Fail mac Giallachad]
Nuadu Necht	Nuadu (4) Necht mac Sétna (Kelt.) (koning) [Nuadu Necht mac Sétna, Nuadu Necht mac Setna]
Numa	Numa Pompilius (L/R-Sab.) (koning)
Oberriexingen	Oberriexingen (Du.) (topogr., tNWv Stuttgart, kr. Ludwigsburg, Baden-Württemberg)
Atlantische Oceaan	Oceaan, Atlantische (alg.) [Atlantische Oceaan]
westelijke oceaan	Oceaan, Atlantische: Noord - (westelijke oceaan) [Noord-Atlantische Oceaan]
Okeanos	Oceanus = gr. Okeanos (Ὠκεανός) (Gr.) (titan/personificatie wereldomspannende rivier)
Martigny-en Valais	Octodurus = Forum (1) Claudii Augusti = Forum (1) Claudii Vallensium = Civitas (13) Vallensium Octodurus = Forum (1) Claudii Vallensium Octodurensium = Martiniacum = d. Martinach = mod. Martigny (2) (Zwits.) (topogr., tZv Montreux, Wallis (d.) = frans Valais = it. Vallese = rrom. Vallais) [Octodurum, Octodure, Forum Claudii Augusti, Forum Claudii Vallensium, Civitas Vallensium Octodurus, Forum Claudii Vallensium Octodurensium, Martigny-en-Valais]
Óengus van Tallaght = Óengus the Culdee	Óengus (2) mac Óengobann = Óengus van Tallaght = Óengus the Culdee (Ierl.) (bisschop) [Óengus mac Óengobann, Oengus mac Oengobann, Saint Oengus of Tallaght, Áengus the Culdee, Aengus the Culdee]
Óengusso Céli Dé	Óengus (2) mac Óengobann = Óengus van Tallaght = Óengus the Culdee (Ierl.) (bisschop) [Óengus mac Óengobann, Oengus mac Oengobann, Saint Oengus of Tallaght, Áengus the Culdee, Aengus the Culdee]

Oinomaos	Oenomaüs = Oenomaus = Oinomaos (Οἰνομαός) (Gr.) (koning)
Ogma	Ogma mac Elathain (Kelt.) (god) [Ogma mac Eladan, Oghma mac Ethnae, Oghma mac Ethlend]
Durseý	Oileán (2) Baoi = Baoi Bhéarra = eng. Dursey (Ierl.) (eiland, tZWv Bear = Béarra schiereiland, Co. Cork = Corcaigh, An Mhumhain) [Oileán Baoi, Oilean Baoi, Baoi Bhearra]
Oise	Oise (1) (Frankr.) (<i>dép.</i> , Hauts-de-France)
Oisín	Oisín mac Find (Kelt.) (held) [Oisín mac Finn, Oisín mac Find, Oisín mac Find]
Oostenrijk	Oostenrijk = Österreich (Eur.-Oost.) (land), Oostenrijks, Oostenrijker
Opper-Oostenrijk	Oostenrijk, Opper-
Z-Oostenrijk	Oostenrijk, Zuid-
Oestrymnis	Ophiussa (Οφίουσσα) = Oestrymnis (Port.-Sp.) (hist. streek, mog. het gebied rond de r. Taag met Cabo da Roca of anders Finisterre in Galicië)
Ophiussa	Ophiussa (Οφίουσσα) = Oestrymnis (Port.-Sp.) (hist. streek, mog. het gebied rond de r. Taag met Cabo da Roca of anders Finisterre in Galicië)
Orchomenos (Boeotië)	Orchomenus = gr. Orchomenos (Ὀρχομενός) in Boeotië (Gr.) (topogr./archeol. site, tNOv Livadeia, Centraal-Griekenland)
Oropos	Oropus (1) (antiek) = gr. Oropos (Ὀρωπος) = mod. Skala (2) Oropou (Σκάλα (2) Ὀρωπου) (Gr.) (topogr./archeol. site, tNOv mod. Oropus aan de Zuidelijke Golf van Evia, Centraal-Griekenland) [Skala Oropou, Σκάλα Ὀρωπου]
Orosius	Orosius, Paulus (L/R) (auteur)
Oscar	Oscar mac Oisín (Kelt.) (held) [Oscar mac Oisín]
Osismii	Osismii = gr. (Strabo) Οσισμιοί = (Pyth.) Ὀσιτιμιοί (Kelt.) (volk)
<i>Osraige</i>	Osraige = eng. Ossory (Ierl.-Kelt.) (vrm. koninkrijk en volk, omvattend mod. Co.s Kilkenny = Cill Chainnigh en W-Laois, in ZO-Ierl.)
Oxford	Oxanforda = mod. Oxford (Eng.) (topogr., tNWv Londen en tNOv Swindon, Oxfordshire, ZO-Engeland)
Pfalzfeld	Palezwelt (893) = mod. Pfalzfeld (Du.) (topogr., tZv Koblenz, kr. Rhein-Hunsrück-Kreis, Rijnland-Palts)
rechts Pan	Pan (2) (Gr. benaming van een Kelt. god)
Panossas	Panessac = de Panassaco (1338) = mod. Panossas (Frankr.) (topogr., tOv Lyons, <i>dép.</i> Isère, Auvergne-Rhône-Alpes)
Parisii	Parisii (Kelt.) (volk)
Partholón	Partholón (Kelt.) (sagenfig.) [Partholon, Partholomus]
Pas-de-Calais	Pas-de-Calais (Frankr.) (<i>dép.</i> , Hauts-de-France)
St. Patrick	Patricius (lat.) = oi. Pátraic = ni. Pádraig = kymr. Padrig = corn. Petroc = eng. Patrick (Britt.) (bisschop, heilige)
Paulinus Petricordensis	Paulinus (1) van Périgueux = lat. Paulinus Petricordensis (L/R-Kelt.) (dichter en hagiograaf) [Paulinus van Périgueux, Paulinus Petricordiae, Paulinus Petricordius]
Finistère	Penn ar Bed (bret.) = mod. Finistère (Frankr.) (<i>dép.</i> , Bretagne)
Penkridge	Penncrug* (kymr.) = lat. Pennocrucium = mod. Penkridge (Eng.) (topogr., tNWv Birmingham en tZv Stafford, Staffordshire, West-Midlands) [Penn-crug]
Pennocrucium	Penncrug* (kymr.) = lat. Pennocrucium = mod. Penkridge (Eng.) (topogr., tNWv Birmingham en tZv Stafford, Staffordshire, West-Midlands) [Penn-crug]
Pergamon	Pergamon (το Περγαμον = ἡ Περγαμος) = lat. Pergamum = turk. Bergama (Turk.) (archeol. site, tNv Bergama (stad) tgo. Griekse eil. Lesbos en tNv İzmir, Ege Bölgesi)
Petrocorii	Petrocorii (Kelt.) (volk)
Pettazzoni	Pettazzoni, Raffaele (auteur)

Perminii	Pirminius = Pirmin = Perminius (Frankr.) (bisschop)
Perminius	Pirminius = Pirmin = Perminius (Frankr.) (bisschop)
Titus Maccius Plautus	Plautus, Titus (3) Maccius (L/R) (auteur) [Titus Maccius Plautus]
Plinius Secundus Maior	Plinius Secundus maior, Gaius (de Oudere, 23 - 79 na Chr.) (L/R) (auteur)
Plutarchus	Plutarchus = gr. Ploutarchos (Πλουταρχος) = lat. Lucius Mestrius Plutarchus (Gr.) (auteur)
Podkraj	Podkraj = d. Podkrei (Slov.) (topogr., tZOV Trbovlje (tNOv Ljubljana), gem. Hrastnik = d. Eichthal, Zasavska)
Pokorny	Pokorny, Julius (auteur)
Polybius	Polybius = gr. Polybios (Πολυβιος) (Gr.) (auteur)
Pomponius Mela	Pomponius Mela (L/R) (auteur)
Pont-l'Abbé	Pons Abatis (1289) = mod. Pont-l'Abbé = bret. Pont-'n-Abad (Frankr.) (topogr., tZWv Quimper, <i>dép.</i> Finistère, Bretagne)
Portugal	Portugal (Eur.) (land), Portugees, Portugees
Poseidonios	Posidonius van Apamea = Posidonius van Rhodos = Posidonius Apameus = Posidonius Rhodius (Ποσειδωνιος ὁ Απαμευς / ὁ Ροδιος) (Gr.) (auteur)
Postumius	Postumius Albinus, Lucius (L/R) (consul en generaal)
Powell	Powell, Thomas George Eyre (auteur)
Procopius van Caesarea	Procopius van Caesarea = Procopius Caesarensis = gr. Prokopios ho Kaisareus (Προκοπιος ὁ Καισαρευς) (Gr.-Byz.-Palest.) (auteur)
Prümm	Prümm, Karl (auteur)
pseudo-Aristoteles	Pseudo-Aristoteles (L/R) + (Gr.) + (Arab.) (pseudoniem van zeer veel verschillende auteurs)
pseudo-Cyprianus	Pseudo-Cyprianus (L/R) (pseudoniem van een onbekende auteur)
Ptolemaeus Lagides	Ptolemaeus (2) I Soter = gr. Ptolemaios (2) A' Soter (Πτολεμαιος (2) A' Σωτηρ) = Ptolemaeus (2) Lagides = gr. Ptolemaios (2) A' ho Lagides (Πτολεμαιος (2) A' ὁ Λαγιδης), de zoon van Lagos (Λαγος) (Eg.) (koning) [Ptolemaeus I Soter, Ptolemaeus Soter, Ptolemaeus Lagides, Ptolemaios Soter, Πτολεμαιος A' Σωτηρ, Πτολεμαιος Σωτηρ, Πτολεμαιος A' ὁ Λαγιδης, Πτολεμαιος ὁ Λαγιδης]
Puy-de-Dôme	Puy-de-Dôme (Frankr.) (<i>dép.</i> , Auvergne-Rhône-Alpes)
Pyreneeën	Pyreneeën = gr. Pyrenaiia (Πυρηναιια) = lat. Pyrenaeus = frans Pyrénées = sp. Pirineos = bask. Pirinioak = Auñamendiak (Eur.) (gebergte, tussen Spanje en Frankrijk)
Pythagoras	Pythagoras van Samos (Πυθαγορας ὁ Σαμιος) (Gr.) (filosoof)
Raetia	Raetia (et Vindelica) (L/R-Zwits.) (Rom. provincie, gebied tZv r. Donau, O-Zwitserland, Tirol (Oost.), gebied tNv Trente (It.); het huidige gebied waar men Retisch spreekt is Graubünden (Zwits.)), (taal) Retisch = Reto-Romaans = Churwalsch = Rumantsch; (volk) Raeti = Rhaeti = Rhaetii = Rheti = gr. Ραιτιοι = nl. Retiërs [Rhaetia, Raitioi, Raetiërs, Rheto-Romaans, Rhaetisch]
Regradus	Regradus (Kelt.) (druïde)
Regin,	Regin Hreiðmarsson (Germ.) (myth. fig.) [Regin Hreidmarsson]
Reinach	Reinach, Salomon (auteur)
Remi	Remi (Kelt.) (volk)
Renel	Renel, Charles (auteur)
bron van de Rhône	Rhodanus = Rhône(gebied) (Eur.) (rivier, van de Rhônegletsjer tNOv Obergoms, Wallis (Zwits.), via het Meer van Genève naar de MZ bij Port-Saint-Louis-du-Rhône tZOV Arles (Frankr.))
Rhÿs	Rhÿs, John; = John Rhys = geb. John Rees (auteur)
Riese	Riese, Friedrich Alexander (auteur)
Rijn.	Rijn(gebied) = kelt. Rhenos = lat. Rhenus = d. Rhein = frans Rhin (Eur.) (rivier, van het Toma-meer (Tomasee, Lai da Tuma, in Graubünden) tOV Andermatt, Zwitserland, naar Katwijk, Nederland)

Rijn en	Rijn(gebied) = kelt. Rhenos = lat. Rhenus = d. Rhein = frans Rhin (Eur.) (rivier, van het Toma-meer (Tomasee, Lai da Tuma, in Graubünden) tOv Andermatt, Zwitserland, naar Katwijk, Nederland)
Rijn-	Rijn(gebied) = kelt. Rhenos = lat. Rhenus = d. Rhein = frans Rhin (Eur.) (rivier, van het Toma-meer (Tomasee, Lai da Tuma, in Graubünden) tOv Andermatt, Zwitserland, naar Katwijk, Nederland)
Rijnland	Rijnland = d. Rheinland (Du.) (noordelijk gedeelte van het Duitse Rijngebied (Midden-Rijn en Neder-Rijn))
Rijnland-Palts	Rijnland-Palts = d. Rheinland-Pfalz (Du.) (deelstaat)
<i>Deo Roburi</i>	Robur (L/R-Kelt.) (eikgod)
Roi Méhaignié	Roi Méhaignié = Roi pêcheur = Roi blessé = Pelleas = Amfortas (Frankr.) (sagenfig.) [Pellias, Pellès]
Rome [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Rome = lat./it. Roma (L/R-It.) (topogr./archeol. site, Lazio) = (overdr.) Romeinse rijk (L/R) (land, rond de MZ), Romeins, Romein
Romein	Rome = lat./it. Roma (L/R-It.) (topogr./archeol. site, Lazio) = (overdr.) Romeinse rijk (L/R) (land, rond de MZ), Romeins, Romein
Roquepertuse	Roquepertuse (Frankr.) (plateau met heiligdomsruïne, bij de r. Arc tNOv Veleaux (tWv Aix-en-Provence), <i>dép.</i> Bouches-du-Rhône, Provence-Alpes-Côte d'Azur)
Rosmerta	Rosmerta (Kelt.) (godin)
Rothselberg	Rothselberg (Du.) (topogr., tNWv Kaiserslautern, kr. Kusel, Rijnland-Palts)
Rueil-Malmaison	Rotoialon* = Rotoialo villa (550) = Roialum (6 ^e - 8 ^e eeuw) = mod. Rueil-Malmaison (= Mala mansio) (Frankr.) (topogr., tWv Parijs en tZWv Nanterre, <i>dép.</i> Hauts-de-Seine, Île-de-France)
Ruadán	Ruadán mac Bresi (Kelt.) (god) [Ruadan mac Bresi]
Rudiobos	Rudiobos (Kelt.) (god)
Zuid-Rusland	Rusland, Zuid-
Saefes	Saefes = Sefes (lb.-Port.) (volk, omgeving mod. Setúbal)
Saksen:	Saksen (1) (nl.) = os. Sahson = lat. (vetuli) Saxones = gr. Σαξονες = oe. Eald-Seaxe = d. Altsachsen = nd. Sassen (Germ.) (volk), Saksisch, Saks [Sachsen]
Oud-Saksisch	Saksen (1): Oud-Saksisch (os.)
Saksen en Bohemen	Saksen (2) = Freistaat Sachsen (Du.) (deelstaat)
Sambre	Samara (gall.) = mod. nl. Samber = frans Sambre (Eur.) (rivier, van La Haie Payenne (tNOv Saint-Quentin), Aisne (Frankr.) naar de Maas bij Namen, Namen (Belg.)) [Sambro]
Amiens	Samarobriua Ambianorum = Ambianum = mod. Amiens (Frankr.) (topogr., tZWv Arras, <i>dép.</i> Somme, Hauts-de-France) [Samanobria]
Samnitische	Samnium = osk. Safinim (It.) (hist. streek), Samnitsch, Samniet = osk. Safineis (volk)
Samojeden	Samojeden = Samodiërs (Eurazië) (groep van arctische volkeren)
Sanxay	Sanciacus (939) = mod. Sanxay (Frankr.) (topogr., tZWv Poitiers, <i>dép.</i> Vienne, Nouvelle-Aquitaine)
Saint-Merd-les-Oussines	Sancti Medardi de Chabanes (1315) = mod. Saint-Merd-les-Oussines (Frankr.) (topogr., tZOv Limoges, <i>dép.</i> Corrèze, Nouvelle-Aquitaine)
Saint-Étienne-Roilaye	Sanctus Stéphane (1143) (+ Royliaco (1332) = mod. Roilaye) = mod. Saint-Étienne-Roilaye (1936) (Frankr.) (topogr., tZOv Compiègne, <i>dép.</i> Oise, Hauts-de-France)
Sankt Goar	Sankt Goar (Du.) (topogr., tNv Bingen am Rhein, kr. Rhein-Hunsrück, Rijnland-Palts) [St. Goar]
Sankt Margarethen	Sankt Margarethen im Lungau (Oostenrijk) (topogr.)
St. Wolfgang im Salzkammergut	Sankt Wolfgang im Salzkammergut (Oost.) (topogr., aan de noordzijde van de Wolfgangsee tOv Salzburg, Opper-Oostenrijk)

Saône-et	Saône-et-Loire (Frankr.) (<i>dép.</i> , Bourgogne-Franche-Comté)
Sardinië	Sardinië = lat. Sardinia = it. Sardegna (It.) (eiland en regio), Sardinisch = Sardijns = Sardisch, Sardiniër = Sardijn = Sard
Sarrebourg	Sarrebourg = d. Saarburg (2) (Frankr.) (topogr., tZv Saarbrücken (Du.), <i>dép.</i> Moselle, Grand Est)
Sarthe	Sarthe (Frankr.) (<i>dép.</i> , Pays de la Loire)
Savadörfl	Sava (3) = d. Savadörfl = Saudörfl (Slov.) (topogr., nu deel van Podkraj = Podkrei, gem. Hrastnik - Eichthal, Zasavska)
Savus	Savus = mod. Sava (2) (Eur.) (rivier(god), van Podkoren (noordelijke Sava) en Stara Fužina (zuidelijke Sava) naar Radovljica (samenvloeiing), uitmondend in de Donau bij Belgrado; Slovenië, Kroatië, Bosnië-Herzegovina, Servië)
Noordgermanen	Scandinavië = Noord-Germanië enz. plus Denemarken (na de volksverh.) (Eur.) (cultureel verbonden streek), Scandinavisch = Noords, Scandinaviër
Scandinavische	Scandinavië = Noord-Germanië enz. plus Denemarken (na de volksverh.) (Eur.) (cultureel verbonden streek), Scandinavisch = Noords, Scandinaviër
Scáthach	Scáthach (ingen Airtgeme, niet zeker) = sch. gael. Sgàthach an Eilean Sgitheanach (Kelt.) (krijgskundige, tovenares, zieneres, psychopomp) [Scathach, Skatha, Scáthaig, Scathaig]
Schotland	Schotland = sch. gael. Alba (1) = eng. Scotland (Eur.-VK-Schotl.) (vrm. koninkrijk en constituerend land), Schots, Schot
Schotse	Schotland = sch. gael. Alba (1) = eng. Scotland (Eur.-VK-Schotl.) (vrm. koninkrijk en constituerend land), Schots, Schot
Schotten	Schotland = sch. gael. Alba (1) = eng. Scotland (Eur.-VK-Schotl.) (vrm. koninkrijk en constituerend land), Schots, Schot
Noord-Schotland	Schotland, Noord-
Zuid-Schotland	Schotland, Zuid-
Skythische	Scythen = Skythen = gr. Skythai (Σκυθαί) = lat. Scythae (Ir.) (groep volkeren), Scythisch = Skythisch, Scyth = Skyth
Segomarus	Segomarus Uilloneos (ΣΕΓΟΜΑΡΟΣ ΟΥΙΛΛΟΝΕΟΣ) (Gr.-Kelt.) (burger van Colonia Nemausus)
Segovesus	Segovesus (Kelt.) (sagenfig.)
Île de Sein	Sena (2) (Pomp.) = (IPAA) Sina = mod. Île de Sein = bret. Enez-Sun (Frankr.) (eiland, tZWV Brest en tgo Pointe du Raz, <i>dép.</i> Finistère, Bretagne) [Seidhun, Sayn, Sizunt, Sizun, Sain, Siun, Saints]
Sena [+ spatie]	Sena (2) (Pomp.) = (IPAA) Sina = mod. Île de Sein = bret. Enez-Sun (Frankr.) (eiland, tZWV Brest en tgo Pointe du Raz, <i>dép.</i> Finistère, Bretagne) [Seidhun, Sayn, Sizunt, Sizun, Sain, Siun, Saints]
Senones	Senones (Σηνωνες) (Kelt.) (volk)
(Seine)	Sequana (lat.) = gr. (Strabo) Σηκουανος = Σηκουανας = lat. (Fred.) Sigona = Segona = mod. Seine (Frankr.-Kelt.) (rivier(godin), van Source-Seine (tNWV Dijon), <i>dép.</i> Côte-d'Or, naar Le Havre, <i>dép.</i> Seine-Maritime; Bourgogne-Franche-Comté, Grand Est, Île-de-France, Normandie) [Sekouanos, Sekouanas]
Sequana	Sequana (lat.) = gr. (Strabo) Σηκουανος = Σηκουανας = lat. (Fred.) Sigona = Segona = mod. Seine (Frankr.-Kelt.) (rivier(godin), van Source-Seine (tNWV Dijon), <i>dép.</i> Côte-d'Or, naar Le Havre, <i>dép.</i> Seine-Maritime; Bourgogne-Franche-Comté, Grand Est, Île-de-France, Normandie) [Sekouanos, Sekouanas]
Servius	Servius (1) 'Grammaticus' = Marius (2)/Maurus Servius Honoratus = Sergius (L/R) (auteur) [Servius Grammaticus, Marius Servius Honoratus]
Severus Alexander	Severus Alexander Augustus, Marcus (4) Aurelius (geb. naam: Marcus (4) Julius Gessius Bassianus Alexianus; na adoptie: Caesar (2) Marcus Aurelius Alexander) (L/R) (keizer)

	[Marcus Aurelius Severus Alexander, Marcus Julius Gessius Bassianus Alexianus, Caesar Marcus Aurelius Alexander]
Siberische	Siberië = russ. Sibir (Azië) (streek, vnl. gelegen in Rusland tOv het Oeralgebergte), Siberisch, Siberiërs = russ. Sibirjaki (groep van arctische volkeren)
Sibirjaken	Siberië = russ. Sibir (Azië) (streek, vnl. gelegen in Rusland tOv het Oeralgebergte), Siberisch, Siberiërs = russ. Sibirjaki (groep van arctische volkeren)
Sigurðr	Sigurðr (09) Sigmundsson (Germ.) (sagenfig.) [Sigurðr Sigmundsson, Sigurdr Sigmundsson, Sigurd Sigmundsson]
Mac Dara 'zoon van de eik'	Sinach: 'Mac (5) Dara' (Ierl.) (heilige) [Mac Dara, MacDara, Macdara, Macdarra]
Suzange	Simerenga-Erezengis (9 ^e eeuw) = mod. Serémange-Erzange (Susengis (875) = Suzange (tot 1817) is opgeheven) (Frankr.) (topogr., tZWv Thionville (tNv Metz), <i>dép.</i> Moselle, Grand Est)
Śiva	Śiva (1) = Rudra (1) (Ind.) (god) (lit.) [Shiva, Shiwa, Siva]
Arminius-Siegfried	Sīvrit = Sīfrit = Sigevrit (mhd.) = mnl. Zegevrijt = vnhd. Seyfrid = Seufrid = nhd. Siegfried (Germ.) (sagenfig.) [Sivrit, Sifrit, Sewfrid, Sigfrid]
Sjoestedt	Sjoestedt-Jonval, Marie-Louise (auteur)
Skjern	Skjern (De.) (topogr., tZOv Ringkøbing (stad), Ringkøbing-Skjern Kommune, Midden-Jutland)
Slavisch	Slaven (Eurazië) (groep volken die een Slavische taal spreken), Slavisch, Slaaf
Slovenië	Slovenië = Slovenija (Eur.) (land), Sloveens, Sloveen
dép. Somme	Somme (1) (Frankr.) (<i>dép.</i> , Hauts-de-France)
Somme, Loire	Somme (2) (Frankr.) (rivier, van Fonsomme, <i>dép.</i> Aisne, (tNOv Saint-Quentin) naar Het Kanaal bij Saint-Valery-sur-Somme, <i>dép.</i> Somme, (tNWv Abbeville), Hauts-de-France)
Sommerécourt	Sommerécourt (Frankr.) (topogr., tNOv Chaumont en tZWv Nancy, <i>dép.</i> Haute-Marne, Grand Est)
Sotiates	Sotiates (Aquit.) (volk)
Spaanse	Spanje = España (Eur.-Sp.) (land), Spaans, Spanjaard
Spanje	Spanje = España (Eur.-Sp.) (land), Spaans, Spanjaard
N-Spanje	Spanje, Noord-
Sreng mac Sengain	Sreng mac Sengainn (Kelt.) (sagenfig.-god)
Staffordshire	Staffordshire (Eng.) (<i>county</i> , West-Midlands)
Stockstadt am Main	Stockstadt am Main (Du.) (topogr., tWv Aschaffenburg (stad), kr. Aschaffenburg, Beieren)
Strabo	Strabo = gr. Strabon (Στραβων) (Gr.) (auteur)
Straß	Straß (Du.) (topogr., tZOv Nersingen (tOv Ulm), gem. Nersingen, kr. Neu-Ulm, Beieren) [Strass]
Stuttgart	Stuttgart (Du.) (topogr., tZOv Karlsruhe, Stadtkreis Stuttgart, Baden-Württemberg)
Cannstatt	Stuttgart: Bad Cannstatt (Du.) (stadsdeel) (topogr., tZOv Karlsruhe, Stadtkreis Stuttgart, Baden-Württemberg) [Kannstadt, Cannstadt, Canstatt]
Suetonius	Suetonius = Gaius Suetonius Tranquillus (L/R) (auteur)
G. Supka	Supka, Géza Ernő Károly (auteur)
Surburus	Surburus (Kelt.) (berg(god), gerelateerd aan de Donon)
Tacitus	Tacitus, Publius (3) Cornelius (L/R) (auteur) [Publius Cornelius Tacitus]
Tailtin	Tailtin = Mag (21) Tailten = eng. Teltown (Ierl.) (vlakte, tussen Kells = Ceanannas en Donaghpatrick = Domhnach Phádraig, Co. Meath = An Mhí, Laighin) [Mag Tailtiu, Mag Tailten, Mag Tailten, Teltown]

Tailtiu (mod. Teltown)	Tailtin = Mag (21) Tailten = eng. Teltown (Ierl.) (vlakte, tussen Kells = Ceanannas en Donaghpatrick = Domhnach Phádraig, Co. Meath = An Mhí, Laighin) [Mag Tailtiu, Mag Tailten, Mag Tailten, Teltown]
Tailtiu is in ieder geval de naam van het	Tailtin = Mag (21) Tailten = eng. Teltown (Ierl.) (vlakte, tussen Kells = Ceanannas en Donaghpatrick = Domhnach Phádraig, Co. Meath = An Mhí, Laighin) [Mag Tailtiu, Mag Tailten, Mag Tailten, Teltown]
Teltown	Tailtin = Mag (21) Tailten = eng. Teltown (Ierl.) (vlakte, tussen Kells = Ceanannas en Donaghpatrick = Domhnach Phádraig, Co. Meath = An Mhí, Laighin) [Mag Tailtiu, Mag Tailten, Mag Tailten, Teltown]
Tailtiu	Tailtiu ingen Mag Móir (Kelt.) (godin) [Tailtiu ingen Magmóir, Tailtiu ingen Mag Moir, Tailtiu ingen Magmóir, Tailtiu ingen Magmoir]
Taise de Vrolijkje	Taise Taoibhghile (Kelt.) (sagenfig.)
Taise Taoibhghile	Taise Taoibhghile (Kelt.) (sagenfig.)
Taliesin	Taliessin = Taliesin (Wales) (dichter)
Gwion Bach	Taliessin: Gwion Bach (Wales) (knecht)
Tallaght	Tamhlacht = eng. Tallaght (Ierl.) (topogr., voorstad, tZWv Dublin = Baile (2) Átha Cliath (stad), Co. Dublin = Baile Átha Cliath, Laighin)
Corneto	Tarch(u)na (etr.) = lat. Tarquinii = (later) Corneto = (mod.) it. Tarquinia (It.) (topogr., tZWv Viterbo, Lazio)
Tarf	Tarf = mod. Tarf Water (Schotl.) (rivier, van loc. tNv Blair Atholl = Blàr Athall naar de r. Tilt = Abhainn Teilt tOv Falls of Tarf, c.a. Perth and Kinross = Peairt agus Ceann Rois)
Tarn,	Tarn (Frankr.) (dép., Occitanie)
Tarn)	Tarn (Frankr.) (dép., Occitanie)
Tarodunum	Tarodunum (lat.) = Zarduna (765) = mod. Kirchzarten (Du.) (topogr., tOv Freiburg im Breisgau, kr. Breisgau-Hochschwarzwald, Baden-Württemberg)
Tarvanna (= mod. Théroutane)	Tarvanna = Tervanna = Terwaan (nl.) = Terenburg (nl.) = mod. Théroutane (Frankr.) (topogr., tOv Boulogne-sur-Mer en tZv Sint-Omaars, dép. Pas-de-Calais, Hauts-de-France) [Therwane]
Tauria,	Tauria (Sp.?) (woongebied van de Keltiberiërs (De Vries))
Tauriacus	Tauriacus (1) (lat.) = gallo Tóàeraé = bret. Tarvieg = mod. Thouaré-sur-Loire (Frankr.) (topogr., tNOv Nantes, dép. Loire-Atlantique, Pays de la Loire)
Tauriacus	Tauriacus (2) = mod. Thorigné (Frankr.) (topogr., tZWv Poitiers, dép. Deux-Sèvres, Nouvelle-Aquitaine)
Tauriacus	Tauriacus (3) = Thoré-la-Rochette (Frankr.) (topogr., tNOv Tours, dép. Loir-et-Cher, Centre-Val-de-Loire)
Taurini	Taurini (Kelt.) (volk)
Taurisci	Taurisci (Kelt.) (confederatie van volken)
Tauriscus	Tauriscus (L/R benaming van een Kelt. demon)
Bull Rock	Tech Duinn = Tigh Doinn (Ierl.) (eiland der doden, trad. loc. An Tarbh = eng. The Bull = Bull Rock = Bull Island tWv Dursey = Baoi Bhéarra = Oileán Bui = Oileán Baoi, Co. Cork = Corcaigh, An Mhumhain)
Tech Duinn	Tech Duinn = Tigh Doinn (Ierl.) (eiland der doden, trad. loc. An Tarbh = eng. The Bull = Bull Rock = Bull Island tWv Dursey = Baoi Bhéarra = Oileán Bui = Oileán Baoi, Co. Cork = Corcaigh, An Mhumhain)
<i>Telesphoros</i>	Telesphorus = gr. Telesphoros (Τελεσφορος) (Gr.) (geest, zoon van Asclepius)
Teshub	Teššub = Tešub = Teššup = Tešup = Teššop = Tešop = cun. ^d IM-up = cun. ^d U-up = ugar. tt̪b = (later) urart. Teišeba = Theispas (H/H)

	(god) [Teshub, Teshup, Tessop, Tessob, Teshob, Theisheba, Thešeba]
Tethra	Tethra (Kelt.) (1. koning der Fomoren, 2. geestenkoning, 3. zee)
Boadach	Tethra: 'Boadach = Búadach' (identificatie met Tethra niet zeker) (Kelt.) (geestenkoning)
Búadach	Tethra: 'Boadach = Búadach' (identificatie met Tethra niet zeker) (Kelt.) (geestenkoning)
Teutates	Teutates = Toutatis (Kelt.) (god) [Totatis, Tutatis]
Téviéc	Téviéc = bret. Tevieg (Frankr.) (eiland, aan de zuidkust van Bretagne tNv Saint-Pierre-Quiberon (waartoe het behoort), <i>dép.</i> Morbihan, Bretagne) [Théviéc]
Theseus	Theseus (Θησεύς) (Gr.) (myth. fig.)
Thracische	Thracië = gr. Θρακη = Θρηκη = lat. Thracia = Thracia = Thraca (Eur. - Thrac.) (hist. streek en vrm. koninkrijk, tZv de r. Donau en tOv Macedonië), Thracisch, Thraciër
Tiberius	Tiberius Claudius Nero (later: ~ Iulius Caesar Augustus) (L/R) (keizer)
locatie Kenelcunnil	Tír Conaill = Tír Chonaill = eng. Tyrconnell = Tirconnell (Ierl.) (vrm. koninkrijk, ≈ Co. Donegal = Dún na nGall, Ulaidh) [Tír Conaill, Tir Chonaill]
Týr	Tiwaz*: Týr (Germ.) (god) [Tyr]
Tlachtga, de dochter van Mog Roith	Tlachtga (1) (Kelt.) (godin-druïde, de dochter van Mog Roith)
Tlachtga = eng. Hill of Ward	Tlachtga (2) = eng. Hill (3) of Ward (Ierl.) (heuvel, tOv Athboy = Baile Átha Buí, Co. Meath = An Mhí, Laighin) [Hill of Ward]
Tolistoagi	Tolistoagii (Τολιστοαγιοι) = Tolostobogii (Τολιστοβογιοι) = Tolistoboi (Τολιστοβοιοι) = Tolistobioi (Τολιστοβιοι) (Kelt.) (volk) [Τολιστοαγιους,
Tolosa	Tolosa = gr. (Strabo) Τωλοσσα = mod. Toulouse (Frankr.) (topogr., tWv Montpellier, <i>dép.</i> Haute-Garonne, Occitanie)
Toutain	Toutain, Jules François (auteur)
Triglav	Triglav = Triglaw = Triglaf = lat. Triglav (Slav.) (god) [Troglav]
Triguères	Trigorre (1218) = mod. Triguères (Frankr.) (topogr., tNWv Auxerre en tOv Montargis, <i>dép.</i> Loiret, Centre-Val de Loire)
Trocmi	Trocmi (Τροκμοι) = Trocmes = Trochmi = Trocini = Trogmades = Trogmeni = Trogmi (Kelt.) (volk) [Τρογμοι]
Pompeius Trogus	Trogus, Gnaeus Pompeius (L/R-Gall.) (auteur)
Hissarlık	Troje = gr. Troia (Τροια) = Ilion (Ιλιον) = Ilios (Ιλιος) = lat. Troia = Ilium = hett. Wilusa = 𐎡𐎢𐎣𐎤 = cun.: ^{URU} wi ₅ -lu-ša = Wilusiya = ú-i-lu-ši-ja = Taruiša = Truwisa = Trowisa = turk. Truva = Troya = mod. turk. Hisarlık = (alg.) Hisarlık = Hissarlık (Turk.-Gr.) (archeol. site, aan de r. Küçük Menderes bij de ingang naar de Dardanellen, Marmara Bölgesi), Trojaans, Trojaan [Troja, Wilusija, Uilusa, u-i-lu-si-ia, Taruisa, Tarwisa, Taruwisa]
Tsjechië	Tsjechië = Česko = Česká republika (Eur.-Tsj.) (land), Tsjechisch, Tsjechiër
Tuán mac Cairill	Tuán mac Cairill (Kelt.) (sagenfig.) [Tuan mac Cairill]
Tuáin meic Cairill	Tuán mac Cairill (Kelt.) (sagenfig.) [Tuan mac Cairill]
Túathal Techtmar	Túathal Techtmar mac Fiachach (Kelt.) (koning) [Tuathal Techtmar mac Fiachach]
Navan	Uaimh, An = eng. Navan (1) (Ierl.) (topogr., Co. Meath = An Mhí, Laighin) [An Uaimh]
Ubií	Ubií (Kelt.-Germ.) (volk)
Unius	Uinsinn = eng. Unshin = lat. Unius (Ierl.) (rivier, van Lough Arrow = Loch Arbhach tot Collooney = Cúill Mhuine, Co. Sligo = Sligeach, Connacht)
Uisnech	Uisnech (1) (oi.) = ni. Uisneach (1) = Cnoc (5) Uisnigh = eng. Ushnagh Hill = Hill of Uisneach (Ierl.) (berg, tNOv Killane = Cill

	Anna (tNOv Athlone = Baile Átha Luain), Co. Westmeath = An Iarmhí, Laignin) [Usnech, Usna]
Ulster	Ulaid = ni. Ulaidh = eng. Ulster (Ierl.-V.K.) (volk en provincie)
Noord-Ulster	Ulaid, Noord- (Ierl.) (provincie)
Val Camonica	Val Camonica (It.) (dal, van de Tonale-bergpas tot het Lago d'Iseo, Lombardije) [Valcamonica]
Vaison-la-Romaine	Vasio (2) Vocontiorum (Pomp.) = pago Vasionense (815) = mod. Vaison-la-Romaine (Frankr.) (topogr., tNOv Orange, <i>dép.</i> Vaucluse, Provence-Alpes-Côte d'Azur) [Vasio Vocontiorum]
Vaucluse	Vaucluse (Frankr.) (<i>dép.</i> , Provence-Alpes-Côte d'Azur)
Velaux	Velaux (Frankr.) (topogr., tWv Aix-en-Provence, <i>dép.</i> Bouches-du-Rhône, Provence-Alpes-Côte d'Azur)
Vendœuvres	Vendœuvres (Frankr.) (topogr., tNOv Poitiers en tWv Châteauroux, <i>dép.</i> Indre, Centre-Val de Loire) [Vendoeuvres]
Vendryes	Vendryes, Joseph (auteur)
Vercingetorix	Vercingetorix = (Plut.) Vergentorix (Kelt.) (koning)
Vernemetum	Vernemetum (alg.) = Vernemeto (IPAA 477 en 479; 3 ^e eeuw) = Veratino (Ravenna; 7 ^e eeuw) = Wilgebi (DB., anno 1086) = Wilughby super Waldas (1363) = mod. Willoughby on the Wolds (Eng.) (topogr., tZv Nottingham, Nottinghamshire, Oost-Midlands)
Willoughby on the Wolds	Vernemetum (alg.) = Vernemeto (IPAA 477 en 479; 3 ^e eeuw) = Veratino (Ravenna; 7 ^e eeuw) = Wilgebi (DB., anno 1086) = Wilughby super Waldas (1363) = mod. Willoughby on the Wolds (Eng.) (topogr., tZv Nottingham, Nottinghamshire, Oost-Midlands)
Vert-la-Gravelle	Vert-la-Gravelle (Frankr.) (topogr., tZv Reims en tWv Châlons-en-Champagne, gem. Vert-Toulon, <i>dép.</i> Marne, Grand Est)
Besançon	Vesontio = Vesentio = mod. Besançon (Frankr.) (topogr., tOv Dijon, <i>dép.</i> Doubs, Bourgogne-Franche-Comté)
Vespasianus	Vespasianus, Titus (6) Flavius (later: Titus Flavius Caesar Vespasianus Augustus) (L/R) (keizer) [Titus Flavius Vespasianus]
Périgueux	Vesunna (1) = (later) Civitas (08) Petrucoriorum = mod. Périgueux (Frankr.) (topogr., tNOv Bordeaux en tNv Bergerac, <i>dép.</i> Dordogne, Nouvelle-Aquitaine) [Civitas Petrucoriorum]
Vesunna	Vesunna (1) = (later) Civitas (08) Petrucoriorum = mod. Périgueux (Frankr.) (topogr., tNOv Bordeaux en tNv Bergerac, <i>dép.</i> Dordogne, Nouvelle-Aquitaine) [Civitas Petrucoriorum]
Vésone	Vesunna (1): Vésone (< Vesunna (1)) (Frankr.) (wijk) (topogr., tNOv Bordeaux en tNv Bergerac, <i>dép.</i> Dordogne, Nouvelle-Aquitaine)
Saint-Galmier	Vicus (1) Auditiacus = mod. Saint-Galmier (Frankr.) (topogr., tZWv Lyon en tNv Saint-Étienne, <i>dép.</i> Loire, Auvergne-Rhône-Alpes) [Vicus Auditiacus]
Vienne	Vienna = mod. Vienne (Frankr.) (topogr., tZv Lyon, <i>dép.</i> Isère, Auvergne-Rhône-Alpes)
Moulins	Villa (2) Molinis = mod. Moulins (Frankr.) (topogr., tNOv Montluçon, <i>dép.</i> Allier, Auvergne-Rhône-Alpes) [Villa Molinis]
Chaptès	Villa (3) Sancta Agatha (1121) = Sancte Agate (1535) = Saint-Chates (1615) = Saint-Chattes (1715) = Saint-Chapte (1736) = mod. Saint-Chaptès (Frankr.) (topogr., tWv Avignon en tZOv Alès bij de r. Gardon, <i>dép.</i> Gard, Occitanie) [Villa Sancta Agatha]
Le Mans	Vindinon (gall. 2 ^e eeuw v.Chr.) = gr. (Ptol.) Ουινδιον = lat. Vindinum = gall. Cenomannos = lat. Civitas (02) Cenomanorum = Ceromannos (5 ^e eeuw) = Caenomannis (6 ^e eeuw) = *Celmans = Clemanes (7 ^e eeuw) = in pago Celmannico (765) = Hlemanes (9 ^e eeuw) = Lemanes (12 ^e eeuw) = mod. Le Mans (Frankr.) (topogr., tOv Rennes en tZWv Parijs, <i>dép.</i> Sarthe, Pays de la Loire) [foutief: Vindinium en Vindunum]
Visignot	Visignot (Frankr.) (topogr., tWv Viévy (dorp) en tNOv Autun, gem. Viévy, <i>dép.</i> Côte-d'Or, Bourgogne-Franche-Comté)

Vogezen	Vogezen = lat. Silva Vosegus (1) = Vosagus (1) (5 ^e eeuw) = Vosagum (13 ^e eeuw) = frans Vosges (1) = mhd. Wasichin = Wassigin = d. Vogesen (Frankr.) (gebergte, tNv Belfort en tWv Colmar en Mulhouse, Grand Est, Bourgogne-Franche-Comté) [Vogia, Vosgia, Vouge, Wasgen, Wasgau, Wasichen]
Tectosagi	Volcae Tectosages (Θουολκοι Τεκτοσαγες) (deel van de Volcae-confederatie) = (na emigratie naar Galatië) Tectosages = Tectosagi (Kelt.) (volk)
Flavius Vopiscus	Vopiscus Syracusanus, Flavius (07) (L/R) (fictieve auteur) [Flavius Vopiscus Syracusanus]
Vosegus	Vosegus (3) = Vosagus (2) = Vosacius (Kelt.) (berg(god))
Vries	Vries, Jan Pieter Marie Laurens de (auteur)
Goibniu	Vulcanus (3): Goibniu (Kelt.) (god)
Gofannon	Vulcanus (3): Goibniu: Gofannon fab Dōn (Kelt.) (sagenfig.-god) [Gofannon fab Don]
Waldneukirchen	Waldneukirchen (Oost.) (topogr., tZv Linz en tZWv Steyr, Opper-Oostenrijk)
Kymrisch	Wales = kymr. Cymru = nl. Wallis = Kymrië = lat. Cambria (Eur.-VK) (constituerend land), Kymrisch (Welsh, Walisisch), Kymriër
Wales	Wales = kymr. Cymru = nl. Wallis = Kymrië = lat. Cambria (Eur.-VK) (constituerend land), Kymrisch (Welsh, Walisisch), Kymriër
Walisische	Wales = kymr. Cymru = nl. Wallis = Kymrië = lat. Cambria (Eur.-VK) (constituerend land), Kymrisch (Welsh, Walisisch), Kymriër
Vignory	Wambionis Rivus (9 ^e eeuw) = Vuangionum Rivus (1050) = Waignorri (1172) = Vangionis Rivus (1197) = mod. Vignory (Frankr.) (topogr., tOv Troyes en tNv Chaumont, <i>dép.</i> Haute-Marne, Grand Est) [Vangio Rivus, Vaugne rupt, Voignerupt, Wainorru, Waignori]
Weisweiler	Weisweiler (2), Josef (auteur)
Vettersfelde	Witaszkowo = vrm. Vettersfelde (Du.) (topogr., kr. Guben, Brandenburg) (Polen) (topogr., tWv Zielona Góra en tNOv Cottbus (Du.), pow. Krośnieński, Lubusz = Lubuskie)
Witaszkowo	Witaszkowo = vrm. Vettersfelde (Du.) (topogr., kr. Guben, Brandenburg) (Polen) (topogr., tWv Zielona Góra en tNOv Cottbus (Du.), pow. Krośnieński, Lubusz = Lubuskie)
J. de Witte	Witte, Jean Joseph Antoine Marie de (auteur, 1808 - 1889)
Wodan	Wodan (Germ.) (god) (alg.)
Odin [voorafgegaan door een spatie]	Wodan: Odin = Óðinn (Germ.) (god) [Odinn]
Wolfgangsee	Wolfgangsee = Abersee (Oost.) (meer, tOv Salzburg (stad), grens Opper-Oostenrijk en Salzburg)
Xenodoros	Xenodoros = gr. Xenodoros (Ξενοδωρος) (Gr.) (architect/beeldhouwer, begin jaartelling)
Xerxes	Xerxes (gr.-lat. en alg.) = operz. Xšaya-ršā = Xšēršā = bab. Ḫi-ši'-ar-šā = Aḫ-ši-ia-ar-šú = elam. lkšerša = eg. ḥšjṛš = aram. ḥšy'rš = bijb. hebr. (Ezra 4.6) 'ḥšwrwš = 'āḥašvērôš = gr. Ξερξης = bijb. nl. Ahasveros = bijb. eng. (KJV) Ahasuerus = gr. (Sept.) Ασουερως (Assouerōs) = lat. (Vulg.) Assuerus (Ir.) (koning) [Xsayarsa, Chashayarsha, Xerses, Achshiyarshu, Achashverosh, Ahasverus]
Yonne	Yonne (2) (Frankr.) (<i>dép.</i> , Bourgogne-Franche-Comté)
Zagreus	Zagreus (Ζαγρευς) = (de 'eerste') Dionysus (1) (latere ident.) (Gr.) (oorspr. god van de onderwereld)
Zeus	Zeus (1) Ζευς (Gr.) (god)

2. Index van categorieën en termen

diep gat	Aardformatie: aardgroeve (put, kuil, holte) (alg.)
kuil	Aardformatie: aardgroeve (put, kuil, holte) (alg.)
ronde uitholling	Aardformatie: aardgroeve (put, kuil, holte) (alg.)
grotten	Aardformatie: grot (hol)
Ofnet	Aardformatie: grot: 'Ofnet-grot' (Ofnethöhlen) bij Nördlingen (Du.)
grot van Placard	Aardformatie: grot: 'Placard-grot' (Grotte du Placard) (dép. Charente) (Frankr.)
berg	Aardhoogte: berg (heuvel)
heuvel	Aardhoogte: berg (heuvel)
bodemverheffingen kunnen heiligheid	Aardhoogte: berg, heilige
verering van bergen en heuvels	Aardhoogte: berg, heilige: goddelijke berg (berg als god)
als berg	Aardhoogte: berg, wereld- (kosmische -)
als berg , zoals de Gallische zonnazuil	Aardhoogte: berg, wereld-: zonnazuil
zonnazuil (<i>Solis columna</i>) aan de bron	Aardhoogte: berg, wereld-: zonnazuil: 'Solis columna' (Kelt.-L/R)
Bergonia	Aardhoogte: berg: term: <i>bergonia</i> ('heuvel') (godin) (Kelt.)
Dumius	Aardhoogte: berg: term: <i>dumio*</i> : <i>Dumius</i> (god) (Kelt.)
bergpas	Aardhoogte: bergpas
brons	Aardmaterie: brons (bronzen)
bronsblik	Aardmaterie: brons (bronzen)
bronzen	Aardmaterie: brons (bronzen)
goud	Aardmaterie: goud(en)
ijzeren	Aardmaterie: ijzer(en)
lood	Aardmaterie: lood (loden)
stof	Aardmaterie: materie: stof (vuil)
metaal	Aardmaterie: metaal (metalen)
marmer	Aardmaterie: mineraal: marmer
zilver	Aardmaterie: zilver(en)
<i>airget</i>	Aardmaterie: zilver: term: <i>airget</i> (Kelt.)
Airgthech	Aardmaterie: zilver: term: <i>airget</i> : <i>Airgthech</i> (bijnaam) (Kelt.)
begonnen	Begin
begin van de winter	Begin: - van de winter
begin van het warme jaargetijde	Begin: - van de zomer
begin van een jaargetijde	Begin: - van een jaargetijde
het oogstseizoen.	Begin: - van het oogstseizoen
oudste Gallo-Romeinse godenbeelden	Begin: eerste/oudste Gallo-Romeinse godenbeelden
eerste vuur	Begin: eerste/oudste vuur
eerste vuur in Ierland	Begin: eerste/oudste vuur in Ierland
eindigt	Begin: einde
eind van de oorlog	Begin: einde van de strijd
einde van de zomer	Begin: einde van de zomer
afkomstig	Begin: oorsprong
bron:	Begin: oorsprong
bron,	Begin: oorsprong
bron.	Begin: oorsprong
bron van kennis	Begin: oorsprong
bron van verzet	Begin: oorsprong
bronnen:	Begin: oorsprong
bronnen voor	Begin: oorsprong
bronnen m.b.t.	Begin: oorsprong
bronnen zelden	Begin: oorsprong
bronnen komt	Begin: oorsprong
belangrijkste bronnen	Begin: oorsprong
ontstaan	Begin: oorsprong
ontstond	Begin: oorsprong

oorsprong	Begin: oorsprong
oorspronkelijk	Begin: oorsprong
Keltische origine	Begin: oorsprong van de baarddracht met gedraaide lokken
Verklaring van de driekoppige god	Begin: oorsprong van de driekoppige god bij de Kelten
betekenis van de lotushouding:	Begin: oorsprong van de god in de lotushouding bij de Kelten
ontwikkeling van de Keltische tempel nog	Begin: oorsprong van de Keltische ronde tempel
ontwikkeling van de ronde tempel terug	Begin: oorsprong van de Keltische ronde tempel
<i>novena</i> is een van	Begin: oorsprong van de <i>novena</i>
schreeuw die gehoord wordt, zou	Begin: oorsprong van de schreeuw van de Lía Fáil (Kelt.)
verering van de stier stamt al uit de	Begin: oorsprong van de stierencultus
<i>óimelc</i> is ontstaan uit <i>imbolc</i>	Begin: oorsprong van de term 'Óimelc' (Kelt.)
oorsprong van de wijsheid die men	Begin: oorsprong van de visionaire waarneming, verkregen door een mantische handeling
De druïden komen voort uit de	Begin: oorsprong van het instituut der druïden (Kelt.)
druïdendom was uit haar afkomstig	Begin: oorsprong van het instituut der druïden (Kelt.)
druïden uit de autochtone bevolking	Begin: oorsprong van het instituut der druïden (Kelt.)
druïdendom in Gallië is ontstaan	Begin: oorsprong van het instituut der druïden (Kelt.)
instituut der druïden is vast geworteld	Begin: oorsprong van het instituut der druïden (Kelt.)
leer der druïden uit Brittannië	Begin: oorsprong van het instituut der druïden (Kelt.)
oorsprong van het instituut der	Begin: oorsprong van het instituut der druïden (Kelt.)
Stonehenge was de tempel van de vóór	Begin: oorsprong van het instituut der druïden (Kelt.)
oorsprong van Mag Mell	Begin: oorsprong van het Keltische eilandparadijs
Het <i>nemeton</i> is, evenals de <i>lucus</i> , een	Begin: oorsprong van het Keltische <i>nemeton</i>
krijgt het feest de naam Lugnasad	Begin: oorsprong van het Lugnasad-feest (Kelt.)
hoge ouderdom van het slangensymbool	Begin: oorsprong van het slangensymbool bij de Kelten
gebruik van schoothondjes van Gallische	Begin: oorsprong van Keltische afbeeldingen van godinnen met op schoot zittende honden
'hij die (de goden) aanroept'	Beroep en functie: aanroeper
aanroeper	Beroep en functie: aanroeper
got. <i>gudja</i>	Beroep en functie: aanroeper: term: <i>gudja</i> (got.) (Germ.)
betekenis 'de aanroeper'	Beroep en functie: aanroeper: term: <i>gutuatro</i> s (vlgs De Vries) (priester) (Kelt.)
ambachtlieden	Beroep en functie: ambachtsman
vaklieden	Beroep en functie: ambachtsman
smid	Beroep en functie: ambachtsman: smid
koperslager	Beroep en functie: ambachtsman: smid, koper- (bronswerker)
Gofannon	Beroep en functie: ambachtsman: smid: term: <i>goban</i> : <i>Gofannon</i> (sagenfig.-god) (Kelt.)
ambtsdragers	Beroep en functie: ambtenaar
auteur	Beroep en functie: auteur
schrijvers	Beroep en functie: auteur
bewerker	Beroep en functie: auteur: bewerker
bewakers	Beroep en functie: bewaker
dichter	Beroep en functie: dichter (hofdichter, lofdichter)
barden	Beroep en functie: dichter: term: <i>bard</i> (Kelt.)
<i>fáith</i>	Beroep en functie: dichter: term: <i>fáith</i> (Kelt.)
<i>filed</i>	Beroep en functie: dichter: term: <i>fili</i> (Kelt.)
<i>fili</i> [+ spatie]	Beroep en functie: dichter: term: <i>fili</i> (Kelt.)
<i>ollam</i>	Beroep en functie: dichter: term: <i>ollam</i> (Kelt.)
<i>vates</i>	Beroep en functie: dichter: term: <i>vates</i> (L/R-Kelt.)
dienaren	Beroep en functie: dienaar (knecht)
slaven	Beroep en functie: dienaar: slaaf
Céli Dé	Beroep en functie: dienaar: term: <i>céile dé</i> ('dienaar Gods') (eng. <i>culdee</i>) (lid van een rel. hervormingsbeweging) (Chr.-Kelt.)
Culdee	Beroep en functie: dienaar: term: <i>céile dé</i> ('dienaar Gods') (eng. <i>culdee</i>) (lid van een rel. hervormingsbeweging) (Chr.-Kelt.)
dragen een hertengeweï	Beroep en functie: drager van een hertengeweï
hertenmaskers gedragen	Beroep en functie: drager van een hertenmasker

Hertenmaskers dragen	Beroep en functie: drager van een hertenmasker
filosofen	Beroep en functie: filosoof
filosoof	Beroep en functie: filosoof: Gallische offerpriester (bij Diodorus Siculus)
functie	Beroep en functie: functie
rol [voorafgegaan door een spatie]	Beroep en functie: functie
gasten	Beroep en functie: gast
geneesheer	Beroep en functie: genezer (arts) (alg.)
artsen	Beroep en functie: genezer, menselijke
genezers	Beroep en functie: genezer, menselijke
toverdokters	Beroep en functie: genezer: medicijnman (toverdokter, wonderdokter)
wonderdokters	Beroep en functie: genezer: medicijnman (toverdokter, wonderdokter)
krijgsgevangenen	Beroep en functie: gevangene (krijgsgevangene, opgeslotene)
schenker van de aardzegen	Beroep en functie: gever: heilbrenger
schenker van leven	Beroep en functie: gever: heilbrenger
schenker van rijkdom	Beroep en functie: gever: heilbrenger
kooplieden	Beroep en functie: handelaar (koopman)
Eburovices	Beroep en functie: handelaar: term: <i>Eburovices</i> ('ijf-handelaren') (stam) (Kelt.)
helper	Beroep en functie: helper
herdersvolkeren	Beroep en functie: herder
Kraanvogels zijn de begeleiders	Beroep en functie: intermediair, dierlijke: begeleider
hert (nl. als beeldje in het graf) als	Beroep en functie: intermediair, dierlijke: psychopomp
Kraanvogels brengen de zielen	Beroep en functie: intermediair, dierlijke: psychopomp
afgevaardigden	Beroep en functie: intermediair, menselijke en alg.: middelaar
kolonisten	Beroep en functie: kolonist (landverhuizer)
boeren	Beroep en functie: landbouwer (boer, planter)
landbouwers	Beroep en functie: landbouwer (boer, planter)
plattelandsbevolking	Beroep en functie: landbouwer (boer, planter)
Amaethon	Beroep en functie: landbouwer: ploeger: term: <i>amaethon</i> (sagenfig.-god) (Kelt.)
misdadiger	Beroep en functie: misdadiger
natuuronderzoeker	Beroep en functie: natuuronderzoeker (in prim. samenleving)
<i>vates</i> offerpriesters en	Beroep en functie: natuuronderzoeker: <i>vates</i> (L/R-Kelt.)
opvoeders	Beroep en functie: opvoeder
reizigers	Beroep en functie: reiziger
passagiers	Beroep en functie: reiziger (passagier)
asceten	Beroep en functie: rel. persoon: asceet
Gymnosofisten	Beroep en functie: rel. persoon: asceet: gymnosofist ('naakte wijze')
<i>yogi's</i>	Beroep en functie: rel. persoon: asceet: term: <i>yogin</i> (Ind.)
geestelijken	Beroep en functie: rel. persoon: geestelijke (clericus) (alg.)
gelovigen	Beroep en functie: rel. persoon: gelovige
heiligen	Beroep en functie: rel. persoon: heilige
heilige vrouwen	Beroep en functie: rel. persoon: heilige: heilige vrouw
Σεμνοθεους	Beroep en functie: rel. persoon: heilige: term: σεμνοθεος ('eerbiedwaardige god') (druïde) (Kelt.)
mysten	Beroep en functie: rel. persoon: inwijding: inwijdeling
anachoreten	Beroep en functie: rel. persoon: kluizenaar
kluizenaar	Beroep en functie: rel. persoon: kluizenaar
nonnen	Beroep en functie: rel. persoon: non
uitvoerders van deze offers	Beroep en functie: rel. persoon: offeraar of opdrachtgever van het offer
pelgrims	Beroep en functie: rel. persoon: pelgrim (bedevaartganger)
predikers	Beroep en functie: rel. persoon: prediker
medicijnmannen	Beroep en functie: rel. persoon: sjamaan (medicijnman)

sjamanen	Beroep en functie: rel. persoon: sjamaan (medicijnman)
vereerders	Beroep en functie: rel. persoon: vereerder
druïdische vrouw	Beroep en functie: rel. persoon: ziener
Gallische druïdische	Beroep en functie: rel. persoon: ziener
profeet	Beroep en functie: rel. persoon: ziener
Vogelwichelaars	Beroep en functie: rel. persoon: ziener
waarzegger	Beroep en functie: rel. persoon: ziener
waarzegsters	Beroep en functie: rel. persoon: ziener
ziener	Beroep en functie: rel. persoon: ziener
<i>fáith</i>	Beroep en functie: rel. persoon: ziener: term: <i>fáith</i> (Kelt.)
<i>fili</i> [+ spatie]	Beroep en functie: rel. persoon: ziener: term: <i>fili</i> (Kelt.)
<i>Euhages</i>	Beroep en functie: rel. persoon: ziener: term: <i>vates</i> (L/R-Kelt.)
<i>euhaġis</i>	Beroep en functie: rel. persoon: ziener: term: <i>vates</i> (L/R-Kelt.)
<i>vates</i>	Beroep en functie: rel. persoon: ziener: term: <i>vates</i> (L/R-Kelt.)
ουαταις	Beroep en functie: rel. persoon: ziener: term: ουαταις (pl.) (Kelt.)
ruiter	Beroep en functie: ruiter (rijder)
schipper	Beroep en functie: schepeling
zeelieden	Beroep en functie: schepeling
gewapende mannen	Beroep en functie: strijder
krijger	Beroep en functie: strijder
Lemovices < kelt. * <i>lem</i> ‘olm, iep’	Beroep en functie: strijder: term: <i>Lemovices</i> (‘strijders van de olm’) (stam) (Kelt.)
leerling	Beroep en functie: studie: leerling (discipel, student)
leraar	Beroep en functie: studie: meester
<i>fili</i> [+ spatie]	Beroep en functie: studie: meester: term: <i>fili</i> (Kelt.)
<i>guru</i>	Beroep en functie: studie: meester: term: <i>guru</i> (Ind.)
Ollam	Beroep en functie: studie: meester: term: <i>ollam</i> (Kelt.)
toneelspelers	Beroep en functie: toneelspeler
magiër	Beroep en functie: tovenaar (magiër, wonderdoener), menselijke
tovenaars	Beroep en functie: tovenaar (magiër, wonderdoener), menselijke
<i>wizards</i>	Beroep en functie: tovenaar (magiër, wonderdoener), menselijke
heks	Beroep en functie: tovenares (heks), menselijke
tovenares	Beroep en functie: tovenares (heks), menselijke
veetelers	Beroep en functie: veeteler
<i>bó airech</i>	Beroep en functie: veeteler: term: <i>bó airech</i> (‘vrije veeteler’) (Kelt.)
visser	Beroep en functie: visser
verhalenvertellers	Beroep en functie: voordrachtskunstenaar (verhalenverteller)
wrekers	Beroep en functie: wreker
om wiens bezit de strijd gaat	Bezit en roof: bezit van de stier Donn (Kelt.)
attributen bezitten	Bezit en roof: bezit van een attribuut
bezaten heilige kennis	Bezit en roof: bezit van kennis
<i>mana</i> bezat	Bezit en roof: bezit van magische kracht (of <i>mana</i>)
vaardigheden die hij bezit	Bezit en roof: bezit van vaardigheden
geen grond als bezit hadden, maar vee	Bezit en roof: bezit van vee
beroofd	Bezit en roof: diefstal
geplunderd	Bezit en roof: diefstal
tempelroof	Bezit en roof: diefstal: tempelroof
reikte Conn een gouden schaal met drank	Bezit en roof: gave: obj.: drank
genadeverlening	Bezit en roof: gave: obj.: genade
levensbrengende	Bezit en roof: gave: obj.: leven(skracht)
aardzegen zullen ontvangen	Bezit en roof: gave: obj.: rijkdom (welvaart, overvloed)
schenken een rijke oogst	Bezit en roof: gave: obj.: rijkdom (welvaart, overvloed)
vrede bracht	Bezit en roof: gave: obj.: vrede
Dé Danann de zegen der vruchtbaarheid	Bezit en roof: gave: obj.: vruchtbaarheid
rijke oogst schenken	Bezit en roof: gave: obj.: vruchtbaarheid
vruchtbaarheid schenken	Bezit en roof: gave: obj.: vruchtbaarheid

vruchtbaarheid te verschaffen	Bezit en roof: gave: obj.: vruchtbaarheid
biedt zich aan	Bezit en roof: gave: obj.: zichzelf (zich aanbieden)
beloningen	Bezit en roof: gave: type: betaling
belasting	Bezit en roof: gave: type: betaling: obj.: belasting
schattingen	Bezit en roof: gave: type: betaling: obj.: belasting
schulden	Bezit en roof: gave: type: betaling: obj.: schuld
grafgift	Bezit en roof: gave: type: grafgift
driedeling naar functie	Bezit en roof: verdeling
taakverdeling	Bezit en roof: verdeling: taakverdeling
afgeslagen door Sreng mac Sengain	Bezit en roof: verlies van een hand
Týrs hand door de demonische Fenrir	Bezit en roof: verlies van een hand
verlies van een hand	Bezit en roof: verlies van een hand
verlies van Nuadu's hand	Bezit en roof: verlies van een hand
verloor zijn hand	Bezit en roof: verlies van een hand
oog werd uitgestoken	Bezit en roof: verlies van een oog (gezicht)
verlies van vrijheid	Bezit en roof: verlies van vrijheid
laat vallen	Bezit en roof: verlies: laten vallen
tegelijk met haar het rijk verwerft	Bezit en roof: verwerving van een gemaal (gemaal)
bovennatuurlijke kennis.	Bezit en roof: verwerving van kennis (wijsheid)
tegelijk met haar het rijk verwerft	Bezit en roof: verwerving van land (rijk)
goud en het zilver, verworven	Bezit en roof: verwerving: buit
erfenis der zonen	Bezit en roof: verwerving: erfenis (erfelijkheid, nalatenschap)
Kopers	Bezit en roof: verwerving: kopen, verkopen (handel)
verkocht	Bezit en roof: verwerving: kopen, verkopen (handel)
probeert zijn rijk terug te	Bezit en roof: verwerving: terugneming
brengen de overige dingen op één plaats	Bezit en roof: verwerving: verzamelen (sparen)
ontnemen	Bezit en roof: wegneming
macht en grond ontnomen	Bezit en roof: wegneming van grond (land)
macht en grond ontnomen	Bezit en roof: wegneming van macht
onderdrukken	Bezit en roof: wegneming: afschaffen (verwijderen)
weggenomen	Bezit en roof: wegneming: afschaffen (verwijderen)
leidden	Bezit en roof: wegvoering
afgekeurd	Bezit en roof: weigering (afwijzing, verwerping, afkeuring)
afgewezen	Bezit en roof: weigering (afwijzing, verwerping, afkeuring)
gaven niet hoog op van	Bezit en roof: weigering (afwijzing, verwerping, afkeuring)
Bibracte	Bibracte = mod. Mont Beuvray (Frankr.) (Kelt. vestingstad op een berg)
bloed	Bloed
bomen	Boom (alg.)
boom	Boom (alg.)
naaldboom	Boom: 1. alg. soort: naaldboom (pijnboom) (Coniferae of Coniferales) (orde)
appelbomen	Boom: 2. soort: appelboom (Malus)
<i>Ablach</i>	Boom: 2. soort: appelboom = oi. <i>aball</i> : <i>ablach</i> (adj.) ('rijk aan appelbomen') (Malus)
beuk	Boom: 2. soort: beuk (Fagus sylvatica)
<i>Fago</i>	Boom: 2. soort: beuk = lat. <i>fagus</i> (god) (L/R) (Fagus sylvatica)
ceder	Boom: 2. soort: ceder (Cedrus)
eik [voorafgegaan door een spatie]	Boom: 2. soort: eik (Quercus)
eik:	Boom: 2. soort: eik (Quercus)
'eik	Boom: 2. soort: eik (Quercus)
<i>Roburi</i>	Boom: 2. soort: eik = lat. <i>robur</i> (god) (L/R) (Quercus)
<i>Dervonibus</i>	Boom: 2. soort: eik = protokelt. <i>daru*</i> : gall. <i>dervo</i> (Quercus)
<i>Dervonnis</i>	Boom: 2. soort: eik = protokelt. <i>daru*</i> : gall. <i>dervo</i> (Quercus)
Dara	Boom: 2. soort: eik = protokelt. <i>daru*</i> : oi. <i>dair</i> (gen. <i>dara</i>) (Quercus)
eik van Mugna	Boom: 2. soort: eik van Mugna (Ierl.) (Quercus)

Zeus, wiens symbool de eik is	Boom: 2. soort: eik van Zeus (Gr.) (Quercus)
eiken in dit woud waren	Boom: 2. soort: eik, goddelijke (Quercus)
Alisanus	Boom: 2. soort: els = protokelt. <i>alisā*</i> (Alnus)
hazelaar	Boom: 2. soort: hazelnoot (hazelaar) (Corylus avellana)
hazelnoot	Boom: 2. soort: hazelnoot (hazelaar) (Corylus avellana)
Eathúr mac Cuill	Boom: 2. soort: hazelnoot = oi. <i>coll: cuill</i> (gen.), <i>mac</i> ('zoon van de hazelaar') (god) (Kelt.) (Corylus avellana)
olm, iep	Boom: 2. soort: iep (olm) (Ulmus)
kelt. * <i>lem</i> 'olm, iep'	Boom: 2. soort: iep = protokelt. <i>lēmo*</i> (Ulmus)
ijf.	Boom: 2. soort: ijf (Taxus baccata)
ijf'	Boom: 2. soort: ijf (Taxus baccata)
ijf;	Boom: 2. soort: ijf (Taxus baccata)
ijf:	Boom: 2. soort: ijf (Taxus baccata)
De ijf kan	Boom: 2. soort: ijf (Taxus baccata)
de ijven	Boom: 2. soort: ijf (Taxus baccata)
kelt. <i>ibor</i> 'ijf'	Boom: 2. soort: ijf = protokelt. <i>eburo*</i> (Taxus baccata)
Eburones	Boom: 2. soort: ijf = protokelt. <i>eburo*</i> : <i>Eburones</i> ('volk van de ijf') (stam) (Kelt.) (Taxus baccata)
Eburovices	Boom: 2. soort: ijf = protokelt. <i>eburo*</i> : <i>Eburovices</i> ('handelaren van de ijf') (stam) (Kelt.) (Taxus baccata)
Ibair	Boom: 2. soort: ijf = protokelt. <i>eburo*</i> : oi. <i>ibor</i> (gen. sg. <i>ibair</i> , gen. pl. <i>ibuir</i>) (Taxus baccata)
Ybair	Boom: 2. soort: ijf = protokelt. <i>eburo*</i> : oi. <i>ibor</i> (gen. sg. <i>ibair</i> , gen. pl. <i>ibuir</i>) (Taxus baccata)
jeneverbes	Boom: 2. soort: jeneverbesboom (Juniperus)
lijsterbes	Boom: 2. soort: lijsterbes (Sorbus)
Cairthin	Boom: 2. soort: lijsterbes = protokelt. <i>karotīno*</i> : oi. <i>cairthin</i> (heilige) (Kelt.) (Sorbus)
meidoorn	Boom: 2. soort: meidoorn (Crataegus)
Dregin	Boom: 2. soort: sleedoorn = oi. <i>dregin</i> (<i>draigen</i> , Matasović) (Prunus spinosa)
vlier	Boom: 2. soort: vlier (Sambucus nigra)
kruin	Boom: 3. deel: boomkruin
boomstammen	Boom: 3. deel: boomstam
lijsterbestakken	Boom: 3. deel: boomtak (twijg, stokje, rijshout, spaan)
lijsterbestakken	Boom: 3. deel: boomtak: lijsterbestak
wortels	Boom: 3. deel: boomwortel
beschermboom	Boom: 4. type: beschermende -
boom blijft groen	Boom: 4. type: eeuwig groene - (groenblijvende -)
groenblijvende bomen	Boom: 4. type: eeuwig groene - (groenblijvende -)
bomen als heilig	Boom: 4. type: heilige -
heilige bomen	Boom: 4. type: heilige -
heilige boom	Boom: 4. type: heilige -
heilige naaldboom	Boom: 4. type: heilige -
vereerde boom	Boom: 4. type: heilige -
vereerden bomen en wouden	Boom: 4. type: heilige -
als middelpunt der wereld gold	Boom: 4. type: heilige - als symbool van de wereldzuil
eik in Dodona	Boom: 4. type: heilige - van Dodona (Gr.)
in het midden van elk <i>nemeton</i> een boom	Boom: 4. type: tempelboom
als boom	Boom: 4. type: wereldboom (ter ondersteuning van de hemel)
kosmische boom	Boom: 4. type: wereldboom (ter ondersteuning van de hemel)
wereld stond een grote, door de	Boom: 4. type: wereldboom (ter ondersteuning van de hemel)
Yggdrasil	Boom: 4. type: wereldboom: 'Yggdrasil' (Germ.)
<i>Sex arboribus</i>	Boom: 5. spec. naam: 'Sex Arbores' = 'Sex arbor deus' (L/R-Kelt.) (god)
boot	Boot
schepen	Boot
dodenschip	Boot: 3. type: dodenschip (op zee)

zonneboot	Boot: 3. type: zonneboot
kasteel	Bouwwerk: 1. type: burcht
verdedigingswerken	Bouwwerk: 1. type: burcht
vesting	Bouwwerk: 1. type: burcht
Chateau De Kernuz	Bouwwerk: 1. type: burcht: 'Chateau De Kernuz' (Frankr.)
kasteel Grézan	Bouwwerk: 1. type: burcht: 'Grézan' (Frankr.)
Maiden Castle	Bouwwerk: 1. type: burcht: 'Maiden Castle' (Eng.)
graalslot	Bouwwerk: 1. type: burcht: graalburg
<i>emain</i> heeft een onduidelijke betekenis	Bouwwerk: 1. type: burcht: term: <i>emain</i> (Kelt.)
herberg	Bouwwerk: 1. type: herberg
gebouw [+ spatie]	Bouwwerk: 1. type: huis (gebouw)
gebouw:	Bouwwerk: 1. type: huis (gebouw)
gebouwen	Bouwwerk: 1. type: huis (gebouw)
huis [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Bouwwerk: 1. type: huis (gebouw)
'Huis	Bouwwerk: 1. type: huis (gebouw)
huis,	Bouwwerk: 1. type: huis (gebouw)
huis.	Bouwwerk: 1. type: huis (gebouw)
huisraad	Bouwwerk: 1. type: huis (gebouw)
huiscultus	Bouwwerk: 1. type: huis (gebouw)
huisje	Bouwwerk: 1. type: huis (gebouw)
huizen	Bouwwerk: 1. type: huis (gebouw)
huisje	Bouwwerk: 1. type: huis: modelhuisje van Nantosuelta (Kelt.)
Tech Duinn	Bouwwerk: 1. type: huis: term: <i>tech duinn</i> ('huis van Donn') ((doden)eiland) (Kelt.)
ronde hut voor de cultus	Bouwwerk: 1. type: hut, cultus-
Clonfert	Bouwwerk: 1. type: klooster: 'Clúain Ferta Brenaind' (OG) (oi.) = 'Clonfert' (alg.) (Ierland)
Clúana Ferta	Bouwwerk: 1. type: klooster: 'Clúain Ferta Brenaind' (OG) (oi.) = 'Clonfert' (alg.) (Ierland)
Maige Bile	Bouwwerk: 1. type: klooster: 'Mag Bile' = eng. 'Movilla' (Ierl.) (klooster, in Newtownards tWv Belfast, Co. Down = An Dún, Ulaidh (VK))
museum Carnavalet	Bouwwerk: 1. type: museum: 'Carnavalet' (Parijs) (Frankr.)
Colchester Castle	Bouwwerk: 1. type: museum: 'Colchester Castle Museum' (Colchester) (Eng.)
Musée de Bar-le-Duc	Bouwwerk: 1. type: museum: 'Musée de Bar-le-Duc' (Bar-le-Duc) (Frankr.)
Lapidaire te Avignon	Bouwwerk: 1. type: museum: 'Musée Lapidaire' (Avignon) (Frankr.)
museum Römerkeller	Bouwwerk: 1. type: museum: 'Römerkeller' (Oberriexingen) (Du.)
tenten	Bouwwerk: 1. type: tent
theaters	Bouwwerk: 1. type: theater
toren van de kathedraal	Bouwwerk: 1. type: toren, kerk-
ruimten	Bouwwerk: 1. type: vertrek
badgelegenheid	Bouwwerk: 1. type: vertrek: badruimte (baden, thermen)
thermen	Bouwwerk: 1. type: vertrek: badruimte (baden, thermen)
<i>porticus</i>	Bouwwerk: 1. type: vertrek: toegangsruimte: <i>porticus</i> (voorhal met zuilen) (L/R)
zalen	Bouwwerk: 1. type: vertrek: zaal (alg.)
wanden	Bouwwerk: 2. type: afscheiding: muur (wand, wal)
muren [van de tempels	Bouwwerk: 2. type: afscheiding: muur, tempel-
Fáil	Bouwwerk: 2. type: afscheiding: term: <i>fáil</i> (gen. <i>fáil</i>) (Kelt.)
Tara of Teamhair	Bouwwerk: 2. type: burchtheuvel: 'Teamhair' = 'Tara' (4) (Ierl.)
Teamhair	Bouwwerk: 2. type: burchtheuvel: 'Teamhair' = 'Tara' (4) (Ierl.)
haven	Bouwwerk: 2. type: haven(plaats)
'haven van de twee raven'	Bouwwerk: 2. type: haven: 'Haven van de twee raven' (Kelt.)
menhirrijen	Bouwwerk: 2. type: monument, prehistorisch: menhirrij

terrassen	Bouwwerk: 2. type: terras
gebouw met ommeegang	Bouwwerk: 2. type: zuilengang (zuilenomgang, porticus)
zuilengang	Bouwwerk: 2. type: zuilengang (zuilenomgang, porticus)
zuilenomgang	Bouwwerk: 2. type: zuilengang (zuilenomgang, porticus)
zuilenrondgang	Bouwwerk: 2. type: zuilengang (zuilenomgang, porticus)
dorpen	Bouwwerk: 3. groep: dorp
kamp	Bouwwerk: 3. groep: kamp, leger-
stad	Bouwwerk: 3. groep: stad (urbaan, stedelijk)
stedelijke	Bouwwerk: 3. groep: stad (urbaan, stedelijk)
urbane	Bouwwerk: 3. groep: stad (urbaan, stedelijk)
Falias	Bouwwerk: 3. groep: stad der goden: 'Failias' (Kelt.) [Falias]
Findias	Bouwwerk: 3. groep: stad der goden: 'Findias' (Kelt.) [Finias]
Gorias	Bouwwerk: 3. groep: stad der goden: 'Goirias' (Kelt.) [Gorias]
Murias	Bouwwerk: 3. groep: stad der goden: 'Muirias' (Kelt.) [Murias]
hoofdstad	Bouwwerk: 3. groep: stad, hoofd-
<i>oppidum</i>	Bouwwerk: 3. groep: stad: term: <i>oppidum</i> (L/R)
dak	Bouwwerk: 4. onderdeel: dak (afdak)
geveldak	Bouwwerk: 4. onderdeel: dak, gevel-
gewelfd dak	Bouwwerk: 4. onderdeel: dak, gewelfd
buiging, gewelf	Bouwwerk: 4. onderdeel: dak: gewelfd
deurposten	Bouwwerk: 4. onderdeel: deurpost
podium	Bouwwerk: 4. onderdeel: fundament (podium)
hoeken	Bouwwerk: 4. onderdeel: hoek
de nissen	Bouwwerk: 4. onderdeel: nis
hypocaustum	Bouwwerk: 4. onderdeel: vloerverwarmingssysteem (hypocaustum)
zuil	Bouwwerk: 4. onderdeel: zuil (paal)
posten	Bouwwerk: 4. onderdeel: zuil, steun- (post)
obelisk uit Sankt Goar	Bouwwerk: 4. onderdeel: zuil: 'Pfalzfelder Säule' = 'Flammensäule' (Kelt.) (Du.)
beeld uit Greuthau	Bouwwerk: 4. onderdeel: zuil: 'Stele von Steinenbronn' (eig. uit Greuthau) (Kelt.)
kapiteel	Bouwwerk: 4. onderdeel: zuil: kapiteel
Jupiter-Gigantzuilen	Bouwwerk: 4. onderdeel: zuil: paal, heilige: Jupiter-Gigant-zuil (Kelt. - Germ.)
offerpaal	Bouwwerk: 4. onderdeel: zuil: paal, offer-
<i>yūpa</i>	Bouwwerk: 4. onderdeel: zuil: paal, offer-: term: <i>yūpa</i> , <i>caṣāla</i> ('offerpaal met ring') (Ind.)
<i>haec caelis magna colomna</i>	Bouwwerk: 4. onderdeel: zuil: term: <i>columna caelis</i> ('hemelzuil') (L/R)
<i>Solis columna</i>	Bouwwerk: 4. onderdeel: zuil: term: <i>columna</i> , <i>Solis</i> ('zonnezuil') (L/R)
bouw [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Bouwwerk: 5. asp.: bouw
bouwde [voorafgegaan door een spatie]	Bouwwerk: 5. asp.: bouw
bouwt	Bouwwerk: 5. asp.: bouw
bouwen [voorafgegaan door een spatie]	Bouwwerk: 5. asp.: bouw
tempelbouw	Bouwwerk: 5. asp.: bouw
constructie	Bouwwerk: 5. asp.: bouw
gebouwd	Bouwwerk: 5. asp.: bouw
grondplan	Bouwwerk: 5. asp.: bouwindeling (grondplan, structuur)
historische Mongán	Bovennatuurlijk en lichamelijk wezen: historische figuur
kunnen mythische	Bovennatuurlijk en lichamelijk wezen: mythische figuur
mythische figuur	Bovennatuurlijk en lichamelijk wezen: mythische figuur

wezen [voorafgegaan door een spatie]	Bovennatuurlijk en lichamelijk wezen: wezen (gestalte, figuur) (alg.)
gestalten	Bovennatuurlijk en lichamelijk wezen: wezen (gestalte, figuur) (alg.)
bovennatuurlijke wezens	Bovennatuurlijk en lichamelijk wezen: wezen, bovennatuurlijk
lichamelijk wezen	Bovennatuurlijk en lichamelijk wezen: wezen, lichamelijk
land der levenden	Bovennatuurlijk en lichamelijk wezen: wezen, onsterfelijk
vrouwelijk wezen	Bovennatuurlijk en lichamelijk wezen: wezen, vrouwelijk
uit Gallië hebben overgenomen	Cultureel aspect: acculturatie
archaïsche	Cultureel aspect: archaïsme (archaïsch, teruggaand op een preklassiek primitief ontwikkelingsstadium)
belang	Cultureel aspect: belang
beschaafder	Cultureel aspect: beschaafd (niet primitief; cultureel, technisch, organisatorisch ontwikkeld)
hoge niveau	Cultureel aspect: beschaafd (niet primitief; cultureel, technisch, organisatorisch ontwikkeld)
ontwikkelde priesters	Cultureel aspect: beschaafd (niet primitief; cultureel, technisch, organisatorisch ontwikkeld)
niet op een primitief niveau	Cultureel aspect: beschaafd (niet primitief; cultureel, technisch, organisatorisch ontwikkeld)
ontwikkelde priesterlijke organisatie	Cultureel aspect: beschaafd (niet primitief; cultureel, technisch, organisatorisch ontwikkeld)
bloei de	Cultureel aspect: bloei, culturele
opbloei	Cultureel aspect: bloei, culturele
ruw [voorafgegaan door een spatie]	Cultureel aspect: grofheid (rauwheid, ruwheid)
invloed	Cultureel aspect: invloed
motieven	Cultureel aspect: motief (alg.)
ontwikkeld	Cultureel aspect: ontwikkeling (evolutie)
ontwikkeling	Cultureel aspect: ontwikkeling (evolutie)
de nieuwe voorstelling is daarna een	Cultureel aspect: ontwikkeling: voortleven, cultureel (in een andere vorm)
vonden een vervolg	Cultureel aspect: ontwikkeling: voortleven, cultureel (in een andere vorm)
primitief	Cultureel aspect: primitiviteit
primitieve	Cultureel aspect: primitiviteit
traditie	Cultureel aspect: traditionalisme (traditie)
traditionele	Cultureel aspect: traditionalisme (traditie)
cultuurstromen	Cultureel aspect: verbreiding
drong zelfs het Oud-Saksisch binnen	Cultureel aspect: verbreiding
introduceerden	Cultureel aspect: verbreiding
uitbreiding	Cultureel aspect: verbreiding
verbreid	Cultureel aspect: verbreiding
verspreid	Cultureel aspect: verbreiding
wijdverbreide	Cultureel aspect: verbreiding
zich uitbreidde	Cultureel aspect: verbreiding
verfijndere	Cultureel aspect: verfijndheid (verfijning, verrijking)
daalden de meesten af tot het niveau	Cultureel aspect: verval, cultureel
in kwaliteit achteruitging	Cultureel aspect: verval, cultureel
ondergang	Cultureel aspect: verval, cultureel
cultus	Cultus
Te harer ere	Cultus
ter ere van	Cultus
Apollo werd vereerd in een ronde tempel	Cultus: 1. pers.: Apollo (2)-cultus (Kelt.)
Apollo wordt vereerd	Cultus: 1. pers.: Apollo (2)-cultus (Kelt.)
vereren Athena	Cultus: 1. pers.: Athena (2)-cultus (Kelt.)
als priesteressen Dionysos vereren	Cultus: 1. pers.: Dionysos (2)-cultus (Kelt.)
cultus van Hercules Magusanus	Cultus: 1. pers.: Herakles: Hercules (2)-cultus (Germ.)
keizer en god	Cultus: 1. pers.: Lug-en-keizercultus (Kelt.-L/R)

cultus van Mars	Cultus: 1. pers.: Mars (3)-cultus (Kelt.)
Teutates-cultus	Cultus: 1. pers.: Teutates-cultus (Kelt.)
Kelten vereren Zeus	Cultus: 1. pers.: Zeus (2)-cultus (Kelt.)
Völsi-cultus	Cultus: 2. type: beeldenverering: fallus-verering: Völsi-cultus (Germ.)
hun verering ten deel viel	Cultus: 2. type: dierenverering
hertencultus	Cultus: 2. type: dierenverering: hertencultus
paard allereerst vereerd	Cultus: 2. type: dierenverering: paardencultus
Paardencultus	Cultus: 2. type: dierenverering: paardencultus
verering van de stier	Cultus: 2. type: dierenverering: rundercultus: stierencultus
stierencultus in Gallië	Cultus: 2. type: dierenverering: rundercultus: stierencultus (Kelt.): Gallische stierencultus
stiersculpturen met drie hoorns werden	Cultus: 2. type: dierenverering: rundercultus: stierencultus (Kelt.): Gallische stierencultus: stier met de drie hoorns
en de mediterrane	Cultus: 2. type: dierenverering: rundercultus: stierencultus (MZ)
Slangencultus	Cultus: 2. type: dierenverering: slangencultus
dodencultus	Cultus: 2. type: dodencultus (voorouderverering)
heros bij diens graf	Cultus: 2. type: dodencultus: grafcultus
heroscultus	Cultus: 2. type: dodencultus: heroëncultus (heroscultus, heldencultus)
ter ere van een heros	Cultus: 2. type: dodencultus: heroëncultus (heroscultus, heldencultus)
ter ere van een vrouw	Cultus: 2. type: dodencultus: heroïncultus
aan hun goden verschillende soorten	Cultus: 2. type: godencultus
bergcultus	Cultus: 2. type: godencultus: berg(god) , verering van een (identiteit van berg en god m.n. in W-Azië)
vereerden de hoog in de hemel reikende	Cultus: 2. type: godencultus: berg(god) , verering van een (identiteit van berg en god m.n. in W-Azië)
verering van bergen en heuvels	Cultus: 2. type: godencultus: berg(god) , verering van een (identiteit van berg en god m.n. in W-Azië)
Andossus	Cultus: 2. type: godencultus: berg(god): Andossus-cultus (Kelt.)
Averanus	Cultus: 2. type: godencultus: berg(god): Averanus-cultus (Kelt.)
Baesarta	Cultus: 2. type: godencultus: berg(god): Baesarta-cultus (Kelt.)
Baginus	Cultus: 2. type: godencultus: berg(god): Baginus-cultus (Kelt.)
Bergonia	Cultus: 2. type: godencultus: berg(god): Bergonia-cultus (Kelt.)
Bergusia	Cultus: 2. type: godencultus: berg(god): Bergusia-cultus (Kelt.)
Brigindo	Cultus: 2. type: godencultus: berg(god): Brigindo-cultus (Kelt.)
Garra	Cultus: 2. type: godencultus: berg(god): Garra-cultus (Kelt.)
Surburus	Cultus: 2. type: godencultus: berg(god): Surburus-cultus (Kelt.)
Vosegus	Cultus: 2. type: godencultus: berg(god): Vosegus-cultus (Kelt.)
algemene Keltische godengeloof	Cultus: 2. type: godencultus: Keltische grote goden, ~ van de (Kelt.)
goden waarin alle stammen geloofden	Cultus: 2. type: godencultus: Keltische grote goden, ~ van de (Kelt.)
hogere goden tijdens stamceremoniën	Cultus: 2. type: godencultus: Keltische grote goden, ~ van de (Kelt.)
verering van de locale godheden	Cultus: 2. type: godencultus: locale god(in), verering van een
keizercultus	Cultus: 2. type: koningscultus: keizercultus (L/R)
keizer en god	Cultus: 2. type: koningscultus: keizercultus (L/R)
verering van bijzondere	Cultus: 2. type: natuercultus (verering van natuurlijke objecten)
verering van natuurobjecten	Cultus: 2. type: natuercultus (verering van natuurlijke objecten)
cultus van rotsen die uit de aarde steken	Cultus: 2. type: natuercultus: steencultus (rotscultus)
steencultus	Cultus: 2. type: natuercultus: steencultus (rotscultus)
verering van rotsen en grote stenen	Cultus: 2. type: natuercultus: steencultus (rotscultus)
steencultus bij de Kelten	Cultus: 2. type: natuercultus: steencultus, Keltische (Kelt.)
steencultus in Gallië zich op de menhirs	Cultus: 2. type: natuercultus: steencultus: menhir-cultus (Pre-IE)
verering van de wateren	Cultus: 2. type: natuercultus: wateren, verering van de

boomcultus	Cultus: 3. kar.: vruchtbaarheidscultus: vegetatiecultus: boomverering
boomverering	Cultus: 3. kar.: vruchtbaarheidscultus: vegetatiecultus: boomverering
vereerde boom	Cultus: 3. kar.: vruchtbaarheidscultus: vegetatiecultus: boomverering
vereerden bomen en wouden	Cultus: 3. kar.: vruchtbaarheidscultus: vegetatiecultus: boomverering
verering van bomen	Cultus: 3. kar.: vruchtbaarheidscultus: vegetatiecultus: boomverering
aan de god Beuk	Cultus: 3. kar.: vruchtbaarheidscultus: vegetatiecultus: boomverering: beuk
verering van de beuk	Cultus: 3. kar.: vruchtbaarheidscultus: vegetatiecultus: boomverering: beuk
aan de god Eik	Cultus: 3. kar.: vruchtbaarheidscultus: vegetatiecultus: boomverering: eik
eik:	Cultus: 3. kar.: vruchtbaarheidscultus: vegetatiecultus: boomverering: eik
eikencultus	Cultus: 3. kar.: vruchtbaarheidscultus: vegetatiecultus: boomverering: eik
Alisanus	Cultus: 3. kar.: vruchtbaarheidscultus: vegetatiecultus: boomverering: els
ijf:	Cultus: 3. kar.: vruchtbaarheidscultus: vegetatiecultus: boomverering: ijf
lijsterbes vereerd	Cultus: 3. kar.: vruchtbaarheidscultus: vegetatiecultus: boomverering: lijsterbes
bewaren van de schedels van vijanden	Cultus: 4. obj.: hoofden-cultus
dronken ze bloed uit mensenschedels	Cultus: 4. obj.: hoofden-cultus
hoofden af te slaan en deze te bewaren	Cultus: 4. obj.: hoofden-cultus
schedels als oorlogstroofeën bewaard	Cultus: 4. obj.: hoofden-cultus
van drinkschalen van mensenschedels	Cultus: 4. obj.: hoofden-cultus
druïdencultus	Cultus: 5. subj.: druïdencultus (Kelt.)
stamceremoniën	Cultus: 5. subj.: stamcultus (stamceremonie)
heidense cultus	Cultus: 6. geogr./rel.: heidense ~ (m.n. niet-Chr.) (alg.)
cultus bij de Kelten	Cultus: 6. geogr./rel.: Keltische ~ (Kelt.)
cultus in de rest van het	Cultus: 6. geogr./rel.: Keltische ~ in Gallië (Kelt.)
locale cultus	Cultus: 7. loc. van de ~ (cultuslocatie) (alg.)
verering van de locale	Cultus: 7. loc. van de ~ (cultuslocatie) (alg.)
heiligheid zich in een woud	Cultus: 7. loc. van de ~ (cultuslocatie) (alg.)
landelijke cultussen	Cultus: 7. loc.: type: natuur (land i.t.t. stad) (alg.)
goden in de open lucht vereerd	Cultus: 7. loc.: type: open lucht, ~ in de
goden niet in een gebouw	Cultus: 7. loc.: type: open lucht, ~ in de
in hun tempels en bij hun bronnen	Cultus: 7. loc.: type: tempelcultus
in hun tempels en bij hun bronnen	Cultus: 7. loc.: type: water (bron, meer, rivier, zee)
cultuurstromen	Cultuur
arctische cultuur	Cultuur: 1. naam: Arctische ~ (3000 - nu)
Grieks-Romeins	Cultuur: 1. naam: Grieks-Romeinse ~ (klassieke ~) (800 - 500 AD) (Gr.-L/R)
klassieke	Cultuur: 1. naam: Grieks-Romeinse ~ (klassieke ~) (800 - 500 AD) (Gr.-L/R)
Romeinse cultuur	Cultuur: 1. naam: Grieks-Romeinse ~ (klassieke ~) (800 - 500 AD) (Gr.-L/R)
Hallstatt	Cultuur: 1. naam: Keltische -: Hallstatt-cultuur (800 - 450) (Kelt.)
La-Tène	Cultuur: 1. naam: Keltische -: La-Tène-cultuur (450 - 0) (Kelt.)
megalithische	Cultuur: 1. naam: Megalithische ~ (4500 - 1500) (Eur.)
pre-IE bevolking.	Cultuur: 2. tijd: pre-Keltische ~
oudere niet-Keltische cultuur	Cultuur: 2. tijd: pre-Keltische ~
pre-Keltisch substraat	Cultuur: 2. tijd: pre-Keltische ~

beide cultuurstromen	Cultuur: 3. type: hertencultuur (waarin het hert een rol speelt)
hertencultuur	Cultuur: 3. type: hertencultuur (waarin het hert een rol speelt)
jager- en vroege-planterculturen	Cultuur: 3. type: jagers- en/of verzamelaarscultuur
de landbouwers, zodat	Cultuur: 3. type: landbouwcultuur (agrarische -, plantercultuur)
gewas verbouwende volkeren	Cultuur: 3. type: landbouwcultuur (agrarische -, plantercultuur)
jager- en vroege-planterculturen	Cultuur: 3. type: landbouwcultuur (agrarische -, plantercultuur)
mediterrane cultuur	Cultuur: 3. type: mediterrane -
primitieve cultuurvormen	Cultuur: 3. type: primitieve -
beide cultuurstromen	Cultuur: 3. type: stierencultuur (waarin de stier een rol speelt)
hertencultuur en de mediterrane	Cultuur: 3. type: stierencultuur (waarin de stier een rol speelt)
cultuur van de herdersvolkeren	Cultuur: 3. type: veeteeltcultuur (herderscultuur)
beest	Dier (alg.)
heilig dier	Dier (alg.)
een dier [+ spatie]	Dier (alg.)
dier te gaan	Dier (alg.)
het dier	Dier (alg.)
<i>Donn</i> 'de donkerbruine'	Dier: 1. naam: 'Donkere' (<i>Donn</i>) (Kelt.)
vis uit	Dier: 2. syst.: vis
vissen achter	Dier: 2. syst.: vis
de vis [+ spatie]	Dier: 2. syst.: vis
vol vis	Dier: 2. syst.: vis
dodendier	Dier: 3. type: dodendier (begeleider der doden en symbool van de dood)
Tarasque de Noves	Dier: 3. type: fabeldier: term: <i>tarasque de Noves</i> ('fabeldier of draak uit Noves') (sculptuur) (Kelt.)
dierfiguren	Dier: 3. type: heilig -
heilig dier	Dier: 3. type: heilig -
heilige dieren	Dier: 3. type: heilig -
jachtdier heilig	Dier: 3. type: heilig -
stier geldt in de Keltische gebieden als	Dier: 3. type: heilig -
geofferde dier	Dier: 3. type: offerdier (alg.)
oorlogsdier	Dier: 3. type: oorlogsdier
prooi	Dier: 3. type: prooidier
jagende dieren	Dier: 3. type: roofdier
het vee	Dier: 3. type: vee (huisdieren, tam -)
land en vee	Dier: 3. type: vee (huisdieren, tam -)
vee,	Dier: 3. type: vee (huisdieren, tam -)
jachtdier	Dier: 3. type: wild - (jachtwild)
jachtwild	Dier: 3. type: wild - (jachtwild)
of beer	Dier: beer (<i>Ursus</i>)
eland	Dier: eland
hert	Dier: hert
<i>dam</i> en <i>ag</i>	Dier: hert: term: <i>ag</i> (oi.) (in Leinster) (Kelt.)
<i>dam</i> en <i>ag</i>	Dier: hert: term: <i>dam</i> (oi.) (in Leinster) (Kelt.)
<i>Demne</i> < IE * <i>dam-nijo</i> 'hertje'	Dier: hert: term: <i>dam-nijo</i> * ('hertje') (IE)
<i>herut</i> 'hert'	Dier: hert: term: <i>herut</i> (Germ.)
<i>oss</i> , <i>dam</i>	Dier: hert: term: <i>oss</i> (oi.) (in Leinster) (Kelt.)
Oisín 'hertje'	Dier: hert: term: <i>oss: oisín</i> ('hertje') (held) (Kelt.)
hond	Dier: hond
driekoppige hond	Dier: hond, driekoppige
schoothondjes	Dier: hond, schoot-
kat eet	Dier: kat
Leeuw	Dier: leeuw
rendier	Dier: rendier
lammeren	Dier: schaap: lam
ram en schildpad	Dier: schaap: ram
ram,	Dier: schaap: ram

ram (Moulins)	Dier: schaap: ram
door een ram	Dier: schaap: ram van een driekoppige god (Kelt.)
ramskop onder de linkerarm	Dier: schaap: ram van een god in lotushouding (Kelt.)
beurs, ram en schildpad	Dier: schaap: ram van Mercurius (3) (Kelt.)
beurs, ram en schildpad	Dier: schildpad van Mercurius (3) (Kelt.)
zalm	Dier: zalm
de ever	Dier: zwijn (varken, ever)
ever;	Dier: zwijn (varken, ever)
een ever	Dier: zwijn (varken, ever)
Ever (Stockstadt)	Dier: zwijn (varken, ever)
varken	Dier: zwijn (varken, ever)
dodenrijk	Dodenrijk
Erebus	Dodenrijk: 1. naam: 'Hades': 'Erebus' (Ἔρεβος) ('duisternis') ((deel van) Hades) (Gr.)
dodeneiland	Dodenrijk: 2. loc./type: eiland
dodenrijk onder de aarde	Dodenrijk: 2. loc./type: onderwereld (onder de aarde)
onderwereld	Dodenrijk: 2. loc./type: onderwereld (onder de aarde)
de dode in	Dood en leven: afgestorvene (dode)
dode.	Dood en leven: afgestorvene (dode)
dat de dode grafgiften	Dood en leven: afgestorvene (dode)
de dode vereeuwigen	Dood en leven: afgestorvene (dode)
de dode woont	Dood en leven: afgestorvene (dode)
gestorven verwanten	Dood en leven: afgestorvene (dode)
zonder lijk	Dood en leven: afgestorvene: lijk
resten van twee mannen	Dood en leven: afgestorvene: stoffelijke overblijfselen
bloeiende	Dood en leven: bloei
bloeit	Dood en leven: bloei
bezwijkt	Dood en leven: dood
Dode helden	Dood en leven: dood
ten dode	Dood en leven: dood
dode zielen	Dood en leven: dood
Dode krijgers	Dood en leven: dood
twee dode	Dood en leven: dood
dodelijk	Dood en leven: dood
dood van	Dood en leven: dood
de dood	Dood en leven: dood
dood en	Dood en leven: dood
haar dood	Dood en leven: dood
dood, bereidt	Dood en leven: dood
dood door	Dood en leven: dood
hun dood	Dood en leven: dood
geen dood	Dood en leven: dood
doodsstrijd	Dood en leven: dood
gestorven	Dood en leven: dood
ondergang	Dood en leven: dood
sterft	Dood en leven: dood
stierf	Dood en leven: dood
vergaan	Dood en leven: dood
vervalt	Dood en leven: dood
dood door een ongeluk	Dood en leven: dood: ongeluk, - door een
baarde	Dood en leven: geboorte
geboren	Dood en leven: geboorte
eerstgeborenen	Dood en leven: geboorte: eerstgeboren
Morgan	Dood en leven: geboorte: term: <i>gnā, mori</i> -*: <i>gen, mor</i> - ('geboren uit de zee') (godin) (Kelt.)
groeide	Dood en leven: groei
groeien	Dood en leven: groei

klaverweide ontstaat	Dood en leven: groei
uit te botten	Dood en leven: groei
wasdom	Dood en leven: groei
leven	Dood en leven: leven (alg.)
geleefd	Dood en leven: leven (alg.)
hun leven	Dood en leven: leven (alg.)
natuur	Dood en leven: leven der aarde (natuur)
aardse leven	Dood en leven: leven van de mens (dagelijkse leven, individueel leven, aards leven)
lang leven	Dood en leven: leven, menselijk (leven der mensen)
leven van een mens	Dood en leven: leven, menselijk (leven der mensen)
religieuze leven	Dood en leven: leven, religieus
gelijkwaardig naast elkaar	Dood en leven: leven, samen- (symbiose)
Betha Brénainn Clúana Ferta	Dood en leven: leven: term: <i>Betha Brénainn Clúana Ferta</i> ('leven van Brandaan van Clonfert') (lit.) (Kelt.)
Levende	Dood en leven: levend wezen (levende, sterveling)
levensgebieden	Dood en leven: levensgebied (levensaspect)
waar geen dood	Dood en leven: onsterfelijkheid (van de ziel)
onsterfelijk	Dood en leven: onsterfelijkheid (van de ziel)
ontkennen dat de zielen vergaan	Dood en leven: onsterfelijkheid (van de ziel)
zielen der mensen zijn onvernietigbaar	Dood en leven: onsterfelijkheid (van de ziel)
onvernietigbaar	Dood en leven: onvernietigbaarheid
spontaan	Dood en leven: spontaniteit (uit zichzelf ontstaan)
vanzelf groeien	Dood en leven: spontaniteit (uit zichzelf ontstaan)
het ten dode opgeschreven staan	Dood en leven: sterfelijkheid (veegheid)
veegheid	Dood en leven: sterfelijkheid (veegheid)
afslachten	Dood en leven: vernietiging
doodden	Dood en leven: vernietiging
doodt	Dood en leven: vernietiging
gedode	Dood en leven: vernietiging
gedood	Dood en leven: vernietiging
uit te roeien	Dood en leven: vernietiging
uitgeroeid	Dood en leven: vernietiging
vermolmen	Dood en leven: vernietiging
vernietig	Dood en leven: vernietiging
verwoest	Dood en leven: vernietiging
hakten zijn hoofd af	Dood en leven: vernietiging: door afhakking van het hoofd (onthoofding en koppensnellen)
hoofden af te slaan	Dood en leven: vernietiging: door afhakking van het hoofd (onthoofding en koppensnellen)
hoofden van vijanden af te snijden	Dood en leven: vernietiging: door afhakking van het hoofd (onthoofding en koppensnellen)
koppensnellerij	Dood en leven: vernietiging: door afhakking van het hoofd (onthoofding en koppensnellen)
sneden het hoofd van de aanvoerder eraf	Dood en leven: vernietiging: door afhakking van het hoofd (onthoofding en koppensnellen)
oog openen, waarmee hij dood en getroffen door de bliksem	Dood en leven: vernietiging: door de blik van een (derde) oog
Ze steken bij een mens een dolk	Dood en leven: vernietiging: door de bliksem
gevallen van het paard	Dood en leven: vernietiging: door de dolk
Met pijlen doorboren	Dood en leven: vernietiging: door de val van een paard
schoten hen neer (met pijlen)	Dood en leven: vernietiging: door doorboring met een pijl
een steen in het oog	Dood en leven: vernietiging: door doorboring met een pijl
executeren	Dood en leven: vernietiging: door doorboring met een steen
steekt de draak dood	Dood en leven: vernietiging: door executie (alg.)
Ze steken een zwaard in iemands rug	Dood en leven: vernietiging: door het zwaard
door het eigen zwaard dodelijk gewond	Dood en leven: vernietiging: door het zwaard, eigen

kruisigden (hen) in hun tempels	Dood en leven: vernietiging: door ophanging aan een kruis (kruisiging)
Kruisiging	Dood en leven: vernietiging: door ophanging aan een kruis (kruisiging)
sneden hun de hals af	Dood en leven: vernietiging: door snijding: keel doorsnijden
door verbranding en verdrinking	Dood en leven: vernietiging: door verdrinking (in water of alg.)
verdrinkt	Dood en leven: vernietiging: door verdrinking (in water of alg.)
levend begraven	Dood en leven: vernietiging: door verstikking: levend begraven
levend erin geworpen	Dood en leven: vernietiging: door verstikking: levend begraven
om ze als offer te verbranden	Dood en leven: vernietiging: door vuur (verbranding)
Verbranding	Dood en leven: vernietiging: door vuur (verbranding)
gestorven op hun ziekbed	Dood en leven: vernietiging: door ziekte
gestorven door een besmettelijke ziekte	Dood en leven: vernietiging: door ziekte: besmettelijke ziekte (wegens onrecht)
vermoorde	Dood en leven: vernietiging: moord (doodslag)
Koningsmoord	Dood en leven: vernietiging: moord, konings- (regicide)
Moord op de koning	Dood en leven: vernietiging: moord, konings- (regicide)
regicide	Dood en leven: vernietiging: moord, konings- (regicide)
door de hand van hun naaste	Dood en leven: vernietiging: moord, verwanten-
Koningsmoord door verwanten	Dood en leven: vernietiging: moord, verwanten-
op de koning door naaste verwanten	Dood en leven: vernietiging: moord, verwanten-
in een boom opgehangen	Dood en leven: vernietiging: ophanging
Ophanging	Dood en leven: vernietiging: ophanging
Aided Diarmata meic Cerbaill	Dood en leven: vernietiging: term: <i>aided Diarmata meic Cerbaill</i> ('de moord op Diarmait mac Cerbaill') (lit.) (Kelt.)
Aided Muirchertaig Meic Erca	Dood en leven: vernietiging: term: <i>aided Muirchertaig Meic Erca</i> ('de moord op Muirchertach mac Ercae') (lit.) (Kelt.)
Togail bruidne Dá Derga ('De verwoesting	Dood en leven: vernietiging: term: <i>togail bruidne Dá Derga</i> ('de vernietiging van Da Derga's herberg') (lit.) (Kelt.)
toneelstukken hingen samen met een	Drama: spel, cultus- ((oorspronkelijk) cultusdrama, cultisch drama, ritueel drama, cultisch spel) (alg.)
funeraire spelen	Drama: spel, cultus-: cultische wedstrijdspelen: lijkspelen (funeraire spelen)
lijkspelen	Drama: spel, cultus-: cultische wedstrijdspelen: lijkspelen (funeraire spelen)
theaterstukken	Drama: toneelstuk
toneelstukken	Drama: toneelstuk
middeleeuwse theaterstukken	Drama: toneelstuk, middeleeuws
blijspel	Drama: toneelstuk: blijspel (comedie)
drie [+ spatie]	Drie
hij drie	Drie
beurt met drie	Drie
op de drie	Drie
derde functie	Drie: derde
derdefunctiegod	Drie: derde
derde hoorn	Drie: derde
derde jaar	Drie: derde
drievoudig	Drie: drievoudigheid
drietal	Drie: triade (drietal)
eedsafleggingen	Eed
belofte	Eed: 1. type: belofte (beloven, afspraak)
beloven	Eed: 1. type: belofte (beloven, afspraak)
vloek	Eed: 1. type: bezweringseed: vervloeking (vloek)
gelofte van eeuwige kuisheid	Eed: 1. type: kuisheid, ~ van
zon(negod) die alles ziet en daarom bij	Eed: 2. vorm: aanroeping van de goden als getuigen: goden van zon en maan (en de sterren)
1 [+ spatie]	Eén
Samuin-feest op 1	Eén

één	Eén
aangepast	Eén: assimilatie
nonnen van St. Brigit zijn vermoedelijk	Eén: assimilatie
overname van de Indische yogahouding	Eén: assimilatie
uit een vóór-Gallische religie is	Eén: assimilatie
in stukken	Eén: deel
gemeenschappelijke	Eén: eenheid
druïdische eenheid	Eén: eenheid van de gemeenschap: priesterschap: 'druïdische eenheid' (Kelt.)
eerste	Eén: eerste
gelijkgesteld	Eén: identificatie (gelijkstelling)
met de stier te identificeren	Eén: identificatie, mythische
dezelfde als	Eén: identiteit
identiek	Eén: identiteit
identiteit	Eén: identiteit
Individuele	Eén: individualiteit
particulieren	Eén: individualiteit
persoon	Eén: individualiteit
zelfstandige	Eén: individualiteit
combinatie	Eén: samenstelling (combinatie)
gecombineerde	Eén: samenstelling (combinatie)
aanraking met de Romeinse cultuur	Eén: verbinding
contact	Eén: verbinding
ontmoeting	Eén: verbinding
verbinding	Eén: verbinding
komen velen samen	Eén: vereniging
met toverij verbonden	Eén: vereniging
verbindt	Eén: vereniging
vereniging	Eén: vereniging
verenigt	Eén: vereniging
versmelting	Eén: vereniging
got. <i>samana</i>	Eén: vereniging: term: <i>samana</i> ('samen, gemeenschappelijk') (adv.) (Germ.)
<i>Samuin</i> betekent wel ' vereniging	Eén: vereniging: term: <i>samuin</i> ('samenkomst') (feest) (Kelt.)
verzadigd	Eten en drinken: asp.: verzadigd zijn (vol, zat zijn)
drank	Eten en drinken: drank
dronken ze bloed	Eten en drinken: drank: bloed
melk	Eten en drinken: drank: melk
wijn	Eten en drinken: drank: wijn
drinken	Eten en drinken: dronk (drinken, drenken)
drinkt	Eten en drinken: dronk (drinken, drenken)
dronken	Eten en drinken: dronk (drinken, drenken)
zogen	Eten en drinken: dronk: zuigen (zogen)
duim achter de deur, zuigt erop	Eten en drinken: dronk: zuigen, duim-
duim, steekt hem in zijn mond	Eten en drinken: dronk: zuigen, duim-
Duimzuigen	Eten en drinken: dronk: zuigen, duim-
zuigen op de duim	Eten en drinken: dronk: zuigen, duim-
at hiervan	Eten en drinken: eten (voedselopname)
eet eikels	Eten en drinken: eten (voedselopname)
kat eet	Eten en drinken: eten (voedselopname)
te eten	Eten en drinken: eten (voedselopname)
beukenootjes eten	Eten en drinken: eten (voedselopname)
eten van bepaald	Eten en drinken: eten (voedselopname)
mag eten	Eten en drinken: eten (voedselopname)
eten hij en	Eten en drinken: eten (voedselopname)
kon eten	Eten en drinken: eten (voedselopname)
gegeten	Eten en drinken: eten (voedselopname)

anthropofagie	Eten en drinken: eten: antropofagie (eten van mensen)
kauwde	Eten en drinken: eten: kauwen
aflikte	Eten en drinken: eten: likken
gelikt	Eten en drinken: eten: likken
overeten	Eten en drinken: eten: verzwelgen
overmatig te eten	Eten en drinken: eten: verzwelgen
verslonden	Eten en drinken: eten: verzwelgen
koeken	Eten en drinken: koek
gerstekoeken	Eten en drinken: koek, gerste-
koek van <i>far</i> ('spelt')	Eten en drinken: koek, spelt-
groente	Eten en drinken: plant als levensmiddel (voedingsgewas, groente)
voedingsgewassen	Eten en drinken: plant als levensmiddel (voedingsgewas, groente)
soep	Eten en drinken: soep
vlees	Eten en drinken: vlees
en het hert is	Eten en drinken: vlees: hert
hondenvlees	Eten en drinken: vlees: hond
hond of een kat eet	Eten en drinken: vlees: hond
hond of een kat eet	Eten en drinken: vlees: kat
mensenetende	Eten en drinken: vlees: mensenvlees (lijk)
stier gedood, waarvan het vlees	Eten en drinken: vlees: stier
stierenvlees	Eten en drinken: vlees: stier
vlees van de os	Eten en drinken: vlees: stier
rood varken en een hond of een kat eet	Eten en drinken: vlees: varken, rood
spijzen	Eten en drinken: voedsel (levensmiddelen, spijs)
voedsel	Eten en drinken: voedsel (levensmiddelen, spijs)
te eten geeft	Eten en drinken: voedselvoorziening
dienstplicht	Ethiek: gebod: dienstplicht
regeren, opdat er geen	Ethiek: goede heerschappij
goed, mooi	Ethiek: goedheid
operz. <i>naiba</i> 'goed, mooi'	Ethiek: goedheid: term: <i>naiba</i> (adj.) (operz.) (Ir.)
onrecht	Ethiek: onrechtvaardigheid (ongerechtigheid, onrecht)
onschuldigen	Ethiek: onschuld (schuldloosheid)
oordeel	Ethiek: oordeel (vonnis)
vonnissen	Ethiek: oordeel (vonnis)
onjuist oordeel	Ethiek: oordeel, onjuist (verkeerd)
oordeel	Ethiek: oordeel: beoordeling (waardering)
waardering	Ethiek: oordeel: beoordeling (waardering)
doodsvonnissen	Ethiek: oordeel: doodsvonnis
veroordeling	Ethiek: oordeel: veroordeling
vooringenomenheid	Ethiek: oordeel: vooroordeel (vooringenomenheid)
rechtvaardig	Ethiek: rechtvaardigheid (gerechtigheid, rechtmatigheid)
straf	Ethiek: straf (straffen, boete)
<i>novena</i> , de negen dagen durende straf	Ethiek: straf: <i>novena</i> van het mannenkraambed of couvade (Kelt.)
ballingschap	Ethiek: straf: verbanning (ballingschap, uitstoting)
verbannen	Ethiek: straf: verbanning (ballingschap, uitstoting)
wraak	Ethiek: straf: wraak (vergelding, bloedwraak)
wreken	Ethiek: straf: wraak (vergelding, bloedwraak)
dat hij zijn taboes nakomt	Ethiek: streven en verplichting
verbieden	Ethiek: verbod
verbod	Ethiek: verbod
vaak niet aan de oorlog deelnemen	Ethiek: verbod op deelname aan de oorlogvoering (lers koningstaboe) (Kelt.)
niet verkleed als hert en mag niet op dinsdag na Samuin een leger	Ethiek: verbod op het achtervolgen van een leger op dinsdag na Samuin (lers koningstaboe) (Kelt.)
verboden de goden af te beelden	Ethiek: verbod op het afbeelden van goden (aniconisme)
verboden hun goden in anthropomorfe	Ethiek: verbod op het afbeelden van goden (aniconisme)

geacht niet de <i>cella</i> te betreden	Ethiek: verbod op het betreden van het allerheiligste
mag niet negen uur in de Vlake van	Ethiek: verbod op het doorbrengen in een kamp in de Vlake van Cualan gedurende negen uur (Iers koningstaboe) (Kelt.)
mag het water van de Bó Nemid tussen	Ethiek: verbod op het drinken van het water van de Bó Nemid tussen twee duisternissen (Iers koningstaboe) (Kelt.)
geen hondenvlees mag eten	Ethiek: verbod op het eten van hondenvlees (Iers persoonlijk taboe) (Kelt.)
niet het vogelgezing van Linn Sailech	Ethiek: verbod op het horen van vogelgezing van Linn Sailech na zonsondergang (Iers koningstaboe) (Kelt.)
na zonsondergang geen vrouwelijk wezen	Ethiek: verbod op het in huis nemen van een vrouwelijk wezen na zonsondergang (Iers persoonlijk taboe) (Kelt.)
reis naar Mag Breg mag hij op woensdag	Ethiek: verbod op het onderbreken van de reis naar Mag Breg op woensdag (Iers koningstaboe) (Kelt.)
koning uitdrukkelijk verboden de druïden	Ethiek: verbod op het ontnemen van het woord van de druïden door de koning (Kelt.)
en niet op schrift stellen	Ethiek: verbod op het op schrift stellen van bepaalde teksten
filosofie niet op schrift	Ethiek: verbod op het op schrift stellen van bepaalde teksten
mag niet na zonsopgang opstaan	Ethiek: verbod op het opstaan uit bed na zonsopgang (Iers koningstaboe) (Kelt.)
mag niet op een maandag de bergpas	Ethiek: verbod op het oversteken van de bergpas naar Dublin op maandag (Iers koningstaboe) (Kelt.)
mag niet het feest van het vlees van de	Ethiek: verbod op het regelen en leiden van het feest van het vlees van de os van Dáire mac Dáire (Iers koningstaboe) (Kelt.)
verboden in noordelijke richting rond	Ethiek: verbod op het rijden in noordelijke richting rond Fortúatha Laigen (Iers koningstaboe) (Kelt.)
mag niet op een vuil paard met zwarte	Ethiek: verbod op het rijden op een vuil paard met zwarte enkels over Mag Maisten (Iers koningstaboe) (Kelt.)
mag niet tussen de rivier de Dothra en	Ethiek: verbod op het slapen op één oor tussen Dothra en Dublin (Iers koningstaboe) (Kelt.)
een religie die onder Augustus slechts	Ethiek: verbod op het uitoefenen van de Gallische religie door burgers
verboden op steencultussen	Ethiek: verbod op het vereren van stenen
mag niet na zonsondergang naar Mag	Ethiek: verbod op het vertrekken naar Mag Cuillin na zonsondergang (Iers koningstaboe) (Kelt.)
geen mannen op dit eiland	Ethiek: verbod op toegang door mannen
taboe	Ethiek: verbod: taboe (heilig met restricties)
koning beschermd door taboeregels	Ethiek: verbod: taboe, konings-
persoonlijke <i>geis</i>	Ethiek: verbod: taboe, persoonlijk
<i>geis</i>	Ethiek: verbod: taboe: term: <i>geis</i> (pl. <i>gessi</i>) (Kelt.)
taboeregels of <i>gessa</i> (sg. <i>geis</i>, <i>geas</i>	Ethiek: verbod: taboe: term: <i>geis</i> (pl. <i>gessi</i>) (Kelt.)
gelijkwaardig	Ethiek: waardigheid, gelijk- (gelijkheid)
staan op gelijke voet met	Ethiek: waardigheid, gelijk- (gelijkheid)
onwaardige	Ethiek: waardigheid, on-
verbreking van een taboe	Ethiek: zonde: doorbreken van een taboe
misdad van de duivelse waan	Ethiek: zonde: misdadigheid
plicht verzaakt	Ethiek: zonde: plichtsverzaking
onbehoorlijke	Ethiek: zonde: schande
schandaligheid	Ethiek: zonde: schande
familie	Familierelaties: alg.: familie (geslacht, clan)
adellijke geslachten	Familierelaties: alg.: familie: ad./kon. geslacht (dynastie)
koninklijk geslacht	Familierelaties: alg.: familie: ad./kon. geslacht (dynastie)
Kenelcunnil	Familierelaties: alg.: familie: ad./kon. geslacht: 'Cenél Conaill' (Kelt.)
sibbe	Familierelaties: alg.: familie: sibbe
nakomeling	Familierelaties: alg.: nakomeling
síl	Familierelaties: alg.: nakomeling: term: <i>síl Chonairi Móir</i> , de ('over de nakomelingen van Conaire Mór') (lit.) (Kelt.)
familieleden	Familierelaties: alg.: verwant (familielid)

verwanten	Familierelaties: alg.: verwant (familielid)
broer	Familierelaties: broeder
dochter	Familierelaties: dochter
Derdraigin	Familierelaties: dochter: term: <i>der (dar)</i> (Kelt.)
Derdraigin 'dochter van de sleedoorn'	Familierelaties: dochter: term: <i>der: Der Draigin</i> (oi.) ('dochter van de sleedoorn') (sagenfig.) (Kelt.)
grootvader	Familierelaties: grootvader
hun kinderen	Familierelaties: kind
kleinkind	Familierelaties: kleinkind
kleinzoon	Familierelaties: kleinzoon
moeder	Familierelaties: moeder
neven	Familierelaties: neef
zijn oom	Familierelaties: oom
ouders	Familierelaties: ouders
voorouders	Familierelaties: ouders, voor-
pleegzoon	Familierelaties: pleegzoon
tweeling	Familierelaties: tweeling
tweeling (vandaar Emain Macha)	Familierelaties: tweeling: 'Emain Macha' ('tweeling van Macha') (Kelt.)
<i>emain</i> heeft een onduidelijke betekenis	Familierelaties: tweeling: term: <i>emain</i> (Kelt.)
vader	Familierelaties: vader
* <i>pater</i> 'vader'	Familierelaties: vader: term: <i>patīr*</i> (protokelt.) (Kelt.)
zonen	Familierelaties: zoon
zoon [voorafgegaan door een spatie]	Familierelaties: zoon
'zoon	Familierelaties: zoon
Mac Cairthin 'zoon van de lijsterbes'	Familierelaties: zoon: term: <i>Mac Cairthin</i> ('zoon van de lijsterbes') (heilige) (Kelt.)
Teathúr mac Cécht	Familierelaties: zoon: term: <i>Mac Cécht</i> ('zoon van de ploegschaar') (god) (Kelt.)
Eathúr mac Cuill	Familierelaties: zoon: term: <i>Mac Cuill</i> ('zoon van de hazelaar') (god) (Kelt.)
Mac Dara 'zoon van de eik'	Familierelaties: zoon: term: <i>Mac Dara</i> ('zoon van de eik') (heilige) (Kelt.)
Mac Dregin 'zoon van de sleedoorn'	Familierelaties: zoon: term: <i>Mac Dregin</i> (oi.) ('zoon van de sleedoorn') (vooroudernaam en geslacht) (Kelt.)
Ceathúr mac Gréine	Familierelaties: zoon: term: <i>Mac Gréine</i> ('zoon van de zon') (god) (Kelt.)
Mac Ibair 'zoon van de ijf'	Familierelaties: zoon: term: <i>Mac Ibair</i> ('zoon van de ijf') (persoonsnaam) (Kelt.)
zusters	Familierelaties: zuster
feest	Feest
festival	Feest
plechtigheden	Feest
viering	Feest
Agrionia-feest	Feest: 1. naam: Agrionia (Αγριωνία) (Gr.)
Beltene	Feest: 1. naam: Beltene = Cétsamain (vuurfestival aan het begin van de zomer (mei)) (Kelt.)
<i>februa</i> -gebruik	Feest: 1. naam: Februa (L/R)
<i>Feis Teamhrach</i>	Feest: 1. naam: Feis Teamhrach (Kelt.)
Imbolc	Feest: 1. naam: Imbolc = Óimelc (reinigingsfeest aan het begin van de lente (februari)) (Kelt.)
<i>óimelc</i>	Feest: 1. naam: Imbolc = Óimelc (reinigingsfeest aan het begin van de lente (februari)) (Kelt.)
feest van St. Brigit	Feest: 1. naam: Imbolc: St. Brigit-feest (Chr.-Kelt.)
Jul-tijd	Feest: 1. naam: Jul (Julgilde) (Germ.)
feest ter ere van de god Lug	Feest: 1. naam: Lugnasad (Lug-feest aan het begin van het oogstseizoen (augustus) bij de grafheuvel van een vrouw in Ierland) (Kelt.)

festival van de Kelten aan het begin van	Feest: 1. naam: Lugnasad (Lug-feest aan het begin van het oogstseizoen (augustus) bij de grafheuvel van een vrouw in Ierland) (Kelt.)
Lugnasad	Feest: 1. naam: Lugnasad (Lug-feest aan het begin van het oogstseizoen (augustus) bij de grafheuvel van een vrouw in Ierland) (Kelt.)
begin augustus af rond de grafheuvel	Feest: 1. naam: Lugnasad (Lug-feest aan het begin van het oogstseizoen (augustus) bij de grafheuvel van een vrouw in Ierland) (Kelt.)
Carman in Leinster (exacte locatie	Feest: 1. naam: Lugnasad te Carman (Kelt.)
in het gebied van de godin Carman	Feest: 1. naam: Lugnasad te Carman (Kelt.)
Crúachan (= mod. Rathgroghan bij	Feest: 1. naam: Lugnasad te Crúachan (Kelt.)
Emain Macha in Ulster;	Feest: 1. naam: Lugnasad te Emain Macha (Kelt.)
Lugnasad in Emain Macha	Feest: 1. naam: Lugnasad te Emain Macha (Kelt.)
Lugnasad in Tailtin	Feest: 1. naam: Lugnasad te Tailtin (Kelt.)
Tailtin (= mod. Teltown) in Meath;	Feest: 1. naam: Lugnasad te Tailtin (Kelt.)
Teamhair in Meath:	Feest: 1. naam: Lugnasad te Teamhair (Kelt.)
Samuin	Feest: 1. naam: Samuin (agrarisch feest, dodenfeest en vuurfestival ter ere van de godin-druide Tlachtga aan het begin van de winter (november)) (Kelt.)
<i>samonios</i>	Feest: 1. naam: Samuin: Samonios (gall.) (Kelt.)
Saturnalia	Feest: 1. naam: Saturnalis (Saturnalia) (L/R)
1 augustus voor de gecombineerde	Feest: 2. pers.: Augustus-en-Lug-feest op 1 augustus te Lugudunum (1) (Kelt.)
Gallische variant van Lugnasad met de	Feest: 2. pers.: Augustus-en-Lug-feest op 1 augustus te Lugudunum (1) (Kelt.)
offerfeest voor het beeld van Crom	Feest: 2. pers.: Crom-Cruach-feest (een dodenfeest op 1 november te Mag Slécht) (Kelt.)
feest werd gehouden op 1 november aan	Feest: 3. tijd: winterfeest: novemberfeest
Carman;	Feest: 4. loc.: Carman, ~ te (Kelt.)
Crúachan;	Feest: 4. loc.: Crúachan, ~ te (Kelt.)
Emain Macha;	Feest: 4. loc.: Emain Macha, ~ te (Kelt.)
Tailtin;	Feest: 4. loc.: Tailtin, ~ te (Kelt.)
Tara of Teamhair,	Feest: 4. loc.: Teamhair, ~ te (Kelt.)
óenach van Uisnech	Feest: 4. loc.: Uisnech, ~ te (Kelt.)
Uisnech;	Feest: 4. loc.: Uisnech, ~ te (Kelt.)
agrarisch feest	Feest: 5. type: agrarisch ~
festivals die het begin van een	Feest: 5. type: agrarisch ~
dodenfeest	Feest: 5. type: doden- of zielenfeest
feest der doden	Feest: 5. type: doden- of zielenfeest
feesten waarin de schedels van gestorven	Feest: 5. type: doden- of zielenfeest
algemene feest voor heel Ierland	Feest: 5. type: nationaal ~ (staatsfeest)
offerfeest	Feest: 5. type: offerfeest
reinigings- en zoenfeest	Feest: 5. type: reinigingsfeest
feest van het vlees van de os van Dáire	Feest: 5. type: vlees van de stier van Dáire mac Dáire, ~ van het (Kelt.)
vuur speelde ook hier een grote rol	Feest: 5. type: vuurfestival
reinigings- en zoenfeest	Feest: 5. type: zoenfeest
feis	Feest: 7. term: <i>feis</i> (Kelt.)
Lugs huwelijk	Feest: 7. term: <i>nasad</i> , <i>Lug-</i> ('Lugs (huwelijks)feest') (Kelt.)
óenach	Feest: 7. term: <i>óenach</i> (Kelt.)
filosofie	Filosofie
vernietigende eigenschappen	Filosofie: aspect, negatief (dodelijk, afschuwwekkend)
water heeft levenbrengende	Filosofie: aspect, positief (productief, welgezend)
van een kosmische boom afhankelijk	Filosofie: idee dat het bestaan van de wereld afhankelijk is van een kosmische boom
Kraanvogels brengen de zielen der doden	Filosofie: idee dat kraanvogels de zielen der doden naar de eilanden der zaligen begeleiden

Deze gedachte blijkt uit het verhaal dat men voor een hogere opleiding in onderwereldvoorstellingen lang leven en eeuwigheid	Filosofie: idee dat krijgers na de dood verder vechten Filosofie: idee dat men voor een hogere opleiding in het buitenland moet zijn
van de drievoudigheid: voorstellingen van de eilanden der onsterfelijkheid van de ziel	Filosofie: idee over de onderwereld Filosofie: idee over een lang leven en eeuwigheid Filosofie: idee van de drievoudigheid
geloven in de onsterfelijkheid van een dinsdag verrichten	Filosofie: idee van de eilanden der gelukzaligen in de Westelijke Oceaan Filosofie: idee van de onsterfelijkheid der ziel
van de voorstelling van de wereld het dodenrijk en van het wereldeinde	Filosofie: idee van de verwerving van de aardzegen door op dinsdag te ploegen, te zaaien en te oogsten Filosofie: idee van de wereld van de grafheuvel Filosofie: idee van de wereldondergang
voorstelling naar voren, waarin de hemel	Filosofie: idee van de wereldzuil die kan breken, waarna de hemel op de aarde zou storten
voorstellingen van het dodenrijk leer der zielsverhuizing	Filosofie: idee van een dodenrijk Filosofie: idee van een kringloop van levenden die na hun dood naar de onderwereld afdaalden en doden die bij elke geboorte in het kind een nieuw aards leven begonnen
zielsverhuizing staat in verband met een idee van een machtige god	Filosofie: idee van een kringloop van levenden die na hun dood naar de onderwereld afdaalden en doden die bij elke geboorte in het kind een nieuw aards leven begonnen Filosofie: idee van god
voorstellingen van het hiernamaals bekend [voorafgegaan door een spatie]	Filosofie: idee van het hiernamaals Filosofie: kennis (weten, bekend, kenner)
Bekend is dat	Filosofie: kennis (weten, bekend, kenner)
Bekende namen	Filosofie: kennis (weten, bekend, kenner)
gekend	Filosofie: kennis (weten, bekend, kenner)
kende [voorafgaand door een spatie]	Filosofie: kennis (weten, bekend, kenner)
kennen [voorafgaand door een spatie]	Filosofie: kennis (weten, bekend, kenner)
kennis	Filosofie: kennis (weten, bekend, kenner)
te weten te komen	Filosofie: kennis (weten, bekend, kenner)
vertrouwd	Filosofie: kennis (weten, bekend, kenner)
weet	Filosofie: kennis (weten, bekend, kenner)
weten [+ spatie]	Filosofie: kennis (weten, bekend, kenner)
weten,	Filosofie: kennis (weten, bekend, kenner)
weten.	Filosofie: kennis (weten, bekend, kenner)
kennis over de toekomst mythologische speculaties	Filosofie: kennis van de toekomst Filosofie: kennis van de traditie (religieuze of mythologische kennis)
heilige kennis	Filosofie: kennis, heilige
heilige weten	Filosofie: kennis, heilige
eikenkundige	Filosofie: kennis: eikenkundige
<i>druide</i> < protokelt. * <i>dru-vid</i>	Filosofie: kennis: eikenkundige: term: <i>dru-vid*</i> (protokelt.): <i>drúi</i> (oi.) (Kelt.)
geen kennis hiervan mocht nemen	Filosofie: kennis: geheim
geheime	Filosofie: kennis: geheim
geheimzinnigs	Filosofie: kennis: geheim
kenden de Kelten	Filosofie: kennis: onbekendheid
niet bekend	Filosofie: kennis: onwetendheid (onwetende)
onbekend	Filosofie: kennis: onwetendheid (onwetende)
onwetend	Filosofie: kennis: onwetendheid (onwetende)
niet weet	Filosofie: kennis: onwetendheid (onwetende)
wijs worden	Filosofie: kennis: wijsheid (verstandigheid)
als wijs	Filosofie: kennis: wijsheid (verstandigheid)
wijsheid	Filosofie: kennis: wijsheid (verstandigheid)
zeer wijze	Filosofie: kennis: wijsheid (verstandigheid)

'zeer wijze' o.gr.v. kelt. *druwids	Filosofie: kennis: wijsheid: term: <i>druwids*</i> (protokelt.): <i>drúi</i> (oi.) (Kelt.)
sprake te zijn van historische veldslagen	Filosofie: probleem van de historiciteit van de veldslagen bij Mag Tuired (Kelt.)
probleem van het type mythologie	Filosofie: probleem van de vraag tot welk type mythologie de geschiedenis van de twee veldslagen bij Mag Tuired gerekend moet worden (Kelt.)
volgens Caesar dit instituut of deze leer	Filosofie: probleem van de vraag waarom volgens Caesar het instituut en de leer van de druiden uit Brittannië afkomstig is
welke functie de <i>gutuator</i> precies had	Filosofie: probleem van de vraag welke functie de <i>gutuator</i> had (Kelt.)
ontbreken van godenbeelden in de pre theologie	Filosofie: probleem van het ontbreken van godenbeelden in de pre-Romeinse periode in Gallië (Kelt.)
druïden slechts sjamanen, tovenaars en	Filosofie: theorie over de functie van de druiden (alg.)
De druiden waren slechts <i>wizards</i>	Filosofie: theorie over de functie van de druiden (Van Hamel)
niveau van tovenaars en wonderdokters	Filosofie: theorie over de functie van de druiden (Vendryes)
J. Weisweiler heeft de hertencultus	Filosofie: theorie over de hertencultus (Josef Weisweiler)
Weisweilers theorie	Filosofie: theorie over de hertencultus (Josef Weisweiler)
De Vries over de Keltische religie	Filosofie: theorie over de Keltische religie (De Vries)
bedenkers van theorieën over de	Filosofie: theorie over de mens
De druiden komen voort uit de	Filosofie: theorie over de oorsprong van (het instituut van) de druiden (Reinach en d'Arbois de Jubainville)
het druïdendom was uit haar afkomstig	Filosofie: theorie over de oorsprong van (het instituut van) de druiden (Pokorny)
druïden uit de autochtone bevolking	Filosofie: theorie over de oorsprong van (het instituut van) de druiden (alg.)
de tempel van de vóór-Keltische druiden	Filosofie: theorie over de oorsprong van (het instituut van) de druiden (Grenier)
De Vries over de oorsprong van het	Filosofie: theorie over de oorsprong van (het instituut van) de druiden (De Vries)
Theorie van De Vries:	Filosofie: theorie over de vogelsoort die op Gallische monumenten is afgebeeld (De Vries)
Theorie van De Vries over het ontbreken	Filosofie: theorie over het ontbreken van Keltische godenbeelden in de pre-Romeinse periode (De Vries)
filosofie der druïden	Filosofie: type: druïden, - der (Kelt.)
filosofische systeem der druïden	Filosofie: type: druïden, - der (Kelt.)
in deze leer	Filosofie: type: druïden, - der (Kelt.)
leer der druïden	Filosofie: type: druïden, - der (Kelt.)
leer in Brittannië	Filosofie: type: druïden, - der (Kelt.)
leer der voortekens	Filosofie: type: druïden, - der: leer der voortekens (Kelt.)
leer der zielsverhuizing	Filosofie: type: druïden, - der: leer der zielsverhuizing (Kelt.)
zielsverhuizing staat in verband met een eschatologie	Filosofie: type: druïden, - der: leer der zielsverhuizing (Kelt.)
eschatologie	Filosofie: type: eschatologie (leer der laatste dingen)
eschatologie	Filosofie: type: eschatologie, Keltische (Kelt.)
esoterische leer	Filosofie: type: esoterische -, Keltische (Kelt.)
geëuhemeriseerd	Filosofie: type: euhemerisme (volgens welke goden vergoddelijkte helden zijn)
wensdromen	Filosofie: type: idealisme (ideaal, ideëel, wensdroom)
leer van Pythagoras	Filosofie: type: Pythagoreïsme (leer van Pythagoras) (Gr.)
Pythagoreeërs	Filosofie: type: Pythagoreïsme (leer van Pythagoras) (Gr.)
van Pythagoras over de zielsverhuizing	Filosofie: type: Pythagoreïsme: zielsverhuizing (Gr.)
verkondigden dat de ziel onsterfelijk is	Filosofie: type: transmigratie (reïncarnatie, metempsychosis), leer van de
zegt dat de ziel onsterfelijk is	Filosofie: type: transmigratie (reïncarnatie, metempsychosis), leer van de
leer van de zielsverhuizing	Filosofie: type: transmigratie (reïncarnatie, metempsychosis), leer van de

druïden eenzelfde hoogstaande filosofie	Filosofie: type: transmigratie (reïncarnatie, metempsychosis), leer van de
wereldbeeld sluiten de Kelten	Filosofie: wereldbeschouwing: Kelten (Kelt.)
'Denken im Rind'	Filosofie: wereldbeschouwing: Kelten, Ierse: 'Denken im Rind' (Weisweiler) (Kelt.)
Aanwijzingen	Filosofisch aspect: aanwijzing (vermoeden)
vermoedt	Filosofisch aspect: aanwijzing (vermoeden)
argument	Filosofisch aspect: argument
<i>ex silentio</i>	Filosofisch aspect: argument: <i>argumentum ex silentio</i> (wanneer iets niet genoemd wordt, aannemen dat iets er ook niet is)
aspect	Filosofisch aspect: aspect
betekenis	Filosofisch aspect: betekenis
betekent	Filosofisch aspect: betekenis
eenduidige	Filosofisch aspect: betekenis: eenduidigheid
polyvalent	Filosofisch aspect: betekenis: polyvalentie (multi-interpretabel)
bevestigd	Filosofisch aspect: bevestiging
bepaald	Filosofisch aspect: bewijs
bewezen	Filosofisch aspect: bewijs
bewijs	Filosofisch aspect: bewijs
bewijzen	Filosofisch aspect: bewijs
vast te stellen	Filosofisch aspect: bewijs
vaststelling	Filosofisch aspect: bewijs
waaruit het idee	Filosofisch aspect: bewijs
commentaar	Filosofisch aspect: commentaar
doel.	Filosofisch aspect: doel
doel is	Filosofisch aspect: doel
als gevolg daarvan	Filosofisch aspect: gevolg
gevolgen	Filosofisch aspect: gevolg
kon daarom uitlopen op	Filosofisch aspect: gevolg
resultaat	Filosofisch aspect: gevolg
voorstelling van zaken	Filosofisch aspect: idee
idee	Filosofisch aspect: idee
religieuze voorstelling	Filosofisch aspect: idee
interpreteren	Filosofisch aspect: interpretatie
kan men beschouwen	Filosofisch aspect: interpretatie
verklaard	Filosofisch aspect: interpretatie
verklaren	Filosofisch aspect: interpretatie
verklaring	Filosofisch aspect: interpretatie
Kritiek	Filosofisch aspect: kritiek
kritisch	Filosofisch aspect: kritiek
achtten	Filosofisch aspect: mening
beschouwd	Filosofisch aspect: mening
beschouwden	Filosofisch aspect: mening
beweren	Filosofisch aspect: mening
geloofde	Filosofisch aspect: mening
meenden	Filosofisch aspect: mening
menen	Filosofisch aspect: mening
mening	Filosofisch aspect: mening
opvatting	Filosofisch aspect: mening
overtuiging	Filosofisch aspect: mening
gezien werden als	Filosofisch aspect: mening
wezen zag	Filosofisch aspect: mening
misvatting	Filosofisch aspect: mening: misvatting
vermoeden	Filosofisch aspect: mening: vermoeden (niet zeker weten)
ontkennen	Filosofisch aspect: ontkenning (negatie, protest)
als gevolg van	Filosofisch aspect: oorzaak
oorzaken	Filosofisch aspect: oorzaak

veroorzaakt	Filosofisch aspect: oorzaak
oplossing	Filosofisch aspect: oplossing
hetzelfde	Filosofisch aspect: overeenkomst (gelijkenis, samenvallen)
leken op	Filosofisch aspect: overeenkomst (gelijkenis, samenvallen)
overeenkomst	Filosofisch aspect: overeenkomst (gelijkenis, samenvallen)
overeenkomt	Filosofisch aspect: overeenkomst (gelijkenis, samenvallen)
gelijkenis	Filosofisch aspect: overeenkomst (gelijkenis, samenvallen)
komen gedeeltelijk overeen	Filosofisch aspect: overeenkomst (gelijkenis, samenvallen)
komt overeen met	Filosofisch aspect: overeenkomst (gelijkenis, samenvallen)
sluiten de Kelten zich min of meer aan	Filosofisch aspect: overeenkomst (gelijkenis, samenvallen)
volgens Dumézils	Filosofisch aspect: overeenkomst (gelijkenis, samenvallen)
volgens de Epigraphik	Filosofisch aspect: overeenkomst (gelijkenis, samenvallen)
volgens de mythologische	Filosofisch aspect: overeenkomst (gelijkenis, samenvallen)
koning, is volgens de	Filosofisch aspect: overeenkomst (gelijkenis, samenvallen)
parallel	Filosofisch aspect: parallel (tegenhanger)
pendant	Filosofisch aspect: parallel (tegenhanger)
reden dat	Filosofisch aspect: reden (motief, drijfveer)
reden waarom	Filosofisch aspect: reden (motief, drijfveer)
om die reden	Filosofisch aspect: reden (motief, drijfveer)
reden hebben	Filosofisch aspect: reden (motief, drijfveer)
redenen	Filosofisch aspect: reden (motief, drijfveer)
conclusie	Filosofisch aspect: redenering: conclusie
geconcludeerd	Filosofisch aspect: redenering: conclusie
Vervolgens zouden de	Filosofisch aspect: redenering: conclusie
zou betekenen dat	Filosofisch aspect: redenering: conclusie
zou vervolgens betekenen	Filosofisch aspect: redenering: conclusie
voorzien i.v.m.	Filosofisch aspect: redenering: logica
argumentatie	Filosofisch aspect: redenering: syllogisme (sluitrede, argumentenreeks)
argumentenreeks	Filosofisch aspect: redenering: syllogisme (sluitrede, argumentenreeks)
speculaties	Filosofisch aspect: speculatie (redeneren, filosoferen)
volgorde	Filosofisch aspect: systematiek
i.t.t.	Filosofisch aspect: tegenstelling
elkaar in tegenspraak	Filosofisch aspect: tegenstelling
niet in overeenstemming	Filosofisch aspect: tegenstelling
tegenstelling	Filosofisch aspect: tegenstelling
Theorie	Filosofisch aspect: theorie
hingen samen met	Filosofisch aspect: verband (relatie)
relatie	Filosofisch aspect: verband (relatie)
samenhang	Filosofisch aspect: verband (relatie)
verband	Filosofisch aspect: verband (relatie)
associatie	Filosofisch aspect: verbondenheid (associatie)
geassocieerd	Filosofisch aspect: verbondenheid (associatie)
verbonden	Filosofisch aspect: verbondenheid (associatie)
vergeleken	Filosofisch aspect: vergelijken (vergelijkbaar)
Vergelijk	Filosofisch aspect: vergelijken (vergelijkbaar)
onderscheid	Filosofisch aspect: verschil (onderscheid)
verschillend	Filosofisch aspect: verschil (onderscheid)
verwant aan de offervaten	Filosofisch aspect: verwantschap
verwant aan de Scythische kunst	Filosofisch aspect: verwantschap
verwantschap tussen de Keltische	Filosofisch aspect: verwantschap
verwantschap tussen de druiden	Filosofisch aspect: verwantschap
geesten	Geest (alg.)
Tethra	Geest: 1. naam: 'Ekster' (<i>Tethra</i>) (Kelt.)
Tauriscus	Geest: 1. naam: 'Kleine stier' (<i>Tauriscus</i>) (L/R-Kelt.)
Erytheia	Geest: 1. naam: 'Rode' (<i>Erytheia</i>) (Gr.)

Scáthach	Geest: 1. naam: 'Schimmige' (<i>Scáthach</i>) (Kelt.)
<i>Telesphoros</i>	Geest: 1. naam: 'Volbrenger' (<i>Telesphoros</i>) (Gr.)
Boadach (= oi. Búadach)	Geest: 1. naam: 'Zegevierende' (<i>Boadach</i>) (Kelt.)
demon	Geest: 2. type: 3. demon (alg.)
Fomoren	Geest: 2. type: 3. demon: term: <i>moir, fo-</i> ('onderaardse demon') (Kelt.)
demonenvolk	Geest: 2. type: 4. groep, demonen-
Fir Bolg	Geest: 2. type: 4. groep, demonen-: 'Fir Bolg' (Kelt.)
Fomoren	Geest: 2. type: 4. groep, demonen-: 'Fomoren' (= oi. <i>Fomoire</i>) (Kelt.)
<i>genius cucullatus</i>	Geest: 2. type: beschermgeest van het individu: <i>genius cucullatus</i> (' <i>genius</i> met hoofdkap') (L/R-Kelt.)
<i>Genio loci</i>	Geest: 2. type: beschermgeest: <i>genius</i> (alg.)
dwergen	Geest: 2. type: dwerg (dwergdemon)
natuurgeesten	Geest: 2. type: natuurgeest
Hesperiden	Geest: 2. type: nimf, avond-: <i>Hesperiden</i> (Ἑσπερίδες (alleen pl.), 'dochter van Hesperus') (Gr.)
Eiknimfen	Geest: 2. type: nimf, eik-
<i>Driadae</i>	Geest: 2. type: nimf, eik-: <i>Dryaden</i> (pl. δρυάδες, sg. δρυάς ; lat. <i>dryades</i> , var. <i>driadae</i> (pl.)) (Gr.)
doodsdemon	Geest: 2. type: noodlotsdemon (doodsdemon, oorlogsdemon)
Furiën	Geest: 2. type: noodlotsdemon: <i>furia</i> (L/R)
doodsdemonen voorstelden, die in de reus met	Geest: 2. type: noodlotsdemon: Jul-demon (Germ.)
bewoners van de	Geest: 2. type: reus
dezelfde geest	Geest: 3. psych.: dodenrijk, bewoner van het
geestelijk	Geest: 3. psych.: ziel
ziel	Geest: 3. psych.: ziel
de geestverschijning	Geest: 3. psych.: ziel: dodengeest
dode zielen	Geest: 3. psych.: ziel: dodengeest
dodengeest	Geest: 3. psych.: ziel: dodengeest
geesten uit de	Geest: 3. psych.: ziel: dodengeest
schimmen	Geest: 3. psych.: ziel: dodengeest
spookachtige	Geest: 3. psych.: ziel: dodengeest
vooroudergeesten	Geest: 3. psych.: ziel: dodengeest
zielen der doden	Geest: 3. psych.: ziel: dodengeest
beurt de zielen van	Geest: 3. psych.: ziel: dodengeest
<i>Manes</i>	Geest: 3. psych.: ziel: dodengeest: <i>manes paterni</i> (pl.) (L/R)
<i>scáil</i>	Geest: 3. psych.: ziel: dodengeest: <i>scál</i> (Kelt.)
<i>Umbrae</i>	Geest: 3. psych.: ziel: dodengeest: <i>umbra</i> (L/R)
<i>animas</i>	Geest: 3. psych.: ziel: term: <i>anima</i> (L/R)
voorstellingen van de ziel	Geest: 5. asp.: zielsvoorstelling
vlucht en de kreten van vogels	Geluid: kreten van vogels (vogelgeluiden, stemmen der vogels)
lawaaï	Geluid: lawaaï
ηχη	Geluid: lawaaï: term: ηχη (Gr.)
stem,	Geluid: stem
stem'	Geluid: stem
<i>guth</i>	Geluid: stem: term: <i>guth</i> (oi.) (Kelt.)
stille	Geluid: stilte
gorgelen en kabbelen van bronnen	Geluid: water, - van het: kabbelen (gorgelen)
vogelgezag	Geluid: zingen van vogels
<i>donn</i> 'donkerbruin', eng.	Germ. termen: <i>dun</i>
got. <i>gudja</i> (< germ. <i>gupa-</i> 'god') 'hij die	Germ. termen: <i>gupa-</i>
got. <i>gudja</i> (< germ. <i>gupa-</i> 'god') 'hij die	Germ. termen: <i>gupa-</i> : <i>gotinc</i>
Cherusci (< germ. <i>herut</i> 'hert')	Germ. termen: <i>herut</i>
<i>nimidás</i>	Germ. termen: <i>nimidás</i>
got. <i>samana</i>	Germ. termen: <i>samana</i>

Got. <i>wóþs</i> 'bezeten'	Germ. termen: <i>wóþs</i>
mhd. <i>wut</i> 'heftige gemoedsstemming'	Germ. termen: <i>wut</i>
afspelen	Geschiedenis (gebeurtenis, plaatsvinden, zich afspelen)
gebeurtenissen	Geschiedenis (gebeurtenis, plaatsvinden, zich afspelen)
geschiedenis	Geschiedenis (gebeurtenis, plaatsvinden, zich afspelen)
plaatsvonden	Geschiedenis (gebeurtenis, plaatsvinden, zich afspelen)
avontuur	Geschiedenis: 1. aspect: beleven
meegemaakt	Geschiedenis: 1. aspect: beleven
<i>echtra</i>	Geschiedenis: 1. aspect: beleven: term: <i>echtra</i> (lit.) (Kelt.)
Echtra mac nEchach Muigmedóin ('Het	Geschiedenis: 1. aspect: beleven: term: <i>Echtra mac nEchach Muigmedóin</i> ('het avontuur van de zonen van Eochaid Mugmedón') (lit.) (Kelt.)
Echtra Condla	Geschiedenis: 1. aspect: beleven: term: <i>Echtrae Chonnlae</i> ('het avontuur van Connlae) (lit.) (Kelt.)
historische	Geschiedenis: 1. aspect: historiciteit (historisch)
historisering	Geschiedenis: 1. aspect: historisering
afloopt	Geschiedenis: 1. aspect: verloop (afloop)
Hanes Taliesin ('De geschiedenis van	Geschiedenis: 2. type: biografie: term: <i>Hanes Taliesin</i> ('De geschiedenis van Taliesin') (lit.) (Kelt.)
Bataafse	Geschiedenis: 3. oorlog: Bataafse opstand (Civilis-) (Germ.)
'nationale' verzetsbeweging	Geschiedenis: 3. oorlog: Gallische opstand (Kelt.)
IJstijd in Spanje en Zuid-Frankrijk	Geschiedenis: 4.1. Steentijd: 1. Paleolithicum (alg.)
Oude Steentijd	Geschiedenis: 4.1. Steentijd: 1. Paleolithicum (alg.)
Paleolithicum	Geschiedenis: 4.1. Steentijd: 1. Paleolithicum (alg.)
Mesolithicum	Geschiedenis: 4.1. Steentijd: 2. Mesolithicum (10.000 - 5300) (Eur.)
Mesolithische	Geschiedenis: 4.1. Steentijd: 2. Mesolithicum (10.000 - 5300) (Eur.)
late Steentijd	Geschiedenis: 4.1. Steentijd: 3. Neolithicum (4000 - 1500) (Eur.)
Neolithicum	Geschiedenis: 4.1. Steentijd: 3. Neolithicum (4000 - 1500) (Eur.)
Bronstijd	Geschiedenis: 4.2. Bronstijd, Europese, Midden- (2300 - 800) (Eur.)
Hallstatt-periode	Geschiedenis: 4.3. IJzertijd, Keltische: Hallstatt-periode (800 - 450) (Kelt.)
La Tène	Geschiedenis: 4.3. IJzertijd, Keltische: La Tène-periode (450 - 100 v.Chr.) (Kelt.)
La-Tène-tijd	Geschiedenis: 4.3. IJzertijd, Keltische: La Tène-periode (450 - 100 v.Chr.) (Kelt.)
vroege La-Tène-periode	Geschiedenis: 4.3. IJzertijd, Keltische: La-Tène-periode, 1. Vroege (Kelt.)
late La-Tène-periode	Geschiedenis: 4.3. IJzertijd, Keltische: La-Tène-periode, 2. Late (Kelt.)
oudheid	Geschiedenis: Antieke periode (oudheid, ouden, antiek, Oude Wereld)
klassieke bronnen	Geschiedenis: Antieke periode: Grieks-Romeinse periode (klassieke tijd) (500 - 500 AD) (Gr.- L/R)
klassieke oudheid	Geschiedenis: Antieke periode: Grieks-Romeinse periode (klassieke tijd) (500 - 500 AD) (Gr.- L/R)
oudheid	Geschiedenis: Antieke periode: Grieks-Romeinse periode (klassieke tijd) (500 - 500 AD) (Gr.- L/R)
latere keizertijd	Geschiedenis: Antieke periode: Grieks-Romeinse periode: Romeinse periode (625 - 476 AD) (Eur.-L/R)
Vroeg-Romeins	Geschiedenis: Antieke periode: Grieks-Romeinse periode: Romeinse periode (625 - 476 AD) (Eur.-L/R)
begin jaartelling tot in de 3 ^e eeuw	Geschiedenis: Chr. jaartelling, begin van de (Chr.)
begin van de jaartelling	Geschiedenis: Chr. jaartelling, begin van de (Chr.)
begin van onze jaartelling	Geschiedenis: Chr. jaartelling, begin van de (Chr.)
Christelijke periode	Geschiedenis: Christelijke periode (v.a. 2 ^e eeuw) (Eur.)

Christelijke tijd	Geschiedenis: Christelijke periode (v.a. 2 ^e eeuw) (Eur.)
IE periode	Geschiedenis: IE periode, (Proto-) (6000 - 2500) (IE)
IJstijd	Geschiedenis: IJstijd (Weichsel-glaciaal) (116.000 - 11.500)
heidense periode	Geschiedenis: Keltische heidendom, periode van het (tot ca 3 ^e eeuw (insulair) - 4 ^e eeuw (Gallië)) (Kelt.)
heidense tijd	Geschiedenis: Keltische heidendom, periode van het (tot ca 3 ^e eeuw (insulair) - 4 ^e eeuw (Gallië)) (Kelt.)
Keltisch-heidense tijd	Geschiedenis: Keltische heidendom, periode van het (tot ca 3 ^e eeuw (insulair) - 4 ^e eeuw (Gallië)) (Kelt.)
middeleeuwse	Geschiedenis: Middeleeuwen (Eur.)
moderne tijd	Geschiedenis: Moderne periode (1500 - nu)
Christelijke periode	Geschiedenis: post-Keltisch-heidense periode ('na-heidens', periode na de bekering van de Kelten) (Kelt.)
monastieke periode	Geschiedenis: post-Keltisch-heidense periode ('na-heidens', periode na de bekering van de Kelten) (Kelt.)
na de bekering	Geschiedenis: post-Keltisch-heidense periode ('na-heidens', periode na de bekering van de Kelten) (Kelt.)
vóór het Christendom zich uitbreidde	Geschiedenis: pre-Christelijke periode (Eur.)
voorhistorische	Geschiedenis: prehistorie
in vroeger tijden	Geschiedenis: pre-IE periode: pre-Keltische periode
pre-Keltische periode	Geschiedenis: pre-IE periode: pre-Keltische periode
vóór-Keltische	Geschiedenis: pre-IE periode: pre-Keltische periode
pre-IE bevolking	Geschiedenis: pre-IE periode: pre-Keltische periode in Gallië
oudere niet-Keltische cultuur- en	Geschiedenis: pre-IE periode: pre-Keltische periode in Gallië
pre-IE periode	Geschiedenis: pre-IE periode: pre-Keltische periode in Gallië
pre-Keltische periode zijn	Geschiedenis: pre-IE periode: pre-Keltische periode in Gallië
vóór-Gallische	Geschiedenis: pre-IE periode: pre-Keltische periode in Gallië
pre-Romeinse	Geschiedenis: pre-IE periode: pre-Romeinse periode in Gallië
godenbeelden in de pre	Geschiedenis: pre-IE periode: pre-Romeinse periode in Gallië
vóór-Romeinse Gallische	Geschiedenis: pre-IE periode: pre-Romeinse periode in Gallië
vóór-Romeinse periode in Gallië	Geschiedenis: pre-IE periode: pre-Romeinse periode in Gallië
kennen geen ziekte of ouderdom	Geslacht en rijpheid: jeugd, eeuwige
jeugd	Geslacht en rijpheid: jeugd, jong
jong zijn	Geslacht en rijpheid: jeugd, jong
jonge [+ spatie]	Geslacht en rijpheid: jeugd, jong
jongelingen	Geslacht en rijpheid: jonge man, jongen
jongens	Geslacht en rijpheid: jonge man, jongen
knaap	Geslacht en rijpheid: jonge man, jongen
kind	Geslacht en rijpheid: kind (pas geborene, zuigeling, zeer jong)
pasgeboren kind	Geslacht en rijpheid: kind (pas geborene, zuigeling, zeer jong)
maagd	Geslacht en rijpheid: maagd (meisje)
meisje	Geslacht en rijpheid: maagd (meisje)
man met	Geslacht en rijpheid: man
man van	Geslacht en rijpheid: man
man en	Geslacht en rijpheid: man
man at	Geslacht en rijpheid: man
man,	Geslacht en rijpheid: man
man.	Geslacht en rijpheid: man
mannelijk	Geslacht en rijpheid: man
mannen	Geslacht en rijpheid: man
man van kracht	Geslacht en rijpheid: man, viriele
<i>Fergus</i> betekent bovendien 'man van	Geslacht en rijpheid: man, viriele: term: <i>fergus</i> (naam) (Kelt.)
oude vrouw	Geslacht en rijpheid: oude vrouw
vrouw	Geslacht en rijpheid: vrouw
jonge vrouw	Geslacht en rijpheid: vrouw, jonge
vier talismannen	Getal: 04: vier
vier hoeken	Getal: 04: vier
vier festivals	Getal: 04: vier

vier nachten	Getal: 04: vier
vier voorwerpen	Getal: 04: vier
vijf	Getal: 05: vijf
zes	Getal: 06: zes
zeven	Getal: 07: zeven
acht mensenschedels	Getal: 08: acht
negen	Getal: 09: negen
120 [+ spatie]	Getal: 13: ~ boven de twaalf
15 [+ spatie]	Getal: 13: ~ boven de twaalf
170 [+ spatie]	Getal: 13: ~ boven de twaalf
19 [+ spatie]	Getal: 13: ~ boven de twaalf
19 ^e	Getal: 13: ~ boven de twaalf
19.683	Getal: 13: ~ boven de twaalf
200	Getal: 13: ~ boven de twaalf
23 [+ spatie]	Getal: 13: ~ boven de twaalf
25 [+ spatie]	Getal: 13: ~ boven de twaalf
30 [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Getal: 13: ~ boven de twaalf
300	Getal: 13: ~ boven de twaalf
316	Getal: 13: ~ boven de twaalf
343	Getal: 13: ~ boven de twaalf
3450	Getal: 13: ~ boven de twaalf
35 [+ spatie]	Getal: 13: ~ boven de twaalf
350	Getal: 13: ~ boven de twaalf
36 [+ spatie]	Getal: 13: ~ boven de twaalf
39.	Getal: 13: ~ boven de twaalf
400	Getal: 13: ~ boven de twaalf
438	Getal: 13: ~ boven de twaalf
50 [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Getal: 13: ~ boven de twaalf
52; [voorafgegaan door een spatie]	Getal: 13: ~ boven de twaalf
63;	Getal: 13: ~ boven de twaalf
830	Getal: 13: ~ boven de twaalf
achttien	Getal: 13: ~ boven de twaalf
honderd	Getal: 13: ~ boven de twaalf
aantallen	Getal: 14.1: aantal
groep	Getal: 14.1: aantal
groot aantal	Getal: 14.1: aantal: groot aantal
veel	Getal: 14.1: aantal: groot aantal
vele	Getal: 14.1: aantal: groot aantal
enkelen	Getal: 14.1: aantal: klein aantal
verschillende	Getal: 14.1: aantal: meervoudigheid: pluralisme (verscheidenheid, differentiatie, diversiteit, verdeeldheid, afzonderlijk)
diep [voorafgegaan door een spatie]	Getal: 14.3: maat: diepte (laag, onpeilbaar)
onpeilbare	Getal: 14.3: maat: diepte (laag, onpeilbaar)
druppels	Getal: 14.3: maat: druppel
groot	Getal: 14.3: maat: grootheid (grootte)
grote	Getal: 14.3: maat: grootheid (grootte)
Mór Muman ocus aided Cuanach meic	Getal: 14.3: maat: grootheid: term: <i>Mór Muman ocus aided Cuanach meic Ailchini</i> ('de 'Grote van Munster' en het tragische lot van Cuanu, de zoon van Cailchin') (lit.) (Kelt.)
Mór Mumhan	Getal: 14.3: maat: grootheid: term: <i>Mór Mumhan</i> ('de grote van Mumhan') (godin) (Kelt.)
boot veel lichter	Getal: 14.3: maat: hoogte (hoog)
hoog in	Getal: 14.3: maat: hoogte (hoog)
hoog:	Getal: 14.3: maat: hoogte (hoog)
passen;	Getal: 14.3: maat: passen
'demonen'	God

god	God
Tlachtga	God: 'Aardspeer' (<i>Tlachtga</i>) (Kelt.)
<i>samildánach</i>	God: 'Bekwaam in vele kunsten tesamen' (<i>Samildánach</i>) (Kelt.)
Dumius	God: 'Berggod' (<i>Dumius</i>) (Kelt.)
<i>Fago deo</i>	God: 'Beuk' (<i>Fagus</i>) (L/R-Kelt.)
Duinn	God: 'Donkere' (<i>Donn</i>) (Kelt.)
Huis van Donn	God: 'Donkere' (<i>Donn</i>) (Kelt.)
Triglav	God: 'Driehoofdige' (Triglav) (Slav.)
<i>Deo Roburi</i>	God: 'Eik' (<i>Robur</i>) (L/R-Kelt.)
Alisanus	God: 'Els' (<i>Alisanus</i>) (Kelt.)
Óendia in t-Airgthech	God: 'Enige god' (<i>Óendia</i>) (Kelt.)
Morgan	God: 'Geboren uit de zee' (<i>Morgan</i>) (Kelt.)
Anvallis	God: 'Gezagsvrije' (<i>Anvallis</i>) (Kelt.)
Bendigeidfran	God: 'Gezegende raaf' (<i>Bendigeidfran</i>) (Kelt.)
Fendigaidd	God: 'Gezegende' (<i>Bendigeid, Fendigaidd</i>) (Kelt.)
Brixantus	God: 'God van de Brixentes' (<i>Brixantus</i>) (Kelt.)
<i>áes síde</i>	God: 'Grafheuvelvolk' (<i>Áes síde</i>) (groep) (Kelt.)
Moritasgus	God: 'Grote das' (<i>Moritasgus</i>) (Kelt.)
Mór Muman	God: 'Grote van Mumhan' (<i>Mór Mumhan</i>) (Kelt.)
Mór Mumhan	God: 'Grote van Mumhan' (<i>Mór Mumhan</i>) (Kelt.)
<i>Cruach of Cenn</i>	God: 'Heer van de grafheuvel' (<i>Cenn Cruach</i>) (Kelt.)
<i>Penn Cruc</i>	God: 'Heer van de grafheuvel' (<i>Penn Cruc</i>) (Kelt.)
<i>flaith Érin</i>	God: 'Heerschappij' (<i>Flaith Érin</i>) (Kelt.)
'Heerschappij'	God: 'Heerschappij' (<i>Flaithius</i>) (Kelt.)
Bergonia	God: 'Heuvel' (<i>Bergonia</i>) (Kelt.)
Imhotep	God: 'Hij die in vrede komt' (<i>Imhotep</i>) (Eg.)
Morrígu betekent 'grote koningin' of	God: 'Koningin der dodengeesten' (<i>Morrígu</i>) (Kelt.)
<i>Crom Cruach</i>	God: 'Kromme van de grafheuvel' (<i>Crom Cruach</i>) (Kelt.)
Mongán	God: 'Met de korte haren' (<i>Mongán</i>) (Kelt.)
<i>Matronis Dervonnis</i>	God: 'Moeders van de eik' (<i>Matronae Dervones</i>) (Kelt.-L/R)
<i>Fatis Dervonibus</i>	God: 'Noodlotsgodinnen van de eik' (<i>Fatae Dervones</i>) (Kelt.-L/R)
Amaethon	God: 'Ploeger' (<i>Amaethon</i>) (Kelt.)
Dá Derga	God: 'Rode god' (<i>Dá Derga</i>) (Kelt.)
Belenus (Apollo)	God: 'Schitterende' (<i>Belenus</i>) (Kelt.)
Belisama (Minerva))	God: 'Schitterende' (<i>Belisama</i>) (Kelt.)
Cáendia	God: 'Schone god' (<i>Cáendia</i>) (Kelt.)
naam Bres betekent 'schoon'	God: 'Schone' (<i>Bres</i>) (Kelt.)
Gofannon	God: 'Smid' (<i>Gofannon</i>) (Kelt.)
Tréndia in Cairpthech	God: 'Sterke god' (<i>Tréndia</i>) (Kelt.)
Brigindo	God: 'Verhevene' (<i>Brigindo = Brigandu</i>) (Kelt.)
Janus Quadrifrons	God: 'Vierhoofdige' (<i>Quadrifrons</i>) (L/R)
volk van de godin Dana	God: 'Volk van de godin Dana' (<i>Túatha Dé Danann</i>) (Kelt.) (godengroep)
<i>Sex arboribus</i>	God: 'Zesboom' (<i>Sex Arbores, Sex arbor deus</i>) (L/R-Kelt.)
Eathúr mac Cuill	God: 'Zoon van de hazelaar' (<i>Mac Cuill</i>) (Kelt.)
Teathúr mac Cécht	God: 'Zoon van de ploegschaar' (<i>Mac Cécht</i>) (Kelt.)
Ceathúr mac Gréine	God: 'Zoon van de zon' (<i>Mac Gréine</i>) (Kelt.)
<i>dei terreni</i>	God: aardgod: term: <i>dei terreni</i> (pl.) (<i>áes síde</i>) (Kelt.-L/R)
aardgodin	God: aardgodin
dus de godin der	God: aardgodin
<i>Fago deo</i> 'aan de god Beuk'	God: attribuut: beukgod
<i>Sex arboribus</i>	God: attribuut: boomgod
inscripties bij de Ubii m.b.t. bomen	God: attribuut: boomgod
Alisanus	God: attribuut: elsgod
hamergod	God: attribuut: hamergod
god met het hertengewei	God: attribuut: hertengewei, ~ met het
god met de ramskopslang	God: attribuut: slang, ~ met

godheden met twee vogels	God: attriboot: vogel, god(in) met
twee vogels:	God: attriboot: vogel, god(in) met
godheid met de vogels	God: attriboot: vogel, god(in) met
voorstellingen van de godheid met de	God: attriboot: vogel, god(in) met
driekoppige god	God: driekoppige -
derdefunctiegod	God: functiegod, derde-
wordt eveneens met de eerste functie	God: functiegod, eerste-
driefunctiesysteem de eerste functie	God: functiegod, eerste-
hoort tot de tweede functie	God: functiegod, tweede-
god der geneeskunst	God: geneesheer, goddelijke (god van de geneeskunst)
<i>flaith Éirinn</i> 'de	God: heerschappij, godin van de
godin van de heerschappij	God: heerschappij, godin van de
verpersoonlijking van de heerschappij	God: heerschappij, godin van de
zij de heerschappij	God: heerschappij, godin van de
(hemel)god	God: hemelgod
grote goden	God: hogere ~ (grote ~)
hogere anthropomorfe goden	God: hogere ~ (grote ~)
hogere goden	God: hogere ~ (grote ~)
hogere Keltische goden	God: hogere ~ (grote ~)
hoogste god	God: hoogste ~
koning van de Túatha Dé	God: koning der goden (heersergod)
locale 'lagere'	God: lagere ~
andere goden	God: lagere ~
aardgodin van het land	God: landgodin (godin van een land)
Banba, Fótla en Ériu ontmoette, die hem	God: landgodin (godin van een land)
keizer met de godin	God: landgodin (godin van een land)
godin van het land	God: landgodin (godin van een land)
godin van Ierland	God: landgodin (godin van een land)
vruchtbaarheidsgodin van Ierland of	God: landgodin (godin van een land)
locale 'lagere'	God: locale ~
locale goden	God: locale ~
locale godheden	God: locale ~
alleen locale	God: locale ~
godheid in de lotushouding	God: lotushouding, Keltische ~ in de (Kelt.)
godinnen in lotushouding	God: lotushouding, Keltische godin in de (Kelt.)
<i>Fatis</i>	God: noodlot, godin van het: term: <i>fata</i> (pl. <i>fatae</i>) (L/R-Kelt.)
god van de oorlog	God: oorlogsgod
goden van de oorlog	God: oorlogsgod
oorlogsgod	God: oorlogsgod
persoonlijke goden	God: persoonlijke ~
goddelijke smid	God: smid, goddelijke
<i>deo</i> [+ spatie]	God: term: <i>deus</i> (L/R)
<i>deo,</i>	God: term: <i>deus</i> (L/R)
<i>deorum</i>	God: term: <i>deus</i> (L/R)
<i>deos</i>	God: term: <i>deus</i> (L/R)
<i>deus</i>	God: term: <i>deus</i> (L/R)
' <i>dia talmaide</i> ' (een 'aardse god')	God: term: <i>dia talmaide</i> ('aardse god') (epith.) (Kelt.)
Cáendia	God: term: <i>dia, cáen-</i> ('schone god') (sagenfig.-god) (Kelt.)
Óendia in t-Airgthech	God: term: <i>dia, óen-</i> ('enige god') (sagenfig.-god) (Kelt.)
Tréndia in Cairpthech	God: term: <i>dia, trén-</i> ('sterke god') (sagenfig.-god) (Kelt.)
Dá Derga	God: term: <i>dia: dá derga</i> ('rode god') (god) (Kelt.)
germ. <i>gupa-</i> 'god'	God: term: <i>gupa-</i> : 'god' (Germ.) (grondvorm)
Σεμνοθεους	God: term: θεος: σεμνοθεος ('eerbiedwaardige god') (druide) (Kelt.)
beschermgod van de Aziatische Kelten	God: vereerders: volk (hun beschermgod)
goden van de vruchtbaarheid	God: vruchtbaarheidsgod
vruchtbaarheidsgod	God: vruchtbaarheidsgod

vruchtbaarheidsgodin	God: vruchtbaarheidsgodin
riviërgod [+ spatie]	God: watërgod: rivieren, meren en bronnen, ~ van
riviërgodin	God: watërgodin: riviërgodin
zon(negod)	God: zonnegod
pantheon van de hogere Keltische	Godenstelsel: godengroep: 01. -, Keltische (Kelt.)
Asen	Godenstelsel: godengroep: 01.: 'Asen' (Ase; on. <i>Áss</i> , <i>Æsir</i> ; oe. <i>ōs</i> , gen. pl. <i>ēsa</i> ; overige var.) (Germ.)
Túatha	Godenstelsel: godengroep: 01.: 'Túatha Dé Danann' (Kelt.)
<i>áes síde</i>	Godenstelsel: godengroep: 01.: 'Túatha Dé Danann': 'Áes Síde' = 'Síde' (Kelt.)
Wane	Godenstelsel: godengroep: 01.: 'Wanen' (on. <i>Vanir</i>) (Germ.)
goddelijke triaden	Godenstelsel: godengroep: 03. triade
triaden van godinnen	Godenstelsel: godengroep: 03. triade van godinnen, Keltische (Kelt.)
<i>Fatis Dervonibus</i>	Godenstelsel: godengroep: 03. triade van moedergodinnen: 'Fatae Dervones' (Kelt.-L/R)
drie Macha's	Godenstelsel: godengroep: 03. triade van moedergodinnen: 'Macha's' (Kelt.)
Matres	Godenstelsel: godengroep: 03. triade van moedergodinnen: 'Matres/Matrae' of 'Matronae' (Germ./Kelt.-L/R) (alg.)
<i>Matronis Dervonnis</i>	Godenstelsel: godengroep: 03. triade van moedergodinnen: 'Matronae Dervones' (Kelt.-L/R)
Galliërs kenden vijf grote goden	Godenstelsel: godengroep: 05. pentade, Gallische (Kelt.)
IE pantheon	Godenstelsel: pantheon, IE (IE)
Keltische goden	Godenstelsel: pantheon, Keltische (Kelt.)
mannelijke Keltische	Godenstelsel: pantheon, Keltische (Kelt.)
Keltische pantheon	Godenstelsel: pantheon, Keltische (Kelt.)
graf [+ spatie]	Graf
graf)	Graf
graven	Graf
Vroeg-Romeins graf te Bad Kreuznach	Graf: 1. loc.: Bad Kreuznach, Romeins ~ te
Hallstatt-graven in Beieren	Graf: 1. loc.: Beieren, graf (graven) te (Du.)
Dowth	Graf: 1. loc.: Brug na Bóinne ('Dowth'), grafheuvel te (Ierl.)
Knowth	Graf: 1. loc.: Brug na Bóinne ('Knowth'), grafheuvel te (Ierl.)
Newgrange	Graf: 1. loc.: Brug na Bóinne ('Newgrange'), grafheuvel te (Ierl.)
Mesolithische graven op Hoëdic en Tévéc	Graf: 1. loc.: Hoëdic, Mesolithische graven op (Frankr.)
Mané-Lud	Graf: 1. loc.: Locmariaquer ('Mané-Lud'), grafheuvel(s) te (Frankr.)
Tomba dell'Orco	Graf: 1. loc.: Tarquinia ('Tomba dell'Orco' = 'Tomba dei Murina'), graf te (Etr.)
Mesolithische graven op Hoëdic en Tévéc	Graf: 1. loc.: Tévéc, Mesolithische graven op (Frankr.)
heros bij diens graf	Graf: 2. pers./obj.: heroëngraf (herosgraf)
herosgraf	Graf: 2. pers./obj.: heroëngraf (herosgraf)
herosgraven	Graf: 2. pers./obj.: heroëngraf (herosgraf)
Grafvormen	Graf: 3. type (grafvorm, graftype)
cenotaaf	Graf: 3. type: cenotaaf (graf zonder lijk)
grafheuvel	Graf: 3. type: grafheuvel (tumulus)
elfenheuvel	Graf: 3. type: grafheuvel: elfenheuvel (geestenheuvel)
<i>Cruach</i>	Graf: 3. type: grafheuvel: term: <i>cruach</i> (Kelt.)
<i>síd</i> [+ spatie]	Graf: 3. type: grafheuvel: term: <i>síd</i> (elfenheuvel) (Kelt.)
<i>síd</i> ,	Graf: 3. type: grafheuvel: term: <i>síd</i> (elfenheuvel) (Kelt.)
grafkamers die doen	Graf: 3. type: grafkamer, ronde
cromlechs	Graf: 3. type: megalithisch ~: <i>cromlech</i> (Kelt.)
dolmen	Graf: 3. type: megalithisch ~: <i>dolmen</i>
dolmen met kruis.	Graf: 3. type: megalithisch ~: <i>dolmen</i> met kruis (Frankr.)
graven uit de La-Tène-tijd	Graf: 5. geo/rel/temp: La-Tène--
Mesolithische graven	Graf: 5. geo/rel/temp: Mesolithisch ~ (Frankr.)
Scythische graven	Graf: 5. geo/rel/temp: Scythisch ~ (Scyth.-Irl.)

Inscriptie uit Vaison-la-Romaine	Griekse termen: inscriptie: Belisama: <i>Segomaros (...) eiōrou Bēlēsamī sosin nemēton</i>
<i>topos</i>	Griekse termen: <i>topos</i>
Βριττία	Griekse termen: <i>Βριττία</i>
Διος κωδιον ('Zeus' schapenvacht')	Griekse termen: Διος κωδιον
δρακων	Griekse termen: δρακων
<i>Driadae</i>	Griekse termen: δρυας
eiland Erytheia in de Okeanos	Griekse termen: ερυθρος: Ερυθεια
ηχη	Griekse termen: ηχη
κολοσσος	Griekse termen: κολοσσος
gr. νεμος '(bos)weide'	Griekse termen: νεμος
οφισ	Griekse termen: οφισ
Οφιουσσα	Griekse termen: οφισ: Οφιουσσα
<i>peripteros</i>	Griekse termen: περιπτερος
Σεμνοθεους	Griekse termen: Σεμνοθεος
σηψ	Griekse termen: σηψ
<i>Telesphoros</i>	Griekse termen: Τελεσφορος
<i>Demne</i> < IĒ * <i>dam-nijo</i> 'hertje' is een held [+ spatie]	Halfgod: 'Hertje' (<i>Demne</i>) (Kelt.)
helden	Halfgod: held
hoofdpersoon	Halfgod: held
geheroïseerde	Halfgod: heros (heroïseren)
heroën	Halfgod: heros (heroïseren)
heros	Halfgod: heros (heroïseren)
heerschappij	Heerschappij (heersen, regering, leiden, besturen)
heersende	Heerschappij (heersen, regering, leiden, besturen)
heerst	Heerschappij (heersen, regering, leiden, besturen)
leiden [voorafgegaan door een spatie]	Heerschappij (heersen, regering, leiden, besturen)
regeerperiode	Heerschappij (heersen, regering, leiden, besturen)
regeren	Heerschappij (heersen, regering, leiden, besturen)
regering	Heerschappij (heersen, regering, leiden, besturen)
werden geleid	Heerschappij (heersen, regering, leiden, besturen)
aangepakt	Heerschappij: beheersen
greep gekregen op	Heerschappij: beheersen
beheerd	Heerschappij: beheren
beslissing	Heerschappij: beheren
besluit	Heerschappij: beheren
onderhouden	Heerschappij: beheren
regelen	Heerschappij: beheren
bijeengeroepen	Heerschappij: beheren: bijeenroepen
beroemd	Heerschappij: eer
aanzien.	Heerschappij: eer
aanzien stond	Heerschappij: eer
vermaard	Heerschappij: eer
hoogste autoriteit	Heerschappij: gezag: hoogste gezag
hoogste gezag	Heerschappij: gezag: hoogste gezag
<i>summa auctoritas</i>	Heerschappij: gezag: hoogste gezag
<i>summa auctoritas</i>	Heerschappij: gezag: term: <i>auctoritas, summa</i> (L/R)
hoogstaande	Heerschappij: gezag: verhevenheid
Brigindo	Heerschappij: gezag: verhevenheid: term: <i>brīg: Brigindo = Brigandu</i> (godin) (Kelt.)
gebroken en daalden	Heerschappij: onderwerping
onderwerping	Heerschappij: onderwerping
onderworpen	Heerschappij: onderwerping
konden niets beslissen zonder overleg	Heerschappij: onderwerping: aan de macht der druiden
iedereen zich moet onderwerpen	Heerschappij: onderwerping: aan een gerechtelijk vonnis
zich bij hun besluiten en vonnissen neer	Heerschappij: onderwerping: aan een gerechtelijk vonnis

slavendienst	Heerschappij: onderwerping: dienstbaarheid: slavernij
In diens plaats komt	Heerschappij: opvolging (troonsopvolging)
troonsopvolging	Heerschappij: opvolging (troonsopvolging)
hiërarchie	Heerschappij: rangorde
hiërarchische	Heerschappij: rangorde
positie	Heerschappij: rangorde: status (positie)
status	Heerschappij: rangorde: status (positie)
overtreffen	Heerschappij: rangorde: superioriteit (overtreffen)
staat boven andere koningen	Heerschappij: rangorde: superioriteit (overtreffen)
hij boven hem	Heerschappij: rangorde: superioriteit (overtreffen)
<i>flaith Érin</i> 'de	Heerschappij: term: <i>flaith Érin</i> ('de heerschappij over Ierland') (godin) (Kelt.)
confederatie	Heerschappij: vorm: confederatie
oligarchie	Heerschappij: vorm: oligarchie
van staatswege	Heerschappij: vorm: staat
tirannen	Heerser: dictator (tyran, alleenheerser)
leider of hoofd van de grafheuvel	Heerser: heer van de grafheuvel
<i>Cruach of Cenn</i>	Heerser: heer van de grafheuvel: term: <i>cenn cruach</i> (god) (Kelt.)
<i>Penn Cruc</i>	Heerser: heer van de grafheuvel: term: <i>penn cruc</i> (god) (kymr.) (Kelt.)
keizer	Heerser: keizer
koning	Heerser: koning
koning der Fomoren	Heerser: koning, demonen-
onwaardige koning	Heerser: koning, onwaardige (de gewonde, impotente, krachteloze, laffe koning)
hoge koning	Heerser: koning, opper- (hoge -)
opperkoning	Heerser: koning, opper- (hoge -)
<i>ardrí</i>	Heerser: koning, opper-: term: <i>ardrí</i> (Kelt.)
<i>ruiri</i>	Heerser: koning, opper-: term: <i>ruiri</i> (Kelt.)
streekkoning	Heerser: koning, streek- (landsdeel)
volwaardige koning	Heerser: koning, volwaardige (de gezonde, potente, daakrachtige, moedige koning)
oi. <i>rí</i> 'koning'	Heerser: koning: term: <i>rí</i> (oi.) (Kelt.)
<i>ardrí</i>	Heerser: koning: term: <i>ri: ri, ard-</i> ('opperkoning') (Kelt.)
<i>ruiri</i>	Heerser: koning: term: <i>ri: ri, ru-</i> ('opperkoning') (Kelt.)
Roi Méhaignié ('verminkte koning')	Heerser: koning: term: <i>roi méhaignié</i> ('verminkte koning') (sagenfig.) (Frankr.)
koningin	Heerser: koningin
koningin van de dodengeesten	Heerser: koningin der dodengeesten
Morrígu betekent 'grote koningin' of	Heerser: koningin der dodengeesten: term: <i>morrígu, morrigan</i> (godin) (Kelt.)
<i>mahiṣī</i>	Heerser: koningin: term: <i>mahiṣī</i> (Ind.)
Morrígu betekent 'grote koningin' of	Heerser: koningin: term: <i>ri: rígu, mor-</i> ('koningin der dodengeesten') (godin) (Kelt.)
heersers	Heerser: leider
hoofden,	Heerser: leider
hoofden'	Heerser: leider
leidende [voorafgegaan door een spatie]	Heerser: leider
leider [voorafgegaan door een spatie]	Heerser: leider
'leider	Heerser: leider
vorst	Heerser: leider
aanvoerder	Heerser: leider, militaire
krijgsheer	Heerser: leider, militaire: krijgsheer
opperdruide	Heerser: leider, religieus: opperdruide
leiders die op het volk steunden	Heerser: leider, volks- (stamoudste, stamhoofd)
stamhoofden	Heerser: leider, volks- (stamoudste, stamhoofd)
<i>Donn</i> betekent 'edele'	Heerser: leider: term: <i>domnos*</i> (protokelt.) (Kelt.)

* <i>dom-no-s</i> 'rechter, edele, koning'	Heerser: leider: term: <i>domnos*</i> (protokelt.) (Kelt.)
<i>flaithi</i>	Heerser: leider: term: <i>flaithi</i> (pl.) (krijgsadel) (Kelt.)
Ollam	Heerser: leider: term: <i>ollam</i> (Kelt.)
<i>ollams</i> ('hoofden')	Heerser: leider: term: <i>ollam</i> (Kelt.)
Anvallus	Heerser: leider: term: <i>ualus, an-</i> ('zonder heer') (<i>Anvallus</i>) (god) (Kelt.)
dames	Heerser: leidster (vrouw, meesteres, heerseres, dame)
vorstin	Heerser: leidster (vrouw, meesteres, heerseres, dame)
opvolger	Heerser: opvolger (op de troon e.d.)
prinsen	Heerser: prins
usurpator	Heerser: tegenheerser (valse heerser, <i>usurpator</i>)
troonpretendenten	Heerser: troonpretendent (kroonprins)
heiligdom	Heiligdom
heiligdom van de riviergodin Adsalluta	Heiligdom: 1. pers.: Adsalluta en Savus te Savadöfl (Sava, Slov.), tempel van (Kelt.)
Amphiareion	Heiligdom: 1. pers.: Amphiaraos (Amphiareion (Αμφιαρείον)) te Oropos, tempel van (Gr.)
op een eiland voor de kust van Gallië	Heiligdom: 1. pers.: Apollo (2) in Brittannië (Eng.), tempel van (Kelt.)
in een heerlijk woud in Noord-Gallië	Heiligdom: 1. pers.: Apollo (2) in Noord-Gallië (Frankr.), tempel van (Kelt.)
Tempel van Apollo Moritasgus bij Alesia	Heiligdom: 1. pers.: Apollo (2) Moritasgus te Alesia (Frankr.), tempel van (Kelt.)
rond de tempel	Heiligdom: 1. pers.: Dionysos (2) op een eiland in de monding van de Loire (Frankr.), tempel van (Kelt.)
van hun tempel	Heiligdom: 1. pers.: Dionysos (2) op een eiland in de monding van de Loire (Frankr.), tempel van (Kelt.)
tempel te Elst	Heiligdom: 1. pers.: Hercules (2) Magusanus te Elst (Ne.), tempel van (Germ.)
Janus-tempel te Autun	Heiligdom: 1. pers.: Janus (2) te Autun (Frankr.), tempel van (Kelt.)
tempel van Janus bij Autun	Heiligdom: 1. pers.: Janus (2) te Autun (Frankr.), tempel van (Kelt.)
omwegangstempel van Mars Latobius	Heiligdom: 1. pers.: Mars (3) Latobius te Sankt Margarethen im Lungau (Oost.), tempel van (Kelt.)
Tempel van Mercurius Dumius op de	Heiligdom: 1. pers.: Mercurius (3) Dumius op de Puy de Dôme (Frankr.), tempel van (Kelt.)
tempel van Mercurius te Koblenz	Heiligdom: 1. pers.: Mercurius (3) te Koblenz (Du.), tempel van (Kelt.)
Nodens-tempel te Lydney Park	Heiligdom: 1. pers.: Nodens (of Nuadu) te Lydney Park (Eng.), tempel van (Kelt.)
Tempel van Nodens te Lydney Park	Heiligdom: 1. pers.: Nodens (of Nuadu) te Lydney Park (Eng.), tempel van (Kelt.)
Alesia (dép. Côte-d'Or);	Heiligdom: 2. loc.: Alesia (Frankr.), tempel te (Kelt.)
Stonehenge	Heiligdom: 2. loc.: Amesbury ('Stonehenge') (Eng.), preh. heiligdom te
Aquincum (Hongarije)	Heiligdom: 2. loc.: Aquincum (Hong.), tempel te (Kelt.)
Romeinse heiligdom te Beire-le-Châtel	Heiligdom: 2. loc.: Beire-le-Châtel (Frankr.), tempel te (Kelt.)
hun heiligste tempel	Heiligdom: 2. loc.: Boii (It.), centraal ~ van de (Kelt.)
Wallfahrtskirche Maria Sněžna Svätý	Heiligdom: 2. loc.: Dolní Dvořiště (vh. Unterhaid) ('Maria Schnee beim heiligen Stein' = 'Maria Sněžna Svätý Kámen nad Malší') (Tsj.), kerk te (Chr.)
kuil in het heiligdom op de	Heiligdom: 2. loc.: Donon (Frankr.), tempel op de berg Donon (Kelt.)
Tempel op de Donon	Heiligdom: 2. loc.: Donon (Frankr.), tempel op de berg Donon (Kelt.)

Ymlech Ybuir = Imleach Iubhair	Heiligdom: 2. loc.: Emly ('Ymlech Ybuir' = 'Imleach Iubhair') (Ierl.), kerk te (Chr.)
kapel ligt een steen	Heiligdom: 2. loc.: Fladdahuan (= Fladda-chúain) (Schotl.), kapel te
tempels van hout, zoals die in Heathrow	Heiligdom: 2. loc.: Heathrow (Eng.), tempel te (Kelt.)
Le Mans (dép. Sarthe):	Heiligdom: 2. loc.: Le Mans ('Cathédrale St.-Julien') (Frankr.), kerk te (Chr.)
bronheiligdom van Massingy-lès-Vitteaux	Heiligdom: 2. loc.: Massingy-lès-Vitteaux (Frankr.), bronheiligdom te (Kelt.)
Tempel te Normée	Heiligdom: 2. loc.: Normée (Frankr.), tempel te (Kelt.)
Tour de Vésone	Heiligdom: 2. loc.: Périgueux ('Tour de Vésone') (Frankr.), temple te (Kelt.)
Tempel te Saint-Merd-les-Oussines	Heiligdom: 2. loc.: Saint-Merd-les-Oussines (Frankr.), tempel te (Kelt.)
Tempel te Sanxay (bij Poitiers)	Heiligdom: 2. loc.: Sanxay (Frankr.), tempel te (Kelt.)
Osismii lag het heiligdom dat	Heiligdom: 2. loc.: Sena (Bret.) (Frankr.), ~ op het eiland (Kelt.)
Pfarr- und Wallfahrtskirche St. Wolfgang	Heiligdom: 2. loc.: St. Wolfgang im Salzkammergut ('St. Wolfgang-kerk') (Oost.), kerk te (Chr.)
Straß (deelgem. van Nersingen)	Heiligdom: 2. loc.: Straß (Du.), tempel te (Kelt.)
Tempels in het Altbachtal (Trier)	Heiligdom: 2. loc.: Trier-Altbachtal (Du.), tempels te (Kelt.)
Triguères (dép. Loiret);	Heiligdom: 2. loc.: Triguères (Frankr.), tempel te (Kelt.)
Roquepertuse	Heiligdom: 2. loc.: Vélaux ('Roquepertuse') (Frankr.), tempel te (Kelt.)
Tempel te Vert-la-Gravelle	Heiligdom: 2. loc.: Vert-la-Gravelle (Frankr.), tempel te (Kelt.)
Nikolauskapelle in Waldneukirchen	Heiligdom: 2. loc.: Waldneukirchen ('Nikolauskapelle' = v.h. 'St. Nikolai-Kirche') (Oost.), kerk te (Chr.)
<i>fana templaque</i>	Heiligdom: 4. type: ~ : term: <i>fanum</i> (L/R)
<i>fana templaque</i>	Heiligdom: 4. type: ~ : term: <i>templum</i> (L/R)
ommegangstempel	Heiligdom: 4. type: ~, ommegangs-
heiligdommen rond bijzondere stenen	Heiligdom: 4. type: ~, steen- (~ rond een steen of rots)
In sommige kerken bevinden zich rotsen	Heiligdom: 4. type: ~, steen- (~ rond een steen of rots)
kapel	Heiligdom: 4. type: kapel
Nikolauskapelle	Heiligdom: 4. type: kapel
kerk	Heiligdom: 4. type: kerk (Chr.)
kathedraal	Heiligdom: 4. type: kerk: kathedraal (Chr.)
<i>Kildare</i>	Heiligdom: 4. type: kerk: term: <i>cill dara</i> ('kerk van de eik') = eng. <i>Kildare</i> (topogr.) (Kelt.)
tempel	Heiligdom: 4. type: tempel (alg.)
ronde of octogonale tempel	Heiligdom: 4. type: tempel, octogonale -
polygonale tempel	Heiligdom: 4. type: tempel, polygonale -
polygonale vorm	Heiligdom: 4. type: tempel, polygonale -
ronde of octogonale tempel	Heiligdom: 4. type: tempel, ronde -
ronde ommegangstempel	Heiligdom: 4. type: tempel, ronde -
ronde tempel	Heiligdom: 4. type: tempel, ronde -
ronde vorm	Heiligdom: 4. type: tempel, ronde -
bestond uit steen en was vierkant	Heiligdom: 4. type: tempel, vierkante
tempel een vierkante	Heiligdom: 4. type: tempel, vierkante
vierkante ommegangstempel	Heiligdom: 4. type: tempel, vierkante
vierkante tempel	Heiligdom: 4. type: tempel, vierkante
Griekse tempels	Heiligdom: 4. type: tempel: geogr./rel.: Griekse - (Gr.)
<i>peripteros</i>	Heiligdom: 4. type: tempel: geogr./rel.: Griekse -: term: <i>περιπτερος</i> (Gr.)
(hen) in hun tempels	Heiligdom: 4. type: tempel: geogr./rel.: Keltische - (Kelt.)
dak van hun tempel	Heiligdom: 4. type: tempel: geogr./rel.: Keltische - (Kelt.)
Dergelijke tempelgebouwen	Heiligdom: 4. type: tempel: geogr./rel.: Keltische - (Kelt.)
Gallische tempelvorm	Heiligdom: 4. type: tempel: geogr./rel.: Keltische - (Kelt.)
Keltische heiligdom	Heiligdom: 4. type: tempel: geogr./rel.: Keltische - (Kelt.)

Keltische tempels	Heiligdom: 4. type: tempel: geogr./rel.: Keltische - (Kelt.)
tempel bij de Kelten	Heiligdom: 4. type: tempel: geogr./rel.: Keltische - (Kelt.)
heiligdom te Beire-le-Châtel	Heiligdom: 4. type: tempel: geogr./rel.: Keltische -: Gallo-Romeinse - (Kelt.-L/R)
grote Keltische heiligdom	Heiligdom: 4. type: tempel: tempelcomplex
tempelcomplex	Heiligdom: 4. type: tempel: tempelcomplex
Romeins-Keltische tempelcomplexen	Heiligdom: 4. type: tempel: tempelcomplex: geogr./rel.: Romeins-Keltisch - (L/R-Kelt.)
cella	Heiligdom: 5. deel: allerheiligste: term: <i>cella</i> (L/R)
dak van hun tempel	Heiligdom: 5. deel: tempeldak
hal waaromheen verscheidene ruimten	Heiligdom: 5. deel: tempelhal
gesloten hal	Heiligdom: 5. deel: tempelhal
hemellichamen	Hemellichaam
stand van de hemellichamen	Hemellichaam: asp.: stand van de hemellichamen
planeten	Hemellichaam: planeet
Saturnus	Hemellichaam: planeet: 'Saturnus' (2)
sterrenbeelden	Hemellichaam: sterrenbeeld (constellatie) (alg.)
hoofd [+ spatie]	Hoofd
hoofd;	Hoofd
hoofden [voorafgegaan door een spatie]	Hoofd
hertenkop	Hoofd: 1. type: hertenkop
<i>cervi capite</i>	Hoofd: 1. type: hertenkop: term: <i>cervi caput</i> (L/R)
mensenhoofd	Hoofd: 1. type: mensenhoofd
paardenkoppen	Hoofd: 1. type: paardenkop
ramskop	Hoofd: 1. type: ramskop
diens kop	Hoofd: 1. type: runderkop (koeien-, ossen-, stieren-)
stierenkop	Hoofd: 1. type: runderkop (koeien-, ossen-, stieren-)
gezichten	Hoofd: 2. deel: gezicht
zijn bek	Hoofd: 2. deel: mond (bek, snavel)
mond [+ spatie]	Hoofd: 2. deel: mond (bek, snavel)
mond.	Hoofd: 2. deel: mond (bek, snavel)
snavels	Hoofd: 2. deel: mond (bek, snavel)
tand der	Hoofd: 2. deel: mond: tand, wijsheids-
wijsheidstand	Hoofd: 2. deel: mond: tand, wijsheids-
dét fis	Hoofd: 2. deel: mond: tand, wijsheids-: term: <i>dét fis</i> (Kelt.)
evertanden	Hoofd: 2. deel: mond: tand, zwijnen-
kus [+ spatie]	Hoofd: 2. deel: mondgebaar: kus
oog [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Hoofd: 2. deel: oog
oog,	Hoofd: 2. deel: oog
oog openen, waarmee hij dood en	Hoofd: 2. deel: oog: blik, boze
met het ene oog	Hoofd: 2. deel: oog: eenogig
oor [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Hoofd: 2. deel: oor
zijn oren	Hoofd: 2. deel: oor
linkeroor	Hoofd: 2. deel: oor, linker-
Beeldje uit Besançon (dép. Doubs):	Hoofd: 2. deel: oor, linker-, groot; van een god in lotushouding (Kelt.)
god met een groot linkeroor	Hoofd: 2. deel: oor, linker-, groot; van een god in lotushouding (Kelt.)
kale schedel	Hoofd: 2. deel: schedel
mensenschedels	Hoofd: 2. deel: schedel
schedel uit het <i>oppidum</i> Entremont	Hoofd: 2. deel: schedel
Schedels van verwanten	Hoofd: 2. deel: schedel van een verwant
Schedels van vijanden	Hoofd: 2. deel: schedel van een vijand
paardenschedels	Hoofd: 2. deel: schedel, paarden-
wangen	Hoofd: 2. deel: wang
drie gezichten	Hoofd: 3. asp.: koppig, drie- (drie gezichten, tricefaal)

driekop	Hoofd: 3. asp.: koppig, drie- (drie gezichten, tricefaal)
tricefale	Hoofd: 3. asp.: koppig, drie- (drie gezichten, tricefaal)
Triglav	Hoofd: 3. asp.: koppig, drie-: term: <i>triglav</i> (god) (Slav.)
Janus Quadrifrons	Hoofd: 3. asp.: koppig, veel-: term: <i>quadrifrons</i> ('vierhoofdig') (god) (L/R)
hoorn	Hoorn
drie hoorns	Hoorn: driehoornig
gedraaide hoorns	Hoorn: gedraaide ~ (spiraalhoorn)
spiraalhoorns	Hoorn: gedraaide ~ (spiraalhoorn)
driekop met gedraaide hoorns	Hoorn: gedraaide ~ van een driekoppige god (Kelt.)
hertengewei	Hoorn: gewei, herten- (hertshoorn)
hertshoorn	Hoorn: gewei, herten- (hertshoorn)
godin met hertengewei, een schaal en	Hoorn: gewei, herten-; van een godin in lotushouding (Kelt.)
godinnen met hertengewei	Hoorn: gewei, herten-; van een godin in lotushouding (Kelt.)
hoorn des overvloeds	Hoorn: overvloeds, ~ des
godin met hertengewei, een schaal en	Hoorn: overvloeds, ~ des; van een godin in lotushouding (Kelt.)
rechts Pan	Hoorn: overvloeds, ~ des; van Pan (2) (Kelt.)
stier met de drie hoorns	Hoorn: stierenhoorn
stierenhoorns	Hoorn: stierenhoorn
dierenhuid	Huid: 1. type: dierenvel (alg.)
op het vel van het	Huid: 1. type: offerdier, ~ van het
stierenhuid	Huid: 1. type: runderhuid: stierenhuid (ossenhuid)
huid spanden van een	Huid: 1. type: runderhuid: stierenhuid (ossenhuid)
schapenvacht	Huid: 1. type: schapenvel
Διος κωδιον ('Zeus' schapenvacht')	Huid: 1. type: schapenvel: 'Διος κωδιον' ('Zeus' schapenvacht') (Gr.)
daarna in diens huid	Huid: 1. type: schapenvel: ramsvacht
huwelijksluiting	Huwelijk
huwen	Huwelijk
huwt	Huwelijk
heilige huwelijk	Huwelijk: 1. type: heilig ~ (= <i>hiëros gamos</i>)
vereniging van de keizer met de godin	Huwelijk: 1. type: heilig ~ (= <i>hiëros gamos</i>)
heilig huwelijk	Huwelijk: 1. type: heilig ~ (= <i>hiëros gamos</i> , <i>ίeros γαμος</i>)
ίeros γαμος	Huwelijk: 1. type: heilig ~ (= <i>hiëros gamos</i> , <i>ίeros γαμος</i>)
huwelijk van de (hemel)god met de	Huwelijk: 1. type: heilig -: kosmisch ~ tussen hemel(god) en aarde (aardgodin)
huwelijk van de god Lug of zijn	Huwelijk: 1. type: heilig -: kosmisch ~ tussen hemel(god) en aarde (aardgodin)
<i>banais rígi</i>	Huwelijk: 1. type: heilig -: term: <i>banais rígi</i> (Kelt.)
zijn echtgenote opzij zet	Huwelijk: 2. hand.: echtscheiding (echtbreuk)
regelden de ouders de huwelijken van	Huwelijk: 2. hand.: huwelijksprocedure (arrangement)
echtpaar	Huwelijk: 3. pers.: echtpaar (bruidspaar, stel)
bruidegom	Huwelijk: 3. pers.: gemaal
bruid [+ spatie]	Huwelijk: 3. pers.: gemalin
echtgenote	Huwelijk: 3. pers.: gemalin
gemalin	Huwelijk: 3. pers.: gemalin
vrouw van	Huwelijk: 3. pers.: gemalin
vrijers	Huwelijk: 3. pers.: vrijer
<i>confarreatio</i>	Huwelijk: 5. term: <i>confarreatio</i> (L/R)
<i>Lugnasad</i> kan ook betekenen 'Lugs	Huwelijk: 5. term: <i>nasad</i> , <i>Lug-</i> ('Lugs huwelijk') (De Vries) (Kelt.)
<i>consul</i>	Instelling en organisatie: 1. ambt: ambtenaar: <i>consul</i> (L/R)
<i>praefectus coloniae</i>	Instelling en organisatie: 1. ambt: ambtenaar: <i>praefectus coloniae</i> (L/R)
koningschap	Instelling en organisatie: 1. ambt: koningschap (monarchie)
gekozen koningschap	Instelling en organisatie: 1. ambt: koningschap, gekozen
sacrale koningschap	Instelling en organisatie: 1. ambt: koningschap, sacraal (god-koning)

wetten opgesteld en vernieuwd	Instelling en organisatie: 2. instelling van de wetten en uitvaardiging daarvan
stelde keizer Augustus het feest in	Instelling en organisatie: 2. instelling van een feest
feest in het leven geroepen	Instelling en organisatie: 2. instelling van een feest
<i>Feis Teamhrach</i> , gesticht door de hoge	Instelling en organisatie: 2. instelling van een feest: Feis Teamhrach (Kelt.)
gemeenschappelijke terminologie hebben	Instelling en organisatie: 2. instelling van een gemeenschappelijke religieuze terminologie door de IE priesters
offers van staatswege hebben ingesteld	Instelling en organisatie: 2. instelling van het offer
paardenwedrennen, ingesteld	Instelling en organisatie: 2. instelling van lijkspele
'internationaal' instituut	Instelling en organisatie: 3. org organisatie, religieuze anisatie: instituut der druïden (Kelt.)
opbouw	Instelling en organisatie: 3. organisatie
organisatie	Instelling en organisatie: 3. organisatie
op politiek en juridisch gebied werkzaam	Instelling en organisatie: 3. organisatie, juridische
hun besluiten en vonnissen	Instelling en organisatie: 3. organisatie, juridische
politieke eenheden	Instelling en organisatie: 3. organisatie, politieke
op politiek en juridisch gebied werkzaam	Instelling en organisatie: 3. organisatie, politieke
een 'internationaal' instituut	Instelling en organisatie: 3. organisatie, politieke
politiek	Instelling en organisatie: 3. organisatie, politieke (politiek)
priesterlijke organisatie	Instelling en organisatie: 3. organisatie, religieuze
religieuze organisatie	Instelling en organisatie: 3. organisatie, religieuze
organisatie van het instituut der druïden	Instelling en organisatie: 3. organisatie, religieuze: instituut der druïden (Kelt.)
druïdendom	Instelling en organisatie: 3. organisatie, religieuze: instituut der druïden (Kelt.)
Het instituut lijkt	Instelling en organisatie: 3. organisatie, religieuze: instituut der druïden (Kelt.)
hun instelling	Instelling en organisatie: 3. organisatie, religieuze: instituut der druïden (Kelt.)
instituut der druïden	Instelling en organisatie: 3. organisatie, religieuze: instituut der druïden (Kelt.)
oorsprong van het instituut der	Instelling en organisatie: 3. organisatie, religieuze: instituut der druïden (Kelt.)
door de kerk	Instelling en organisatie: 3. organisatie, religieuze: kerk, de Christelijke (kerkelijk) Chr.)
kerkorganisatie	Instelling en organisatie: 3. organisatie, religieuze: kerk, de Christelijke (kerkelijk) Chr.)
RKK	Instelling en organisatie: 3. organisatie, religieuze: kerk, de Christelijke (kerkelijk) Chr.)
monastieke	Instelling en organisatie: 3. organisatie, religieuze: klooster (als instelling; monastiek)
door koning Túathal Techtmar gesticht	Instelling en organisatie: 4. stichting van een staat (koninkrijk)
Lugdunum gesticht	Instelling en organisatie: 4. stichting van een stad
stichting van Lugdunum	Instelling en organisatie: 4. stichting van een stad
maatschappelijke verhoudingen	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal
sociale structuur	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal
drie sociale klassen	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: drieklassenmaatschappij
drie standen	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: drieklassenmaatschappij
hoogste ambtsdragers	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: hogere klasse
hoogste lagen van de bevolking	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: hogere klasse
leidende klasse	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: hogere klasse

van naam	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: hogere klasse
adellijke	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: hogere klasse: aristocratie (adel, krijgerselite)
aristocratie	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: hogere klasse: aristocratie (adel, krijgerselite)
edelen	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: hogere klasse: aristocratie (adel, krijgerselite)
heersende Gallische klasse	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: hogere klasse: aristocratie (adel, krijgerselite)
krijgerskaste	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: hogere klasse: aristocratie (adel, krijgerselite)
krijgsadel	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: hogere klasse: aristocratie (adel, krijgerselite)
<i>equites</i>	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: hogere klasse: aristocratie: term: <i>equites</i> ('ruiters, ridders') (L/R-Kelt.)
<i>flaithi</i>	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: hogere klasse: aristocratie: term: <i>flaithi</i> (Kelt.)
eenvoudige	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: lagere klasse (gewone volk)
gewone boerenbevolking	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: lagere klasse (gewone volk)
vooral de gewone	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: lagere klasse (gewone volk)
gewone mensen	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: lagere klasse (gewone volk)
het volk	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: lagere klasse (gewone volk)
volk bericht	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: lagere klasse (gewone volk)
drie standen in Gallië, de druïden	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: priesterklasse (de priesterschap)
priesterklasse	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: priesterklasse (de priesterschap)
priesterschap	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: priesterklasse (de priesterschap)
priesterstand	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: priesterklasse (de priesterschap)
vrije groep	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: vrijen
vrije Keltische boeren	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: vrijen
<i>airech</i>	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: vrijen: term: <i>aire(ch)</i> (Kelt.)
<i>bó airech</i>	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassenstelsel: vrijen: term: <i>aire(ch)</i> , <i>bó</i> (Kelt.)
driefunctiesysteem	Instelling en organisatie: 5. systeem, tripartiete functie- (driefunctiesysteem van Dumézil) (religieus en sociaal)
van de eerste, tweede en derde functie	Instelling en organisatie: 5. systeem, tripartiete functie- (driefunctiesysteem van Dumézil) (religieus en sociaal)
eerste functie	Instelling en organisatie: 5. systeem, tripartiete functie-: 1 ^e functie (dubbele-functiemodel van het hoogste gezag) (IE)
eerste, tweede en derde functie	Instelling en organisatie: 5. systeem, tripartiete functie-: 1 ^e functie (dubbele-functiemodel van het hoogste gezag) (IE)
tweede functie	Instelling en organisatie: 5. systeem, tripartiete functie-: 2 ^e functie (krijgsadel) (IE)
eerste, tweede en derde functie	Instelling en organisatie: 5. systeem, tripartiete functie-: 2 ^e functie (krijgsadel) (IE)

derdefunctie	Instelling en organisatie: 5. systeem, tripartiete functie-: 3 ^e functie (vrije boeren) (IE)
eerste, tweede en derde functie	Instelling en organisatie: 5. systeem, tripartiete functie-: 3 ^e functie (vrije boeren) (IE)
bijeengebracht	Instelling en organisatie: 6. vergadering (bijeenkomst, samenkomst, bestuursraad, -orgaan,) (alg.)
bijeenkomsten	Instelling en organisatie: 6. vergadering (bijeenkomst, samenkomst, bestuursraad, -orgaan,) (alg.)
in Teamhair bijeen	Instelling en organisatie: 6. vergadering (bijeenkomst, samenkomst, bestuursraad, -orgaan,) (alg.)
samenkomst	Instelling en organisatie: 6. vergadering (bijeenkomst, samenkomst, bestuursraad, -orgaan,) (alg.)
vergadering	Instelling en organisatie: 6. vergadering (bijeenkomst, samenkomst, bestuursraad, -orgaan,) (alg.)
kwamen eenmaal per jaar bijeen	Instelling en organisatie: 6. vergadering, religieuze: druïdenvergadering
vergaderingen van de druïden	Instelling en organisatie: 6. vergadering, religieuze: druïdenvergadering
druïden komen bijeen op een vaste	Instelling en organisatie: 6. vergadering, religieuze: druïdenvergadering te Cenabum, - der (Kelt.)
landelijke bijeenkomst	Instelling en organisatie: 6. vergadering, religieuze: druïdenvergadering te Cenabum, - der (Kelt.)
vergaderingen van de druïden	Instelling en organisatie: 6. vergadering, religieuze: druïdenvergadering te Cenabum, - der (Kelt.)
Zij komen op een zekere tijd van het	Instelling en organisatie: 6. vergadering, religieuze: druïdenvergadering te Cenabum, - der (Kelt.)
aantal druïden komt samen	Instelling en organisatie: 6. vergadering, religieuze: sdruïdenvergadering
Synodale	Instelling en organisatie: 6. vergadering, religieuze: synode (synodaal)
Arles in 452	Instelling en organisatie: 6. vergadering, religieuze: synode te Arles (452) (Chr.)
Nantes in 658	Instelling en organisatie: 6. vergadering, religieuze: synode te Nantes (758) (Chr.)
Tours in 567	Instelling en organisatie: 6. vergadering, religieuze: synode te Tours (567) (Chr.)
vergaderden in een Δρυεμετων	Instelling en organisatie: 6. vergadering, volks- (gerechtelijke, politieke -)
volksvergadering	Instelling en organisatie: 6. vergadering, volks- (gerechtelijke, politieke -)
airecht	Instelling en organisatie: 6. vergadering, volks-: term: <i>airecht</i> (Kelt.)
Teamhair waar op hoogtijdagen alle	Instelling en organisatie: 6. vergadering: druïden en koningen te Teamhair (Kelt.)
óenach	Instelling en organisatie: 6. vergadering: term: <i>óenach</i> (politieke vergadering, feest) (Kelt.)
<i>Samuin</i> betekent wel 'vereniging	Instelling en organisatie: 6. vergadering: term: <i>samain</i> (feest) (Kelt.)
<i>Cétsamain</i> ('de eerste <i>samain</i> ')	Instelling en organisatie: 6. vergadering: term: <i>samain</i> , <i>cét-</i> ('eerste samenkomst') (De Vries, Stokes) (Kelt.)
skt. <i>samana</i>	Instelling en organisatie: 6. vergadering: term: <i>samana</i> (Ind.)
protokelt. * <i>samani</i>	Instelling en organisatie: 6. vergadering: term: <i>samani</i> -, <i>samoni</i> -* (protokelt.) (Kelt.)
óenét Emire	Karakter en gedrag: afgunst: term: <i>óenét Emire</i> ('de jaloezie van Emer') (lit.) (Kelt.)
bang	Karakter en gedrag: angst
vrees	Karakter en gedrag: angst
afschrikwekkende	Karakter en gedrag: angstaanjagendheid

gruwelijke	Karakter en gedrag: angstaanjagendheid
onmenselijke	Karakter en gedrag: angstaanjagendheid
verschrikking	Karakter en gedrag: angstaanjagendheid
vreselijke	Karakter en gedrag: angstaanjagendheid
verlangen boeren van alle goden	Karakter en gedrag: begeerte naar voorspoed en vrede
gierig	Karakter en gedrag: begeerte: gierigheid (hebzucht, vrekking)
bijzondere gave	Karakter en gedrag: bekwaamheid
kwaliteiten	Karakter en gedrag: bekwaamheid
vaardigheden	Karakter en gedrag: bekwaamheid
deze vaardigheid	Karakter en gedrag: bekwaamheid in de geneeskunst
konden alles genezen	Karakter en gedrag: bekwaamheid in de geneeskunst
Zij kan genezen, van gedaante	Karakter en gedrag: bekwaamheid in de geneeskunst
van gedaante veranderen en	Karakter en gedrag: bekwaamheid in gedaantewisseling
konden zich in dieren veranderen	Karakter en gedrag: bekwaamheid in gedaantewisseling
bekwaam was in hardlopen	Karakter en gedrag: bekwaamheid in het hardlopen
met gezang de zee in beroering brengen	Karakter en gedrag: bekwaamheid in het in beroering brengen van de zee
doden weer tot leven kan wekken	Karakter en gedrag: bekwaamheid in het overwinnen van de dood (doden tot leven wekken)
en door de lucht vliegen	Karakter en gedrag: bekwaamheid in het vliegen
die al deze kwaliteiten in zich verenigt	Karakter en gedrag: bekwaamheid in vele kunsten (allround)
<i>ildánach</i>	Karakter en gedrag: bekwaamheid: term: <i>dánach, il-</i> ('bekwaam in vele kunsten') (Kelt.)]
<i>samildánach</i>	Karakter en gedrag: bekwaamheid: term: <i>dánach, samil-</i> ('bekwaam in vele kunsten tesamen') (god) (Kelt.)
bewonderd	Karakter en gedrag: bewondering
vreugde	Karakter en gedrag: blijdschap (vreugde)
rechtschapene	Karakter en gedrag: deugdzaamheid (rechtschapenheid)
rechtschapenheid	Karakter en gedrag: deugdzaamheid (rechtschapenheid)
dwazen	Karakter en gedrag: domheid (dwaasheid, verkeerd inzicht)
eerbied	Karakter en gedrag: eerbied (respect)
merkwaardige	Karakter en gedrag: eigenaardigheid
ongewoon	Karakter en gedrag: eigenaardigheid
gedraagt zich	Karakter en gedrag: gedrag (doen en laten)
populaire	Karakter en gedrag: geliefdheid
eeuwige vreugde	Karakter en gedrag: gelukzaligheid (zaligheid)
gelukzalig	Karakter en gedrag: gelukzaligheid (zaligheid)
lieflijke	Karakter en gedrag: genieten
vrijgevig	Karakter en gedrag: gulheid
gehaat	Karakter en gedrag: haat (gehaatheid)
scherpe	Karakter en gedrag: hardheid (strengheid)
streng	Karakter en gedrag: hardheid (strengheid)
ijdele	Karakter en gedrag: ijdelheid (ledigheid)
indruk maakten	Karakter en gedrag: indrukwekkendheid
indrukwekkende	Karakter en gedrag: indrukwekkendheid
aspect van goden	Karakter en gedrag: karakter
eigen trekken	Karakter en gedrag: karakter
eigenschap	Karakter en gedrag: karakter
karakter	Karakter en gedrag: karakter
kenmerk	Karakter en gedrag: karakter
essentie	Karakter en gedrag: karakter, wezenlijk
ambivalent	Karakter en gedrag: karakter: dubbele natuur
Goddelijke kenmerken	Karakter en gedrag: karakter: goddelijke natuur (goddelijkheid)
goddelijke natuur	Karakter en gedrag: karakter: goddelijke natuur (goddelijkheid)
anthropomorf van karakter	Karakter en gedrag: karakter: menselijke natuur (menselijkheid)
minnend	Karakter en gedrag: liefde

Oscar 'herten minnend'	Karakter en gedrag: liefde voor het hert: term: <i>oscar</i> (nom. ag.) (held) (Kelt.)
dapperheid	Karakter en gedrag: moed
durft	Karakter en gedrag: moed
moedig	Karakter en gedrag: moed
moed.	Karakter en gedrag: moed
zorgvuldig	Karakter en gedrag: nauwkeurigheid (zorgvuldigheid)
rustig	Karakter en gedrag: onaangedaanheid
niet meer in staat	Karakter en gedrag: onbekwaamheid
ondeugdelijk	Karakter en gedrag: onbekwaamheid
ongeschikt	Karakter en gedrag: onbekwaamheid
barbaarse	Karakter en gedrag: onbeschaafdheid (barbaarsheid)
ongeloofwaardig	Karakter en gedrag: ongeloofwaardigheid
onvrede	Karakter en gedrag: ontevredenheid (onvrede)
slecht wordt behandeld	Karakter en gedrag: onvriendelijkheid
onvrijwillige	Karakter en gedrag: onvrijwilligheid (onwillig)
ongunstige	Karakter en gedrag: onwelgezindheid (ongunstig, schadelijk)
<i>infausti</i>	Karakter en gedrag: onwelgezindheid: term: <i>infaustus</i> (adj.) (L/R)
met opzet	Karakter en gedrag: opzettelijkheid
schaamteloos	Karakter en gedrag: schaamteloosheid (onbeschaamdheid)
stijve	Karakter en gedrag: starheid
toorn	Karakter en gedrag: toorn
troostrijke	Karakter en gedrag: troost
vertrouwen	Karakter en gedrag: trouw
oi. <i>crabud</i> 'vertrouwen'	Karakter en gedrag: trouw: term: <i>crabud</i> (oi.) ('vertrouwen') (Kelt.)
twijfelt	Karakter en gedrag: twijfel
edelste	Karakter en gedrag: uitnemendheid
vaag	Karakter en gedrag: vaagheid
verachtelijke	Karakter en gedrag: verachtelijkheid
van rouw	Karakter en gedrag: verdriet
aantrekkelijk	Karakter en gedrag: verleidelijkheid (aantrekkelijkheid)
genade	Karakter en gedrag: welgezindheid
'gunstige	Karakter en gedrag: welgezindheid
ten goede komt	Karakter en gedrag: welgezindheid
<i>fausti</i>	Karakter en gedrag: welgezindheid: term: <i>faustus</i> (adj.) (L/R)
hun wil	Karakter en gedrag: wil
wil der goden	Karakter en gedrag: wil, goddelijke
wil van de goden	Karakter en gedrag: wil, goddelijke
wil van de onsterfelijke goden	Karakter en gedrag: wil, goddelijke
initiatief in eigen hand houden	Karakter en gedrag: wil: zelfbepalend (zelfbeslissend)
meedogenloos	Karakter en gedrag: wreedheid (meedogenloosheid)
wrede	Karakter en gedrag: wreedheid (meedogenloosheid)
vriendelijke	Karakter en gedrag: zachtaardigheid
Acallam na Senórach ('Gesprek van de áes síde	Kelt. termen: <i>Acallam na Senórach</i>
<i>oss, dam en ag</i>	Kelt. termen: <i>ag</i>
Aided Díarmata meic Cerbaill	Kelt. termen: <i>Aided Díarmata meic Cerbaill</i>
Aided Muirchertaig Meic Erca	Kelt. termen: <i>Aided Muirchertaig Meic Erca</i>
vrije groep (<i>airech</i>)	Kelt. termen: <i>aire(ch)</i>
airecht is de volksvergadering van de	Kelt. termen: <i>aire(ch)</i> : <i>airecht</i>
bó airech , de vrije veetelers	Kelt. termen: <i>aire(ch)</i> : <i>bó airech</i>
Albiorix	Kelt. termen: <i>Albiorix</i>
Amaethon	Kelt. termen: <i>Amaethon</i>
Andossus	Kelt. termen: <i>Andossus</i>
Áradach 'de van	Kelt. termen: <i>Áradach</i>
<i>rui</i> (< * <i>ro-rí</i>) of ardrí ('opperkoning')	Kelt. termen: <i>ardrí</i>

Baile in scáil ('Het visioen van de	Kelt. termen: <i>Baile in scáil</i>
barden	Kelt. termen: <i>bard</i>
Naam en functies van Beltene	Kelt. termen: <i>Beltene</i>
Bendigeidfran (= Brān Fendigaidd = 'Bran	Kelt. termen: <i>bendigaid</i>
Bergonia	Kelt. termen: <i>Bergonia</i>
Bergusia	Kelt. termen: <i>Bergusia</i>
Betha Brénainn Clúana Ferta ('leven van	Kelt. termen: <i>Betha Brénainn Clúana Ferta</i>
Bloc en Bluicne	Kelt. termen: <i>Bloc en Bluicne</i>
Boyne (< protokelt. * <i>bó-vinda</i> 'witte	Kelt. termen: <i>Bóand = Bóann</i>
bod Fhearghais , 'het lid van Fergus'	Kelt. termen: <i>bod Fhearghais</i>
Brān Fendigaidd	Kelt. termen: <i>Brān</i>
naam Bres betekent 'schoon'	Kelt. termen: <i>Bres</i>
Brigindo	Kelt. termen: <i>brīg: Brigit: Brigindo = Brigandu</i>
Boadach (= oi. Búadach)	Kelt. termen: <i>Búadach</i>
Cad Goddeu, 'De oorlog van de bomen'	Kelt. termen: <i>Cad Goddeu</i>
Cáendia	Kelt. termen: <i>Cáendia</i>
Cad Goddeu	Kelt. termen: <i>cath</i>
Cath	Kelt. termen: <i>cath</i>
Cath Maige Ráth ('De slag van Mag Ráth')	Kelt. termen: <i>Cath Maige Ráth</i>
Teathúr mac Cécht	Kelt. termen: <i>cécht: Mac Cécht</i>
Kenelcunnil	Kelt. termen: <i>Cenél Conaill</i>
<i>Cruach of Cenn</i>	Kelt. termen: <i>Cenn Cruach</i>
Cétsamain ('de eerste <i>samain</i> ')	Kelt. termen: <i>Cétsamain</i>
<i>Kildare < Cilldara</i> 'kerk van de eik'	Kelt. termen: <i>Cill Dara</i>
Cóir anmann ('De geschiktheid der	Kelt. termen: <i>Cóir anmann</i>
Eathúr mac Cuill	Kelt. termen: <i>coll: Mac Cuill</i>
Compert Mongáin ocus serc Duibe	Kelt. termen: <i>Compert Mongáin ocus serc Duibe-Lacha dó Mongán</i>
Conn Cétchathach ('Con van de honderd	Kelt. termen: <i>Conn Cétchathach</i>
oi. <i>crabud</i> 'vertrouwen'	Kelt. termen: <i>crabud</i>
oi. <i>cretim</i> 'geloven'	Kelt. termen: <i>cretim</i>
<i>críde Fáil</i> 'het hart van Fál'	Kelt. termen: <i>críde Fáil</i>
<i>crom chuill</i>	Kelt. termen: <i>crom chuill</i>
<i>Crom Cruach of Cenn</i>	Kelt. termen: <i>Crom Cruach</i>
cromlechs	Kelt. termen: <i>cromlech</i>
Cúchulainn	Kelt. termen: <i>Cúchulainn</i>
<i>oss, dam en ag</i>	Kelt. termen: <i>dam</i>
<i>Demne < IE *dam-nijo</i> 'hertje' is een	Kelt. termen: <i>dam: Demne</i>
Dara	Kelt. termen: <i>daru*: dair</i>
Mac Dara 'zoon van de eik'	Kelt. termen: <i>daru*: dair: Mac Dara</i>
<i>Dervonibus</i>	Kelt. termen: <i>daru*: dervo</i>
<i>Dervonnis</i>	Kelt. termen: <i>daru*: dervo</i>
De síl Chonairi Móir ('Over de	Kelt. termen: <i>De síl Chonairi Móir</i>
Derdraigin	Kelt. termen: <i>der</i>
dét fíis 'de tand der	Kelt. termen: <i>dét fíis</i>
' <i>día talmaide</i> ' (een 'aardse god')	Kelt. termen: <i>día talmaide</i>
<i>dichetal do</i>	Kelt. termen: <i>dichetal do chennaib</i>
* <i>dom-no-s</i> 'rechter, edele, koning'	Kelt. termen: <i>domnos*</i>
Donn heet de Ulster-stier	Kelt. termen: <i>Donn</i>
Derdraigin 'dochter van de sleedoorn'	Kelt. termen: <i>dragino*: Der Draigin</i>
Dregin	Kelt. termen: <i>dragino*: dregin</i>
Mac Dregin 'zoon van de sleedoorn'	Kelt. termen: <i>dragino*: Mac Dregin</i>
<i>drúi</i> ('druïde, priester')	Kelt. termen: <i>druí</i>
relatie tussen de druïde en de eik	Kelt. termen: <i>druí</i>
Dumius	Kelt. termen: <i>Dumius (Dumiatís, Dumias)</i>
Tarodunum	Kelt. termen: <i>dūnon*: Tarodunum</i>
Tarvedum	Kelt. termen: <i>dūnon*: Tarvedunum = Tarvedum</i>

kelt. <i>ibor</i> 'ijf'	Kelt. termen: <i>eburos*</i>
Ybuir	Kelt. termen: <i>eburos*</i>
Eburones	Kelt. termen: <i>eburos*</i> : <i>Eburones</i>
Eburovices	Kelt. termen: <i>eburos*</i> : <i>Eburovices</i>
Ibair	Kelt. termen: <i>eburos*</i> : <i>ibor</i>
Mac Ibair 'zoon van de ijf'	Kelt. termen: <i>eburos*</i> : <i>Mac Ibair</i>
maar is een <i>echtra</i>	Kelt. termen: <i>echtra</i>
Echtra mac nEchach Muigmedóin ('Het	Kelt. termen: <i>Echtra mac nEchach Muigmedóin</i>
Echtra Condla	Kelt. termen: <i>Echtrae Chonnlai</i>
<i>emain</i> heeft een onduidelijke betekenis	Kelt. termen: <i>emain</i>
<i>Emain Ablach</i> , 'Emain van de	Kelt. termen: <i>Emain Ablach</i>
eik van Mugna	Kelt. termen: <i>Éo Mugna</i>
* <i>pater</i> 'vader'	Kelt. termen: <i>f: φatīr*</i>
<i>fáith</i>	Kelt. termen: <i>fáith</i>
<i>feis</i> 'feest'	Kelt. termen: <i>feis</i>
Félire Óengusso Céli Dé	Kelt. termen: <i>Félire Óengusso Céli Dé</i>
<i>Fergus</i> betekent bovendien 'man van	Kelt. termen: <i>Fergus</i>
oi. <i>fili</i> 'ziener, dichter'	Kelt. termen: <i>fili</i>
<i>fili</i> te worden	Kelt. termen: <i>fili</i>
<i>flaith Érin</i> 'de	Kelt. termen: <i>flaith</i>
<i>flaithi</i> zijn de adellijke geslachten	Kelt. termen: <i>flaith</i>
Fomoren	Kelt. termen: <i>Fomoir</i>
Fódla	Kelt. termen: <i>Fótla = Fódla</i>
Fótla	Kelt. termen: <i>Fótla = Fódla</i>
Tlachtga	Kelt. termen: <i>gae: Tlachtga</i>
taboeregels of <i>gessa</i> (sg. <i>geis</i> , <i>geas</i>	Kelt. termen: <i>geis</i>
<i>rop sogeis</i> is ('goede	Kelt. termen: <i>geis: sogeis</i>
Gilvaethwy	Kelt. termen: <i>Gilvaethwy</i>
Gofannon	Kelt. termen: <i>goban: Gofannon</i>
Ceathúr mac Gréine	Kelt. termen: <i>grían: Mac Gréine</i>
oi. <i>guth</i> 'stem, woord'	Kelt. termen: <i>guth</i>
van <i>gutwater</i> , gall. <i>gutuatros</i>	Kelt. termen: <i>gutuatros</i>
Kymr. <i>gwawd</i> 'gedicht'	Kelt. termen: <i>gwawd</i>
Gwydion	Kelt. termen: <i>Gwydion fab Dōn</i>
Hanes Taliesin ('De geschiedenis van	Kelt. termen: <i>Hanes Taliesin</i>
oi. <i>huisse</i> 'recht' (lat. <i>ius</i>)	Kelt. termen: <i>huisse</i>
Ze werden <i>ildánach</i> genoemd (vergelijk	Kelt. termen: <i>ildánach</i>
<i>samildánach</i>	Kelt. termen: <i>ildánach: Samildánach</i>
<i>imbas forosnai</i> ('helderziendheid')	Kelt. termen: <i>imbas forosnai</i>
Naam en functie van Imbolc	Kelt. termen: <i>imbolc</i>
De Vries noemt de reizen	Kelt. termen: <i>imram</i>
<i>imrama</i>	Kelt. termen: <i>imram</i>
<i>Imram Brain meic</i>	Kelt. termen: <i>Imram Brain meic Febail = Imram Brain</i>
Imtheacht an dá nónbhar agus	Kelt. termen: <i>Imtheacht an dá nónbhar agus tóraigheacht Taise Taoibhghile</i>
oi. <i>íress</i> 'het geloof'	Kelt. termen: <i>íress</i>
Cairthin	Kelt. termen: <i>karotīno*</i>
Mac Cairthin 'zoon van de lijsterbes'	Kelt. termen: <i>karotīno*</i> : <i>Mac Cairthin</i>
Latobius	Kelt. termen: <i>Latobius</i>
Lebor na Cert	Kelt. termen: <i>Lebor na Cert</i>
Lebor na hUidre	Kelt. termen: <i>Lebor na hUidre</i>
kelt. * <i>lem</i> 'olm, iep'	Kelt. termen: <i>lēmo-*</i>
Lemovices < kelt. * <i>lem</i> 'olm, iep'	Kelt. termen: <i>Lemovices</i>
Betekenis van <i>líá fáil</i>	Kelt. termen: <i>Lia Fáil</i>
<i>Lige ina Lánomhnou</i> ('Het bed van het	Kelt. termen: <i>Lige ina Lánomhnou</i>
Lugnasad dat twee mogelijke	Kelt. termen: <i>Lugnasad</i>

Macgnimmartha Find ('De jongensdaden	Kelt. termen: <i>Macgnimmartha Find</i>
<i>Mag Mell</i> 'de lieflijke vlakte'	Kelt. termen: <i>magos*</i> : <i>Mag Mell</i>
<i>Mag Slécht</i>	Kelt. termen: <i>magos*</i> : <i>Mag Slécht</i>
'Tethra's vlakte' (<i>Mag Tethrai</i>)	Kelt. termen: <i>magos*</i> : <i>Mag Tethrai</i> (oi.)
<i>Mesca Ulad</i>	Kelt. termen: <i>Mesca Ulad</i>
<i>Mongán</i>	Kelt. termen: <i>Mongán</i>
Mór Muman ocus aided Cuanach meic	Kelt. termen: <i>Mór Muman ocus aided Cuanach meic Ailchini</i>
<i>Mór Mumhan</i>	Kelt. termen: <i>Mór Mumhan</i>
<i>Morgan</i>	Kelt. termen: <i>Morgan</i> = <i>Morgain</i> = <i>Morgen</i>
Morrígu betekent 'grote koningin' of	Kelt. termen: <i>Morrígu</i> of <i>Morrígan</i>
oi. <i>nem</i> 'hemel(gewelf)	Kelt. termen: <i>nem</i>
Betekenis van <i>nemeton</i>	Kelt. termen: <i>nemeto*</i> : <i>nemeton</i>
woudheiligheid <i>nemeton</i>	Kelt. termen: <i>nemeto*</i> : <i>nemeton</i>
$\Delta\rho\nu\epsilon\mu\epsilon\tau\omicron\nu$, een 'eikheiligheid'	Kelt. termen: <i>nemeto</i> : <i>drunemeton</i> ($\Delta\rho\nu\epsilon\mu\epsilon\tau\omicron\nu$)
oi. <i>noib</i> 'heilig' (operz. <i>naiba</i> 'goed	Kelt. termen: <i>noib</i> (oi.) = <i>mi. noeb</i>
óenach 'samenkomst'	Kelt. termen: <i>óenach</i>
Óendia in t-Airgthech	Kelt. termen: <i>Óendia in t-Airgthech</i>
<i>ollams</i> ('hoofden')	Kelt. termen: <i>ollam</i>
<i>oss</i> , <i>dam</i> en <i>ag</i>	Kelt. termen: <i>oss</i>
<i>Oisín</i> 'hertje'	Kelt. termen: <i>oss</i> : <i>Oisín</i>
<i>Oscar</i> 'herten minnend'	Kelt. termen: <i>oss</i> : <i>Oscar</i>
<i>Osraige</i> 'hertenvolk' heet een deel van	Kelt. termen: <i>oss</i> : <i>Osraige</i>
oi. <i>rí</i> 'koning'	Kelt. termen: <i>rí</i>
rí ('koning') heerst over een landsdeel of	Kelt. termen: <i>rí</i>
door de <i>rí</i> van	Kelt. termen: <i>rí</i>
protokelt. <i>*samani</i>	Kelt. termen: <i>samani*</i> , <i>samoni*</i>
<i>samonios</i>	Kelt. termen: <i>Samuin</i> = <i>samain</i>
betekenis van de term <i>Samuin</i>	Kelt. termen: <i>Samuin</i> = <i>samain</i>
<i>Scáthach</i>	Kelt. termen: <i>Scáthach</i>
<i>Scél Tuáin meic Cairill do Finnén Maige</i>	Kelt. termen: <i>Scél Tuáin meic Cairill do Finnén Maige Bile</i>
<i>Serglige Con Culainn ocus óenét Emire</i>	Kelt. termen: <i>Serglige Con Culainn ocus óenét Emire</i>
síd in Ierland	Kelt. termen: <i>síd</i>
<i>síd</i> (de voorhistorische	Kelt. termen: <i>síd</i>
naam <i>Tailtiu</i>	Kelt. termen: <i>Tailtiu</i>
tarbfess 'stierslaap'	Kelt. termen: <i>tarbfess</i>
<i>Brogitarus</i> ('gouw-stier')	Kelt. termen: <i>tarwos*</i> : <i>Brogitarus</i>
<i>Deiotarus</i> ('goddelijke stier')	Kelt. termen: <i>tarwos*</i> : <i>Deiotarus</i>
<i>Donnotaurus</i> (< protokelt. <i>*dom-no-s</i>	Kelt. termen: <i>tarwos*</i> : <i>Donnotaurus</i>
<i>Tarf</i>	Kelt. termen: <i>tarwos*</i> : <i>Tarf</i>
Tarvos Trigaranus	Kelt. termen: <i>tarwos*</i> : <i>tarvos trigaranus</i>
<i>Tarva</i> (= mod. <i>Tarbes</i>	Kelt. termen: <i>tarwos*</i> : <i>Tarva</i> = <i>Tarba</i> = <i>Turba</i>
<i>Tarvanna</i> (= mod. <i>Thérouanne</i>	Kelt. termen: <i>tarwos*</i> : <i>Tarvanna</i>
<i>Tauria</i> , gebied waar Keltiberiërs	Kelt. termen: <i>tarwos*</i> : <i>Tauria</i>
<i>Tauriacus</i>	Kelt. termen: <i>tarwos*</i> : <i>Tauriacus</i>
<i>Taurini</i>	Kelt. termen: <i>tarwos*</i> : <i>Taurini</i>
<i>Taurisci</i>	Kelt. termen: <i>tarwos*</i> : <i>Taurisci</i>
<i>Tauriscus</i> = 'kleine stier'	Kelt. termen: <i>Tauriscus</i>
<i>Tech Duinn</i> ('Huis van Donn')	Kelt. termen: <i>Tech Duinn</i>
<i>Tecosca Cormaic</i> ('Het onderricht van	Kelt. termen: <i>Tecosca Cormaic</i>
incantatie <i>teinm laegda</i> ('visionaire	Kelt. termen: <i>teinm laegda</i>
<i>Tethra</i>	Kelt. termen: <i>Tethra</i>
<i>Tír inna n-óc</i> 'het land van de jeugd'	Kelt. termen: <i>Tír inna n-óc</i>
<i>Tír na m-béo</i> 'het land der levenden'	Kelt. termen: <i>Tír na m-béo</i>
<i>Tír sorchá</i> 'het land van het licht'	Kelt. termen: <i>Tír sorchá</i>
<i>Tír tairngire</i> 'het land van belofte'	Kelt. termen: <i>Tír tairngire</i>
<i>Togail bruidne Dá Derga</i> ('De verwoesting	Kelt. termen: <i>Togail bruidne Dá Derga</i>
Tréndia in Cairpthech	Kelt. termen: <i>Tréndia in Cairpthech</i>

<i>túath</i> ('stamgebied')	Kelt. termen: <i>túath</i>
<i>vates</i>	Kelt. termen: <i>vates</i> = ουσαιεις
ουσαιεις	Kelt. termen: <i>vates</i> = ουσαιεις
Ymlech Ybuir = Imleach Iubhair 'oever	Kelt. termen: <i>Ymlech Ybuir</i>
eiland van de appels (Avalon)	Kelt. termen: <i>Ynys Avallon, Avallach</i>
<i>Avalon</i> , kymr. <i>Ynys Avallon</i>)	Kelt. termen: <i>Ynys Avallon, Avallach</i>
kisten	Kist
kleding	Kleding
deze om zich heen te slaan	Kleding: aankleden (bekleden, hullen)
gehuld	Kleding: aankleden (bekleden, hullen)
sloegen die om zich heen	Kleding: aankleden (bekleden, hullen)
wikkelen zich	Kleding: aankleden (bekleden, hullen)
kroon	Kleding: hoofddeksel: kroon
bladerkroon	Kleding: hoofddeksel: kroon: bladerkroon
capuchon	Kleding: hoofddeksel: muts: capuchon
<i>Tarnkappe</i>	Kleding: hoofddeksel: toverkap: term: <i>Tarnkappe</i> (Germ.)
doodskleed	Kleding: kledingstuk: doodskleed
afhangend kleed	Kleding: kledingstuk: kleed (gewaad)
kleed,	Kleding: kledingstuk: kleed (gewaad)
kleed.	Kleding: kledingstuk: kleed (gewaad)
mantel	Kleding: kledingstuk: mantel
Gallische mantel	Kleding: kledingstuk: mantel, Gallische
naakte	Kleding: naaktheid
halfnaakte	Kleding: naaktheid: halfnaakt
Gymnosofisten	Kleding: naaktheid: term: γυμνοσοφισταί ('Gymnosofisten' = 'naakte wijzen') (m.n. de Indische Digambara's) (Gr.)
lompen gehulde	Kleding: type: vodden (lompen)
donkerbruin	Kleur: 1. stnd.: bruin, donker-
Duinn	Kleur: 1. stnd.: bruin, donker-: term: <i>donn</i> (god, stier) (Kelt.)
<i>donn</i> 'donkerbruin', eng.	Kleur: 1. stnd.: bruin, donker-: term: <i>dun</i> (eng.) Germ.)
groen	Kleur: 1. stnd.: groen
rood	Kleur: 1. stnd.: rood
Erytheia	Kleur: 1. stnd.: rood: term: ερυθρος; <i>Erytheia</i> (eiland en nimf) (Gr.)
wit	Kleur: 1. stnd.: wit
aarde [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Kosmografie en geografie: aarde
aarde.	Kosmografie en geografie: aarde
aarde;	Kosmografie en geografie: aarde
aarde,	Kosmografie en geografie: aarde
bodem	Kosmografie en geografie: aarde
chtonisch	Kosmografie en geografie: aarde
op de grond	Kosmografie en geografie: aarde
schatten gaan op beide typen terug	Kosmografie en geografie: aarde
<i>Terra Mater</i>	Kosmografie en geografie: aarde: 'Moeder Aarde' (<i>Terra Mater</i>) (alg.)
godin van Ierland	Kosmografie en geografie: aarde: 'Moeder Aarde': 'Moeder Ierland' (Kelt.)
<i>tala</i> 'aarde, grond'	Kosmografie en geografie: aarde: term: <i>tala</i> (Ind.)
centraal	Kosmografie en geografie: centrum (midden)
centrale	Kosmografie en geografie: centrum (midden)
midden	Kosmografie en geografie: centrum (midden)
midden van de offerplaats	Kosmografie en geografie: centrum van de offerplaats
als middelpunt der wereld gold	Kosmografie en geografie: centrum van de ruimtecirkel of de kosmos
midden van de wereld	Kosmografie en geografie: centrum van de ruimtecirkel of de kosmos

<i>omphalos</i> geacht in het midden	Kosmografie en geografie: centrum van de ruimtecirkel of de kosmos: navel der aarde (wereldnavel)
staat en het middelpunt	Kosmografie en geografie: centrum van de ruimtecirkel of de kosmos: navel van het land
navel van Ierland	Kosmografie en geografie: centrum van de ruimtecirkel of de kosmos: navel van het land
open plek in een bos	Kosmografie en geografie: centrum van de ruimtecirkel of de kosmos: open plek in een bos als heiligdom
breekt deze grote zuil , die uit de hemel	Kosmografie en geografie: centrum van de ruimtecirkel of de kosmos: wereldpaal (wereldpaal, hemelzuil, hemelas) ter ondersteuning van de hemel
deze steun	Kosmografie en geografie: centrum van de ruimtecirkel of de kosmos: wereldpaal (wereldpaal, hemelzuil, hemelas) ter ondersteuning van de hemel
<i>haec caelis magna columna</i>	Kosmografie en geografie: centrum van de ruimtecirkel of de kosmos: wereldpaal (wereldpaal, hemelzuil, hemelas) ter ondersteuning van de hemel
hemel rust op een steun	Kosmografie en geografie: centrum van de ruimtecirkel of de kosmos: wereldpaal (wereldpaal, hemelzuil, hemelas) ter ondersteuning van de hemel
hemelsteun	Kosmografie en geografie: centrum van de ruimtecirkel of de kosmos: wereldpaal (wereldpaal, hemelzuil, hemelas) ter ondersteuning van de hemel
in het midden van elk <i>nemeton</i>	Kosmografie en geografie: centrum van het huis of heiligdom
centrum van het labyrint	Kosmografie en geografie: centrum van het labyrint of het dodenrijk
centrum van Gallië	Kosmografie en geografie: centrum, geografisch
(politiek-religieuze) centrum van Ierland	Kosmografie en geografie: centrum, machts- (politiek)
vroegere centrum van Ierland	Kosmografie en geografie: centrum, machts- (politiek)
religieuze centrum	Kosmografie en geografie: centrum, religieus
(politiek-religieuze) centrum van Ierland	Kosmografie en geografie: centrum, sacraal; van een land
heilige centrum van Ierland	Kosmografie en geografie: centrum, sacraal; van een land
sacrale centrum	Kosmografie en geografie: centrum, sacraal; van een land
vroegere centrum van Ierland	Kosmografie en geografie: centrum, sacraal; van een land
eiland	Kosmografie en geografie: eiland (insulair)
eiland van de appels	Kosmografie en geografie: eiland van de appels (eilandparadijs) [zie ook eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der]
eiland van de appels (Avalon)	Kosmografie en geografie: eiland van de appels: term: <i>avalon</i> (Geoffrey van Monmouth) (mod.-Kelt.)
<i>Avallonis</i>)	Kosmografie en geografie: eiland van de appels: term: <i>insula avallonis</i> (Kelt.-L/R)
<i>insula pomorum</i>	Kosmografie en geografie: eiland van de appels: term: <i>insula pomorum</i> (L/R)
<i>ynys avallach</i>	Kosmografie en geografie: eiland van de appels: term: <i>ynys avallach</i> (Kelt.)
<i>ynys avallon</i>	Kosmografie en geografie: eiland van de appels: term: <i>ynys avallon</i> (Kelt.)
dodeneiland	Kosmografie en geografie: eiland, doden-
werden als verblijfplaats van de	Kosmografie en geografie: eiland, doden-
Brittia	Kosmografie en geografie: eiland, doden-: 'Βριττία' (Gr.-Kelt.)
Βριττία	Kosmografie en geografie: eiland, doden-: 'Βριττία' (Gr.-Kelt.)
eiland der gelukzaligen	Kosmografie en geografie: eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der
eilanden der gelukzaligen in de	Kosmografie en geografie: eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der
eilanden der zaligen	Kosmografie en geografie: eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der

doden ook verder op eilanden in de	Kosmografie en geografie: eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der
eilandparadijzen	Kosmografie en geografie: eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der
zou een land liggen waar gelukzaligheid	Kosmografie en geografie: eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der
<i>Ynys Avallach</i>	Kosmografie en geografie: eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der: 'Avalon' = 'Insula Avallonis' = 'Insula Pomorum' = 'Ynys Avallon' = 'Ynys Avallach' (Kelt.)
<i>Ynys Avallon</i>	Kosmografie en geografie: eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der: 'Avalon' = 'Insula Avallonis' = 'Insula Pomorum' = 'Ynys Avallon' = 'Ynys Avallach' (Kelt.)
Avalon	Kosmografie en geografie: eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der: 'Avalon' = 'Insula Avallonis' = 'Insula Pomorum' = 'Ynys Avallon' = 'Ynys Avallach' (Kelt.)
Insula Pomorum	Kosmografie en geografie: eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der: 'Avalon' = 'Insula Avallonis' = 'Insula Pomorum' = 'Ynys Avallon' = 'Ynys Avallach' (Kelt.)
Elyzeese velden	Kosmografie en geografie: eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der: 'Elysion' (Ἠλυσιον, Elysium of Elyzeese velden) (Gr.)
Mag Mell	Kosmografie en geografie: eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der: 'Tír inna n-óc' = 'Tír Tairngire' = 'Tír na m-béo' = 'Tír na m-ban' = 'Tír sorchá' = 'Mag (07) Mell' = 'Mag (08) Mór' = 'Inis Locha' = 'Mag (04) dá Cheó' (Kelt.) (eilandparadijs)
Mell, het land van gelukzaligheid	Kosmografie en geografie: eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der: 'Tír inna n-óc' = 'Tír Tairngire' = 'Tír na m-béo' = 'Tír na m-ban' = 'Tír sorchá' = 'Mag (07) Mell' = 'Mag (08) Mór' = 'Inis Locha' = 'Mag (04) dá Cheó' (Kelt.) (eilandparadijs)
Tír inna n-óc	Kosmografie en geografie: eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der: 'Tír inna n-óc' = 'Tír Tairngire' = 'Tír na m-béo' = 'Tír na m-ban' = 'Tír sorchá' = 'Mag (07) Mell' = 'Mag (08) Mór' = 'Inis Locha' = 'Mag (04) dá Cheó' (Kelt.) (eilandparadijs)
<i>Tír na m-béo</i>	Kosmografie en geografie: eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der: 'Tír inna n-óc' = 'Tír Tairngire' = 'Tír na m-béo' = 'Tír na m-ban' = 'Tír sorchá' = 'Mag (07) Mell' = 'Mag (08) Mór' = 'Inis Locha' = 'Mag (04) dá Cheó' (Kelt.) (eilandparadijs)
<i>Tír sorchá</i>	Kosmografie en geografie: eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der: 'Tír inna n-óc' = 'Tír Tairngire' = 'Tír na m-béo' = 'Tír na m-ban' = 'Tír sorchá' = 'Mag (07) Mell' = 'Mag (08) Mór' = 'Inis Locha' = 'Mag (04) dá Cheó' (Kelt.) (eilandparadijs)
<i>Tír tairngire</i>	Kosmografie en geografie: eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der: 'Tír inna n-óc' = 'Tír Tairngire' = 'Tír na m-béo' = 'Tír na m-ban' = 'Tír sorchá' = 'Mag (07) Mell' = 'Mag (08) Mór' = 'Inis Locha' = 'Mag (04) dá Cheó' (Kelt.) (eilandparadijs)
tovereilanden	Kosmografie en geografie: eiland, tover-
gebied	Kosmografie en geografie: gebied
gebied van de klassieke culturen	Kosmografie en geografie: gebied van de klassieke cultuur
arctische	Kosmografie en geografie: gebied van de poolstreken (arctische gebieden)
Gallische gebied van de vindplaatsen	Kosmografie en geografie: gebied, cultuur-
Keltische gebied.	Kosmografie en geografie: gebied, cultuur-
Keltische gebied:	Kosmografie en geografie: gebied, cultuur-

Keltische wereld	Kosmografie en geografie: gebied, cultuur-
La-Tène-gebied (Champagne)	Kosmografie en geografie: gebied, cultuur-
heilige gebied	Kosmografie en geografie: gebied, heilig
gebied waar Keltiberiërs woonden	Kosmografie en geografie: gebied, stam- (vaderland)
in hun gebied	Kosmografie en geografie: gebied, stam- (vaderland)
de Keltische gebieden	Kosmografie en geografie: gebied, stam- (vaderland)
stamgebied	Kosmografie en geografie: gebied, stam- (vaderland)
vaderland	Kosmografie en geografie: gebied, stam- (vaderland)
gebied van de Catuvellauni (Marne) en stamgebied (<i>túath</i>)	Kosmografie en geografie: gebied, stam-: oorsprongs-, stamland
<i>túath</i> ('stamgebied')	Kosmografie en geografie: gebied, stam-: term: <i>túath</i> (Kelt.)
<i>túath</i> ,	Kosmografie en geografie: gebied, stam-: term: <i>túath</i> (Kelt.)
eigen <i>túath</i>	Kosmografie en geografie: gebied, stam-: term: <i>túath</i> (Kelt.)
akkers	Kosmografie en geografie: gebied: akker
autochtone	Kosmografie en geografie: gebied: binnenland
eigen sibbe	Kosmografie en geografie: gebied: binnenland
eigen stam	Kosmografie en geografie: gebied: binnenland
oerbevolking	Kosmografie en geografie: gebied: binnenland
oerinwoners	Kosmografie en geografie: gebied: binnenland
andere volkeren	Kosmografie en geografie: gebied: buitenland
gewoonten van andere	Kosmografie en geografie: gebied: buitenland
buitenland	Kosmografie en geografie: gebied: buitenland
niet-Keltische gebieden	Kosmografie en geografie: gebied: buitenland
provinciale	Kosmografie en geografie: gebied: district
grenzen	Kosmografie en geografie: gebied: grens
landgoederen	Kosmografie en geografie: gebied: huiserf: landgoed
kust	Kosmografie en geografie: gebied: kust (strand)
strand	Kosmografie en geografie: gebied: kust (strand)
delen van Ierland	Kosmografie en geografie: gebied: landsdeel (provincie)
in vijf delen verdeeld	Kosmografie en geografie: gebied: landsdeel (provincie)
landsdeel	Kosmografie en geografie: gebied: landsdeel (provincie)
Ymleach Ybuir = Imleach Iubhair	Kosmografie en geografie: gebied: oever: term: <i>Ymleach Ybuir</i> (oi.) = <i>Imleach Iubhair</i> (ni.) ('oever van het meer bij de ijven') (kerk) (Ierl.)
in het vrije veld	Kosmografie en geografie: gebied: omgeving, landelijke (vrije natuur, het vrije veld, landelijk, buiten de stad)
landelijke	Kosmografie en geografie: gebied: omgeving, landelijke (vrije natuur, het vrije veld, landelijk, buiten de stad)
open plek in een bos	Kosmografie en geografie: gebied: open ruimte in een bos
vasteland	Kosmografie en geografie: gebied: vasteland
(bos)weide	Kosmografie en geografie: gebied: veld
klaverweide	Kosmografie en geografie: gebied: veld
velden	Kosmografie en geografie: gebied: veld
vlakte	Kosmografie en geografie: gebied: veld
Mag Tuired	Kosmografie en geografie: gebied: veld, slag-: 'Mag Tuired' = ni. 'Maigh Tuireadh' = eng. 'Moytura' = 'Mag Nia' (Ierl.) [Mag Tured]
veldslagen bij Mag	Kosmografie en geografie: gebied: veld, slag-: 'Mag Tuired' = ni. 'Maigh Tuireadh' = eng. 'Moytura' = 'Mag Nia' (Ierl.) [Mag Tured]
Mag Archommin	Kosmografie en geografie: gebied: veld: 'Mag Archommin' (ongeïdentificeerd) (Kelt.)
'Tethra's vlakte' (<i>Mag Tethrai</i>)	Kosmografie en geografie: gebied: veld: 'Mag Tethrai' (kenning voor zee) (Kelt.)
<i>Mag Mell</i> 'de lieflijke vlakte'	Kosmografie en geografie: gebied: veld: term: <i>magos</i> *: <i>Mag Mell</i> ('de lieflijke vlakte') (aards eiland- of onderzees paradijs) (Kelt.)
'Tethra's vlakte' (<i>Mag Tethrai</i>)	Kosmografie en geografie: gebied: veld: term: <i>magos</i> *: <i>Mag Tethrai</i> ('vlakte van Tethra') (kenning voor zee) (Kelt.)
Mag Tuired	Kosmografie en geografie: gebied: veld: term: <i>magos</i> *: <i>Mag Tuired</i> ('vlakte van de torens') (Ierl.)

gr. νεμος '(bos)weide'	Kosmografie en geografie: gebied: veld: term: <i>nemos</i> (νεμος) (Gr.)
blijft het land	Kosmografie en geografie: gebied: woestijn (onvruchtbaar land)
woestijn	Kosmografie en geografie: gebied: woestijn (onvruchtbaar land)
<i>gaste pays</i>	Kosmografie en geografie: gebied: woestijn: term: <i>gaste pays</i> ('woest, onvruchtbaar land') (Frankr.)
hemel	Kosmografie en geografie: hemel
hemel(gewelf)	Kosmografie en geografie: hemel: hemelkoepel
oi. <i>nem</i> 'hemel(gewelf)	Kosmografie en geografie: hemel: hemelkoepel: term: <i>nem</i> (oi.) (Kelt.)
geleid dat het bestaan van de wereld	Kosmografie en geografie: kosmologie (kosmisch systeem)
grond als bezit	Kosmografie en geografie: land
grond in bezit	Kosmografie en geografie: land
land [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Kosmografie en geografie: land
land. [voorafgegaan door een spatie]	Kosmografie en geografie: land
land, [voorafgegaan door een spatie]	Kosmografie en geografie: land
land' [voorafgegaan door een spatie]	Kosmografie en geografie: land
land: [voorafgegaan door een spatie]	Kosmografie en geografie: land
(land)	Kosmografie en geografie: land
buitenland	Kosmografie en geografie: land
platteland	Kosmografie en geografie: land
vasteland	Kosmografie en geografie: land
vaderland	Kosmografie en geografie: land
landgoederen	Kosmografie en geografie: land
landsdeel	Kosmografie en geografie: land
landelijke	Kosmografie en geografie: land
macht en grond	Kosmografie en geografie: land
zijn rijk	Kosmografie en geografie: land
het rijk	Kosmografie en geografie: land
land der levenden	Kosmografie en geografie: land van de jeugd (van belofte, der levenden, van het licht, van gelukzaligheid) (eilandparadijs) [zie ook eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der]
land van belofte	Kosmografie en geografie: land van de jeugd (van belofte, der levenden, van het licht, van gelukzaligheid) (eilandparadijs) [zie ook eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der]
land van de jeugd	Kosmografie en geografie: land van de jeugd (van belofte, der levenden, van het licht, van gelukzaligheid) (eilandparadijs) [zie ook eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der]
land van gelukzaligheid	Kosmografie en geografie: land van de jeugd (van belofte, der levenden, van het licht, van gelukzaligheid) (eilandparadijs) [zie ook eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der]
land van het licht	Kosmografie en geografie: land van de jeugd (van belofte, der levenden, van het licht, van gelukzaligheid) (eilandparadijs) [zie ook eiland, mythisch: doden of gelukzaligen, westelijk - der]
Tír inna n-óc	Kosmografie en geografie: land: term: <i>Tír inna n-óc</i> = <i>Tír na n-óg</i> ('land van de jeugd') (aards eilandparadijs) (Kelt.)
<i>Tír na m-béo</i> 'het land der levenden'	Kosmografie en geografie: land: term: <i>tír na m-béo</i> ('land der levenden') (aards eilandparadijs) (Kelt.)
<i>Tír sorcha</i> 'het land van het licht'	Kosmografie en geografie: land: term: <i>tír sorcha</i> ('het land van het licht') (aards eilandparadijs) (Kelt.)
Tír Tairngire	Kosmografie en geografie: land: term: <i>tír tairngire</i> ('land van belofte') (aards eilandparadijs) (Kelt.)
locatie	Kosmografie en geografie: plaats
plaats [<i>passim</i>]	Kosmografie en geografie: plaats
plaatselijke	Kosmografie en geografie: plaats
De plaats waar ze	Kosmografie en geografie: plaats van de geslachtsgemeenschap
koningen en zetelt	Kosmografie en geografie: plaats van de koning (koningzetel)
plaats is waar de zon ondergaat	Kosmografie en geografie: plaats van zonsondergang

in een ander deel van de natuur	Kosmografie en geografie: plaats, andere (elders, ergens anders)
in een andere wereld	Kosmografie en geografie: plaats, andere (elders, ergens anders)
doodsvonnissen vanaf de eik uitgesproken	Kosmografie en geografie: plaats, gerechts-
<i>ibi sententiae capitales de robore</i>	Kosmografie en geografie: plaats, gerechts-: eik (<i>robur</i>)
gewijde plaats	Kosmografie en geografie: plaats, heilige (gewijde -)
heilige plaats	Kosmografie en geografie: plaats, heilige (gewijde -)
<i>locus consecratus</i>	Kosmografie en geografie: plaats, heilige: term: <i>locus consecratus</i> ('gewijde plaats') (L/R)
offerplaats	Kosmografie en geografie: plaats, offer-
rustplaats	Kosmografie en geografie: plaats, rust-
komen bijeen op een vaste plaats	Kosmografie en geografie: plaats, vergader-
op een gewijde plaats bijeen	Kosmografie en geografie: plaats, vergader-
vergaderden in een	Kosmografie en geografie: plaats, vergader-
verblijfplaats	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
nu bevindt	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
doorbrennen	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
in de wouden leefden	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
leefden hier	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
overnachten	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
verbleven	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
verblijven	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
wonen	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
woonde	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
woont	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
zich een vrouw bevond	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
<i>emain</i> heeft een onduidelijke betekenis	Kosmografie en geografie: plaats: term: <i>emain</i> (Kelt.)
afstand	Kosmografie en geografie: ruimte: afstand
gaatjes	Kosmografie en geografie: ruimte: gat (opening, holte (niet in de aarde))
in de lucht	Kosmografie en geografie: ruimte: luchtruim (lucht, atmosfeer)
kosmische	Kosmografie en geografie: universum (kosmos, wereld)
wereld	Kosmografie en geografie: universum (kosmos, wereld)
kleine kosmos	Kosmografie en geografie: universum: type: mikrokosmos
concrete wereld	Kosmografie en geografie: universum: wereld (rijk) der mensen
stoffelijke wereld	Kosmografie en geografie: universum: wereld (rijk) der mensen
terugkeert naar de wereld der	Kosmografie en geografie: universum: wereld (rijk) der mensen
werelden der wezens	Kosmografie en geografie: universum: wereld (rijk) der wezens (bovennatuurlijke en stoffelijke)
andere wereld	Kosmografie en geografie: universum: wereld: Andere Wereld (van goden en geesten, m.n. Keltisch en sjamanistisch)
Mag mell, de Andere	Kosmografie en geografie: universum: wereld: Andere Wereld (van goden en geesten, m.n. Keltisch en sjamanistisch)
wereld der geesten	Kosmografie en geografie: universum: wereld: Andere Wereld (van goden en geesten, m.n. Keltisch en sjamanistisch)
weg naar het dodenrijk	Kosmografie en geografie: weg naar het graf en/of het dodenrijk
het doel.	Kosmografie en geografie: weg: richting: eindpunt (doel)
eindpunt	Kosmografie en geografie: weg: richting: eindpunt (doel)
naar deze toegewend	Kosmografie en geografie: weg: richting: ernaartoe
links	Kosmografie en geografie: weg: richting: links
rechts [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Kosmografie en geografie: weg: richting: rechts
noord	Kosmografie en geografie: windstreek: noorden
oosten	Kosmografie en geografie: windstreek: oosten (oriëntaals)
oostelijke	Kosmografie en geografie: windstreek: oosten (oriëntaals)
Oost-	Kosmografie en geografie: windstreek: oosten (oriëntaals)
west	Kosmografie en geografie: windstreek: westen

Oestrymnis	Kosmografie en geografie: windstreek: westen: term: <i>Oestrymnis</i> ('uiterst westelijk') (streek in Portugal) (L/R)
zuid	Kosmografie en geografie: windstreek: zuiden
beweegt zich rond	Kringloop (ringvormige beweging, draaien, winden)
windt	Kringloop (ringvormige beweging, draaien, winden)
Om hen heen stonden	Kringloop: cirkel (kring) (alg.)
kringloop kunnen blijven	Kringloop: eeuwige ~ van dood en leven
<i>circumambulatio</i>	Kringloop: rite: locale ~ (processie, ommegang, <i>circumambulatio</i> , cultische optocht) in de richting van de zonnebaan
richting van de zon	Kringloop: rite: locale ~ (processie, ommegang, <i>circumambulatio</i> , cultische optocht) in de richting van de zonnebaan
Ommegang	Kringloop: rite: locale ~ (processie, ommegang, <i>circumambulatio</i> , cultische optocht) in de richting van de zonnebaan
herosgraven, waaromheen men liep of rond de tempel	Kringloop: rite: locale ~ rond het graf of de grafheuvel
<i>circumambulatio</i> bij de Keltische	Kringloop: rite: locale ~ rond het heiligdom
niet de <i>cella</i> te betreden, maar in de	Kringloop: rite: locale ~ rond het heiligdom
omgangen werden hertenmaskers	Kringloop: rite: locale -: gemaskerde midwinteromwegang: <i>cervula</i> -omwegang (Kelt.)
Perchten-loop	Kringloop: rite: locale -: gemaskerde midwinteromwegang: <i>Perchten</i> -omwegang (Germ.)
af te beelden	Kunst en schrift: afbeelding (uitbeelding, beeltenis)
afbeelding	Kunst en schrift: afbeelding (uitbeelding, beeltenis)
afgebeeld	Kunst en schrift: afbeelding (uitbeelding, beeltenis)
beeldmateriaal	Kunst en schrift: afbeelding (uitbeelding, beeltenis)
beeltenis	Kunst en schrift: afbeelding (uitbeelding, beeltenis)
uitgebeeld	Kunst en schrift: afbeelding (uitbeelding, beeltenis)
weer te geven	Kunst en schrift: afbeelding (uitbeelding, beeltenis)
van paardenkoppen op <i>menhirs</i>	Kunst en schrift: afbeelding: dolmensteen, - op een
Afbeeldingen op Gallische munten	Kunst en schrift: afbeelding: muntafbeelding
Munten met afbeeldingen van de ever	Kunst en schrift: afbeelding: muntafbeelding
munten uit Delos waarop ramskoppen	Kunst en schrift: afbeelding: muntafbeelding
Munten uit Zuid-Duitsland, Saksen en	Kunst en schrift: afbeelding: muntafbeelding
Op de vóór-Romeinse Gallische munten	Kunst en schrift: afbeelding: muntafbeelding
Op een munt van Bienos (gebied van de	Kunst en schrift: afbeelding: muntafbeelding
op enkele munten van de Catalauni komt	Kunst en schrift: afbeelding: muntafbeelding
Paarden op munten	Kunst en schrift: afbeelding: muntafbeelding
wandschilderingen	Kunst en schrift: afbeelding: muurschildering
Basreliëf	Kunst en schrift: afbeelding: reliëf
houten beelden	Kunst en schrift: beeld (sculptuur, cultusbeeld, idool)
Beelden uit het	Kunst en schrift: beeld (sculptuur, cultusbeeld, idool)
De beelden horen	Kunst en schrift: beeld (sculptuur, cultusbeeld, idool)
cultusbeelden	Kunst en schrift: beeld (sculptuur, cultusbeeld, idool)
hoofd uit Heidelberg	Kunst en schrift: beeld, deel van een: hoofd/kop
duivelse idolen	Kunst en schrift: beeld, demonen-
beeld van het het mensenetende monster	Kunst en schrift: beeld, demonen-: 'Tarasque de Noves' uit Noves (Kelt.)
Tarasque de Noves	Kunst en schrift: beeld, demonen-: 'Tarasque de Noves' uit Noves (Kelt.)
hert (nl. als beeldje in het graf	Kunst en schrift: beeld, dieren-: hert
in de vorm van een hond	Kunst en schrift: beeld, dieren-: hond
Leeuw:	Kunst en schrift: beeld, dieren-: leeuw
Leeuw uit Chester	Kunst en schrift: beeld, dieren-: leeuw uit Chester (Kelt.)
Leeuw uit Col de la Vayède	Kunst en schrift: beeld, dieren-: leeuw uit Col de la Vayède (Kelt.)
Leeuw uit Mornas	Kunst en schrift: beeld, dieren-: leeuw uit Mornas (Kelt.)
Leeuw uit Rothselberg	Kunst en schrift: beeld, dieren-: leeuw uit Rothselberg (Kelt.)
Leeuw uit Suzange	Kunst en schrift: beeld, dieren-: leeuw uit Serémange-Erzange (vrm. Suzange) (Kelt.)

stiersculpturen	Kunst en schrift: beeld, dieren-: stier
Stier (Altbachtal (Trier))	Kunst en schrift: beeld, dieren-: stier uit Altbachtal (Trier) (Kelt.)
Cannstatt (Stuttgart)	Kunst en schrift: beeld, dieren-: stier uit Cannstatt (Stuttgart) (Kelt.)
Wolf (Fouqueure (dép. Charente) en Oxford (Engeland))	Kunst en schrift: beeld, dieren-: wolf uit Fouqueure (Kelt.)
Ever (Stockstadt am Main, Beieren)	Kunst en schrift: beeld, dieren-: zwijn uit Stockstadt am Main (Kelt.)
Thracische Ruiters	Kunst en schrift: beeld, geesten-: 'Thracische Ruiters' (Thrac.)
<i>genius cucullatus</i>	Kunst en schrift: beeld, geesten-: <i>genius cucullatus</i> (Kelt.)
godenbeelden	Kunst en schrift: beeld, goden-
Gallo-Romeinse godenbeelden	Kunst en schrift: beeld, goden-: cult.: Gallo-Romeins
Gallische godenbeelden	Kunst en schrift: beeld, goden-: cult.: Keltisch
Keltische godenbeelden	Kunst en schrift: beeld, goden-: cult.: Keltisch
Keltische <i>simulacra</i>	Kunst en schrift: beeld, goden-: cult.: Keltisch
pre-Keltische periode zijn wel	Kunst en schrift: beeld, goden-: cult.: pre-Keltisch
<i>Telesphoros</i> uit Pergamon	Kunst en schrift: beeld, goden-: naam: Asklepios en Telesphoros (Pergamon) (Gr.)
beeld van Crom Cruach	Kunst en schrift: beeld, goden-: naam: Crom Cruach = Cenn Cruach (Kelt.)
<i>Crom Cruach</i> of <i>Cenn</i>	Kunst en schrift: beeld, goden-: naam: Crom Cruach = Cenn Cruach (Kelt.)
Epona met hond op haar schoot	Kunst en schrift: beeld, goden-: naam: Epona (Kelt.)
driekoppige Hekate	Kunst en schrift: beeld, goden-: naam: Hekate (Gr.)
beeld van Mercurius uit Lezoux	Kunst en schrift: beeld, goden-: naam: Mercurius (3) van Lezoux (Kelt.)
Mercurius-beeld	Kunst en schrift: beeld, goden-: naam: Mercurius (3): Dumius op de Puy de Dôme (Kelt.)
driekoppige Śiva	Kunst en schrift: beeld, goden-: naam: Śiva: 'Śiva-trimūrti' (Ind.)
Hechtsheim:	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: god in lotushouding en naakt, uit Hechtsheim (Kelt.)
Beeldje uit Amiens (dép. Somme):	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: god in lotushouding met een groot linkeroor, uit Amiens (Kelt.)
Beeldje uit Besançon (dép. Doubs):	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: god in lotushouding met een groot linkeroor, uit Besançon (Kelt.)
Beeldje uit Vesoul	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: god in lotushouding met ramskop onder de linkerarm, uit Vesoul (Kelt.)
Saint-Galmier (dép. Loire):	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: god in lotushouding om wie zich een slang windt, uit Saint-Galmier (Kelt.)
Bronzen beeldje uit Autun	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: god in lotushouding, uit Autun (Kelt.)
godenbeelden uit Panossas	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: godenbeeld uit Panossas (Kelt.)
godenbeelden uit Roquepertuse	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: godenbeeld uit Roquepertuse (Kelt.)
driekoppige godenbeelden	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: godenbeeld, driekoppig (Kelt.)
Aardenwerkbeeldje uit Étaules	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: godin in lotushouding en naakt, uit Étaules (Kelt.)
godin met hertengewei, een schaal en	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: godin in lotushouding met hertengewei, een schaal en een hoorn des overvloeds, uit Besançon (Kelt.)
godinnen met hertengewei	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: godin in lotushouding met hertengewei, uit onbekende vindplaatsen (Kelt.)
cultusbeeld uit Holzgerlingen	Kunst en schrift: beeld, goden-: NN: tweekoppig godenbeeld uit Holzgerlingen (Kelt.)
afgodsbeelden	Kunst en schrift: beeld, goden-: type: afgodsbeeld
hert (nl. als beeldje in het graf)	Kunst en schrift: beeld, graf-

heiligenbeelden	Kunst en schrift: beeld, heiligen-
krijgersfiguren uit het kasteel Grézan	Kunst en schrift: beeld, krijger-: 'Le Guerrier de Grézan' (Kelt.)
Chaptés (dép. Gard)	Kunst en schrift: beeld, krijger-: 'Le Guerrier de Saint-Chaptés' (Kelt.)
man met een afbeelding van een ever op	Kunst en schrift: beeld, mannen-: man met een afbeelding van een zwijn op zijn borst (Kelt.)
monsters , zoals uitgebeeld	Kunst en schrift: beeld, monster- (<i>zie ook bij dierenbeelden</i>)
Schedels van steen	Kunst en schrift: beeld, schedel-
Colchester (Colchester Castle	Kunst en schrift: beeld, sfinx-; uit Colchester (Kelt.)
Sfinx (Naix-aux-Forges	Kunst en schrift: beeld, sfinx-; uit Naix-aux-Forges (Kelt.)
afbeeldingen van godinnen met op schoot	Kunst en schrift: beeld, vrouwen- (Venusbeeld, godinnenbeeld)
zittende godin met hond op haar schoot	Kunst en schrift: beeld, vrouwen- (Venusbeeld, godinnenbeeld)
Menhirs in menselijke gestalte	Kunst en schrift: beeld: antropomorfe menhir
genoemde pop	Kunst en schrift: beeld: pop, stro- (vlas-)
pop van stro en hout	Kunst en schrift: beeld: pop, stro- (vlas-)
simulacra	Kunst en schrift: beeld: term: <i>simulacrum</i> (L/R)
κολοσσοσ	Kunst en schrift: beeld: term: κολοσσοσ (Gr.)
ontwerp	Kunst en schrift: compositie
Vormgeving	Kunst en schrift: compositie
Bloc	Kunst en schrift: compositie: rond: term: <i>bloc</i> (rituele steen) (Kelt.)
Bluicne	Kunst en schrift: compositie: rond: term: <i>bloc: bluicne</i> (dim.) (rituele steen) (Kelt.)
S-spiraal	Kunst en schrift: compositie: spiraal
vierkant	Kunst en schrift: compositie: vierkant
in de vorm van vierkante zuilen	Kunst en schrift: compositie: zuil(vorm)
lelijke	Kunst en schrift: esthetiek: lelijkheid
mooi	Kunst en schrift: esthetiek: schoonheid (gratie, pracht)
schone	Kunst en schrift: esthetiek: schoonheid (gratie, pracht)
schoon	Kunst en schrift: esthetiek: schoonheid (gratie, pracht)
naam Bres betekent 'schoon'	Kunst en schrift: esthetiek: schoonheid: term: <i>bres</i> (adj.) (god) (Kelt.)
(operz. <i>naiba</i> 'goed, mooi')	Kunst en schrift: esthetiek: schoonheid: term: <i>naiba</i> (adj.) (operz.) (Ir.)
ornamentiek	Kunst en schrift: esthetiek: versiering (ornamentiek)
kunstzinnig	Kunst en schrift: kunst (ambacht, kunstzinnig)
beeldende kunst	Kunst en schrift: kunst, beeldende (plastische)
plastisch	Kunst en schrift: kunst, beeldende (plastische)
ornamenteel	Kunst en schrift: kunst, ornamentele
smeden	Kunst en schrift: kunst, smeed- (metaalbewerking)
smeedkundige	Kunst en schrift: kunst, smeed- (metaalbewerking)
godenbeelden werden gemaakt	Kunst en schrift: kunst, steenhouw- (beeldhouw-)
productie van stenen godenbeelden	Kunst en schrift: kunst, steenhouw- (beeldhouw-)
aniconisch	Kunst en schrift: kunst: aniconisme
maar geen beeltenissen	Kunst en schrift: kunst: iconografie (m.n. het antropomorf afbeelden van een godheid)
goden in antropomorfe gedaante weer	Kunst en schrift: kunst: iconografie (m.n. het antropomorf afbeelden van een godheid)
goden, die daarom als menselijke wezens	Kunst en schrift: kunst: iconografie (m.n. het antropomorf afbeelden van een godheid)
Godenafbeeldingen	Kunst en schrift: kunst: iconografie (m.n. het antropomorf afbeelden van een godheid)
munten	Kunst en schrift: kunst: numismatiek (munt, muntstelsel)
Gallische kunst	Kunst en schrift: kunststijl: Gallische stijl (Kelt.)
hiëratische kunstvorm	Kunst en schrift: kunststijl: hiëratische stijl
Scythische kunst	Kunst en schrift: kunststijl: Scythische stijl (Ir.)
ingegraveerd	Kunst en schrift: schrift
schreef	Kunst en schrift: schrift

schrift	Kunst en schrift: schrift
schrijft	Kunst en schrift: schrift
mensenfiguren dragen typische gedraaide	Kunst en schrift: voorstelling: antropomorfe figuren met gedraaide baardlokken, op de ketel uit Gundestrup (Germ.-Kelt.)
Potten uit de Gallo-Romeinse tijd:	Kunst en schrift: voorstelling: antropomorfe figuren met gedraaide baardlokken, op potten uit de Gallo-Romeinse tijd (Kelt.)
menselijke figuren	Kunst en schrift: voorstelling: antropomorfe figuren, op Keltische amuletten uit de pre-Romeinse periode (Kelt.)
mensen of goden in het pre-Romeinse	Kunst en schrift: voorstelling: antropomorfe figuren, op Keltische voorwerpen uit de pre-Romeinse periode (Kelt.)
obelisk uit Sankt Goar	Kunst en schrift: voorstelling: antropomorfe gezichten met bladerkroon, op een zuil uit Pfalzfeld (Kelt.)
Cernunnos met de slang in de hand	Kunst en schrift: voorstelling: Cernunnos (wrsch.) in lotushouding en met hertengewei en slang in de hand, omgeven door dieren, op de ketel uit Gundestrup (Kelt.)
gehoorde god in de lotushouding	Kunst en schrift: voorstelling: Cernunnos (wrsch.) in lotushouding en met hertengewei en slang in de hand, omgeven door dieren, op de ketel uit Gundestrup (Kelt.)
god met het hertengewei op het altaar	Kunst en schrift: voorstelling: Cernunnos (wrsch.) in lotushouding met een hertengewei op het hoofd en met een zak waar mogelijk geld uit stroomt, dat een hert en een stier drinken, geflankeerd door Apollo en Mercurius, op een altaar uit Reims (Kelt.)
altaar waarop de god met het	Kunst en schrift: voorstelling: Cernunnos (wrsch.) in lotushouding met een hertengewei op het hoofd en met een zak waar mogelijk geld uit stroomt, dat een hert en een stier drinken, geflankeerd door Apollo en Mercurius, op een altaar uit Reims (Kelt.)
Basreliëf uit Reims	Kunst en schrift: voorstelling: Cernunnos (wrsch.) in lotushouding met een hertengewei op het hoofd en met een zak waar mogelijk geld uit stroomt, dat een hert en een stier drinken, geflankeerd door Apollo en Mercurius, op een altaar uit Reims (Kelt.)
altaar van Reims	Kunst en schrift: voorstelling: Cernunnos (wrsch.) in lotushouding met een hertengewei op het hoofd en met een zak waar mogelijk geld uit stroomt, dat een hert en een stier drinken, geflankeerd door Apollo en Mercurius, op een altaar uit Reims (Kelt.)
zuil uit Parijs	Kunst en schrift: voorstelling: Cernunnos, Castor en Pollux en Smertrios met bliksemwapen, geheven tegen een slang; Jupiter (3), Vulcanus (3), Tarvos Trigaranus en Esus die takken van een boom afhakt; drie bebaarde mannen met speren en schilden en de belangrijkste inscripties; Mars, Mercurius, Rosmerta, Fortuna en Juno, op de zuil van de Nautae Parisiaci uit Parijs (Kelt.)
voorstellingen van duiven	Kunst en schrift: voorstelling: duiven (alg.)
Esus met bijl afgebeeld bij een boom	Kunst en schrift: voorstelling: Esus die hakt in een boom, in de kruin waarvan zich drie vogels en een stierenkop bevinden, op een altaar uit Trier (Kelt.)
jonge god met slang	Kunst en schrift: voorstelling: god [jonge] met slang, uit Vignory (Kelt.)
afbeelding van godheid met hond	Kunst en schrift: voorstelling: god en hond, op de ketel uit Gundestrup (Kelt.)
van de godheid in de lotushouding	Kunst en schrift: voorstelling: god in de lotushouding (alg.) (Kelt.)
Basreliëf uit Vendœuvres	Kunst en schrift: voorstelling: god in de lotushouding, op een basreliëf uit Vendœuvres (Kelt.)
Voorstellingen van de driekoppige god	Kunst en schrift: voorstelling: god met de drie hoofden (alg.)
spiraalhoorns uit Langres	Kunst en schrift: voorstelling: god met de drie hoofden en gedraaide hoorns, uit Langres (Kelt.)
Langres:	Kunst en schrift: voorstelling: god met de drie hoofden en gedraaide hoorns, uit Langres (Kelt.)
uit Reims waarop slechts een driekop	Kunst en schrift: voorstelling: god met de drie hoofden en twee ogen, op een altaar uit Reims (Kelt.)

Altaar uit Saintes	Kunst en schrift: voorstelling: god met de drie hoofden samen met (zijde 1) een god in lotushouding met torques en beurs en twee vrouwelijke gestalten, (zijde 2) god in lotushouding, Hercules en godin; onder deze goden drie stierenkoppen, op een altaar uit Saintes (Kelt.)
onder de driekop een god en een godin	Kunst en schrift: voorstelling: god met de drie hoofden samen met daaronder een god en een godin (misschien Mercurius en Rosmerta), op een altaar uit Rueil-Malmaison (Kelt.)
halfnaakte god en vrouw	Kunst en schrift: voorstelling: god met de drie hoofden samen met een halfnaakte god en een vrouw, uit Dennevy (Kelt.)
links een naakte man	Kunst en schrift: voorstelling: god met de drie hoofden samen met links een naakte man met een hoorn des overvloeds, die een hond te eten geeft; rechts Pan met hoorn, uit Beaune (Kelt.)
driekop met gaatjes	Kunst en schrift: voorstelling: god met de drie hoofden, voorzien van gaatjes, misschien ter bevestiging van hertengewei, uit Condat (Kelt.)
god met een slang, voorzien van	Kunst en schrift: voorstelling: god met de ramskopslang (alg.)
van de god met de ramskopslang	Kunst en schrift: voorstelling: god met de ramskopslang (alg.)
uitbeelden van goden in steen	Kunst en schrift: voorstelling: goden [Keltische] (alg.)
uitbeelden van mannelijke Keltische	Kunst en schrift: voorstelling: goden [Keltische] (alg.)
Alesia (dép. Côte-d'Or):	Kunst en schrift: voorstelling: godheid met twee vogels op zijn schouders, met hun snavels naar deze toegewend; naast deze een mannelijke figuur tussen twee vogels en een driekoppige hond, uit Alesia (Kelt.)
Beaune (dép. Côte-d'Or):	Kunst en schrift: voorstelling: godheid met twee vogels op zijn schouders, met hun snavels naar deze toegewend, uit Beaune (Kelt.)
Compiègne (dép. Oise):	Kunst en schrift: voorstelling: godheid met twee vogels op zijn schouders, met hun snavels naar deze toegewend; daarbij nog twee vogels op borsthoogte, uit Compiègne (Kelt.)
Nevers (dép. Nièvre):	Kunst en schrift: voorstelling: godheid met twee vogels samen met de hamergod, uit Nevers (Kelt.)
Mont Auxois	Kunst en schrift: voorstelling: godheid met twee vogels, uit Mont Auxois (Kelt.)
op rotstekeningen in Iberië en Ligurië	Kunst en schrift: voorstelling: hert en stier, op rotstekeningen uit Iberië en Ligurië
voorstelling voorkomt in	Kunst en schrift: voorstelling: hert, in of op een grafmonument (alg.)
waarop naast hert en stier ook de hond	Kunst en schrift: voorstelling: hert, stier en hond, op de ketel uit Gundsstrup (Kelt.)
op een reliëf uit Differdange	Kunst en schrift: voorstelling: hertenkop die munten uitspuugt, en een stier, op een reliëf uit Differdange (Lux.)
kind, gehuld in een mantel met	Kunst en schrift: voorstelling: kind of kleine volwassene, gehuld in een mantel met capuchon (<i>genius cucullatus</i>) (Kelt.)
Een leeuw (of beer) houdt met zijn	Kunst en schrift: voorstelling: leeuwmonster (<i>tarasque</i>) met twee dode mensen tussen zijn poten en een mensenarm in zijn bek, uit Noves (Kelt.)
Deze heeft een krijger op de grond	Kunst en schrift: voorstelling: leeuwmonster die een krijger op de grond heeft geworpen, uit Col de la Vayède (Kelt.)
man en slang met vissenstaart.	Kunst en schrift: voorstelling: man en slang met vissenstaart, uit Autun (Kelt.)
Lantilly (dép. Côte-d'Or):	Kunst en schrift: voorstelling: man en slang met vissenstaart, uit Lantilly (Kelt.)
mannelijke, bebaarde figuur, van wiens	Kunst en schrift: voorstelling: man met baard, van wiens schouders twee slangen hangen, uit Sommerécourt (Kelt.)
mannelijke figuur met vogels op een	Kunst en schrift: voorstelling: man met vogels, op een kapiteel uit Martigny (dép. Manche) (Kelt.)
steen met afbeeldingen van Mercurius	Kunst en schrift: voorstelling: Mercurius, Mars en Hercules, op de menhir van Kernuz (Frankr.)

de Arverni) staat het paard in een tempel	Kunst en schrift: voorstelling: paard in een tempel, op een munt van Bienos (of Beinos of event. Belinos o. gr. v. BIIINOS) (Kelt.)
Paarden op munten van bijna alle	Kunst en schrift: voorstelling: paarden, op Gallische munten (Kelt.) (alg.)
schonken die libaties aanduiden	Kunst en schrift: voorstelling: <i>paterna</i> of schonken op zuilvormige altaren ter aanduiding van libaties (Kelt.)
twee ramshoofden als staartvinnen	Kunst en schrift: voorstelling: ramshoofden als staartvinnen, op de gouden vis uit Vettersfelde (Witaszkowo)
Voorstellingen van de ramshoofden	Kunst en schrift: voorstelling: ramshoofden (alg.)
jagende dieren en hun prooi	Kunst en schrift: voorstelling: roofdieren en hun prooidieren, op de gouden vis uit Vettersfelde (Witaszkowo)
Rotssculpturen van Val Camonica	Kunst en schrift: voorstelling: rotstekeningen (It.) in Val Camonica
Stèle uit Mouriès	Kunst en schrift: voorstelling: ruiterfiguren, op een stèle uit Mouriès (Kelt.)
gedaante van een gehoornde	Kunst en schrift: voorstelling: slang [gehoornde], uit Val Camonica
Munten uit Zuid-Duitsland, Saksen en	Kunst en schrift: voorstelling: slang, op munten uit Zuid-Duitsland, Saksen en Bohemen
Nantosvelta houdt in de linkerhand een	Kunst en schrift: voorstelling: Sucellos (met hamer en <i>olla</i>) en Nantosuelta (met staf waarop een huisje), op een altaar uit Sarrebourg (Kelt.)
munten stonden allerlei symbolen	Kunst en schrift: voorstelling: symbolen, op pre-Romeinse Gallische munten (Kelt.)
symbolische voorstelling	Kunst en schrift: voorstelling: symbolische -
Tarvos Trigaranus	Kunst en schrift: voorstelling: Tarvos Trigaranus, op de zuil van de Nautae Parisiaci (Kelt.)
zwerm vissen achter een zeemonster met	Kunst en schrift: voorstelling: vissen achter een zeemonster met een mensenhoofd, op de gouden vis uit Vettersfelde (Witaszkowo)
paardenkoppen op <i>menhirs</i> uit de	Kunst en schrift: voorstelling: vogels (of hoorns of paardenkoppen), in de grafheuvel Mané-Lud te Locmariaquer (Frankr.)
vrouwelijke figuur met vogels op een	Kunst en schrift: voorstelling: vrouw met vogels, op een kapiteel uit Avenches (Kelt.)
man met een afbeelding van een ever op	Kunst en schrift: voorstelling: zwijn, afgebeeld op de borst van het beeld van een man, uit Euffigneix (Kelt.)
op legertekens	Kunst en schrift: voorstelling: zwijn, op legertekens (Kelt.)
ever uit het gebied van Somme, Loire	Kunst en schrift: voorstelling: zwijn, op munten uit het gebied van Somme, Loire, Jura en Rijn (Kelt.)
Monument	Kunst en schrift: voorwerp (monument)
Epona met hond op haar schoot	Kunst en schrift: voorwerp: Epona met hond op haar schoot, uit Baarlo (Kelt.)
godinnen met op schoot zittende honden	Kunst en schrift: voorwerp: godin [zittend] met hond op haar schoot, uit het Rijn-Moezel-gebied (Kelt.)
zittende godin met hond op haar schoot	Kunst en schrift: voorwerp: godin [zittend] met hond op haar schoot, uit het Rijn-Moezel-gebied (Kelt.)
gouden vis uit Vettersfelde	Kunst en schrift: voorwerp: gouden vis met afbeeldingen van dieren, uit Vettersfelde (Witaszkowo)
beeldje van hert of stier	Kunst en schrift: voorwerp: hert of stier, uit een Romeins graf te Bad Kreuznach (Du.)
in de vorm van een hond	Kunst en schrift: voorwerp: hondenbeeld als votiefgeschenk, uit Lydney Park (Kelt.)
hoofd uit Heidelberg	Kunst en schrift: voorwerp: hoofd, 'Heidelberger Kopf', fragment van een beeld (vgl. 'Pfalzfelder Säule') (Kelt.)
kalender, zoals die van Coligny	Kunst en schrift: voorwerp: kalender, uit Coligny (Kelt.)
Ketel uit Gundestrup	Kunst en schrift: voorwerp: ketel [offer-], uit Gundestrup (Germ.-Kelt.)
steen met kruis erbovenop geplaatst	Kunst en schrift: voorwerp: kruis, op de menhir van Champ Dolent (Frankr.)

Mars met hond en slang	Kunst en schrift: voorwerp: Mars met hond en slang, uit Mavilly (Kelt.)
bronzen paardje uit Neuvy-en-Sullias	Kunst en schrift: voorwerp: paard [bronzen] met inscriptie, uit Neuvy-en-Sullias (Kelt.)
stier uit Maiden Castle	Kunst en schrift: voorwerp: stier waarop een s-spiraal-teken en drie vrouwelijke figuren op zijn rug, uit Maiden Castle (Kelt.)
stier uit Avrigny (dép. Haute-Saône)	Kunst en schrift: voorwerp: stier, uit Avrigny (Kelt.)
stier uit Martigny-en Valais (Zwits.)	Kunst en schrift: voorwerp: stier, uit Martigny-en Valais (Kelt.)
wielvormige voorwerpen	Kunst en schrift: voorwerp: wiel (rad)
<i>summa auctoritas</i>	Latijnse termen: <i>augere: auctoritas</i>
<i>augurium</i>	Latijnse termen: <i>augurium</i>
<i>cella</i>	Latijnse termen: <i>cella</i>
<i>cervulum / cervula facere</i>	Latijnse termen: <i>cervulum facere</i>
<i>confarreatio</i>	Latijnse termen: <i>confarreatio</i>
<i>consul</i>	Latijnse termen: <i>consul</i>
De XII abusivis saeculi	Latijnse termen: <i>De XII abusivis saeculi</i>
<i>dei terreni</i>	Latijnse termen: <i>dei terreni</i>
<i>dies fausti</i> en <i>dies infausti</i>	Latijnse termen: <i>dies faustus</i> en <i>dies infaustus</i>
<i>studia laudabilium doctrinarum</i>	Latijnse termen: <i>doctrinae laudabiles</i>
<i>equites</i>	Latijnse termen: <i>Equites</i>
<i>Fago</i>	Latijnse termen: <i>fagus</i>
<i>fana templaque</i>	Latijnse termen: <i>fanum: fana templaque</i>
<i>fas</i> [+ spatie]	Latijnse termen: <i>fas</i>
<i>Fatis</i>	Latijnse termen: <i>Fata</i>
<i>dies fausti</i> en <i>dies infausti</i>	Latijnse termen: <i>faustus</i> en <i>infaustus</i>
<i>februa</i>	Latijnse termen: <i>februa</i>
<i>genius cucullatus</i>	Latijnse termen: <i>genius cucullatus</i>
(<i>Driadae</i>) <i>glandibus comestis divinare</i>	Latijnse termen: <i>glans: '(Driadae) glandibus comestis divinare fuerant consueti'</i>
<i>incubatio</i>	Latijnse termen: <i>incubatio</i>
CIL XIII, 2843	Latijnse termen: inscriptie: Alisanus: <i>Deo Alisano</i>
Gevrey-Chambertin (CIL XIII, 5468)	Latijnse termen: inscriptie: Alisanus: <i>leuru Alisanu</i>
<i>Aug[usto] sacr[um] / deo Anvallo</i>	Latijnse termen: inscriptie: Anvallis: <i>Aug[usto] sacr[um] / deo Anvallo / C[aius] Secund[us] Vi / talis App / gutuater / d[e] s[uo] p[osuit] ex voto</i>
Gleuel (CIL XIII, 8163a)	Latijnse termen: inscriptie: <i>Aur(elius?) Vinu(...) FVKDEN</i>
Brixantus	Latijnse termen: inscriptie: Brixantus: <i>Augu(sto) sacr(um) deo Brixant(o = U) propiti(o = U)</i>
wij-inscripties <i>Fago deo</i> 'aan de god	Latijnse termen: inscriptie: Fagus: <i>Fago deo</i>
<i>Fatis Dervonibus</i>	Latijnse termen: inscriptie: Fatae Dervones: <i>Fatis Dervonibus</i>
<i>adlector (?) ferrariar[um] gutuater</i>	Latijnse termen: inscriptie: gutuater: <i>adlector (?) ferrariar[um] gutuater, praefectus colon[iae], [3]/[3] qui antequam hic quiesco, liberos meos [3]/[3] utrosq[ue] vidi Nonn[ium] Ferocem Flam[inem] Ilvirum bis[]</i>
<i>C[ai] Sulp[ici] M[arci] fil[i]i Galli</i>	Latijnse termen: inscriptie: gutuater: <i>C[ai] Sulp[ici] M[arci] fil[i]i Galli omnibus / honoribus apud suos funct[us] / Ilvir[i] q[ui]nquennalis flaminis Aug[ustalis] P[ro]GEN (?) / dei Moltini gutuatri (?) Mart[is] sevir cui ordo quod esset civ[is] / optimus et innocentissimus / statuas publ[icas] ponendas decrev[it] //</i>
Deutz (CIL XIII, 8494)	Latijnse termen: inscriptie: Jupiter: <i>IOM et Genio loci</i>
<i>Matronis Dervonnis</i>	Latijnse termen: inscriptie: Matronae Dervones: <i>Matronis Dervonnis</i>
wij-inscriptie <i>Deo Roburi et Genio loci</i>	Latijnse termen: inscriptie: Robur: <i>Deo Roburi et Genio loci</i>
wij-inscripties <i>Sex arboribus</i> 'aan de zes	Latijnse termen: inscriptie: Sex Arbores: <i>Sex arboribus</i>
Itali, naar wie Italië is genoemd	Latijnse termen: <i>Itali</i>
oi. <i>huisse</i> 'recht' (lat. <i>ius</i>)	Latijnse termen: <i>ius</i>
Liber querulus de excidio Britanniae	Latijnse termen: <i>Liber querulus de excidio Britanniae</i>
<i>locus consecratus</i>	Latijnse termen: <i>locus consecratus</i>

<i>lucus</i>	Latijnse termen: <i>lucus</i>
Sancti Brendani abbatis	Latijnse termen: <i>Navigatio Sancti Brendani abbatis</i>
lat. <i>nemus</i> 'woudheilgdom'	Latijnse termen: <i>nemus</i>
<i>novena</i>	Latijnse termen: <i>novena</i>
Oestrymnis	Latijnse termen: <i>Oestrymnis (Oestreminis, Oestriminis)</i>
<i>praefectus coloniae</i>	Latijnse termen: <i>praefectus coloniae</i>
Janus Quadrifrons	Latijnse termen: <i>Quadrifrons</i>
<i>robore</i>	Latijnse termen: <i>robur</i>
<i>Roburi</i>	Latijnse termen: <i>robur</i>
<i>ibi sententiae capitales de robore</i>	Latijnse termen: <i>robur</i> : ' <i>ibi sententiae capitales de robore proferentur</i> '
<i>simulacrum</i> is uitsluitend een beeltenis	Latijnse termen: <i>simulacrum</i>
<i>cuius sunt plura simulacra</i>	Latijnse termen: <i>simulacrum</i> : ' <i>cuius sunt plura simulacra</i> '
<i>Simulacraque maesta deorum arte carent</i>	Latijnse termen: <i>simulacrum</i> : ' <i>Simulacraque maesta deorum arte carent caesisque extant informia truncis</i> '
<i>sodaliciis ... consortiis</i>	Latijnse termen: <i>sodalitium</i> : ' <i>sodaliciis ... consortiis</i> '
<i>Umbræ</i>	Latijnse termen: <i>umbra</i>
lat. <i>vates</i> 'ziener, waarzegger'	Latijnse termen: <i>vates</i>
lichaam	Lichaam
lichamelijk	Lichaam
lichamen	Lichaam
arm van een mens	Lichaam: arm
linkerarm	Lichaam: arm, linker-
omhelzen	Lichaam: armgebaar: omhelzing
voorpoten	Lichaam: been (poot): leeuwenvoorpoot
shoot	Lichaam: been: shoot (bovenbenen)
borst	Lichaam: borst (boezem)
beenderen van dieren	Lichaam: bot (been), dieren-
skeletten	Lichaam: bot (been): geraamte (skelet)
gestalte [+ spatie]	Lichaam: gestalte (lichaamshouding)
<i>Crom</i>	Lichaam: gestalte: gebogen houding: term: <i>crom</i> ('krom') (deel van een naam) (Kelt.)
<i>Slécht</i>	Lichaam: gestalte: geknielde houding: term: <i>slécht</i> ('knieling') (vlakke) (Kelt.)
Boeddha-houding	Lichaam: gestalte: lotushouding (yogahouding, Boeddha-houding, kleermakerszit)
Deze zithouding	Lichaam: gestalte: lotushouding (yogahouding, Boeddha-houding, kleermakerszit)
kleermakerszit	Lichaam: gestalte: lotushouding (yogahouding, Boeddha-houding, kleermakerszit)
lotushouding	Lichaam: gestalte: lotushouding (yogahouding, Boeddha-houding, kleermakerszit)
yogahouding	Lichaam: gestalte: lotushouding (yogahouding, Boeddha-houding, kleermakerszit)
gaat staan	Lichaam: gestalte: staande houding (gaan staan)
staan op de	Lichaam: gestalte: staande houding (gaan staan)
kunnen staan	Lichaam: gestalte: staande houding (gaan staan)
opstaan	Lichaam: gestalte: staande houding (gaan staan)
kon staan	Lichaam: gestalte: staande houding (gaan staan)
gingen staan	Lichaam: gestalte: staande houding (gaan staan)
heen staan	Lichaam: gestalte: staande houding (gaan staan)
heen stonden	Lichaam: gestalte: staande houding (gaan staan)
stonden op	Lichaam: gestalte: staande houding (gaan staan)
stond, die	Lichaam: gestalte: staande houding (gaan staan)
stond een [voorafgegaan door een spatie]	Lichaam: gestalte: staande houding (gaan staan)
stond in	Lichaam: gestalte: staande houding (gaan staan)
zaten daarom	Lichaam: gestalte: zittende houding (zitting)

zittende	Lichaam: gestalte: zittende houding (zitting)
gaan zitten	Lichaam: gestalte: zittende houding (zitting)
huid zitten	Lichaam: gestalte: zittende houding (zitting)
loshangende haren	Lichaam: haar, loshangend
baarddracht	Lichaam: haar: baard (sik)
gedraaide baardlokken	Lichaam: haar: baard: gedraaide baardlokken
Mongán	Lichaam: haar: term: <i>mongán</i> ('met de korte haren') (god) (Kelt.)
hand [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Lichaam: hand
hand,	Lichaam: hand
de hand.	Lichaam: hand
handen	Lichaam: hand
kunsthand	Lichaam: hand, kunst-
heeft voor hem een zilveren	Lichaam: hand, kunst-: zilveren hand
linkerhand	Lichaam: hand, linker-
vinger	Lichaam: hand: vinger
duim	Lichaam: hand: vinger: duim
handen op de wangen	Lichaam: handgebaar: handen op de wangen
handen ten hemel hieven	Lichaam: handgebaar: handopheffing
'handoplegging' van	Lichaam: handgebaar: handoplegging op een hoofd: dodelijk gebaar
hand die op vriendelijke wijze lijkt te	Lichaam: handgebaar: handoplegging op een hoofd: zegenend gebaar
hart [+ spatie]	Lichaam: hart
het hart van Fál	Lichaam: hart van de steen Lía Fáil (Kelt.)
<i>cride Fáil</i> 'het hart van Fál'	Lichaam: hart van de steen Lía Fáil: term: <i>cride Fáil</i> ('hart van Fál') (kroningssteen) (Kelt.)
hart van de steen	Lichaam: hart: hart van de steen Lía Fáil (Kelt.)
ingewanden	Lichaam: ingewanden (maag-darmkanaal)
hals	Lichaam: keel (hals)
Delen van haar lichaam	Lichaam: lichaamsdeel (ledemaat)
ledematen	Lichaam: lichaamsdeel (ledemaat)
nek van hun paarden	Lichaam: nek, paarden-
pezen	Lichaam: pees
rug. [voorafgegaan door een spatie]	Lichaam: rug
rug [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Lichaam: rug
schouders	Lichaam: schouder
middenrif	Lichaam: spier: middenrif
staartvinnen	Lichaam: staart, vissen-
vissenstaart	Lichaam: staart, vissen-
vleugel	Lichaam: vleugel
rechtervleugels	Lichaam: vleugel, rechter-
voet	Lichaam: voet
enkels	Lichaam: voet: enkel
erop gingen staan	Lichaam: voet: voetstap
stapte	Lichaam: voet: voetstap
zenuwen	Lichaam: zenuw
zintuigen	Lichaam: zintuig (waarnemingsmogelijkheid)
bleke rijk	Licht en duisternis: bleekheid
duisternis	Licht en duisternis: duisternis (zwart)
zwart	Licht en duisternis: duisternis (zwart)
<i>Donn</i> 'de donkerbruine'	Licht en duisternis: duisternis: term: <i>dhus-no*</i> : <i>donn</i> (god, stier) (Kelt.)
Duinn	Licht en duisternis: duisternis: term: <i>dhus-no*</i> : <i>donn</i> (god, stier) (Kelt.)
Huis van Donn	Licht en duisternis: duisternis: term: <i>dhus-no*</i> : <i>donn</i> (god, stier) (Kelt.)

des lichts	Licht en duisternis: licht (lichtstraal)
het licht	Licht en duisternis: licht (lichtstraal)
tussen twee duisternissen	Licht en duisternis: licht, dag-
nachten [voorafgegaan door een spatie]	Licht en duisternis: nacht
nachts	Licht en duisternis: nacht
Scáthach	Licht en duisternis: schaduw: term: <i>skāto*</i> : <i>scáthach</i> ('schimmige') (demones) (oi.) (Kelt.)
glans	Licht en duisternis: schittering
schitterend	Licht en duisternis: schittering
bel 'schitterend'	Licht en duisternis: schittering: term: <i>bel</i> (adj.) (Kelt.)
literaire	Literatuur
Ab urbe condita	Literatuur: Ab urbe condita (door Livius) (L/R)
Annales (XIV, 30: door P.C. Tacitus)	Literatuur: Annales (door Tacitus) (L/R)
Aulularia (door Titus Maccius Plautus)	Literatuur: Aulularia = Querolus (door Titus Maccius Plautus) (L/R)
Bibliotheca historica	Literatuur: Bibliotheca historica (Βιβλιοθηκη ιστορικη; door Diodorus van Sicilië) (Gr.)
Cad Goddeu, 'De oorlog van de bomen'	Literatuur: Cad Goddeu = Kat Godeu (Kelt.)
Cartularium uit Quimperlé	Literatuur: Cartularium: Cartulaire de l'abbaye de Sainte-Croix de Quimperlé (1031) (L/R)
Boek van Armagh	Literatuur: Codex Ardmachanus = Liber Armachanus = Book of Armagh = Canon of Patrick (Kelt.-L/R)
Lebor na hUidre	Literatuur: codex: Lebor na hUidre = eng. Book of the Dun Cow (Kelt.)
Cóir anmann	Literatuur: Cóir anmann (Kelt.)
De bello Gallico	Literatuur: Commentarii de bello Gallico (door C.J. Caesar) (L/R)
Gallico VI, 13)	Literatuur: Commentarii de bello Gallico (door C.J. Caesar) (L/R)
De bellis: De bello Gothico (door	Literatuur: De bellis ('Υπερ των πολεμων λογοι) V - VIII: De bello Gothico (door Procopius van Caesarea) (Gr.)
Pharsalia	Literatuur: De bello civili = Bellum civile = Pharsalia (door M.A. Lucanus) (L/R)
De situ orbis = De chorographia	Literatuur: De chorographia = De situ orbis (door Pomponius Mela) (L/R)
De consulatu Stilichonis (door Claudius	Literatuur: De consulatu Stilichonis (door Claudius Claudianus) (L/R)
De divinatione	Literatuur: De divinatione (door Cicero) (L/R)
De republica (door Cicero)	Literatuur: De republica (door Cicero) (L/R)
De XII abusivis saeculi	Literatuur: De XII abusivis saeculi (door pseudo-Cyprianus) (L/R)
Logoi (VIII, 8; door Maximus Tyrius	Literatuur: Dissertationes (Λογοι (1) = Διαλεξεις; door Maximus van Tyrus) (Gr.)
Fáfnismál	Literatuur: Edda, Poëtische: Fáfnismál (Fm.) (Germ.)
Quaestiones graecae (c. 38; door	Literatuur: Ethica: 4.21 (263d-351b) Griekse kwesties (Αττια 'Ελληνικα = Quaestiones graecae) (door Plutarchus) (Gr.)
Factorum et dictorum memorabilium libri	Literatuur: Factorum et dictorum memorabilium libri novem = Facta et dicta memorabilia (door Valerius Maximus) (L/R)
Félire Óengusso Céli Dé	Literatuur: Féilire Óengusso Céli Dé (door bisschop Óengus mac Óengobann) (Kelt.)
Finn-sage	Literatuur: Finn-cyclus = Fenische cyclus = Fainnaidheacht (Kelt.)
Acallam na Senórach	Literatuur: Finn-cyclus: Acallam na Senórach (Kelt.)
Foras Fease ar Éireann	Literatuur: Foras Feasa ar Éireann (door Seathrún Céitinn) (Kelt.)
Geographica	Literatuur: Geographica (Γεωγραφικα) (door Strabo) (Gr.)
Germania (door P.C. Tacitus)	Literatuur: Germania = De origine et situ Germanorum (door Tacitus) (L/R)
verhaal van Amlethus	Literatuur: Gesta Danorum: verhaal van Amlethus (L/R-Germ.)
Hanes Taliesin	Literatuur: Hanes Taliesin (door Elis Gruffydd) (Kelt.)
Hibernica minora, ed. K. Meyer	Literatuur: Hibernica minora (ed. K. Meyer) (een verzameling Oud-Ierse teksten, w.o. een verhandeling over het boek der Psalmen) (Kelt.)

Aurelianus (c. 44; door Flavius Vopiscus)	Literatuur: Historia Augusta: Aurelianus (door (de fictieve) Flavius Vopiscus Syracusanus) (L/R)
Severus Alexander (c. 60; door Aelius)	Literatuur: Historia Augusta: Severus Alexander (door (de fictieve) Aelius Lampridius) (L/R)
Historia Regum Britanniae	Literatuur: Historia regum Britanniae (door Geoffrey van Monmouth) (L/R)
Historiae (II, c. 61; door Tacitus)	Literatuur: Historiae (1) (door Tacitus) (L/R)
Historiae (IV, 54; door P.C. Tacitus)	Literatuur: Historiae (1) (door Tacitus) (L/R)
Historiai (2, 32; door Polybius)	Literatuur: Historiae (2) (Ἱστορίαι) (door Polybius) (Gr.)
Orosius (Historiae adversus paganos)	Literatuur: Historiae adversus paganos (door Orosius) (L/R)
Historiae Philippicae et totius mundi	Literatuur: Historiarum Philippicarum libri XLIV: Historiae Philippicae et totius mundi origines et terrae situs (door Pompeius Trogus), samenvatting (door Marcus Junianus Justinus) (L/R)
Historiën (door Herodotus)	Literatuur: Historiën (Ἱστορίαι Ἡροδοτου, door Herodotus) (Gr.)
<i>imrama</i>	Literatuur: Imrama-cyclus (Kelt.)
<i>Imram Brain meic</i>	Literatuur: Imrama-cyclus: Imram Brain meic Febail = Imram Brain (Kelt.)
Imtheacht an dá nónbhar agus	Literatuur: Imtheacht an dá nónbhar agus tóraigheacht Taise Taoibhghile (door Máire Ní Mhuirgheasa) (Kelt.)
Aided Díarmata meic Cerbaill	Literatuur: Koningscyclus: Aided Díarmata meic Cerbaill (Kelt.)
Aided Muirchertaig Meic Erca	Literatuur: Koningscyclus: Aided Muirchertaig Meic Erca (Kelt.)
Cath Maige Ráth	Literatuur: Koningscyclus: Cath Maige Rath (Kelt.)
Baile in scáil	Literatuur: Koningscyclus: Conn- & Cormac-cyclus: Baile in scáil (Kelt.)
Echtra Condla	Literatuur: Koningscyclus: Conn- & Cormac-cyclus: Echtrae Chonnlai (Kelt.)
De síl Chonairi Móir	Literatuur: Koningscyclus: De síl Chonairi Móir (Kelt.)
Echtra mac nEchach Muigmedóin	Literatuur: Koningscyclus: Echtra mac nEchach Muigmedóin (Kelt.)
Compert Mongáin ocus serc Duibe	Literatuur: Koningscyclus: Mongán-cyclus: Compert Mongáin ocus serc Duibe-Lacha dó Mongán (Kelt.)
Mór Muman ocus aided Cuanach meic	Literatuur: Koningscyclus: Mór Muman ocus aided Cuanach meic Ailchini (Kelt.)
Lebor Gabála Érenn	Literatuur: Lebor Gabála Érenn = eng. Book of Invasions (Kelt.) (verzameling poëzie en proza)
Lebor na Cert	Literatuur: Lebor na Cert (Kelt.)
Liber querulus de excidio Britanniae	Literatuur: Liber querulus de excidio Britanniae (door Gildas) (L/R)
Kymrische sage van hoofd van	Literatuur: Mabinogion: Brānwen, de dochter van Llŷr (Kelt.)
Macgnímartha Find	Literatuur: Macgnímartha Find (Kelt.)
Cath Maige Tuired	Literatuur: Mythologische cyclus: Cath Maige Tuired ('de Tweede slag bij Mag Tuired') (Kelt.)
Cunga) laat	Literatuur: Mythologische cyclus: Cath Maige Tuired Cunha ('de Eerste slag bij Mag Tuired') (Kelt.)
Scél Tuáin meic Cairill do Finnén Maige	Literatuur: Mythologische cyclus: Scél Tuáin meic Cairill do Finnén Maige Bile (Kelt.)
Togail bruidne Dá Derga	Literatuur: Mythologische cyclus: Togail bruidne Dá Derga (Kelt.)
Naturalis Historia (XVI, 95; door Plinius)	Literatuur: Naturalis Historia (door Plinius Secundus Maior) (L/R)
Naturalis Historia (XXX, 13; door Plinius)	Literatuur: Naturalis Historia (door Plinius Secundus Maior) (L/R)
Ora Maritima	Literatuur: Ora maritima (door Avienus) (L/R)
Le conte du Graal	Literatuur: Perceval = Le conte du Graal (door Chrétien de Troyes) (Frankr.)
Pro M. Fonteio (door M.T. Cicero)	Literatuur: Pro M. Fonteio (door Cicero) (L/R)
Orationes (49, 7; door Dio Chrysostomos)	Literatuur: Redevoeringen (Λογοι (2)) = lat. Orationes (door Dio Chrysostomus (Δίων Χρυσόστομος)) (Gr.)
Rerum gestarum	Literatuur: Res gestae = Rerum gestarum libri XXXI (door Ammianus Marcellinus) (L/R)
Res gestae	Literatuur: Res gestae = Rerum gestarum libri XXXI (door Ammianus Marcellinus) (L/R)

van de Hjaðningavíg	Literatuur: saga: Heðins saga ok Högna = Sörla þátr = sage van de Hjaðningavíg (Germ.)
Sanas Cormaic	Literatuur: Sanas Cormaic (door Cormac mac Cuilennan) (Kelt.)
Caesarii sermones (door Caesarius van	Literatuur: Sancti Caesarii Arelatensis sermones etc. (door Caesarius van Arles) (L/R)
Mānava Dharma Śāstra	Literatuur: Śāstra, Dharma, Mānava; = Manu Smṛti (Ind.)
Berner Scholiën	Literatuur: scholia: Berner Scholiën = Commenta Bernensia (L/R)
Commenta Bernensia	Literatuur: scholia: Berner Scholiën = Commenta Bernensia (L/R)
Commenta Bernensia ad Lucanum	Literatuur: scholia: Berner Scholiën: M. Annaei Lucani Commenta Bernensia (L/R)
In Vergilii Aeneidem commentarii	Literatuur: scholia: Vergilius: In Vergilii Aeneidem commentarii (door Servius 'Grammaticus') (L/R)
ts. Antaios, 1960	Literatuur: secondaire -: Antaios, 1960 (ts.)
Georges Henderson ('Survivals in belief	Literatuur: secondaire -: Survivals in belief among the Celts (door Georges Henderson)
Byzantijnse encyclopedie Σουδα	Literatuur: Souda (Σουδα) (encyclopedie) (Byz.-Gr.)
Tecosca Cormaic ('Het onderricht van	Literatuur: Tecosca Cormaic (Kelt.)
Topographia Hibernica	Literatuur: Topographia Hibernica = Topographia Hiberniae (door Giraldus Cambrensis) (L/R)
Ierse literaire materiaal	Literatuur: type: Ierse -
Cúchulainn-sage	Literatuur: Ulster-cyclus = An Rúraíocht (Kelt.)
Mesca Ulad	Literatuur: Ulster-cyclus: Mesca Ulad (Kelt.)
verhaal van Mac Da Thó's varken	Literatuur: Ulster-cyclus: Scéla Muicce Meicc Da Thó (Kelt.)
Serglige Con Culainn	Literatuur: Ulster-cyclus: Serglige Con Culainn ocus óenét Emire (Kelt.)
Táin bó Cuailnge	Literatuur: Ulster-cyclus: Táin bó Cuailnge (Kelt.)
Veda	Literatuur: Veda (alg.) (Ind.), Vedisch (<i>vaidika</i>)
<i>traivedika</i> ('betrekking hebbend op de	Literatuur: Veda, drievoudige = <i>traivedika</i> (adj.) (i.e. Ṛg, Sāma, Yajur Veda) (Ind.)
Vita Merlini	Literatuur: Vita Merlini (door Geoffrey van Monmouth) (L/R)
Vita Numae Pompilii (door Plutarchus)	Literatuur: Vita Numae Pompilii (door Plutarchus) (Gr.)
Vita S. Albei	Literatuur: Vita S. Albei (L/R)
Legende van St. Germanus	Literatuur: Vita S. Germani (door Constantius van Lyon) (L/R)
Vita Sancti Hilarii (door Venantius	Literatuur: Vita S. Hilarii Episcopi Pictavensis (door Venantius Fortunatus) (L/R)
Vita Sancti Patricii	Literatuur: Vita S. Patricii (door Miurchú moccu Machtheni) (L/R)
Vita Sancti Perminii	Literatuur: Vita S. Pirminii (door NN) (L/R)
Betha Brénainn Clúana Ferta ('leven van	Literatuur: Vita: Betha Brénainn Clúana Ferta (Kelt.) = Navigatio Sancti Brendani abbatis (L/R) = Reis van St.-Brandaan (Ned.)
Reis van St.-Brandaan	Literatuur: Vita: Betha Brénainn Clúana Ferta (Kelt.) = Navigatio Sancti Brendani abbatis (L/R) = Reis van St.-Brandaan (Ned.)
Navigatio	Literatuur: Vita: Betha Brénainn Clúana Ferta (Kelt.) = Navigatio Sancti Brendani abbatis (L/R) = Reis van St.-Brandaan (Ned.)
De virtutibus Martini Turonensis (door	Literatuur: Vita: De virtutibus Martini Turonensis (door Venantius Fortunatus) (L/R)
Vita Divi Claudii (c. 25; door Suetonius)	Literatuur: Vita: De vita Caesarum: Vita divi Claudii (door Suetonius) (L/R)
Vita divi Iulii (54; door Suetonius)	Literatuur: Vita: De vita Caesarum: Vita divi Iulii (door Suetonius) (L/R)
vita Sancti Martini (door Paulinus	Literatuur: Vita: De vita S. Martini (door Paulinus Petricordiensis) (L/R)
De vitis philosophorum (door Diogenes	Literatuur: Vita: Vitae et sententiae philosophorum (Φιλοσοφῶν βίων καὶ δογματῶν συναγωγῆ; door Diogenes Laërtius) = De vita et moribus philosophorum = Vitae philosophorum = De vitis philosophorum (Gr.)
Vitae philosophorum (proloog: door	Literatuur: Vita: Vitae et sententiae philosophorum (Φιλοσοφῶν βίων καὶ δογματῶν συναγωγῆ; door Diogenes Laërtius) = De vita

	et moribus philosophorum = Vitae philosophorum = De vitis philosophorum (Gr.)
Capitulare AD 789	Literatuur: wet: Capitulare (789, niet gespecificeerd) (Chr.-L/R)
Indiculus superstitionum et paganiarum	Literatuur: wet: capitulare: Karlomanni principis capitularia: Indiculus superstitionum et paganiarum (Chr.-L/R)
'lot'	Lot
tragische lot	Lot
noodlot	Lot: 1. type: noodlot (noodlotsmacht)
toeval	Lot: 1. type: toeval (kans, mogelijkheid)
voortekens	Lot: 5. rel.: voorteken
omina	Lot: 5. rel.: voorteken: term: <i>omen</i> (L/R)
nieuwe- en vollemaan	Maan: maanfase: nieuwemaan (donkere -)
nieuwe- en vollemaan	Maan: maanfase: vollemaan (heldere -)
demonen afwerende macht	Macht en kracht: afwerende kracht
almachtige	Macht en kracht: almacht
macht naar zich toe	Macht en kracht: aspect: machtsvergroting (machtsvergaring, macht naar zich toetrekken)
vergroten de Fomoren hun macht	Macht en kracht: aspect: versterking
weekheid	Macht en kracht: aspect: zwakte
alle machten	Macht en kracht: dood (duisternis, onderwereld, kwaad, onderwereldmonster), macht van de
boze machten	Macht en kracht: dood (duisternis, onderwereld, kwaad, onderwereldmonster), macht van de
dodenmonsters	Macht en kracht: dood (duisternis, onderwereld, kwaad, onderwereldmonster), macht van de
machten des lichts en der	Macht en kracht: dood (duisternis, onderwereld, kwaad, onderwereldmonster), macht van de
machten van de dood	Macht en kracht: dood (duisternis, onderwereld, kwaad, onderwereldmonster), macht van de
machten van de onderwereld	Macht en kracht: dood (duisternis, onderwereld, kwaad, onderwereldmonster), macht van de
Monsters van de dood	Macht en kracht: dood (duisternis, onderwereld, kwaad, onderwereldmonster), macht van de
tovermachten	Macht en kracht: dood (duisternis, onderwereld, kwaad, onderwereldmonster), macht van de
een geweldige geestelijke	Macht en kracht: geestelijke kracht
alle machten	Macht en kracht: goddelijke macht
bovennatuurlijke	Macht en kracht: goddelijke macht
goddelijke macht	Macht en kracht: goddelijke macht
om, een hogere	Macht en kracht: goddelijke macht
kracht	Macht en kracht: kracht (sterk) (alg.)
levenskracht	Macht en kracht: levenskracht (energie)
macht	Macht en kracht: macht (machtig, machtig zijn) (alg.)
wegens de magische	Macht en kracht: magische kracht (toverkracht, <i>mana</i>) (alg.)
mana uitstralen	Macht en kracht: magische kracht (toverkracht, <i>mana</i>) (alg.)
mana bezat	Macht en kracht: magische kracht (toverkracht, <i>mana</i>) (alg.)
hier blijkbaar haar macht	Macht en kracht: magische kracht van de aarde
menselijke lichaam, veel mana bezat	Macht en kracht: magische kracht van het menselijk lichaam: hoofd
die werden toegedicht aan het smeden	Macht en kracht: magische kracht van het smeden
natuurobjecten vast	Macht en kracht: natuurmacht (natuurlijke objecten)
natuurmachten	Macht en kracht: natuurmacht (natuurlijke objecten)
magie	Magie en mantiek: magie
magisch	Magie en mantiek: magie
toverij	Magie en mantiek: magie
hekserij	Magie en mantiek: magie: 1. type: zwarte - (hekserij, shadeberokkenende magie)

veeziekten die door tovermachten	Magie en mantiek: magie: 1. type: zwarte - (hekserij, schadeberokkende magie)
is ingestort toen alle heiligen daartegen	Magie en mantiek: magie: 3. doel: doen instorten van de wereldboom
verbreiden een tovernevel	Magie en mantiek: magie: 3. doel: doen ontstaan van een nevel
dat deze niet meer	Magie en mantiek: magie: 3. doel: doen ophouden met schreeuwen door de Lia Fáil (Kelt.)
magische handelingen om de vijand in overwonnen haar echter met magie	Magie en mantiek: magie: 3. doel: doen overwinnen
door magie opgeroepen	Magie en mantiek: magie: 3. doel: doen verdwijnen en doen verschijnen
alles genezen	Magie en mantiek: magie: 3. doel: genezing
magische vervloekingshandelingen	Magie en mantiek: magie: 3. doel: vervloeking
met gezang de zee in beroering brengen	Magie en mantiek: magie: 3. doel: zeeën en winden in beweging brengen
magische handelingen	Magie en mantiek: magische handeling
toverhandelingen	Magie en mantiek: magische handeling
toverkunsten	Magie en mantiek: magische handeling
beweegt zich rond het vijandelijke leger	Magie en mantiek: magische handeling: kringloop rond het vijandelijke leger
strak aankeek	Magie en mantiek: magische handeling: strak aankijken
één oog gesloten houdt	Magie en mantiek: magische handeling: zich voortbewegend met één oog geopend
op één voet hinkt	Magie en mantiek: magische handeling: zich voortbewegend op één been
blik in de toekomst te werpen	Magie en mantiek: mantiek
bovennatuurlijke kennis	Magie en mantiek: mantiek
divinatorische	Magie en mantiek: mantiek
kennis van de toekomst	Magie en mantiek: mantiek
mantiek	Magie en mantiek: mantiek
orakel	Magie en mantiek: mantiek
profetieën	Magie en mantiek: mantiek
proscopie	Magie en mantiek: mantiek
voorspel	Magie en mantiek: mantiek
vormen van mantiek	Magie en mantiek: mantiek: 1. type
voorspellingen nadat ze eikels hadden	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 04. op basis van de inname van eikels
droom- of visioenorakel	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen (vreemde waarneming)
droomprofetie	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen (vreemde waarneming)
twee slangen zijn oren hebben gelikt	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen: m.b.v. contact met een dier (m.n. slang of vis)
dierenhuid als middel tot proscopie	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen: m.b.v. contact met een dierenhuid
contact met een dierenhuid	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen: m.b.v. contact met een dierenhuid
toekomst te werpen, was te gaan zitten	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen: m.b.v. contact met een dierenhuid
aflikte, kon hij in de toekomst zien	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen: m.b.v. duimzuigen of vingerlikken
duimzuigen als middel tot proscopie	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen: m.b.v. duimzuigen of vingerlikken
vinger in zijn mond en leert daardoor de	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen: m.b.v. duimzuigen of vingerlikken
zuigen op de duim	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen: m.b.v. duimzuigen of vingerlikken

eten van bepaald voedsel	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen: m.b.v. eten van bepaald voedsel
Hallucinaties werden vaak opgewekt door	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen: m.b.v. eten van bepaald voedsel
Voedsel als middel tot proscopie	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen: m.b.v. eten van bepaald voedsel
<i>tarbfess</i>	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen: m.b.v. eten van bepaald voedsel: 'Tarbfess' (Kelt.)
proscopie ontwikkelde zich de <i>dét fis</i>	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen: m.b.v. de tand der wijsheid (waarmee men op een vinger kauwt)
door vasten konden visioenen worden	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen: m.b.v. vasten
visionaire waarneming door zang	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen: m.b.v. zang
<i>teinm laegda</i>	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen: m.b.v. zang: <i>teinm laegda</i> (Kelt.)
<i>imbas forosnai</i>	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen: term: <i>imbas forosnai</i> (Kelt.)
interpreteren van <i>omina</i>	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 07. op basis van een omen
beschouwing van de ingewanden	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 07. op basis van een omen: bestudering van de ingewanden
raadplegen op grond van de ingewanden	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 07. op basis van een omen: bestudering van de ingewanden
<i>augurium</i>	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 07. op basis van een omen: bestudering van het gedrag van dieren: term: <i>augurium</i> (L/R)
voorspellen de toekomst m.b.v. de vlucht	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 07. op basis van een omen: bestudering van het gedrag van dieren: vlucht en stemgeluid van vogels: term: <i>auspicium</i> = <i>augurium</i> = nl. vogelwichelarij (L/R)
mensenofferorakel	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 07. op basis van een omen: bestudering van (het gedrag van) een stervende mens (mensenofferorakel)
offerden mensen als bron van kennis	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 07. op basis van een omen: bestudering van (het gedrag van) een stervende mens (mensenofferorakel)
slachtoffer stierf	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 07. op basis van een omen: bestudering van (het gedrag van) een stervende mens: gevoerde doodstrijd
op grond van diens doodstrijd	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 07. op basis van een omen: bestudering van (het gedrag van) een stervende mens: gevoerde doodstrijd
Uit de wijze waarop deze valt	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 07. op basis van een omen: bestudering van (het gedrag van) een stervende mens: gevoerde doodstrijd
vloeien van zijn bloed	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 07. op basis van een omen: bestudering van (het gedrag van) een stervende mens: het vergoten bloed
beschouwing van het bloed dat de ketel	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 07. op basis van een omen: bestudering van (het gedrag van) een stervende mens: het vergoten bloed
wijze waarop het bloed stroomde	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 07. op basis van een omen: bestudering van (het gedrag van) een stervende mens: het vergoten bloed
orakel van de ziener Calchas	Magie en mantiek: mantiek: 2. spec.: Calchas-orakel (Gr.)
<i>canebant</i>	Magie en mantiek: mantiek: 3. term: <i>canere</i> (in verzen) (L/R)
<i>divinare</i>	Magie en mantiek: mantiek: 3. term: <i>divinare</i> (L/R)
mens	Mens
bevolking	Mens: 1. geogr.: inwoner (bewoner, bevolking, burger)
bewoners	Mens: 1. geogr.: inwoner (bewoner, bevolking, burger)

burgers	Mens: 1. geogr.: inwoner (bewoner, bevolking, burger)
volk van Tethra	Mens: 1. geogr.: inwoner: Andere Wereld, bewoner van de
bewoners kennen geen ziekte of gelukzaligen	Mens: 1. geogr.: inwoner: paradijsbewoner
eskimoïde	Mens: 4. ras: eskimoïde type
nabestaanden	Mens: 5. soc.: nabestaande
stam [+ spatie]	Mens: 5. soc.: volk (stam)
stam-	Mens: 5. soc.: volk (stam)
stam,	Mens: 5. soc.: volk (stam)
stammen [voorafgegaan door een spatie]	Mens: 5. soc.: volk (stam)
stammen als	Mens: 5. soc.: volk (stam)
stamgebied	Mens: 5. soc.: volk (stam)
stamceremonie	Mens: 5. soc.: volk (stam)
stamhoofden	Mens: 5. soc.: volk (stam)
volk [+ spatie]	Mens: 5. soc.: volk (stam)
volk.	Mens: 5. soc.: volk (stam)
volk:	Mens: 5. soc.: volk (stam)
volk,	Mens: 5. soc.: volk (stam)
volkeren	Mens: 5. soc.: volk (stam)
grafheuvelvolk	Mens: 5. soc.: volk, grafheuvel-
<i>áes side</i>	Mens: 5. soc.: volk, grafheuvel-: term: <i>áes side</i> (goden en dodengeesten) (Kelt.)
hertenvolk	Mens: 5. soc.: volk, herten-
<i>Osraige</i>	Mens: 5. soc.: volk, herten-: term: <i>Osraige</i> (stam) (Kelt.)
<i>túath</i>	Mens: 5. soc.: volk: term: <i>túath</i> (Kelt.)
Kraanvogeldans	Muziek en dans: dans, labyrintische: Geranosdans ('kraanvogeldans') (Gr.)
Dagda's harp	Muziek en dans: instr.: harp van Dagda (Kelt.)
mythen	Mythe
mythisch	Mythe
sage van Belovesus en Segovesus	Mythe: Belovesus en Segovesus (sage) (Kelt.)
Bile , die op de eerste mei in Ierland	Mythe: Bile's aankomst in Ierland (Kelt.)
de regering van Bres mac Elathain	Mythe: Bres' heerschappij (Kelt.)
cultuslegende van de godin Carman	Mythe: Carman (cultuslegende) (Kelt.)
Hij heeft de steen met zijn zwaard	Mythe: Cúchulainn's vernietiging van de Lía Fáil (sage) (Kelt.)
ontmoeting tussen Dagda en Morrígu	Mythe: Dagda's en Morrígu's geslachtsgemeenschap (Kelt.)
Eerste slag bij Mag Tuired	Mythe: De strijd tussen de Túatha Dé Danann en de Fir Bolg = De Eerste slag bij Mag Tuired (Kelt.)
De Tweede slag bij Mag Tuired	Mythe: De strijd tussen de Túatha Dé Danann en de Fomoren = De Tweede slag bij Mag Tuired (Kelt.)
voorbereidingen voor de strijd tegen de	Mythe: De strijd tussen de Túatha Dé Danann en de Fomoren: ep. 1: voorbereidingen op de strijd (Kelt.)
overlevering over de zonen van	Mythe: De zonen van Partholon (Kelt.)
Sage uit Fladdahuan	Mythe: Fladdahuan (sage) (Kelt.)
Sage van Ibykos	Mythe: Ibykos (sage) (Gr.)
ravenlegende van de stichting van	Mythe: Lug en de raven (sage) (Kelt.-L/R)
cultuslegende van Macha van Crunnchu	Mythe: Macha van Crunnchu's paardenwedren (cultuslegende) (Kelt.)
mythe van Melampous	Mythe: Melampous (Gr.)
Nuadu's tweede koningschap en de komst	Mythe: Nuadu's tweede koningschap (Kelt.)
Dían Cécht heeft voor hem een zilveren	Mythe: Nuadu's tweede koningschap: ep. 1: Nuadu en Dían Cécht (Kelt.)
Tijdens een feest in Teamhair meldt Lug	Mythe: Nuadu's tweede koningschap: ep. 4: de komst van Lug (Kelt.)
mythe van Sigurðr en Fáfnir	Mythe: Sigurds slachting van Fáfnir (Fm.) (sage) (Germ.)
cultuslegende van Tailtiu	Mythe: Tailtiu's rooiing van het woud van Cúan (cultuslegende) (Kelt.)
Sage van Theseus en de Minotaurus	Mythe: Theseus en de Minotaurus (Gr.)

Mythe van Europa	Mythe: Zeus en Europa (Gr.)
woning van Manandán	Mythische woning: 1. naam: 'Emain Ablach' = kymr. 'Ynys Avallach', eilandparadijs, de - van Manandán mac Lir (Kelt.)
wonen negen zusters. Morgan is een van	Mythische woning: 1. naam: 'Emain Ablach' = kymr. 'Ynys Avallach', eilandparadijs, de - van Morgan (Kelt.)
Hier wonen negen zusters o.l.v. Morgan	Mythische woning: 1. naam: 'Emain Ablach' = kymr. 'Ynys Avallach', eilandparadijs, de - van Morgan (Kelt.)
Walhalla	Mythische woning: 1. naam: 'Walhalla' = 'Valhöll', paleis in het gebied Glaðsheimr in Ásgarðr, de - van Odin en de gestorven helden (Germ.)
mythologische	Mythologie
mythen van de twee veldslagen bij Mag	Mythologie: 3. geo/rel/temp: Ierse -: Mag Tuired, - van de twee veldslagen bij (Kelt.)
mythologie van de veldslagen bij Mag	Mythologie: 3. geo/rel/temp: Ierse -: Mag Tuired, - van de twee veldslagen bij (Kelt.)
mythische verhalen m.b.t. de <i>banais rígi</i>	Mythologie: 4. thema: heilig huwelijk: <i>banais rígi</i> (Kelt.)
overleveringen m.b.t. de <i>banais rígi</i>	Mythologie: 4. thema: heilig huwelijk: <i>banais rígi</i> (Kelt.)
sagen over schatten	Mythologie: 4. thema: schatten (sagen)
motief van de geboorte van de tweeling	Mythologie: 5. motief: geboorte van een tweeling
Christelijke en Griekse	Mythologie: 5. motief: geogr./rel.: Christelijk - (Chr.)
Christelijke en Griekse	Mythologie: 5. motief: geogr./rel.: Grieks - (Gr.)
couvade of mannenkraambed	Mythologie: 5. motief: mannenkraambed (couvade)
natuurverschijnselen	Natuurverschijnsel
bliksem	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: bliksem
nevel	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: mist (nevel)
sneeuw	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: sneeuw(val)
weersomstandigheden	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: weer (weersomstandigheid) (alg.)
gematigde	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: weer, gunstig
weer bleef goed	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: weer, gunstig
windstilte	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: windstilte
warme	Natuurverschijnsel: 3. chem/fys: temperatuur: warmte
offercultus	Offer
offers te verrichten	Offer
offer aan de godin Andraste	Offer: 01. ontv.: Andraste (Kelt.)
sleutels, m.n. voor Brixantus en Apollo	Offer: 01. ontv.: Apollo Moritasgus (Kelt.)
sleutels, m.n. voor Brixantus en Apollo	Offer: 01. ontv.: Brixantus (Kelt.)
god zouden alle eerstgeborenen	Offer: 01. ontv.: Crom Cruach (Kelt.)
rest van het vlees als offer	Offer: 01. ontv.: de goden
stier aan de goden geofferd	Offer: 01. ontv.: de goden
offer aan Esus	Offer: 01. ontv.: Esus (Kelt.)
Aan de god Mars] offeren	Offer: 01. ontv.: Mars (3) (Kelt.)
120 ex-voto's in een pot voor Sequana)	Offer: 01. ontv.: Sequana (Kelt.)
Ásvamedha-offer	Offer: 02. naam: 'Ásvamedha' (Ind.), Ásvamedhika (lit.)
rite van het Oktoberpaard	Offer: 02. naam: 'Equus October' = 'Oktoberpaard' (L/R)
offergaven	Offer: 03. obj. (offergave)
offergeschenken	Offer: 03. obj. (offergave)
die een dierlijk	Offer: 03. obj.: dierenoffer
geofferde dier	Offer: 03. obj.: dierenoffer
offeren ze de gevangen dieren	Offer: 03. obj.: dierenoffer
stier aan de goden geofferd	Offer: 03. obj.: dierenoffer: runderoffer: stierenoffer
stier die was geofferd	Offer: 03. obj.: dierenoffer: runderoffer: stierenoffer
offeren een zwarte ram	Offer: 03. obj.: dierenoffer: schapenoffer: ramsoffer
beenderen van dieren	Offer: 03. obj.: lichaamsdelen, - van: dierenbotten
afslachten als offer	Offer: 03. obj.: mensenoffer
beloven hen te zullen	Offer: 03. obj.: mensenoffer
mens (als offer aan Esus)	Offer: 03. obj.: mensenoffer
misdadigers als menselijke	Offer: 03. obj.: mensenoffer

mensen offeren	Offer: 03. obj.: mensenoffer
mensen te moeten offeren	Offer: 03. obj.: mensenoffer
mensenoffer	Offer: 03. obj.: mensenoffer
offerden mensen	Offer: 03. obj.: mensenoffer
wordt ze in stukken gereten	Offer: 03. obj.: mensenoffer
eerstgeborenen geofferd	Offer: 03. obj.: mensenoffer: eerstelingenoffer
rituele regicide	Offer: 03. obj.: mensenoffer: koningsoffer
regicide als kenmerk	Offer: 03. obj.: mensenoffer: koningsoffer
koek van <i>far</i> ('spelt') werd geofferd)	Offer: 03. obj.: spijsoffer: koekoffer
rest van het vlees als offer	Offer: 03. obj.: spijsoffer: vleesoffer
graan en vruchten	Offer: 03. obj.: vegetatieoffer: graanoffer
graan en vruchten	Offer: 03. obj.: vegetatieoffer: vruchtenoffer
120 ex-voto's in een pot voor Sequana)	Offer: 03. obj.: voorwerpen, ~ van (wijgeschenken)
brengen de overige dingen op één plaats	Offer: 03. obj.: voorwerpen, ~ van (wijgeschenken)
beeldjes van ledematen	Offer: 03. obj.: voorwerpen, ~ van: afbeeldingen, modellen en grafbeeldjes als -
godenbeelden van steen, brons of	Offer: 03. obj.: voorwerpen, ~ van: afbeeldingen, modellen en grafbeeldjes als -
munten (bijv. 830 munten	Offer: 03. obj.: voorwerpen, ~ van: munten
sleutels, m.n. voor Brixantus en Apollo	Offer: 03. obj.: voorwerpen, ~ van: sleutels
torques en wielvormige voorwerpen	Offer: 03. obj.: voorwerpen, ~ van: torques
torques en wielvormige voorwerpen	Offer: 03. obj.: voorwerpen, ~ van: wielvormige voorwerpen
offerhandeling diende als voorbeeld	Offer: 05. type: modeloffer (offermodel)
votiefgeschenken	Offer: 06. rel.: eedoffer
wijgeschenken	Offer: 06. rel.: eedoffer
wijzen geofferd	Offer: 07. wijze, offer- (offermethode, offergebruik)
om ze als offer te verbranden	Offer: 07. wijze: brandoffer (vuuroffer, verbrandingsoffer)
Verbranding	Offer: 07. wijze: brandoffer (vuuroffer, verbrandingsoffer)
in een boom opgehangen	Offer: 07. wijze: hangoffer
Ophanging	Offer: 07. wijze: hangoffer
kruisigden (hen) in hun tempels	Offer: 07. wijze: kruisigingsoffer
Kruisiging	Offer: 07. wijze: kruisigingsoffer
libaties	Offer: 07. wijze: plengoffer (plengen, libatie)
plengoffers	Offer: 07. wijze: plengoffer (plengen, libatie)
steen, die met water begoten wordt	Offer: 07. wijze: plengoffer (plengen, libatie)
aan stukken scheurden	Offer: 07. wijze: uiteenrijten
wordt ze in stukken gereten	Offer: 07. wijze: uiteenrijten
verdrinking	Offer: 07. wijze: verdrinkingsoffer
doodde hij met het zwaard	Offer: 07. wijze: wapen, offerdood door een
hoofden af te slaan	Offer: 07. wijze: wapen, offerdood door een
Met pijlen doorboren	Offer: 07. wijze: wapen, offerdood door een
schoten hen neer (met pijlen)	Offer: 07. wijze: wapen, offerdood door een
sneden hun de hals af	Offer: 07. wijze: wapen, offerdood door een
steken bij een mens een dolk boven het	Offer: 07. wijze: wapen, offerdood door een
steken een zwaard in iemands rug	Offer: 07. wijze: wapen, offerdood door een
De dan verrichte grote offerhandeling	Offer: 11. geogr./rel.: Gallische jaarlijkse ~ (Kelt.)
offerhandeling	Offer: 12. asp.: offerhandeling (alg. en div.)
slachtoffer	Offer: 12. asp.: slachtoffer (letterlijk en figuurlijk)
koek van <i>far</i> ('spelt')	Overige IE termen: <i>bhares</i> -*
<i>Demne</i> < IE * <i>dam-nijo</i> 'hertje' is een	Overige IE termen: <i>dam-nijo</i> *
<i>gaste pays</i>	Overige IE termen: <i>gaste pays</i>
IE * <i>gheu</i> - 'gieten'	Overige IE termen: <i>gheu</i> -*
oi. <i>ri</i> 'koning'	Overige IE termen: <i>h₁r₂égs</i>
oi. <i>huisse</i> 'recht' (lat. <i>ius</i>)	Overige IE termen: <i>i</i> ; <i>ieu</i> , <i>ieu-g</i>
oi. <i>cretim</i> 'geloven'	Overige IE termen: <i>kerd-dhe</i> *
Roi Méhaignié ('verminkte koning')	Overige IE termen: <i>Roi Méhaignié</i>
Tarasque de Noves	Overige IE termen: <i>Tarasque de Noves</i>

Triglav	Overige IE termen: <i>Triglav</i>
IE \int * <i>uǵh</i> 'schreeuwen'	Overige IE termen: <i>uǵh*</i>
term vates en zijn verwantschappen	Overige IE termen: <i>uāt-*</i> of <i>uōt-*</i>
paard	Paard
hengst	Paard: 2. type: hengst
merrie	Paard: 2. type: merrie
Oktoberpaard	Paard: 2. type: Oktober-paard (L/R)
Bres' hof	Paleis (aards ~, hof)
het hof	Paleis (aards ~, hof)
paradijs	Paradijs
tuin der Hesperiden	Paradijs: 1. naam: Tuin der Hesperiden (Gr.)
hemels paradijs	Paradijs: 2. algemeen: hemelse ~
Elysium zou dan misschien op de bodem	Paradijs: 2. algemeen: land op de bodem van de zee
land onder de zeespiegel	Paradijs: 2. algemeen: land op de bodem van de zee
land der levenden	Paradijs: 2. algemeen: land van de eeuwige jeugd (levenden, gelukzaligheid, belofte, licht)
land van belofte	Paradijs: 2. algemeen: land van de eeuwige jeugd (levenden, gelukzaligheid, belofte, licht)
land van de eeuwige jeugd	Paradijs: 2. algemeen: land van de eeuwige jeugd (levenden, gelukzaligheid, belofte, licht)
land van de jeugd	Paradijs: 2. algemeen: land van de eeuwige jeugd (levenden, gelukzaligheid, belofte, licht)
land van gelukzaligheid	Paradijs: 2. algemeen: land van de eeuwige jeugd (levenden, gelukzaligheid, belofte, licht)
land van het licht	Paradijs: 2. algemeen: land van de eeuwige jeugd (levenden, gelukzaligheid, belofte, licht)
deur	Poort
poort	Poort
hiëratische	Priester
priester [+ spatie]	Priester
priester'	Priester
priesters [voorafgegaan door een spatie]	Priester
priesterlijk	Priester
offeraar	Priester: 1. functie: offerpriester
offerpriesters	Priester: 1. functie: offerpriester
priesteressen	Priester: 1. functie: priesteres
dienaren van de	Priester: 1. functie: tempeldienaar (assistent)
bisschop	Priester: 2. type/term: bisschop (Chr.) (rel. leider)
<i>drasidas</i>	Priester: 2. type/term: <i>druī</i> (nl. druïde) (Kelt.)
<i>drúi</i> ('druïde, priester')	Priester: 2. type/term: <i>druī</i> (nl. druïde) (Kelt.)
druïde	Priester: 2. type/term: <i>druī</i> (nl. druïde) (Kelt.)
<i>dryidas</i>	Priester: 2. type/term: <i>druī</i> (nl. druïde) (Kelt.)
<i>flamen</i>	Priester: 2. type/term: <i>flamen</i> (L/R)
<i>flamen dialis</i>	Priester: 2. type/term: <i>flamen dialis</i> (L/R) (Jupiter-priester)
<i>gudja</i>	Priester: 2. type/term: <i>gotinc</i> , * <i>goto</i> , <i>gudja</i> , <i>gođi</i> , <i>gudija</i> , <i>kupa</i> ('aan god toebehorende') (Germ.)
<i>gutuat</i>	Priester: 2. type/term: <i>gutuatros</i> (gall.) (Kelt.)
<i>gutuatros</i>	Priester: 2. type/term: <i>gutuatros</i> (gall.) (Kelt.)
<i>hotr</i>	Priester: 2. type/term: <i>hotr</i> (Ind.) (plengpriester)
<i>vates</i> offerpriesters en	Priester: 2. type/term: <i>vates</i> (Kelt.)
Σεμνοθεος	Priester: 2. type/term: σεμνοθεος (druïde) (Kelt.)
brahmanen	Priester: 3. groep: Brahmanen = skt. Brāhmaṇa's (Ind.)
druïde	Priester: 3. groep: Druïden (Kelt.)
hoofddruïden	Priester: 3. groep: Druïden: hoofddruïden (Kelt.)
één onder hen die het hoogste gezag	Priester: 3. groep: Druïden: hoogste druïde (Kelt.)
opperdruïde	Priester: 3. groep: Druïden: hoogste druïde (Kelt.)
Σεμνοθεος	Priester: 3. groep: Druïden: Σεμνοθεος (Galatische druïde) (Kelt.)

flamines	Priester: 3. groep: Flamines (L/R)
Barrigenae of Gallisenae of Gallicenae	Priester: 3. groep: Gallicenas (= Galli Senas = Barrigenas) (Kelt.) (priesteressen)
priesteressen van Kildare	Priester: 3. groep: Kildare, priesteressen van (Kelt.)
vrouwen op het eiland in de monding van	Priester: 3. groep: Loire-priesteressen (Kelt.)
Vestaalse maagden	Priester: 3. groep: Vestaalse maagden (L/R) (vuurpriesteressen van Vesta)
Dionysos-priester	Priester: 4. spec. god: Dionysos (1)-priester (Gr.)
als priesteressen Dionysos vereren	Priester: 4. spec. god: Dionysos (2)-priesteres (Kelt.)
was verbonden met de cultus van Mars	Priester: 4. spec. god: Mars (3)-priester (Kelt.)
priesterambt	Priester: 5. ambt: priesterschap, het (priesterambt)
begrijpt	Psychologie: begrip (begrijpen)
onbegrijpelijk	Psychologie: begrip, on- (niet begrijpen)
besef	Psychologie: bewustzijn: bewustheid (besef)
dromen	Psychologie: droom
droom	Psychologie: droom
bezeten	Psychologie: extase
extase	Psychologie: extase
extatische	Psychologie: extase
geestelijk opgewonden staat	Psychologie: extase
heftige gemoedsstemming	Psychologie: extase
waanzin	Psychologie: extase
Mesca Ulad	Psychologie: extase: term: <i>mesca Ulad</i> ('de dronkenschap van de mannen van Ulaid') (lit.) (Kelt.)
* <i>uāt-</i> of <i>uōt-</i>	Psychologie: extase: term: <i>uāt-*</i> of <i>uōt-*</i> (IE)
<i>wóps</i>	Psychologie: extase: term: <i>wóps</i> (adj.) (Germ.)
<i>wut</i>	Psychologie: extase: term: <i>wut</i> (Germ.)
geheugen	Psychologie: gedachte: herinnering
nagedachtenis	Psychologie: gedachte: herinnering
Lugs nagedachtenis	Psychologie: gedachte: herinnering: term: <i>nasad, Lug-</i> ('(bijeenkomst ter) nagedachtenis van Lug') (Kelt.)
contemplatie	Psychologie: gedachte: meditatie
gemoedsstemming	Psychologie: gemoedstoestand (zieleleven)
konden de toekomst voorspellen	Psychologie: helderziendheid
helderziendheid	Psychologie: helderziendheid
de toekomst zien	Psychologie: helderziendheid
visionaire waarneming	Psychologie: helderziendheid
zijn divinatorisch	Psychologie: helderziendheid
<i>imbas forosnai</i> ('helderziendheid')	Psychologie: helderziendheid: term: <i>imbas forosnai</i> (Kelt.)
<i>teinm laegda</i> ('visionaire waarneming	Psychologie: helderziendheid: term: <i>teinm laegda</i> ('visionaire waarneming door zang') (Kelt.)
inspiratie	Psychologie: inspiratie
instinct	Psychologie: intuïtie (instinct)
ontwaken	Psychologie: ontwaken (wekken)
slaapt	Psychologie: slaap (slaper, sluimer)
slapen	Psychologie: slaap (slaper, sluimer)
<i>incubatio</i>	Psychologie: slaap, tempel-: term: <i>incubatio</i> (L/R)
<i>tarbfess</i> 'stierslaap'	Psychologie: slaap: 'stierslaap': term: <i>tarbfess</i> (rite) (Kelt.)
fantasie-elementen	Psychologie: verbeelding (fantasie, onwerkelijk, verzinsel)
literaire constructie	Psychologie: verbeelding (fantasie, onwerkelijk, verzinsel)
slechts geconstrueerd	Psychologie: verbeelding (fantasie, onwerkelijk, verzinsel)
verbeelding	Psychologie: verbeelding (fantasie, onwerkelijk, verzinsel)
goden doen verbleken	Psychologie: vergeten (vergetelheid)
door elkaar gehaald	Psychologie: vergissing
verward	Psychologie: vergissing
verwarrend	Psychologie: verwarring
vuil	Reiniging en verzorging: onreinheid

besmet	Reiniging en verzorging: onreinheid: besmetting
zuiver	Reiniging en verzorging: reinheid: religieuze zuiverheid [zie ook Cultureel aspect: orthodoxie]
gereinigd	Reiniging en verzorging: reiniging(srite) (lustratie)
reiniging	Reiniging en verzorging: reiniging(srite) (lustratie)
een bad	Reiniging en verzorging: wassing, bad (bader); ook als rite
Het wassen	Reiniging en verzorging: wassing, bad (bader); ook als rite
rondom-wassen	Reiniging en verzorging: wassing, bad (bader); ook als rite
wassing	Reiniging en verzorging: wassing, bad (bader); ook als rite
<i>imbolc</i> < <i>imb-folc</i> 'rondom-wassen'	Reiniging en verzorging: wassing, bad: term: <i>imb-folc</i> (> <i>imbolc</i>) ('rondom-wassing') (feest) (Kelt.)
met haar mee te gaan	Reis
reis	Reis
reizen	Reis
werd de gewonde Arthur gebracht	Reis: 1. act.: begeleiden
begeleid	Reis: 1. act.: begeleiden
die Conn meenam	Reis: 1. act.: begeleiden
geflankeerd worden door andere goden	Reis: 1. act.: begeleiden
wezen in huis mag	Reis: 1. act.: begeleiden: binnenleiding
midden geleid	Reis: 1. act.: begeleiden: binnenleiding
Kraanvogels brengen de zielen	Reis: 1. act.: begeleiden: naar het dodenrijk
's nachts met een boot overzetten	Reis: 1. act.: begeleiden: naar het dodenrijk
binnenkomt	Reis: 1. act.: binnengaan
een ladder moet worden beklommen	Reis: 1. act.: klimmen: obj.: offerketel
naar een grote ketel, beklommen	Reis: 1. act.: klimmen: obj.: offerketel
aankomst	Reis: 1. act.: komst (aankomst, komen)
aankwam	Reis: 1. act.: komst (aankomst, komen)
komen aan	Reis: 1. act.: komst (aankomst, komen)
de komst	Reis: 1. act.: komst (aankomst, komen)
kwam eens aan	Reis: 1. act.: komst (aankomst, komen)
inhaalde	Reis: 1. act.: naderen
hebben, hier samen	Reis: 1. act.: naderen
binnengelaten	Reis: 1. act.: ontmoeten
ontmoet	Reis: 1. act.: ontmoeten
troffen op	Reis: 1. act.: ontmoeten
oversteken	Reis: 1. act.: oversteken
reed. [voorafgegaan door een spatie]	Reis: 1. act.: rijden
rijden [voorafgegaan door een spatie]	Reis: 1. act.: rijden
reis naar de wereld der geesten en	Reis: 1. act.: terugkeer
keert meteen terug	Reis: 1. act.: terugkeer
komt terug	Reis: 1. act.: terugkeer
terugkeer	Reis: 1. act.: terugkeer
teruggekeerd	Reis: 1. act.: terugkeer
thuis gekomen	Reis: 1. act.: terugkeer
deze eilanden te bereiken	Reis: 1. act.: varen
gaan wel naar het vasteland	Reis: 1. act.: varen
overzetten	Reis: 1. act.: varen
uitvaren	Reis: 1. act.: varen
voeren weg	Reis: 1. act.: varen
<i>imram</i>	Reis: 1. act.: varen: term: <i>imram</i> (nom. act.): <i>imrama</i> (pl.) (lit.) (Kelt.)
<i>Imram Brain</i>	Reis: 1. act.: varen: term: <i>Imram Brain meic Febail</i> ('reis van Bran mac Febail') (lit.) (Kelt.)]
Navigatio	Reis: 1. act.: varen: term: <i>Navigatio Sancti Brendani abbatis</i> ('reis van de abt Sint-Brandaan') (lit.) (L/R)
gingen velen daarheen	Reis: 1. act.: vertrekken
vertrek	Reis: 1. act.: vertrekken

vliegen	Reis: 1. act.: vliegen (vlucht)
vlucht en de kreten van vogels	Reis: 1. act.: vliegen (vlucht)
gevlucht	Reis: 1. act.: vluchten (vluchteling)
vluchten	Reis: 1. act.: vluchten (vluchteling)
te volgen:	Reis: 1. act.: volgen (ook fig.; achternagaan, nalopen, meegaan)
volgt,	Reis: 1. act.: volgen (ook fig.; achternagaan, nalopen, meegaan)
volgt de leer	Reis: 1. act.: volgen (ook fig.; achternagaan, nalopen, meegaan)
te volgen,	Reis: 1. act.: volgen (ook fig.; achternagaan, nalopen, meegaan)
gezonden	Reis: 1. act.: wegzenden (van persoon)
zenden de Fomoren Ruadan	Reis: 1. act.: wegzenden (van persoon)
zenden hen ernaartoe	Reis: 1. act.: wegzenden (van persoon)
komen naar het volk van Tethra	Reis: 2. type: andere wereld, ~ naar de (hemel of hel in sjamanisme; eilanden der gelukzaligen)
maakten een reis naar de wereld der	Reis: 2. type: andere wereld, ~ naar de (hemel of hel in sjamanisme; eilanden der gelukzaligen)
naar het paradijs overgaan	Reis: 2. type: andere wereld, ~ naar de (hemel of hel in sjamanisme; eilanden der gelukzaligen)
reizen daarheen	Reis: 2. type: andere wereld, ~ naar de (hemel of hel in sjamanisme; eilanden der gelukzaligen)
reizen naar de andere wereld	Reis: 2. type: andere wereld, ~ naar de (hemel of hel in sjamanisme; eilanden der gelukzaligen)
vrijelijk heen en weer reizen	Reis: 2. type: andere wereld, ~ naar de (hemel of hel in sjamanisme; eilanden der gelukzaligen)
Ze voeren weg en	Reis: 2. type: andere wereld, ~ naar de (hemel of hel in sjamanisme; eilanden der gelukzaligen)
Reis van Bran mac Febail	Reis: 2. type: Bran mac Febail, ~ van (Kelt.)
waar de zielen na de dood heengaan	Reis: 2. type: metempsychosis
ziel na de dood bij	Reis: 2. type: metempsychosis
ziel naar de eigen stam terugkeert	Reis: 2. type: metempsychosis
zielsverhuizing	Reis: 2. type: metempsychosis
dode zielen tijdelijk in de onderwereld	Reis: 2. type: metempsychosis: naar de andere wereld
schimmen zoeken niet de stille rustplaats	Reis: 2. type: metempsychosis: naar de wereld der mensen
reïncarneerden in een pasgeboren kind	Reis: 2. type: metempsychosis: naar de wereld der mensen
zielen niet naar de onderwereld gaan	Reis: 2. type: metempsychosis: naar de wereld der mensen
Reis van St.-Brandaan	Reis: 2. type: St.-Brandaan, ~ van (Kelt.)
emigratie	Reis: 2. type: volksverhuizing (migratie, emigratie, immigratie)
gearriveerd	Reis: 2. type: volksverhuizing (migratie, emigratie, immigratie)
zoeken	Reis: 2. type: zoektocht (queeste)
Imtheacht an dá nónbhar	Reis: 4. term: <i>Imtheacht an dá nónbhar</i> ('de reis van de achttien mannen' enz.) (lit.) (Kelt.)
godsdienst	Religie
religieus	Religie
religieuze	Religie
religieuze niveau	Religie: 1. fase (niveau)
Deze structuur	Religie: 3. religieus systeem
animistische	Religie: 4. type: animisme (geloof in en de verering van de doden)
objecten zouden <i>mana</i> uitstralen	Religie: 4. type: fetisjisme (geloof dat bepaalde voorwerpen of natuurlijke objecten bovennatuurlijke krachten kunnen hebben)
polytheïsme	Religie: 4. type: polytheïsme
polytheïstisch	Religie: 4. type: polytheïsme
volksgeloof	Religie: 4. type: volksgeloof
geloofswereld	Religie: 5. geloof
geloven	Religie: 5. geloof
het geloof	Religie: 5. geloof
geloof in de zielsverhuizing	Religie: 5. geloof in de zielsverhuizing
zegt dat de ziel onsterfelijk is	Religie: 5. geloof in onsterfelijkheid van de ziel
geloven in de onsterfelijkheid van	Religie: 5. geloof in onsterfelijkheid van de ziel
ontkennen dat de zielen vergaan	Religie: 5. geloof in onsterfelijkheid van de ziel

een tweede leven in een	Religie: 5. geloof in wederkeer (opstanding, reïncarnatie)
geloven dat de zielen in een	Religie: 5. geloof in wederkeer (opstanding, reïncarnatie)
terugkeer van de ziel in het aardse	Religie: 5. geloof in wederkeer (opstanding, reïncarnatie)
deel van de natuur zullen hervatten	Religie: 5. geloof in wederkeer (opstanding, reïncarnatie)
bijgeloof	Religie: 5. geloof, bij-
godengeloof	Religie: 5. geloof, gods- (goden-)
heidenen	Religie: 5. geloof: ongelooft
heidense	Religie: 5. geloof: ongelooft
niet Dionysos wilden dienen	Religie: 5. geloof: ongelooft
oi. <i>cretim</i> 'geloven'	Religie: 5. geloof: term: <i>cretim</i> (oi.) (vb.) (Kelt.)
oi. <i>íress</i> 'het geloof'	Religie: 5. geloof: term: <i>íress</i> (oi.) ('het geloof', 'de godsdienst') (Kelt.)
Christelijke	Religie: Christendom (Chr.), Christelijk, Christen
Christen	Religie: Christendom (Chr.), Christelijk, Christen
niet-Keltische cultuur- en geloofslaag	Religie: Euraziatische, pre-IE -
pantheon	Religie: godenstelsel: pantheon
Maenades	Religie: Griekse -: Maenades (Μαινάδες) = Bacchanten (Βακχαι) (Gr.)
Keltische religie	Religie: Keltische - (Kelt.)
Gallische religie	Religie: Keltische -: Gallische - (Kelt.)
religie van de druïden bij de	Religie: Keltische -: Gallische - (Kelt.)
religie van de Galliërs	Religie: Keltische -: Gallische - (Kelt.)
Keltische heidendom	Religie: Keltische -: Ierse - (Kelt.)
Slavisch geloof	Religie: Slavische - (Slav.)
RKK voor een algemener doel	Religieus fenomeen: ascese: gebedspraktijk van negen dagen: term: <i>novena</i> (Chr.)
vasten	Religieus fenomeen: ascese: onthouding van voedsel: vasten
heilig	Religieus fenomeen: heiligheid (sacraal)
sacraal	Religieus fenomeen: heiligheid (sacraal)
sacrale	Religieus fenomeen: heiligheid (sacraal)
gewijd	Religieus fenomeen: heiligheid: heiliging
oi. <i>noíb</i> 'heilig'	Religieus fenomeen: heiligheid: term: <i>noíb</i> (adj.) (oi.) (Kelt.)
godsvrees	Religieus fenomeen: houding: religieusiteit: godvrezendheid (godsvrees, godsvrucht, vroomheid, sterk geloof)
gezegende	Religieus fenomeen: zegenen (door priester e.d.)
zegenend gebaar	Religieus fenomeen: zegenen (door priester e.d.)
Bendigaid	Religieus fenomeen: zegenen: term: <i>bendigaid</i> (<i>fendigaid</i> , <i>uendigeit</i>) (ppp.) (sagenfig.-god) (Kelt.)
Fendigaid	Religieus fenomeen: zegenen: term: <i>bendigaid</i> (<i>fendigaid</i> , <i>uendigeit</i>) (ppp.) (sagenfig.-god) (Kelt.)
cultusobject	Religieus voorwerp
religieuze voorwerpen	Religieus voorwerp
altaar	Religieus voorwerp: altaar
altaren	Religieus voorwerp: altaar
altaar van Mars in Apt	Religieus voorwerp: altaar, Mars (3)- uit Apt (Kelt.)
altaren in het vrije veld	Religieus voorwerp: altaar, vierkant zuilvormig (Kelt.)
<i>aras ... fas</i>	Religieus voorwerp: altaar: term: <i>ara</i> (L/R)
amuletten	Religieus voorwerp: amulet
amuletten van hertshoorn	Religieus voorwerp: amulet, hertshoornen (Kelt.)
Fetisjen	Religieus voorwerp: fetisj (object of dier waar heilige kracht van uitgaat)
voorwerpen die zouden aantonen wie	Religieus voorwerp: fetisj (toverattribuut, magisch hulpmiddel)
met de schedel toverhandelingen	Religieus voorwerp: hoofd (m.n. los hoofd of schedel) (Kelt.)
kruis [+ spatie]	Religieus voorwerp: kruis, Christelijk (Chr.)
kruis.	Religieus voorwerp: kruis, Christelijk (Chr.)
heilige stenen	Religieus voorwerp: steen, heilige (cultussteen)
Op het altaar in de kapel ligt een steen	Religieus voorwerp: steen, heilige (cultussteen)
Heilige Stein	Religieus voorwerp: steen, heilige: 'Heilige Stein' (Tsjechië)

Lochstein	Religieus voorwerp: steen, heilige: 'Lochstein' (Oostenrijk)
Pierre St. Julien	Religieus voorwerp: steen, heilige: 'Pierre St. Julien' ((Frankr.)
Wolfgangstein	Religieus voorwerp: steen, heilige: 'Wolfgangstein' (Oostenrijk)
talismannen	Religieus voorwerp: talisman (voorwerp dat zijn magische kracht eerst moet ontvangen teneinde voor een bepaald doel gelukbrengend en/of onheilafwerend te kunnen zijn)
Deze hadden de vorm van een fallus	Religieus voorwerp: talisman, fallusvormige
35 talismannen	Religieus voorwerp: talisman: Gallische stier met de drie hoorns (Kelt.)
dierenhuid als middel tot proscopie	Religieus voorwerp: vacht
Διος κωδιον ('Zeus' schapenvacht')	Religieus voorwerp: vacht van Zeus ('Διος κωδιον') (Gr.)
rite [+ spatie]	Rite
riten	Rite
begraven	Rite: behandeling van de dode: begrafenis (van lijk of as)
af te snijden en ze te conserveren	Rite: behandeling van de dode: conserveren: prepareren van hoofden of schedels
deze met cederolie te hebben bewerkt	Rite: behandeling van de dode: conserveren: prepareren van hoofden of schedels
huiscultus	Rite: huisritueel (private cultus)
initiatie [+ spatie]	Rite: initiatierite (inwijdingsrite, wijding)
initiaties	Rite: initiatierite (inwijdingsrite, wijding)
initiatieriten	Rite: initiatierite (inwijdingsrite, wijding)
dat men de juiste koning koos	Rite: initiatierite: kroningsrite (tot koning verheffen)
diens uitverkiezing door bijzondere rit	Rite: initiatierite: kroningsrite (tot koning verheffen)
keuze van de juiste koning d.m.v.	Rite: initiatierite: kroningsrite (tot koning verheffen)
keuze van de opperkoning van Ierland	Rite: initiatierite: kroningsrite (tot koning verheffen)
koningschap tijdelijk aan Lug te laten	Rite: initiatierite: kroningsrite (tot koning verheffen)
kroning [+ spatie]	Rite: initiatierite: kroningsrite (tot koning verheffen)
kroningsrite	Rite: initiatierite: kroningsrite (tot koning verheffen)
om een koning te kiezen	Rite: initiatierite: kroningsrite (tot koning verheffen)
verkiezing van de nieuwe koning	Rite: initiatierite: kroningsrite (tot koning verheffen)
werd de koning gekozen	Rite: initiatierite: kroningsrite (tot koning verheffen)
Conaire Mór doorstond de proef	Rite: initiatierite: kroningsrite: koningsproef
kleding in de wagen, die alleen de juiste	Rite: initiatierite: kroningsrite: koningsproef: kledingrite (Kelt.)
Lía Fáil-rite	Rite: initiatierite: kroningsrite: koningsproef: Lía Fáil-rite (Kelt.)
rite van de Lía Fáil	Rite: initiatierite: kroningsrite: koningsproef: Lía Fáil-rite (Kelt.)
Bloc en Bluicne die alleen uiteengingen	Rite: initiatierite: kroningsrite: koningsproef: rite van de stenen Bloc en Bluicne (Kelt.)
rite van het <i>tarbfess</i>	Rite: initiatierite: kroningsrite: koningsproef: rite van de <i>tarbfess</i> -profetie (Kelt.)
wagen met paarden die alleen de juiste	Rite: initiatierite: kroningsrite: koningsproef: wagenrite (Kelt.)
koningsrite	Rite: koningsrite (hofrite)
geadopteerd	Rite: overgangsrite: opnemingsrite: adoptie(rite)
cultushandelingen	Rite: rituele handeling
deze handelingen	Rite: rituele handeling
de handeling wordt de	Rite: rituele handeling
bomen waarin men lapjes hangt	Rite: rituele handeling: hangen van lappen (banden, kleren, woldraden) in een (heilige) boom
een hert / herten nadoen	Rite: rituele handeling: herten imiteren (hertenmaskers dragen)
Hertenmaskers dragen	Rite: rituele handeling: herten imiteren (hertenmaskers dragen)
wanneer de hertenkop is opgezet	Rite: rituele handeling: herten imiteren (hertenmaskers dragen)
<i>cervulum / cervula facere</i> ('een hert	Rite: rituele handeling: herten imiteren: term: <i>cervulum / cervula facere</i> (L/R)
Slécht	Rite: rituele handeling: nederknielen: term: <i>sléchtan</i> (nom. act.): <i>Mag Slécht</i> ('vlakte der nederknielingen') (topogr.) (Kelt.)
contact met een dierenhuid	Rite: rituele handeling: op een dierenhuid gaan zitten of zich erin hullen

gaan zitten op een dierenhuid	Rite: rituele handeling: op een dierenhuid gaan zitten of zich erin hullen
op de huid zitten of sloegen die om zich	Rite: rituele handeling: op een dierenhuid gaan zitten of zich erin hullen
op een dierenvel te gaan zitten of deze	Rite: rituele handeling: op een dierenhuid gaan zitten of zich erin hullen
op een stierenhuid zitten	Rite: rituele handeling: op een dierenhuid gaan zitten of zich erin hullen
schapenvacht') gaan staan	Rite: rituele handeling: op een dierenhuid gaan zitten of zich erin hullen
op het vel van het	Rite: rituele handeling: op een dierenhuid gaan zitten of zich erin hullen
daarna in diens huid	Rite: rituele handeling: op een dierenhuid gaan zitten of zich erin hullen
<i>incubatio</i>	Rite: rituele handeling: tempelslaap (<i>incubatio</i>)
stierengevechten	Rite: rituele stierenspel (stierengevecht)
stierenspelen	Rite: rituele stierenspel (stierengevecht)
dak van hun tempel en plaatsen vóór	Rite: rituele vervanging van het tempeldak
ritueel van rouw	Rite: rouwrit
<i>novena</i> is een	Rite: rouwrit: <i>novena</i> (Gr.-L/R)
gebruik [+ spatie] [<i>passim</i>]	Rite: volksgebruik
gebruik:	Rite: volksgebruik
gebruik,	Rite: volksgebruik
soortgelijke gebruiken	Rite: volksgebruik
volksgebruiken	Rite: volksgebruik
gewoonte	Rite: volksgebruik
daarom in kleermakerszit op de grond	Rite: volksgebruik: alg. gewoonte: kleermakerszit bij de Kelten die op de grond zaten bij gebrek aan een tafel
gebruik van schoothondjes van Gallische	Rite: volksgebruik: alg. gewoonte: schoothondjes voor Gallische dames (Kelt.)
gebruik doden te begraven	Rite: volksgebruik: begrafenisgebruik
wanneer het als voorstelling voorkomt in	Rite: volksgebruik: begrafenisgebruik: afbeelden van herten op graven
schedelgebruik	Rite: volksgebruik: schedelgebruik (afsnijden, conserveren en cultusgebruik van hoofden)
rund	Rund
kalf	Rund: kalf (alg.)
koeien	Rund: koe
koe'	Rund: koe
koe)	Rund: koe
Boyne (< protokelt. * <i>bó-vinda</i> 'witte	Rund: koe: term: <i>bó-vinda</i> *: <i>bóand</i> = <i>bóann</i> ('witte koe') (rivier Boyne, godin) (Kelt.)
stier	Rund: stier
driehoornige stier	Rund: stier, driehoornige (Kelt.)
stier met de drie hoorns	Rund: stier, driehoornige (Kelt.)
stiersculpturen met drie hoorns	Rund: stier, driehoornige (Kelt.)
os van Dáire mac	Rund: stier: os van Dáire mac Dáire (Kelt.)
<i>oss, dam</i> en <i>ag</i>	Rund: stier: term: <i>ag</i> (oi.) (in Ulster) (Kelt.)
<i>oss, dam</i> en <i>ag</i>	Rund: stier: term: <i>dam</i> (oi.) (in Ulster) (Kelt.)
<i>oss, dam</i> en <i>ag</i>	Rund: stier: term: <i>oss</i> (oi.) (in Ulster) (Kelt.)
Tarvos	Rund: stier: term: <i>tarb, tarvos</i> (Kelt.)
Tauriscus	Rund: stier: term: <i>tauriscus</i> (demon) (L/R-Kelt.)
'kalveren'	Rund: stierkalf
Itali, naar wie Italië is genoemd	Rund: stierkalf: term: <i>Viteliú</i> (osk.): <i>Itali</i> ('(volk van de) kalveren') (Ital.)
skt. <i>hotṛ</i> ~ IE * <i>gheu-</i> 'gieten', dus	Sansk. termen: <i>hu: hotṛ</i>
<i>mahiṣī</i>	Sansk. termen: <i>Mahiṣa: mahiṣī</i>
skt. <i>nam</i> 'een buiging maken'	Sansk. termen: <i>nam</i>

skt. <i>samana</i>	Sansk. termen: <i>samana</i>
<i>tala</i> 'aarde, grond'	Sansk. termen: <i>tala</i>
<i>traivedika</i> ('betrekking hebbend op de kosmogonie)	Sansk. termen: <i>veda: traivedika</i>
bedenkers	Schepping: uitvinding (vinding, uitvinder, bedenker)
uitgedacht	Schepping: uitvinding (vinding, uitvinder, bedenker)
uitvinders	Schepping: uitvinding (vinding, uitvinder, bedenker)
drinkschalen te maken	Schepping: voortbrengen
gebouwd,	Schepping: voortbrengen
gereinigd, bedekten ze de kale schedel	Schepping: voortbrengen
vervaardiging	Schepping: voortbrengen
voortbrengt	Schepping: voortbrengen
copulatie met de merrie	Seksualiteit: 1. type: zoösexualiteit (bestialiteit, sodomie met dieren)
copuleert met de gedode hengst	Seksualiteit: 1. type: zoösexualiteit (bestialiteit, sodomie met dieren)
gedraagt zich even schaamteloos als	Seksualiteit: 1. type: zoösexualiteit (bestialiteit, sodomie met dieren)
van haar vader met een merrie	Seksualiteit: 1. type: zoösexualiteit (bestialiteit, sodomie met dieren)
copuleert	Seksualiteit: 2. act.: geslachtsdaad
geslachtsgemeenschap	Seksualiteit: 2. act.: geslachtsdaad
heeft zich verbonden met de god Lug	Seksualiteit: 2. act.: geslachtsdaad
Hij slaapt met haar	Seksualiteit: 2. act.: geslachtsdaad
met een van hen slapen	Seksualiteit: 2. act.: geslachtsdaad
slapen, want dat doet ze	Seksualiteit: 2. act.: geslachtsdaad
naar het vasteland om omgang	Seksualiteit: 2. act.: geslachtsdaad
seksuele vereniging	Seksualiteit: 2. act.: geslachtsdaad
copulatie	Seksualiteit: 2. act.: geslachtsdaad s
kuisheid	Seksualiteit: 2. act.: onthouding, seksuele
bevrucht	Seksualiteit: 2. act.: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
zwanger	Seksualiteit: 2. act.: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
Compert Mongáin ocus serc Duibe	Seksualiteit: 2. act.: verwekking, ontvangenis en zwangerschap: term: <i>compert Mongán (ocus ...Mongán)</i> ('de verwekking van Mongán') (lit.) (Kelt.)
geslachtsdeel	Seksualiteit: 5. org.: fallus
fallus	Seksualiteit: 5. org.: fallus (penis)
lid van Fergus	Seksualiteit: 5. org.: fallus (penis)
bod Fhearghais	Seksualiteit: 5. org.: fallus: term: <i>bod Fhearghais</i> ('het lid van Fergus') (Lía Fáil) (Kelt.)
síl	Seksualiteit: 5. org.: zaad: term: <i>síl</i> (Kelt.)
aan de hals gedragen	Sieraad: ketting, hals-: <i>materia magica</i> als hanger
torques	Sieraad: ring, hals-: torques
god in lotushouding met torques	Sieraad: ring, hals-: torques van een god in lotushouding (Kelt.)
slang	Slang
draak	Slang: 2. type: draak (slangachtig monster)
ramskopslang	Slang: 2. type: ramskopslang
δρακων	Slang: 5. term: δρακων (Gr.)
Dragani	Slang: 5. term: δρακων: <i>Dragani</i> (lat.) (volk) (Gr.)
οφις	Slang: 5. term: οφις (Gr.)
Οφιοισσα	Slang: 5. term: οφις: Οφιοισσα ('slangenland') (streek in Portugal) (Gr.)
σηψ	Slang: 5. term: σηψ (Gr.)
Saefes	Slang: 5. term: σηψ: <i>Saefes</i> (lat.) (volk) (Gr.)
god om wie zich een slang windt	Slang: 6. eig.: Keltische god in lotushouding, ~ van een (Kelt.)
geïsoleerd	Sociologie: afzondering
versplintering van de bevolking	Sociologie: afzondering
deelnemen	Sociologie: deelneming

deelnemers	Sociologie: deelneming
groepen mensen	Sociologie: gemeenschap
Einherjar	Sociologie: gemeenschap van geesten: 'Einherjar' (Germ.)
broeders van het geheime	Sociologie: gemeenschap van het geheime genootschap: broederschap van druïden (Kelt.)
broederschap vormden waarin ze	Sociologie: gemeenschap van het geheime genootschap: broederschap van druïden (Kelt.)
<i>sodaliciis</i>	Sociologie: gemeenschap van het geheime genootschap: term: <i>sodalicium</i> (L/R)
die om hem heen staan	Sociologie: gemeenschap van het gevolg
leger	Sociologie: gemeenschap, militaire
troepen	Sociologie: gemeenschap, militaire
politieke eenheden	Sociologie: gemeenschap, politieke (partij)
<i>consortiis</i>	Sociologie: gemeenschap, religieuze: priestergemeenschap: broederschap: term: <i>consortium</i> (L/R)
maatschappelijke	Sociologie: maatschappij (samenleving, sociaal, publiek)
samenleving	Sociologie: maatschappij (samenleving, sociaal, publiek)
relatie met het hert	Sociologie: relatie met een heilig dier
nauwe relaties tussen Galliërs en Britten	Sociologie: relatie met het stamgebied (vaderland)
staafje	Staf: 1. type: staaf (staafje)
hazelaarstaf	Staf: 2. scepter: hazelaarstaf
<i>crom chuill</i>	Staf: 2. scepter: hazelaarstaf: term: <i>crom chuill</i> (Kelt.)
rotsen	Steen (rotsblok)
steen	Steen (rotsblok)
stenen	Steen (rotsblok)
kristallen	Steen: 1. soort: edelsteen: kristal
steenblokken	Steen: 2. type: bouwsteen
deksteen	Steen: 2. type: <i>dolmen</i> , deksteen van de
rechttopstaande stenen van de <i>dolmen</i>	Steen: 2. type: <i>dolmen</i> , rechttopstaande (ondersteunende) stenen van de
Grensstenen	Steen: 2. type: grenssteen
<i>omphalos</i>	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~ van Cronus te Delphi: 'Omphalos' (ὀμφαλος) ('navel') (Gr.)
Hermes-zuilen	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~: herme = Hermessteen (ἕρμα) (Gr.)
menhir	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~: menhir (Pre-IE)
Champ-Dolent (bij Dol-de-Bretagne)	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~: menhir van Champ-Dolent (Frankr.)
afbeeldingen op menhirs	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~: menhir van Kernuz (Frankr.)
Chateau De Kernuz (bij Pont-l'Abbé	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~: menhir van Kernuz (Frankr.)
Carnac (départ. Morbihan):	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~: menhirs van Carnac (Frankr.)
labyrint	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~: steenkring: labyrint
cromlechs	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~: steenkring: term: <i>cromlech</i> (Kelt.)
Stèle	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~: stèle, graf- (ook liggend)
Brescia (CIL 05, 4208):	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~: wijsteen aan de <i>Fatae Dervones</i> uit Brescia (CIL 05, 4208) (Kelt.)
Milaan (CIL 05, 5791):	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~: wijsteen aan de <i>Matronae Dervones</i> uit Milaan (CIL 05, 5791) (Kelt.)
wij-inscripties <i>Fago deo</i> 'aan de god	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~: wijsteen aan Fagus uit Lugdunum Convenarum (L/R-Kelt.)
wij-inscriptie <i>Deo Roburi et Genio loci</i>	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~: wijsteen aan Robur uit Angoulême (L/R-Kelt.)
wij-inscripties <i>Sex arboribus</i> 'aan de zes	Steen: 2. type: heilige opgerichte ~: wijsteen aan Sex Arboribus = Sex arbor deus uit Lugdunum Convenarum (L/R-Kelt.)
Bloc en Blucne	Steen: 2. type: rechtssteen: koningskeuzestein: 'Bloc' (2) en 'Blucne (2)' (twee samenhangende stenen) (Kelt.)
kroningssteen	Steen: 2. type: rechtssteen: kroningssteen (waarop men staat)

Fál	Steen: 2. type: rechtssteen: kroningssteen: 'Lía Fáil' in Ierland (Kelt.)
Lía Fáil	Steen: 2. type: rechtssteen: kroningssteen: 'Lía Fáil' in Ierland (Kelt.)
bod Fhearghais	Steen: 2. type: rechtssteen: kroningssteen: 'Lía Fáil': 'Bod Fhearghais' in Ierland (Kelt.)
Het centrale fallussymbool	Steen: 3. kar.: fallusvormige ~
Hij is een fallussymbool	Steen: 3. kar.: fallusvormige ~
liggende steen	Steen: 3. kar.: liggende of platte ~
platte steen	Steen: 3. kar.: liggende of platte ~
rechtopstaande steen	Steen: 3. kar.: rechtopstaande of zuilvormige ~ (stèle) (alg.)
oi. <i>leac</i> , vroeg oi. <i>lecc</i> , 'platte steen'	Steen: 4. term: <i>lecc</i> (vroeg oi.) = <i>leac</i> (oi.) (platte steen') (Kelt.)
<i>Lía</i> 'steen'	Steen: 4. term: <i>líá fáil</i> ('de steen van de omheining') (kroningssteen) (Kelt.)
overweldigde	Strijd en vrede: aanval
achtervolg	Strijd en vrede: achtervolgen
vijand	Strijd en vrede: antagonisme (alg.)
monster	Strijd en vrede: antagonisme: monster
oorlogshitser	Strijd en vrede: antagonisme: rebellie
opstand	Strijd en vrede: antagonisme: rebellie
verzet [+ spatie]	Strijd en vrede: antagonisme: rebellie
verzetsbeweging	Strijd en vrede: antagonisme: rebellie
alle dingen zich tegen hem keren	Strijd en vrede: antagonisme: wereld (alle dingen)
bedreiging	Strijd en vrede: bedreiging (dreigen)
onderdrukte	Strijd en vrede: belagen (terroriseren, onderdrukken)
beschermd	Strijd en vrede: beschermen
bescherming van het vaderland	Strijd en vrede: beschermen
bewaakt	Strijd en vrede: beschermen
de verdediging	Strijd en vrede: beschermen
afgebeten	Strijd en vrede: bijten (afbijten)
dwingen	Strijd en vrede: dwingen
gedwongen	Strijd en vrede: dwingen
afhankelijk	Strijd en vrede: gebondenheid
gebonden aan	Strijd en vrede: gebondenheid
gevangen	Strijd en vrede: gevangenschap
opgesloten	Strijd en vrede: gevangenschap
agressie	Strijd en vrede: geweld (gewelddadigheid, agressie)
ingrijpen	Strijd en vrede: interventie
bezetting	Strijd en vrede: inval (verovering, invasie, bezetting)
invasie	Strijd en vrede: inval (verovering, invasie, bezetting)
veroveren	Strijd en vrede: inval (verovering, invasie, bezetting)
verovering	Strijd en vrede: inval (verovering, invasie, bezetting)
nederlaag	Strijd en vrede: nederlaag (verlies, verslagen zijn)
oorlog verliezen	Strijd en vrede: nederlaag (verlies, verslagen zijn)
onoverwinnelijke	Strijd en vrede: onoverwinnelijkheid (onweerstaanbaarheid)
ontsnapt	Strijd en vrede: ontsnapping
overgegeven	Strijd en vrede: overgave (zich overgeven aan iets)
gewonnen	Strijd en vrede: overwinning
neergeslagen	Strijd en vrede: overwinning
overwinning	Strijd en vrede: overwinning
overwonnen	Strijd en vrede: overwinning
verslagen	Strijd en vrede: overwinning
won,	Strijd en vrede: overwinning
zegerijke	Strijd en vrede: overwinning
Búadach	Strijd en vrede: overwinning: term: <i>búadach</i> (<i>boadach</i>) (adj.) (epith.) (Kelt.)
rivaliteit	Strijd en vrede: rivaliteit (concurrentie)

sparen	Strijd en vrede: sparen (in leven laten)
bevochten	Strijd en vrede: strijd
oorlog	Strijd en vrede: strijd
slag [voorafgegaan en gevolgd door spatie]	Strijd en vrede: strijd
strijd	Strijd en vrede: strijd
vecht	Strijd en vrede: strijd
veldslag	Strijd en vrede: strijd
stieren uit Ulster en Munster zelf met na hun dood verder vechten	Strijd en vrede: strijd tussen dieren
strijd tussen Asen en Wanen	Strijd en vrede: strijd tussen doden
Tweede slag van Mag Tuired	Strijd en vrede: strijd tussen goden: Asen en Wanen (Wanenoerlog) (Germ.)
veldslag is er een tussen goden	Strijd en vrede: strijd tussen goden: Tweede slag bij Mag Tuired (Kelt.)
strijd tussen de machten des lichts en Eerste slag bij Mag Tuired	Strijd en vrede: strijd tussen goed en kwaad (licht en duisternis)
eerste veldslag kan men beschouwen als	Strijd en vrede: strijd, kosmische: Eerste slag bij Mag Tuired (Kelt.)
wedstrijd	Strijd en vrede: strijd, wed-
paardenwedren	Strijd en vrede: strijd, wed-: wedren met paarden
wedren aan te gaan met diens paarden	Strijd en vrede: strijd, wed-: wedren met paarden
hardlopen	Strijd en vrede: strijd, wed-: wedren tussen mensen of goden (hardloopwedstrijd)
wedren aan te gaan met diens paarden	Strijd en vrede: strijd, wed-: wedren tussen mensen of goden (hardloopwedstrijd)
onenigheid	Strijd en vrede: strijd: conflict
twisten	Strijd en vrede: strijd: conflict
Cad Goddeu, 'De oorlog van de bomen'	Strijd en vrede: strijd: term: <i>Cad goddeu</i> ('oorlog der bomen') (lit.) (Kelt.)
Cad Goddeu	Strijd en vrede: strijd: term: <i>cath</i> (Kelt.)
Cath	Strijd en vrede: strijd: term: <i>cath</i> (Kelt.)
Cath Maige Ráth	Strijd en vrede: strijd: term: <i>Cath Maige Ráth</i> ('De slag van Mag Ráth') (lit.) (Kelt.)
zwaardvechten	Strijd en vrede: strijd: zwaardgevecht
af te slaan	Strijd en vrede: treffen
afgeslagen	Strijd en vrede: treffen
afhouden	Strijd en vrede: treffen
getroffen	Strijd en vrede: treffen
gewonde	Strijd en vrede: treffen
hakten zijn hoofd af	Strijd en vrede: treffen
trofeeën	Strijd en vrede: trofee
tussen de vuren door te jagen	Strijd en vrede: verdrijven
verjoeg	Strijd en vrede: verdrijven
gunstig te stemmen	Strijd en vrede: verzoening (gunstig stemmen, geruststellen)
verzoend	Strijd en vrede: verzoening (gunstig stemmen, geruststellen)
beslechtten	Strijd en vrede: verzoening der tegenstellingen
verzoening met de vruchtbaarheidsgod	Strijd en vrede: verzoening van Bres en de Túatha Dé Danann (Kelt.)
vrede	Strijd en vrede: vrede (alg.)
geen doodslag	Strijd en vrede: vrede als toestand van voorspoed en afwezigheid van oorlog
vredestijd	Strijd en vrede: vrede als toestand van voorspoed en afwezigheid van oorlog
vreedzame	Strijd en vrede: vreedzaamheid (vredelievendheid)
symbolen	Symboliek

symbolische	Symboliek
Wie of wat de genoemde pop	Symboliek
attributen	Symboliek: 1. attribuut
attribuut	Symboliek: 1. attribuut
metafoor	Symboliek: 2. beeldspraak: metafoor
een chtonisch symbool	Symboliek: 3. thema: aarde, ~ van de
hertensymbolen	Symboliek: 3. thema: dier, ~ van het: hertensymboliek
hertensymbool	Symboliek: 3. thema: dier, ~ van het: hertensymboliek
stiersymboliek	Symboliek: 3. thema: dier, ~ van het: stiersymboliek
stiersymbool	Symboliek: 3. thema: dier, ~ van het: stiersymboliek
symbool van de stier	Symboliek: 3. thema: dier, ~ van het: stiersymboliek
een grafsymbool	Symboliek: 3. thema: dood en het graf, ~ van de
grafsymboliek	Symboliek: 3. thema: dood en het graf, ~ van de
driekoppige god vormt slechts een	Symboliek: 3. thema: driekoppigheid, ~ van de
Driekoppigheid als symbool	Symboliek: 3. thema: driekoppigheid, ~ van de
van de drievoudigheid:	Symboliek: 3. thema: drieledigheid, ~ van de
driekoppige was en wat de symboliek	Symboliek: 3. thema: drieledigheid, ~ van de
Religieuze betekenis van de menhirs	Symboliek: 3. thema: grafmonumenten, ~ van de: menhir
zonnelymbol	Symboliek: 3. thema: kosmos, ~ van de: zonnelymboliek
agressieve kracht	Symboliek: 3. thema: kracht, ~ van de
boerenwelstand	Symboliek: 3. thema: rijkdom, ~ van de
falluslymbol	Symboliek: 3. thema: seksualiteit, ~ van de: fallus
'het lid van Fergus'	Symboliek: 3. thema: seksualiteit, ~ van de: fallus
slangenslymbol	Symboliek: 3. thema: slang, ~ van de: ramskopslang
vruchtbaarheid en de rijkdom der aarde	Symboliek: 3. thema: vruchtbaarheid (vegetatie, groei) , ~ van de
vruchtbaarheid en boerenwelstand	Symboliek: 3. thema: vruchtbaarheid (vegetatie, groei) , ~ van de
tekens:	Symboliek: 4. teken (merk, embleem) (alg.)
teken te zijn van het bovennatuurlijke	Symboliek: 4. teken afkomstig van een god (het goddelijke): natuurverschijnselen of -objecten
ten teken van haar toestemming	Symboliek: 4. teken van erkenning door de aardgodin Moeder Ierland: schreeuw
legertekens	Symboliek: 4. teken, leger-
S-spiraal	Symboliek: 4. teken: figuurslymbol, niet-decoratief magisch-religieus: S-spiraal
gepersonifieerd	Symboliek: 5. asp.: personificatie als slymbol (alg.)
verpersoonlijking van de heerschappij	Symboliek: 5. asp.: personificatie als slymbol (alg.)
Bomen zijn het machtigste slymbol van	Symboliek: boom als slymbol van levenskracht (groei)
Kraanvogeldans als nabootsing van het	Symboliek: dans [labyrintische kraanvogel-] als slymbol van de weg naar en de bevrijding uit het dodenrijk (<i>geranos</i> -dans) (Gr.)
hiëroglief van de goddelijke macht	Symboliek: dier (of dierlijke eigenschap) als slymbol van een god (of goddelijke eigenschap)
stier drukken een aspect van goden uit	Symboliek: dier (of dierlijke eigenschap) als slymbol van een god (of goddelijke eigenschap)
dieren die doodsdemonen voorstelden	Symboliek: dier als slymbol van een doodsdemon
Driekoppigheid als slymbol van	Symboliek: driekoppigheid als slymbol van alziendheid
elke almachtige god met drie hoofden	Symboliek: driekoppigheid als slymbol van de almacht van een god
hemelverschijning.	Symboliek: driekoppigheid als slymbol van een hemelverschijning (zon, bliksem)
drie Macha's, drukt niet alleen macht uit	Symboliek: drietal van goden als slymbol van macht
duiven in verband gebracht met	Symboliek: duif als slymbol van vruchtbaarheid
hert als dodendier	Symboliek: hert als slymbol van de dood
hert treedt soms als zonnelymbol op	Symboliek: hert als slymbol van de zon
hertengewei als slymbol van mannelijke	Symboliek: hertengewei als slymbol van mannelijke vruchtbaarheid, verbonden met ideeën over een lang leven en eeuwigheid
hond werd vaak als dodendier	Symboliek: hond als slymbol van de dood

hoorns op zich drukken stootkracht en	Symboliek: hoorns [twee of drie] van de stier als symbool van kracht en agressie
labyrint, d.i. de weg naar het dodenrijk	Symboliek: labyrint als het symbool van de schoot van Moeder Aarde en (de weg naar) het dodenrijk
symbool van de Ierse bodem	Symboliek: Lía Fáil als symbool van de Ierse bodem (Kelt.)
bedoeld als zetel van dodengeesten	Symboliek: menhir als symbool van de zetel van dodengeesten (mogelijk) (Pre-IE)
symbolisch weergegeven door monsters	Symboliek: monster als symbool van de dood
ter nabootsing van een fallus	Symboliek: offerpaal [<i>caṣālayūpa</i>] als symbool van de fallus (Ind.)
hengst stelt de vruchtbaarheidsgod	Symboliek: paard [hengst] als symbool van de vruchtbaarheidsgod
Demeter als merrie in Arcadië	Symboliek: paard [merrie] als symbool van de vruchtbaarheidsgodin
Epona als merrie in Gallië	Symboliek: paard [merrie] als symbool van de vruchtbaarheidsgodin
<i>flaith Éirinn</i> als merrie in Ierland	Symboliek: paard [merrie] als symbool van de vruchtbaarheidsgodin
paard is een dodendier	Symboliek: paard als symbool van de dood
kan ook een zonnelymbol zijn	Symboliek: paard als symbool van de zon
agressieve kracht	Symboliek: slang als symbool van agressieve kracht
een chtonisch symbool	Symboliek: slang als symbool van de aarde
een graflymbol	Symboliek: slang als symbool van de dood
boerenwelstand	Symboliek: slang als symbool van de vruchtbaarheid en de rijkdom der aarde
vruchtbaarheid en de rijkdom der aarde	Symboliek: slang als symbool van de vruchtbaarheid en de rijkdom der aarde
vruchtbaarheid en boerenwelstand	Symboliek: slang als symbool van de vruchtbaarheid en de rijkdom der aarde
stier als symbool van de machtige	Symboliek: stier als symbool van de machtige koning
koningin (<i>mahiṣī</i>) de aarde	Symboliek: vrouw [koningin] als symbool van de aarde
ever was waarschijnlijk een lymbol van	Symboliek: zwijn als symbool van agressie
antwoorden	Taal: 1. type: antwoord (geven of ontvangen)
lymbol geschetst	Taal: 1. type: bericht
bericht	Taal: 1. type: bericht
beschreef	Taal: 1. type: bericht
beschreven	Taal: 1. type: bericht
mededeling	Taal: 1. type: bericht
meld	Taal: 1. type: bericht
noemt Caesar	Taal: 1. type: bericht
optekende	Taal: 1. type: bericht
vertellen wat ze in de wereld	Taal: 1. type: bericht
ooggetuigeverslag	Taal: 1. type: bericht: ooggetuigeverslag
dragen je op	Taal: 1. type: bevel
gebiedende	Taal: 1. type: bevel
fluisteren	Taal: 1. type: fluisteren
aangeropen	Taal: 1. type: gebed (aanroeping, invocatie)
vraagt Bres om genade	Taal: 1. type: gebed: smeekbede
gesprek	Taal: 1. type: gesprek (dialoog)
bespreken	Taal: 1. type: gesprek (dialoog)
discussie	Taal: 1. type: gesprek: debat (discussie)
overtuigen	Taal: 1. type: gesprek: overreden (overtuigen, overhalen)
Acallam na Senórach ('Gesprek van de	Taal: 1. type: gesprek: term: <i>acallam na senórach</i> ('gesprek van de ouden') (lit.) (Kelt.)
schreeuw	Taal: 1. type: schreeuw
Deze steen geeft een	Taal: 1. type: schreeuw van de kroningssteen Lía Fáil (Kelt.)
die een schreeuw geeft	Taal: 1. type: schreeuw van de kroningssteen Lía Fáil (Kelt.)
schreeuw die gehoord wordt, zou	Taal: 1. type: schreeuw: oerschreeuw (kosmische -, - van de aardgodin)

Fáil	Taal: 1. type: schreeuw: term: <i>fál</i> (gen. <i>fáil</i>) (vlgs ts. Antaios, 1960) (Kelt.)
IE <i>J *uǵh</i> 'schreeuwen'	Taal: 1. type: schreeuw: term: <i>uǵh</i> * (vb.) (IE)
het woord leeft	Taal: 1. type: spraak (spreken, zeggen)
het woord te ontnemen	Taal: 1. type: spraak (spreken, zeggen)
spreken	Taal: 1. type: spraak (spreken, zeggen)
toverformule	Taal: 1. type: spreuk
toverspreuken	Taal: 1. type: spreuk
uitroepen van de kreet <i>euoi</i>	Taal: 1. type: uitroep: ' <i>euoi</i> ' (Kelt.)
Dat verklaar ik	Taal: 1. type: uitspraak
spreekt hij een toverformule uit	Taal: 1. type: uitspraak
uitspraken	Taal: 1. type: uitspraak
uitspreken	Taal: 1. type: uitspraak
verkondigden	Taal: 1. type: uitspraak
verkondigt	Taal: 1. type: uitspraak
verkondiging van de wil der goden	Taal: 1. type: uitspraak: prediking
verzochten	Taal: 1. type: verzoek
verzoekt	Taal: 1. type: verzoek
opgeroepen	Taal: 1. type: verzoek: manen (oproepen, dringend verzoeken)
taal der vogels	Taal: 1. type: vogels, ~ der
gedeclameerd	Taal: 1. type: voorlezing (recitatie, voordracht)
voorlezen	Taal: 1. type: voorlezing (recitatie, voordracht)
vraag	Taal: 1. type: vraag
woord	Taal: 1. type: woord
<i>guth</i>	Taal: 1. type: woord: term: <i>guth</i> (oi.) (Kelt.)
termen	Taal: 1. type: woord: terminologie (term, begrip, woordenschat, vocabulaire)
terminologie	Taal: 1. type: woord: terminologie (term, begrip, woordenschat, vocabulaire)
zang	Taal: 1. type: zang (zingen, gezang)
zingt	Taal: 1. type: zang (zingen, gezang)
tekst	Taal: 2. tekst (compositie)
encyclopedie	Taal: 2. tekst, encyclopedische
geschiedenisverhalen	Taal: 2. tekst, historische (kroniek)
boek	Taal: 2. tekst: boek
Lebor na Cert	Taal: 2. tekst: boek: term: <i>Lebor na Cert</i> ('boek der rechten') (vnl. betaallijsten) (Kelt.)
Lebor na hUidre	Taal: 2. tekst: boek: term: <i>Lebor na hUidre</i> ('boek van de bruine koe') (codex) (Kelt.)
brieven	Taal: 2. tekst: brief
aangehaald	Taal: 2. tekst: citaat (aanhalen)
haalt Ptolemaeus Lagides aan	Taal: 2. tekst: citaat (aanhalen)
opmerking	Taal: 2. tekst: commentaar (kritiek, uitleg, opmerking)
cultuslegende	Taal: 2. tekst: epiek: legende, cultus-
sagen	Taal: 2. tekst: epiek: sage
sage uit	Taal: 2. tekst: epiek: sage
sage van	Taal: 2. tekst: epiek: sage, helden- (heroën-)
sage:	Taal: 2. tekst: epiek: sage, helden- (heroën-)
Germaanse sage	Taal: 2. tekst: epiek: sage, helden- (heroën-)
Cúchulainn-sage	Taal: 2. tekst: epiek: sage, helden- (heroën-)
Finn-sage	Taal: 2. tekst: epiek: sage, helden- (heroën-)
relaas	Taal: 2. tekst: epiek: verhaal (vertelling, relaas)
verhaal	Taal: 2. tekst: epiek: verhaal (vertelling, relaas)
verhalen	Taal: 2. tekst: epiek: verhaal (vertelling, relaas)
Scél Tuáin meic Cairill do Finnén Maige	Taal: 2. tekst: epiek: verhaal: term: <i>Scél Tuáin meic Cairill do Finnén Maige Bile</i> ('het verhaal van Tuán, de zoon van Cairell, aan Finnén van Mag Bile') (lit.) (Kelt.)

inscripties	Taal: 2. tekst: inscriptie (tablet, epigrafie) (alg.)
wij-inscriptie	Taal: 2. tekst: inscriptie, wij- (Kelt.)
Oude liederen	Taal: 2. tekst: lied
Kymrisch lied	Taal: 2. tekst: lied
gezongen incantatie	Taal: 2. tekst: lied, tover-
met gezang de zee in beroering brengen	Taal: 2. tekst: lied, tover-
toverlied	Taal: 2. tekst: lied, tover-
<i>dichetal do</i>	Taal: 2. tekst: lied, tover-: term: <i>dichetal do chennaib</i> ('gezongen incantatie met kennis van de toekomst') (Kelt.)
blijkt het volgende:	Taal: 2. tekst: lijst (opsomming)
volgende stiersculpturen	Taal: 2. tekst: lijst (opsomming)
volgende bomen	Taal: 2. tekst: lijst (opsomming)
volgende argumentenreeks	Taal: 2. tekst: lijst (opsomming)
lijst van Ierse koningen	Taal: 2. tekst: lijst, konings- (stamtafel)
bewondert	Taal: 2. tekst: lofprijzing
loven hen:	Taal: 2. tekst: lofprijzing
waren onder de indruk van	Taal: 2. tekst: lofprijzing
geprezen	Taal: 2. tekst: lofprijzing op mensen
martyrologie	Taal: 2. tekst: martyrologie
benaming	Taal: 2. tekst: naam
heet	Taal: 2. tekst: naam
naam	Taal: 2. tekst: naam
namen	Taal: 2. tekst: naam
noem	Taal: 2. tekst: naam
sterrenbeelden naar hert, eland of	Taal: 2. tekst: naam, astronomische
Stierennaam	Taal: 2. tekst: naam, dier- (naam van een dier)
godennaam	Taal: 2. tekst: naam, goden-
godennamen	Taal: 2. tekst: naam, goden-
naar een god vernoemd	Taal: 2. tekst: naam, goden-
goden van weleer te noemen	Taal: 2. tekst: naam, goden-
land heeft verschillende namen	Taal: 2. tekst: naam, lands- (gebieds- of streeknaam)
Stam- en gebiedsnamen, verwijzend	Taal: 2. tekst: naam, lands-; met verwijzing naar dieren
bijnaam	Taal: 2. tekst: naam, persoons-: bijnaam
noemde zichzelf	Taal: 2. tekst: naam, persoons-: bijnaam
Namen van personen m.b.t. bomen	Taal: 2. tekst: naam, persoons-; met verwijzing naar bomen
Persoonsnamen, verwijzend naar de	Taal: 2. tekst: naam, persoons-; met verwijzing naar dieren
die verschillende namen dragen	Taal: 2. tekst: naam, plaats-: eilandnaam
eiland naar hen te	Taal: 2. tekst: naam, plaats-: eilandnaam
gelukzalige eiland genoemd	Taal: 2. tekst: naam, plaats-: eilandnaam
Plaatsnamen, verwijzend naar de stier	Taal: 2. tekst: naam, plaats-; met verwijzing naar dieren
Riviernamen, verwijzend naar de stier	Taal: 2. tekst: naam, rivier-; met verwijzing naar dieren
volk ook wel <i>ás síde</i> heette	Taal: 2. tekst: naam, volks-
Namen van stammen m.b.t. bomen	Taal: 2. tekst: naam, volks-; met verwijzing naar bomen
naam van de Itali	Taal: 2. tekst: naam, volks-; met verwijzing naar dieren
Stam- en gebiedsnamen, verwijzend	Taal: 2. tekst: naam, volks-; met verwijzing naar dieren
heette de <i>Lía Fáil</i>	Taal: 2. tekst: naam, voorwerps-
<i>Fál</i> is in ieder geval de naam van	Taal: 2. tekst: naam, voorwerps-
overlevering	Taal: 2. tekst: overlevering (lit. traditie, oude verhalen en geschiedenis)
niet op schrift gestelde traditie	Taal: 2. tekst: overlevering, mondelinge
dichterlijke taal	Taal: 2. tekst: poëzie
gedicht	Taal: 2. tekst: poëzie
<i>filed</i> -kunst	Taal: 2. tekst: poëzie: <i>filed</i> -kunst (Kelt.)
hekeldicht	Taal: 2. tekst: poëzie: hekeldicht
<i>gwawd</i>	Taal: 2. tekst: poëzie: term: <i>gwawd</i> (Kelt.)
geraadpleegd	Taal: 2. tekst: raad (raadgeving, -pleging, advies)
raadplegen	Taal: 2. tekst: raad (raadgeving, -pleging, advies)

<i>topos</i>	Taal: 2. tekst: <i>topos</i> (overgenomen (schriftelijk) denkbeeld)
verzameling verschillende mythen	Taal: 2. teksten, verzameling (compilatie)
passage	Taal: 2. tekstgedeelte: episode (passage, verhaalelement)
vers dat is	Taal: 3. vorm: vers(regel)
verzen	Taal: 3. vorm: vers(regel)
dag [+ spatie]	Tijd: 2. deel: dag (dagindeling)
dag'	Tijd: 2. deel: dag (dagindeling)
dagen	Tijd: 2. deel: dag (dagindeling)
feestdag	Tijd: 2. deel: dag, feest-
hoogtijdagen	Tijd: 2. deel: dag, hoogtij-
dinsdag	Tijd: 2. deel: dag, week-: dinsdag
maandag	Tijd: 2. deel: dag, week-: maandag
woensdag	Tijd: 2. deel: dag, week-: woensdag
volgende dag	Tijd: 2. deel: dag: morgen (de volgende dag)
<i>dies fausti</i> en <i>dies infausti</i> ('gunstige	Tijd: 2. deel: dag: term: <i>dies: dies fausti</i> en <i>dies infausti</i> (pl.) ('gunstige resp. ongunstige dagen') (L/R)
bruid in de eerste nacht	Tijd: 2. deel: dagdeel: nacht, bruids-
Eeuwen van	Tijd: 2. deel: eeuw
eeuwen na	Tijd: 2. deel: eeuw
jaar,	Tijd: 2. deel: jaar (jaarindeling)
jaar.	Tijd: 2. deel: jaar (jaarindeling)
jaren	Tijd: 2. deel: jaar (jaarindeling)
jaar [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Tijd: 2. deel: jaar(indeling)
eenmaal per jaar	Tijd: 2. deel: jaar, elk (jaarlijks)
elk jaar	Tijd: 2. deel: jaar, elk (jaarlijks)
op een zekere tijd van het jaar	Tijd: 2. deel: jaar, elk (jaarlijks)
jaargetijde	Tijd: 2. deel: jaargetijde (seizoen)
voorjaar	Tijd: 2. deel: jaargetijde: lente (voorjaar)
oogstseizoen	Tijd: 2. deel: jaargetijde: oogstseizoen
winters	Tijd: 2. deel: jaargetijde: winter
zomer	Tijd: 2. deel: jaargetijde: zomer
Jul-tijd	Tijd: 2. deel: jaarperiode: 'Jul' (Germ.)
maand [+ spatie]	Tijd: 2. deel: maand
april	Tijd: 2. deel: maand (mod.): april
augustus	Tijd: 2. deel: maand (mod.): augustus
februari	Tijd: 2. deel: maand (mod.): februari
juli [+ spatie]	Tijd: 2. deel: maand (mod.): juli
mei [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Tijd: 2. deel: maand (mod.): mei
meidag	Tijd: 2. deel: maand (mod.): mei
meidoorn	Tijd: 2. deel: maand (mod.): mei
november	Tijd: 2. deel: maand (mod.): november
uur in	Tijd: 2. deel: uur (uurindeling)
negen uur	Tijd: 2. deel: uur: negen uren
periode	Tijd: 3. periode (tijdperk)
het dak van hun tempel en plaatsen vóór	Tijd: 3. periode, cultus-: duur: 01 dag
gedurende zeven of meer	Tijd: 3. periode, cultus-: duur: 07 dagen
<i>novena</i>	Tijd: 3. periode, cultus-: duur: 09 dagen: term: <i>novena</i> (L/R)
Elk derde jaar	Tijd: 3. periode, cultus-: tijdstip: driejaarlijks (landelijk oogstfeest in augustus, Kelt.)
eerste dag van de maand	Tijd: 3. periode, cultus-: tijdstip: eerste dag van de maand (omwegang met hertenmaskers t.b.v. de vruchtbaarheid, Kelt.)
Eenmaal per jaar	Tijd: 3. periode, cultus-: tijdstip: jaarlijks
een jaar vóór	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0001 jaar
en een dag kruiden	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0001 jaar en één dag
mensenleven	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0001 mensenleven (één generatie)

drie of negen dagen	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0003 dagen
negen dagen (vijf dagen	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0005 dagen en vier nachten
zeven jaar	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0007 jaar
drie of negen dagen	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0009 dagen (negen nachten)
twintig jaar	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0020 jaar
36 jaar	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0036 jaar
eeuwig	Tijd: 4. temporaliteit: eeuwigheid
huidige	Tijd: 4. temporaliteit: heden
moderne tijd	Tijd: 4. temporaliteit: heden
hiernamaals	Tijd: 4. temporaliteit: hiernamaals (leven na de dood)
na hun dood	Tijd: 4. temporaliteit: hiernamaals (leven na de dood)
gedurende vele jaren	Tijd: 4. temporaliteit: lange ~ (lange levensduur)
sinds de oudste tijden	Tijd: 4. temporaliteit: lange ~ (lange levensduur)
komende jaar	Tijd: 4. temporaliteit: navolgende periode (later)
oud [+ spatie]	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
oud,	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
oud-	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
al oud:	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
oude [+ spatie]	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
Ouden'	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
ouder is	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
oudere [+ spatie]	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
oudste	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
ouderdom	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
maar is van alle	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
verbreed in ruimte en tijd	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
archaische	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
tijdelijk	Tijd: 4. temporaliteit: tijdelijkheid (eindigheid)
tijd in deze wereld staat bijna stil	Tijd: 4. temporaliteit: tijdloosheid
tijdstip	Tijd: 4. temporaliteit: tijdstip
toekomst	Tijd: 4. temporaliteit: toekomst
vroeger tijden	Tijd: 4. temporaliteit: verleden
vroegere	Tijd: 4. temporaliteit: voorafgaande periode (vroeger)
dateert	Tijd: 5. asp.: datering (periodisering, datum)
kalender van Coligny	Tijd: 5. asp.: kalender, Keltische: Coligny, - van (Kelt.)
kalender, zoals die van Coligny	Tijd: 5. asp.: kalender, Keltische: Coligny, - van (Kelt.)
ongeschondenheid	Totaliteit: 1. type: compleetheid (volmaaktheid)
niet genoeg	Totaliteit: 1. type: compleetheid: incompleetheid (onvoldoende)
Driekoppigheid als symbool van totaliteit	Totaliteit: 3. getal: drie, - van
<i>Telesphoros</i>	Totaliteit: 4. rel.: voltooiën: term: <i>telesphoros</i> ('volbrenger') (nom. ag.) (geest) (Gr.)
zetel van dodengeesten	Troon: zetel van de ziel
twee [+ spatie]	Twee
tweeling	Twee
gescheiden	Twee: splitsing (scheiding, loskoppeling)
splitsten	Twee: splitsing (scheiding, loskoppeling)
tweede	Twee: tweede
vat met	Vat
een vat.	Vat
beker	Vat: beker
drinkbekers	Vat: beker
als drinkbeker voor de priester	Vat: beker: schedel als -
drinkschalen van menschedels	Vat: beker: schedel als -
dronken ze bloed uit menschedels	Vat: beker: schedel als -
hoofden drinkschalen	Vat: beker: schedel als -
schedels als drinkschalen	Vat: beker: schedel als -
ketel letten, waarin	Vat: ketel van Ceridwen (Kelt.)

ketel des overvloeds van Dagda	Vat: ketel van Dagda (Kelt.)
ketel van Dagda	Vat: ketel van Dagda (Kelt.)
ketel	Vat: ketel, offer- (bloedketel, heilige -, offervat)
offervaten	Vat: ketel, offer- (bloedketel, heilige -, offervat)
pot [+ spatie]	Vat: pot (pan, <i>olla</i>)
potten	Vat: pot (pan, <i>olla</i>)
schaal	Vat: schaal
godin met hertengewei, een schaal en schaal gebruikt voor hun plengoffers	Vat: schaal van een godin in lotushouding (Kelt.) Vat: schaal, plengoffer-
<i>patera</i>	Vat: schaal, plengoffer-: term: <i>patera</i> (L/R)
schekkan	Vat: schekkan
planetenvazen	Vat: vaas, planeten-
gewas	Vegetatie
graan	Vegetatie: 2. srt.: koren = graan, de als voedselgewas verbouwde grassoorten (Poaceae)
koren	Vegetatie: 2. srt.: koren = graan, de als voedselgewas verbouwde grassoorten (Poaceae)
spelt	Vegetatie: 2. srt.: koren: spelt (<i>Triticum spelta</i>)
<i>far</i> ('spelt')	Vegetatie: 2. srt.: koren: spelt = lat. <i>far</i> (<i>Triticum spelta</i>)
stro [+ spatie]	Vegetatie: 2. srt.: koren: ε. asp.: gedroogd - = stro
maretak	Vegetatie: 2. srt.: maretak (<i>Viscum album</i>)
fruit	Vegetatie: 3. deel: vrucht (fruit, schijnvrucht)
vruchten [voorafgegaan door een spatie]	Vegetatie: 3. deel: vrucht (fruit, schijnvrucht)
appel [voorafgegaan door een spatie]	Vegetatie: 3. deel: vrucht: appel (<i>Malus</i>)
appel toe, waarvan hij een	Vegetatie: 3. deel: vrucht: appel: ε. asp.: toverappel
<i>Avallach</i>	Vegetatie: 3. deel: vrucht: appel: ζ. term: <i>aballo</i> *: <i>Avallach</i> (kymr.) (eilandparadijs) (Kelt.) (<i>Malus</i>)
<i>Avallon</i>	Vegetatie: 3. deel: vrucht: appel: ζ. term: <i>aballo</i> *: <i>Avalon</i> ('eiland der appels') (Geoffrey van Monmouth) (eilandparadijs) (Kelt.) (<i>Malus</i>)
beukenootjes	Vegetatie: 3. deel: vrucht: beukenoot (- van de boomsoort <i>Fagus sylvatica</i>)
druiven	Vegetatie: 3. deel: vrucht: druif (- van de klimplant <i>Vitis vinifera</i>)
eikels	Vegetatie: 3. deel: vrucht: eikel (- van de boomsoort <i>Quercus</i>)
eiken vruchten dragen	Vegetatie: 3. deel: vrucht: eikel (- van de boomsoort <i>Quercus</i>)
waarvan de vruchten door varkens	Vegetatie: 3. deel: vrucht: eikel (- van de boomsoort <i>Quercus</i>)
<i>glandibus</i>	Vegetatie: 3. deel: vrucht: eikel = lat. <i>glans</i> (- van de boomsoort <i>Quercus</i>)
vruchten zijn giftig	Vegetatie: 3. deel: vrucht: ijfbes (taxusbes, taxusvrucht) (- van de boomsoort <i>Taxus baccata</i>)
rode vruchten die 's winters als voedsel	Vegetatie: 3. deel: vrucht: lijsterbes (- van de boomsoort <i>Sorbus</i>)
hout	Vegetatie: 4. mat.: hout(en)
cederolie	Vegetatie: 4. mat.: olie
olie van de jeneverbes	Vegetatie: 4. mat.: olie
kruiden gekookt werden t.b.v. Afagddu	Vegetatie: 5. asp.: toverkruid: wijsheidskruid
tuin	Vegetatie: 5. asp.: tuin
(bos)	Vegetatie: 5. asp.: woud
bos [voorafgegaan door een spatie]	Vegetatie: 5. asp.: woud
woud	Vegetatie: 5. asp.: woud
vereerden bomen en wouden	Vegetatie: 5. asp.: woud, heilig
woudheiligheden	Vegetatie: 5. asp.: woud, heilig
woud bevindt zich een heiligdom	Vegetatie: 5. asp.: woud: heilig -: γ. loc.: Hercynische woud, heiligdom in het (Germ.-Kelt.)
<i>lucus</i>	Vegetatie: 5. asp.: woud: heilig -: ζ. term: <i>lucus</i> (lat.) (L/R)
<i>Nemet.</i>	Vegetatie: 5. asp.: woud: heilig -: ζ. term: <i>nemeto</i> *: <i>nemeton</i> (gall.) (Kelt.)
<i>nemeton</i>	Vegetatie: 5. asp.: woud: heilig -: ζ. term: <i>nemeto</i> *: <i>nemeton</i> (gall.) (Kelt.)

woudheilgdom <i>nemeton</i>	Vegetatie: 5. asp.: woud: heilig -: ζ. term: <i>nemeto*</i> : <i>nemeton</i> (gall.) (Kelt.)
νεμητων	Vegetatie: 5. asp.: woud: heilig -: ζ. term: <i>nemeto*</i> : <i>nemeton</i> (gall.) (Kelt.)
Δρυεμετων, een 'eikheilgdom'	Vegetatie: 5. asp.: woud: heilig -: ζ. term: <i>nemeto*</i> : Δρυεμετων ('eikheilgdom') (Kelt.)
lat. <i>nemus</i> 'woudheilgdom'	Vegetatie: 5. asp.: woud: heilig -: ζ. term: <i>nemus</i> (lat.) (L/R)
<i>nimidás</i>	Vegetatie: 5. asp.: woud: heilig -: ζ. term: <i>nimidás</i> (os.) (Germ.)
woud van Cúan	Vegetatie: 5. asp.: woud: B. naam: Caill Cuain ('woud van Cúan') (Ierl.)
bevrijden	Verlossing
genezen	Verlossing: 1. type: genezing
genezing	Verlossing: 1. type: genezing
zich te redden	Verlossing: 1. type: redding (behoud)
vrijdom van dienstplicht en van belasting	Verlossing: 1. type: vrijstelling van belasting
niet in krijgsdienst	Verlossing: 1. type: vrijstelling van dienstplicht (krijgsdienst)
vrijdom van dienstplicht en van belasting	Verlossing: 1. type: vrijstelling van dienstplicht (krijgsdienst)
vrijelijk	Verlossing: 4. toestand van verlossing: vrijheid
vrijheid	Verlossing: 4. toestand van verlossing: vrijheid
harp uit handen van de Fomoren	Verlossing: 5. object: harp
Túatha Dé Danann te bevrijden van de	Verlossing: 5. object: volk
bevrijden van de onderwerping door de	Verlossing: 6. separ.: demonen (demonenverdrijving)
harp uit handen van de Fomoren	Verlossing: 6. separ.: demonen (demonenverdrijving)
apotropeïsche werking,	Verlossing: 6. separ.: demonen (demonenverdrijving)
demonen afwerende	Verlossing: 6. separ.: demonen (demonenverdrijving)
maatregelen tegen hekserij	Verlossing: 6. separ.: demonen (demonenverdrijving)
maatregelen tegen veeziekten	Verlossing: 6. separ.: demonen (demonenverdrijving)
weert boze machten af	Verlossing: 6. separ.: demonen (demonenverdrijving)
bevrijding uit het labrynt/dodenrijk	Verlossing: 6. separ.: dodenrijk
bevrijden van de onderwerping door de	Verlossing: 6. separ.: onderwerping (onderdrukking, tirannie)
voorbeelden bevrijdde	Verlossing: 6. separ.: Romeinse voorbeelden
genezing van weekheid	Verlossing: 6. separ.: zwakte
weer tot leven kan wekken	Verrijzenis en wedergeboorte: tot leven wekken (opwekking uit de dood)
zich vernieuwt	Verrijzenis en wedergeboorte: vernieuwing (herstel, zelfvernieuwing)
een tweede leven in een ander	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
herboren	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
herrezen uit de dood	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
opnieuw geboren	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
reïncarneerden	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
naar het andere lichaam overgaan	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
wedergeboren	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
deel van de natuur zullen hervatten	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
kringloop kunnen blijven	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
beschouwd als de reïncarnatie	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte: wedergeborene (reïncarnatie van een vroegere persoon)
uiterlijk	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
uitvloeijsel	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
verschenen	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
blijken	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
blijkt	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
blijkbaar	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
verschijnsel	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
diermetamorfofen	Verschijsing: 1. alg.: gedaantewisseling (transformatie)
van gedaante veranderen	Verschijsing: 1. alg.: gedaantewisseling (transformatie)
verandert de heks in	Verschijsing: 1. alg.: gedaantewisseling (transformatie)
verandert zij zich in een aantrekkelijk	Verschijsing: 1. alg.: gedaantewisseling (transformatie)

zich in dieren veranderen	Verschiĳning: 1. alg.: gedaantewisseling (transformatie)
waarna zij verandert in	Verschiĳning: 1. alg.: gedaantewisseling (transformatie)
variant	Verschiĳning: 1. alg.: nevensvorm (variant van de hoofdverschijning of de gewone vorm)
bestaan [voorafgegaan door een spatie]	Verschiĳning: 2. pres.: aanwezigheid (niet ontbreken, bestaan)
bestond,	Verschiĳning: 2. pres.: aanwezigheid (niet ontbreken, bestaan)
bestond.	Verschiĳning: 2. pres.: aanwezigheid (niet ontbreken, bestaan)
bestond de	Verschiĳning: 2. pres.: aanwezigheid (niet ontbreken, bestaan)
bestond een	Verschiĳning: 2. pres.: aanwezigheid (niet ontbreken, bestaan)
bestond vroeger	Verschiĳning: 2. pres.: aanwezigheid (niet ontbreken, bestaan)
bestonden	Verschiĳning: 2. pres.: aanwezigheid (niet ontbreken, bestaan)
bestaat nog	Verschiĳning: 2. pres.: aanwezigheid (niet ontbreken, bestaan)
in aller tegenwoordigheid	Verschiĳning: 2. pres.: aanwezigheid (niet ontbreken, bestaan)
aanwezigheid	Verschiĳning: 2. pres.: aanwezigheid, goddelijke (geestes-)
afwezigheid	Verschiĳning: 2. pres.: afwezigheid
ontbreken	Verschiĳning: 2. pres.: afwezigheid
anthropomorf	Verschiĳning: 3. pers.: antropomorfisme (menselijke gedaante)
goden in mensengedaante	Verschiĳning: 3. pers.: antropomorfisme (menselijke gedaante)
goden, die daarom als menselijke wezens	Verschiĳning: 3. pers.: antropomorfisme (menselijke gedaante)
Brigit heeft zich voortgezet in de Heilige	Verschiĳning: 3. pers.: emanatie
dode in de gedaante van een kind	Verschiĳning: 3. pers.: kindverschijning
een mooi meisje).	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: jonge aantrekkelijke vrouw
zij zich in een aantrekkelijk meisje	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: jonge aantrekkelijke vrouw
een beeldschoon meisje	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: jonge aantrekkelijke vrouw
afschrikwekkende heks	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: oude lelijke vrouw
lompen gehulde vrouw	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: oude lelijke vrouw
verschijnen als een lelijke, oude vrouw	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: oude lelijke vrouw
hoofdpersoon zelfs een speer wordt	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: voorwerp (div.)
gedaante van vogels kunnen aannemen	Verschiĳning: 3. pers.: theriomorfisme (dierlijke gedaante)
diergestalte	Verschiĳning: 3. pers.: theriomorfisme (dierlijke gedaante)
diermetamorfosen	Verschiĳning: 3. pers.: theriomorfisme (dierlijke gedaante)
gedaante van een gehoornde	Verschiĳning: 3. pers.: theriomorfisme (dierlijke gedaante)
goden Teshub en Hadad als stier	Verschiĳning: 3. pers.: theriomorfisme (dierlijke gedaante)
Hera heeft de gedaante van een koe	Verschiĳning: 3. pers.: theriomorfisme (dierlijke gedaante)
zelf deze gedaante aan te nemen	Verschiĳning: 3. pers.: theriomorfisme (dierlijke gedaante)
Zeus als stier	Verschiĳning: 3. pers.: theriomorfisme (dierlijke gedaante)
zich eveneens in een hert veranderen	Verschiĳning: 3. pers.: theriomorfisme (dierlijke gedaante)
zich in dieren veranderen	Verschiĳning: 3. pers.: theriomorfisme (dierlijke gedaante)
zich in herten veranderen	Verschiĳning: 3. pers.: theriomorfisme (dierlijke gedaante)
zou als hert geleefd hebben	Verschiĳning: 3. pers.: theriomorfisme (dierlijke gedaante)
bovennatuurlijk	Verschiĳning: 4. toest.: bovennatuurlijke - (het bovennatuurlijke)
verminking	Verschiĳning: 4. toest.: misvormdheid (verminking, lichaamsgebrek)
verminkte	Verschiĳning: 4. toest.: misvormdheid (verminking, lichaamsgebrek)
hij is lichamelijk of	Verschiĳning: 4. toest.: misvormdheid (verminking, lichaamsgebrek)
lichamelijk gebrek	Verschiĳning: 4. toest.: misvormdheid (verminking, lichaamsgebrek)
omstandigheden	Verschiĳning: 4. toest.: situatie (sfeer, toestand, omstandigheid)
situatie	Verschiĳning: 4. toest.: situatie (sfeer, toestand, omstandigheid)
om hen de toekomst te openbaren	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren
teken te zijn van het bovennatuurlijke	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren
voorschijn	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren, zich
voor de gelovigen verschenen	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren, zich

gedwongen te verschijnen	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren, zich
aanwijzingen	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen
laat ons een blik werpen	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen
laat zien	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen
te zien is	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen
te zien op	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen
is te zien	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen
naar voren komt	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen
tonen	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen
uitdrukking	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen
vertoond	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen
verwijzen	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen
van goden en heroën geopenbaard	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen van de zegen van goden en heroën door rite en mythe
daarvoor in de plaats	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie (vervanging)
zonsondergang een nieuw dak	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie (vervanging)
een andere mens wordt teruggegeven	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie (vervanging)
mensen offeren in plaats van dieren	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie van dierenoffer door mensenoffer
onderlinge uitwisseling van attributen	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie: ruil: onderlinge uitwisseling van attributen bij goden
ritueel van rouw, later overgenomen	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie: verschuiving
drukten dieren een bijzondere	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie: vertegenwoordiging (vertegenwoordiger)
op de plaats van	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie: vertegenwoordiging (vertegenwoordiger)
vertegenwoordig	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie: vertegenwoordiging (vertegenwoordiger)
schijn [voorafgegaan door een spatie]	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie
imitatie	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie: imitatie
nabootsing	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie: imitatie
gedaante van een dier na te bootsen	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie: imitatie
verkleeden zich als	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie: imitatie
verkleed als	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie: imitatie
vermomden zich	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie: imitatie
vertolking	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie: imitatie
<i>ad imitandum ferae formam</i>	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie: imitatie: term: <i>ad imitandum ferae formam</i> ('om de gedaante van een dier (nl. een hert) na te bootsen') (rituele hand. / spel) (L/R)
<i>cervulum / cervula facere</i> ('een hert	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie: imitatie: term: <i>facere cervulum</i> ('een hert nadoen') (rituele hand. / spel) (L/R)
verdween	Verschiĳning: 6. waarn.: verdwijning (verloren gaan)
verdwenen	Verschiĳning: 6. waarn.: verdwijning (verloren gaan)
werd nooit meer gezien	Verschiĳning: 6. waarn.: verdwijning (verloren gaan)
zag de	Verschiĳning: 6. waarn.: verdwijning (verloren gaan)
zag hij	Verschiĳning: 6. waarn.: verdwijning (verloren gaan)
Hallucinaties	Verschiĳning: 6. waarn.: visioen (hallucinatie)
visioen	Verschiĳning: 6. waarn.: visioen (hallucinatie)
Baile in scáil	Verschiĳning: 6. waarn.: visioen: term: <i>baile in scáil</i> ('visioen van de geestverschijning') (lit.) (Kelt.)
voorbeeld	Verschiĳning: 6. waarn.: voorbeeld
autentiek	Verschiĳning: 6. waarn.: werkelijkheid
vogel	Vogel
duiven	Vogel: duif
Tethra	Vogel: ekster: term: <i>tethra</i> (geestenkoning) (Kelt.)
kraaien	Vogel: kraai
kraanvogels	Vogel: kraanvogel
Trigaranus	Vogel: kraanvogel: term: <i>garan</i> (Kelt.)

orakelvogels	Vogel: orakelvogel
orakelvogels, zoals die van Dodona	Vogel: orakelvogel van Dodona (Gr.)
raaf	Vogel: raaf
raven [voorafgegaan door een spatie]	Vogel: raaf
raaf was het attribuut van Lug	Vogel: raaf: raven van Lug (Kelt.)
Bendigeidfran	Vogel: raaf: term: <i>brān fendigaidd</i> = <i>bendigeidfran</i> ('gezegende raaf') (sagenfig. -god) (Kelt.)
Brān Fendigaidd	Vogel: raaf: term: <i>brān fendigaidd</i> = <i>bendigeidfran</i> ('gezegende raaf') (sagenfig. -god) (Kelt.)
valk	Vogel: valk
godheden met twee vogels	Vogel: vogel van de 'godheid van de vogels' (Kelt.)
twee vogels:	Vogel: vogel van de 'godheid van de vogels' (Kelt.)
godheid met de vogels	Vogel: vogel van de 'godheid van de vogels' (Kelt.)
voorstellingen van de godheid met de	Vogel: vogel van de 'godheid van de vogels' (Kelt.)
ding gelegd	Voorwerp
aardewerk	Voorwerp: aardewerk (keramiek)
bed van	Voorwerp: bed (wieg)
<i>Lige ina Lánomhnou</i>	Voorwerp: bed: term: <i>lige ina lánomhnou</i> ('het bed van het echtpaar') (loc.) (Kelt.)
Esus met bijl	Voorwerp: bijl van Esus (Kelt.)
bord	Voorwerp: bord
beurs	Voorwerp: geldbuidel (beurs)
god in lotushouding met torques en beurs	Voorwerp: geldbuidel van een god in lotushouding (Kelt.)
beurs, ram en schildpad	Voorwerp: geldbuidel van Mercurius (3) (Kelt.)
geneesmiddel	Voorwerp: geneesmiddel
vlechtwerk	Voorwerp: gevlochten gebruiksvoorwerp (vlechtwerk)
huisraad	Voorwerp: huisraad
ladder	Voorwerp: ladder
Áradach	Voorwerp: ladder: term: <i>árad</i> : <i>áradach</i> ('van een ladder voorzien') (offerketel) (Kelt.)
lapjes	Voorwerp: lapje (van stof)
Gezichtsmaskers	Voorwerp: masker (gezichtsmasker)
maskers [voorafgegaan door een spatie]	Voorwerp: masker (gezichtsmasker)
hertenmaskers	Voorwerp: masker, dieren-: hertenmasker
molenstenen	Voorwerp: molensteen
ploegschaar	Voorwerp: ploeg
Teathúr mac Cécht	Voorwerp: ploeg: term: <i>cécht</i> : <i>cécht</i> (gen.), <i>mac</i> ('zoon van de ploegschaar') (god) (Kelt.)
verdikking (<i>caṣāla</i>)	Voorwerp: ring: term: <i>caṣāla</i> ('houten ring') (Ind.)
sikkel	Voorwerp: sikkel
sleutels	Voorwerp: sleutel
nagelen	Voorwerp: spijker (nagel, pin)
tafel	Voorwerp: tafel
giftig	Voorwerp: vergif (vergiftigen, giftig)
last laat	Voorwerp: vracht (lading, last)
vuren	Vuur
vuur	Vuur
vuur van Brigit	Vuur: 1. naam: 'Brigits vuur' (Chr.)
brandstapels	Vuur: 2. type: brandstapel(vuur)
fakkels	Vuur: 2. type: fakkel
aangestoken in Uisnech	Vuur: 2. type: haard(vuur), stam-: Uisnech, - van (Ierl.)
heilige vuur	Vuur: 2. type: heilig ~ (cultusvuur)
vuren ontstoken	Vuur: 2. type: jaarvuur, zomer-
betekenis van Beltene	Vuur: 3. term: <i>tene</i> , <i>bel-</i> ('schitterend ~') (feest) (Kelt.)
steken.'	Vuur: 4. asp.: branden
aangestoken	Vuur: 4. asp.: branden
in brand	Vuur: 4. asp.: branden

verbrand	Vuur: 4. asp.: branden
branden	Vuur: 4. asp.: branden
ontstoken	Vuur: 4. asp.: branden
doven	Vuur: 4. asp.: doven
gedoofd	Vuur: 4. asp.: doven
merkt	Waarneming
waargenomen	Waarneming
waarnemingen	Waarneming
gehoord	Waarneming: 1. horen
hoort hij iemand	Waarneming: 1. horen
vogelgezang van Linn Sailech horen	Waarneming: 1. horen
in heel Ierland te horen	Waarneming: 1. horen
gezien hebben	Waarneming: 2. zien
gezien.	Waarneming: 2. zien
zien vermolmen	Waarneming: 2. zien
alziendheid	Waarneming: 2. zien: alziendheid
die alles ziet	Waarneming: 2. zien: alziendheid
aflezen	Waarneming: 2. zien: beschouwing
beschouwing	Waarneming: 2. zien: beschouwing
inzicht	Waarneming: 2. zien: inzicht
om na te gaan	Waarneming: 2. zien: letten op: spionage (bespieden)
spioneren	Waarneming: 2. zien: letten op: spionage (bespieden)
zijn oog openen	Waarneming: 2. zien: ogen openen
één oog gesloten houdt	Waarneming: 2. zien: ogen sluiten
invalshoek	Waarneming: 2. zien: perspectief
druïden in IE perspectief	Waarneming: 2. zien: perspectief, cultuur-historisch
strak aankeek	Waarneming: 2. zien: staren (strak aankijken)
aanraakt	Waarneming: 3. voelen: aanraking
aanraking	Waarneming: 3. voelen: aanraking
contact met een dierenhuid	Waarneming: 3. voelen: aanraking
wagen	Wagen
wagen van de koning	Wagen: 2. type: koningswagen (koninklijke koets)
wagen van de juiste	Wagen: 2. type: koningswagen (koninklijke koets)
strijdwagen	Wagen: 2. type: strijdwagen
wagen met paarden	Wagen: 2. type: wagenspan (paard en wagen)
wapens	Wapen
dolk	Wapen: dolk
pijlen	Wapen: pijl
slinger	Wapen: slinger
speer	Wapen: speer
speer van Lug	Wapen: speer van Lug (Kelt.)
Tlachtga	Wapen: speer: term: <i>gae: ga, tlacht-</i> ('aardspeer') (godin-druïde/heuvel) (Kelt.)
wapenrusting	Wapen: wapenrusting
zwaard	Wapen: zwaard
zwaard van Nuadu	Wapen: zwaard van Nuadu (Kelt.)
water [+ spatie]	Water
wateren	Wateren
kabbelen van bronnen	Wateren: bron
water van een bron	Wateren: bron
bronheiligheid	Wateren: bron
hun bronnen	Wateren: bron
uit een bron	Wateren: bron
bron en rivier	Wateren: bron
bron van de Rhône	Wateren: bron
toevoerkanaal	Wateren: kanaal (vaart, gracht)
het meer	Wateren: meer (vijver, poel, plas)

de meren	Wateren: meer (vijver, poel, plas)
visvijver	Wateren: meer (vijver, poel, plas)
oceaan	Wateren: oceaan
zee in	Wateren: oceaan
zeeën	Wateren: oceaan
zee,	Wateren: oceaan
zee;	Wateren: oceaan
zee'	Wateren: oceaan
Okeanos	Wateren: oceaan die de aarde omgeeft: 'Oceanus' = gr. 'Okeanos' (Ὠκεανός) (Gr.)
'Tethra's vlakte' (<i>Mag Tethrai</i>)	Wateren: oceaan: 'Mag Tethrai' ('Tethra's vlakte') (kenning) (Kelt.)
onder de zeespiegel	Wateren: oceaan: onderzeese wereld
rivier	Wateren: rivier (beek, stroom)
monding	Wateren: rivier: riviermonding (estuarium)
behoefden	Welzijn en ziekte: behoefte
gebrek	Welzijn en ziekte: behoefte
armen	Welzijn en ziekte: behoefte: armoede (arm persoon)
dorsten	Welzijn en ziekte: behoefte: dorst
honger	Welzijn en ziekte: behoefte: honger (hongersnood)
hongersnood	Welzijn en ziekte: behoefte: honger (hongersnood)
geestelijk niet meer in staat	Welzijn en ziekte: gebrek, geestelijk
gevaar	Welzijn en ziekte: gevaar (risiko)
gevaren	Welzijn en ziekte: gevaar (risiko)
gezond	Welzijn en ziekte: gezondheid (welstand)
gelukbrengend	Welzijn en ziekte: heil (geluk, voorspoed, zegen)
gelukkige	Welzijn en ziekte: heil (geluk, voorspoed, zegen)
heil [+ spatie]	Welzijn en ziekte: heil (geluk, voorspoed, zegen)
zegen	Welzijn en ziekte: heil (geluk, voorspoed, zegen)
koningsheil	Welzijn en ziekte: heil, konings-
lang leven	Welzijn en ziekte: lang leven
langer leven	Welzijn en ziekte: lang leven
couvade of mannenkraambed	Welzijn en ziekte: lijden: kraambed, mannen- (couvade-syndroom)
zwangerschapspijnen	Welzijn en ziekte: lijden: kraambed, vrouwen- (barensweeën)
misoogst	Welzijn en ziekte: misoogst
oogsten vielen tegen	Welzijn en ziekte: misoogst
ongeluk	Welzijn en ziekte: onheil
niets groeide	Welzijn en ziekte: onvruchtbaarheid (alg.)
onvruchtbaar	Welzijn en ziekte: onvruchtbaarheid (alg.)
omdat de vruchtbaarheid in het land	Welzijn en ziekte: onvruchtbaarheid (alg.)
weinig koren en eikels in het land	Welzijn en ziekte: onvruchtbaarheid (alg.)
boerenwelstand	Welzijn en ziekte: rijkdom
rijkdom	Welzijn en ziekte: rijkdom
rijke [voorafgegaan door een spatie]	Welzijn en ziekte: rijkdom
aardzegen	Welzijn en ziekte: rijkdom der aarde
eiken vruchten dragen	Welzijn en ziekte: rijkdom der aarde
goede oogst	Welzijn en ziekte: rijkdom der aarde
verbonden met een goede	Welzijn en ziekte: rijkdom der aarde
lagen de eikels voor de varkens	Welzijn en ziekte: rijkdom der aarde
oogst is overvloedig	Welzijn en ziekte: rijkdom der aarde
rijkdom der aarde	Welzijn en ziekte: rijkdom der aarde
rijke oogst	Welzijn en ziekte: rijkdom der aarde
vruchtbaarheid van de aarde	Welzijn en ziekte: rijkdom der aarde
vruchtbaarheid van het land	Welzijn en ziekte: rijkdom der aarde
vruchtbaarheid van land en vee	Welzijn en ziekte: rijkdom der aarde
bodem bevatte ook schatten	Welzijn en ziekte: rijkdom der bergen (bodemschatten)

schatten gaan op beide typen terug	Welzijn en ziekte: rijkdom der bergen (bodemschatten)
rijke visvangst	Welzijn en ziekte: rijkdom der zee (goede visvangst)
en zeeën vol vis zitten	Welzijn en ziekte: rijkdom der zee (goede visvangst)
van het land en de veestapel	Welzijn en ziekte: rijkdom van de veestapel
vruchtbaarheid van land en vee	Welzijn en ziekte: rijkdom van de veestapel
goudschat	Welzijn en ziekte: rijkdom: kostbaarheid (schat)
schatten	Welzijn en ziekte: rijkdom: kostbaarheid (schat)
overvloed	Welzijn en ziekte: rijkdom: overvloed (gedijen)
koeien gaven geen melk	Welzijn en ziekte: uitval van de melkproductie bij koeien
gewond	Welzijn en ziekte: verwonding (wond, gewond)
vruchtbaar en	Welzijn en ziekte: vruchtbaarheid (viriliteit)
<i>Fergus</i> betekent bovendien 'man van	Welzijn en ziekte: vruchtbaarheid: term: <i>gus, fer-</i> ('(man van viriliteit') (held) (Kelt.)
ziek	Welzijn en ziekte: ziekte (zieke)
kennen geen ziekte	Welzijn en ziekte: ziekte, zonder
besmettelijke	Welzijn en ziekte: ziekte: besmettelijke - (epidemie)
Serglige Con Culainn	Welzijn en ziekte: ziekte: term: <i>Serglige Con Culainn</i> ('de slopende ziekte van Cúchulainn') (lit.) (Kelt.)
vee naar de vuren met het oog	Welzijn en ziekte: ziekte: veeziekte
veeziekten	Welzijn en ziekte: ziekte: veeziekte
activiteit	Werkzaamheid
handelende	Werkzaamheid
werkzaamheden	Werkzaamheid
aangezet	Werkzaamheid: aanzetten
bevorderd	Werkzaamheid: aanzetten
bevordering	Werkzaamheid: aanzetten
in beroering brengen	Werkzaamheid: aanzetten
kwam niet alleen voort uit	Werkzaamheid: aanzetten
opgewekt	Werkzaamheid: aanzetten
veroorzaakt	Werkzaamheid: aanzetten
zorgt ervoor dat	Werkzaamheid: aanzetten
maatregelen	Werkzaamheid: actie
werkzaamheid van de Britse druiden	Werkzaamheid: activiteit (i.t.t. passiviteit)
bedekten	Werkzaamheid: bedekken
verbreiden een tovernevel om zich heen	Werkzaamheid: bedekken: omgeven (omvatten, omhelzen)
Verder bewijst hij zich in een wedstrijd	Werkzaamheid: beproeven: bekwaamheidsproef
bereiden	Werkzaamheid: bereiden
bereidt	Werkzaamheid: bereiden
gekookt	Werkzaamheid: bereiden: koken (brouwen)
hinkt	Werkzaamheid: bewegen: hinken
sprong	Werkzaamheid: bewegen: springen (opspringen)
blijft het land	Werkzaamheid: bewegen: stilstaan (tot stilstand komen, tot staan brengen, stagneren) (trans. en intrans.)
blijft de vrouw een lelijke heks	Werkzaamheid: bewegen: stilstaan (tot stilstand komen, tot staan brengen, stagneren) (trans. en intrans.)
stuiptrekkingen	Werkzaamheid: bewegen: stuiptrekking
liep	Werkzaamheid: bewegen: voortgaan
loopt als	Werkzaamheid: bewegen: voortgaan
zich had gehaast	Werkzaamheid: bewegen: voortsnelen
uiteengingen	Werkzaamheid: bewegen: wijken (opzijaan, uiteengaan)
bevestigd	Werkzaamheid: binden: bevestigen
bevestiging	Werkzaamheid: binden: bevestigen
nagelen	Werkzaamheid: binden: bevestigen
spijkerde	Werkzaamheid: binden: bevestigen
houdt met zijn voorpoten twee dode	Werkzaamheid: binden: vasthouden (lett. en fig.)
breekt [voorafgegaan door een spatie]	Werkzaamheid: breken
breekt deze	Werkzaamheid: breken

buiging, gewelf	Werkzaamheid: buigen
een buiging maken	Werkzaamheid: buigen
<i>Crom</i>	Werkzaamheid: buigen: term: <i>crom cruach</i> ('kromme van de grafheuvel') (god) (Kelt.)
skt. <i>nam</i> 'een buiging maken'	Werkzaamheid: buigen: term: <i>nam</i> (Ind.)
jongensdaden	Werkzaamheid: daad, helden-
Macgnimartha Find ('De jongensdaden	Werkzaamheid: daad, helden-: term: <i>gnimrad</i> (pl. tantum): <i>Macgnimartha Find</i> ('De jongensdaden van Find') (lit.) (Kelt.)
onderneming	Werkzaamheid: daad: onderneming
dragen van amuletten	Werkzaamheid: dragen (v. voorwerpen op het lichaam)
aan de hals gedragen	Werkzaamheid: dragen (v. voorwerpen op het lichaam)
dragen typische	Werkzaamheid: dragen (v. voorwerpen op het lichaam)
broekdragers	Werkzaamheid: dragen (v. voorwerpen op het lichaam)
manteldrager	Werkzaamheid: dragen (v. voorwerpen op het lichaam)
economisch	Werkzaamheid: ec. ~
bewerkt	Werkzaamheid: ec. -: bewerken (cultiveren)
rooit	Werkzaamheid: ec. -: bosbouw: rooien (kappen van bos)
jacht	Werkzaamheid: ec. -: jacht
jagende	Werkzaamheid: ec. -: jacht
agraris	Werkzaamheid: ec. -: landbouw (akkerbouw, agraris)
gewas verbouwende	Werkzaamheid: ec. -: landbouw (akkerbouw, agraris)
landbouw	Werkzaamheid: ec. -: landbouw (akkerbouw, agraris)
melken	Werkzaamheid: ec. -: melken
oogst [voorafgegaan door een spatie]	Werkzaamheid: ec. -: oogst (opbrengst)
ploegen	Werkzaamheid: ec. -: ploegen
Amaethon	Werkzaamheid: ec. -: ploegen: term: <i>amaethon</i> (nom. ag.) (sagenfig. -god)
teelt	Werkzaamheid: ec. -: veeteelt
veeteelt	Werkzaamheid: ec. -: veeteelt
visvangst	Werkzaamheid: ec. -: visserij (visvangst)
zaai	Werkzaamheid: ec. -: zaaien
gieten	Werkzaamheid: gieten
IE * <i>gheu-</i> 'gieten'	Werkzaamheid: gieten: term: <i>gheu-</i> * (IE)
hangen de afgeslagen hoofden aan	Werkzaamheid: hangen (ophangen) (transit.)
hulp	Werkzaamheid: helpen
verhinderden	Werkzaamheid: hinderen
voorkoming	Werkzaamheid: hinderen
gekozen	Werkzaamheid: kiezen (uitverkiezing, keuze, kiezer)
last laat vallen	Werkzaamheid: kiezen door het lot (een toevallige gebeurtenis)
kozen de beste ambachtslieden	Werkzaamheid: kiezen van een ambachtsman
keuze van deze hoogste autoriteit	Werkzaamheid: kiezen van een priester
last laat vallen (meestal met opzet)	Werkzaamheid: kiezen van een slachtoffer
bevoorrechte	Werkzaamheid: kiezen: uitverkoren (bevoorrecht, geprivilegeerd)
afgodsbeelden wil neerhalen	Werkzaamheid: klieven
gereten	Werkzaamheid: klieven
gespleten	Werkzaamheid: klieven
scheurden	Werkzaamheid: klieven
sloeg de held de steen in stukken	Werkzaamheid: klieven
heilige naaldboom om te hakken	Werkzaamheid: klieven: vellen (omhakken) (van bomen)
vellen van heilige bomen	Werkzaamheid: klieven: vellen (omhakken) (van bomen)
genegeerd	Werkzaamheid: mijden: negeren (geen aandacht schenken aan)
deze valt	Werkzaamheid: neervallen
die daarin lagen	Werkzaamheid: neervallen
gevallen	Werkzaamheid: neervallen
ingestort	Werkzaamheid: neervallen
instorten	Werkzaamheid: neervallen
laten zinken	Werkzaamheid: neervallen

neervalt	Werkzaamheid: neervallen
uit de hemel stort	Werkzaamheid: neervallen
zakte ze in elkaar	Werkzaamheid: neervallen
geheugen op peil gehouden	Werkzaamheid: oefening (training)
in stand bleef	Werkzaamheid: onderhouden
onderhouden	Werkzaamheid: onderhouden
vasthouden	Werkzaamheid: onderhouden
bewaard	Werkzaamheid: onderhouden: bewaren (opslaan, op voorraad houden)
bewaren	Werkzaamheid: onderhouden: bewaren (opslaan, op voorraad houden)
vereeuwigen	Werkzaamheid: onderhouden: conserveren (blijvend bewaren, vereeuwigen)
open [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Werkzaamheid: openen (open zijn)
open.	Werkzaamheid: openen (open zijn)
openen	Werkzaamheid: openen (open zijn)
deuropening	Werkzaamheid: openen (open zijn)
af te sluiten	Werkzaamheid: opheffen
door Cúchulainn opgeheven	Werkzaamheid: opheffen
doorbreekt	Werkzaamheid: opheffen
opgaven	Werkzaamheid: opheffen
gelegd wordt	Werkzaamheid: plaatsens: neerzetten (neerleggen, opstellen)
neergelegd	Werkzaamheid: plaatsens: neerzetten (neerleggen, opstellen)
leggen op	Werkzaamheid: plaatsens: neerzetten (neerleggen, opstellen)
vernieuwd worden	Werkzaamheid: repareren (herstellen, vernieuwen)
gesloten	Werkzaamheid: sluiten (dicht doen, gesloten zijn)
af te snijden	Werkzaamheid: snijden
sneden	Werkzaamheid: snijden
sportief	Werkzaamheid: sport
uitgestoken	Werkzaamheid: steken (stoten, inslaan)
karakter droegen	Werkzaamheid: steunen (onder-, - op; dragen van zaken (niet op het lichaam) en personen, lett. en fig.)
Búadach) draagt	Werkzaamheid: steunen (onder-, - op; dragen van zaken (niet op het lichaam) en personen, lett. en fig.)
vruchten dragen	Werkzaamheid: steunen (onder-, - op; dragen van zaken (niet op het lichaam) en personen, lett. en fig.)
dragen niet alleen	Werkzaamheid: steunen (onder-, - op; dragen van zaken (niet op het lichaam) en personen, lett. en fig.)
namen dragen	Werkzaamheid: steunen (onder-, - op; dragen van zaken (niet op het lichaam) en personen, lett. en fig.)
onderbreken	Werkzaamheid: storen (onderbreken)
stroomde	Werkzaamheid: stromen (vloeien)
vloeien	Werkzaamheid: stromen (vloeien)
nodigde ze Connla uit	Werkzaamheid: uitnodiging
uitgenodigd	Werkzaamheid: uitnodiging
in het verborgene	Werkzaamheid: verbergen (zich -)
verbergen	Werkzaamheid: verbergen (zich -)
mee naar Ierland gebracht	Werkzaamheid: vervoeren (meenemen, overbrengen)
nemen hun talismannen mee	Werkzaamheid: vervoeren (meenemen, overbrengen)
overgebracht	Werkzaamheid: vervoeren (meenemen, overbrengen)
voor zich uit droegen	Werkzaamheid: vervoeren: dragen (wegdragen v. voorwerpen)
kreet <i>euoi</i> rond de tempel	Werkzaamheid: vervoeren: dragen (wegdragen v. voorwerpen)
voorbereidingen	Werkzaamheid: voorbereiden
zich werkelijk voorbereiden	Werkzaamheid: voorbereiden
gewaarschuwd	Werkzaamheid: waarschuwen
werk,	Werkzaamheid: werken
werken.	Werkzaamheid: werken

werking [voorafgegaan door een spatie]	Werkzaamheid: werking (functionering)
gooi	Werkzaamheid: zenden
op de grond geworpen	Werkzaamheid: zenden
schoten hen neer	Werkzaamheid: zenden
wierp	Werkzaamheid: zenden
verstrooid	Werkzaamheid: zenden: strooien
voedt ze Lug Lámfada op	Werkzaamheid: zorgen voor: opvoeden
juiste volgorde	Wet en orde: orde: juiste (volg)orde
geschiktheid	Wet en orde: orde: juistheid (geschiktheid, zoals het hoort)
juiste	Wet en orde: orde: juistheid (geschiktheid, zoals het hoort)
onjuist	Wet en orde: orde: juistheid: onjuistheid
Cóir anmann	Wet en orde: orde: juistheid: term: <i>cóir anmann</i> ('de geschiktheid der namen') (lit.) (Kelt.)
vervolgens	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
achtereenvolgens	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
volgende dag	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
(echte)	Wet en orde: orde: waarheid
echte [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Wet en orde: orde: waarheid
echte,	Wet en orde: orde: waarheid
Echte godenbeelden uit	Wet en orde: orde: waarheid
ware,	Wet en orde: orde: waarheid
uitzondering	Wet en orde: orde: wanorde: afwijking (uitzondering)
wereldeinde	Wet en orde: orde: wereldondergang
deze breekt, op de aarde neervalt	Wet en orde: orde: wereldondergang: instorten van de hemel
instorten van de hemel	Wet en orde: orde: wereldondergang: instorten van de hemel
recht [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Wet en orde: recht
juridisch	Wet en orde: recht
'recht'	Wet en orde: recht
goddelijk recht	Wet en orde: recht, goddelijk
goddelijke recht	Wet en orde: recht, goddelijk
<i>fas</i> [+ spatie]	Wet en orde: recht, goddelijk: term: <i>fas</i> (L/R)
recht hadden de koning hun wil kenbaar	Wet en orde: recht, spreek-
rechtmatige	Wet en orde: recht: rechtmatigheid
rechtsbijstand	Wet en orde: recht: rechtsbijstand
oi. <i>huisse</i> 'recht' (lat. <i>ius</i>)	Wet en orde: recht: term: <i>huisse</i> (oi.) (Kelt.)
oi. <i>huisse</i> 'recht' (lat. <i>ius</i>)	Wet en orde: recht: term: <i>ius</i> (L/R)
aanvaard	Wet en orde: recht: toestemming
toestemming	Wet en orde: recht: toestemming
toelieten	Wet en orde: recht: toestemming om verder te gaan
erkenning	Wet en orde: recht: toestemming: erkenning
besluiten	Wet en orde: recht: wettelijk besluit (goddelijk besluit)
koning eerst met de <i>airech</i> overleggen	Wet en orde: rechtspraak: beraadslagen (overleggen)
moest de koning eerst	Wet en orde: wet
wetgeving	Wet en orde: wet
wetten	Wet en orde: wet
afspraak	Wet en orde: wet: contract (overeenkomst, afspraak, verdrag)
wanneer hij verklaart	Wet en orde: wet: contract (overeenkomst, afspraak, verdrag)
sloot daarna vrede	Wet en orde: wet: contract: vredessluiting
vredessluiting	Wet en orde: wet: contract: vredessluiting
decreten	Wet en orde: wet: decreet
verlangt	Wet en orde: wet: voorwaarde (eis, criterium)
voorwaarden	Wet en orde: wet: voorwaarde (eis, criterium)
wetenschappelijke	Wetenschap
opgraving	Wetenschap: 1. type: archeologie (opgraving)
in dolmens gevonden	Wetenschap: 1. type: archeologie: bodemvondst

schedels gevonden	Wetenschap: 1. type: archeologie: bodemvondst
schedels uit het Mesolithicum	Wetenschap: 1. type: archeologie: bodemvondst
vondsten	Wetenschap: 1. type: archeologie: bodemvondst
vrouw gevonden	Wetenschap: 1. type: archeologie: bodemvondst
Op verschillende plaatsen	Wetenschap: 1. type: archeologie: vindplaats
vindplaatsen	Wetenschap: 1. type: archeologie: vindplaats
astronomie	Wetenschap: 1. type: astronomie
natuurkennis	Wetenschap: 1. type: biologie (natuurkennis, kennis der natuur)
geneeskunst	Wetenschap: 1. type: geneeskunde (geneeskunst)
geografie	Wetenschap: 1. type: geografie
evolutionistische	Wetenschap: 1. type: godsdienstwetenschap: evolutionistische methode (op grond van de veranderingen in de loop der tijd (vergelijking archeologie en literatuur))
natuurmythologische	Wetenschap: 1. type: godsdienstwetenschap: natuurmythologische methode
etymologie	Wetenschap: 1. type: taalkunde: etymologie
verwant aan skt. <i>hotr</i>	Wetenschap: 1. type: taalkunde: etymologie
verwantschappen:	Wetenschap: 1. type: taalkunde: etymologie
Verwant en duiden	Wetenschap: 1. type: taalkunde: etymologie
verwante kymr. <i>gwawd</i>	Wetenschap: 1. type: taalkunde: etymologie
verwant aan <i>Veleda</i>	Wetenschap: 1. type: taalkunde: etymologie
volksetymologische	Wetenschap: 1. type: taalkunde: etymologie, volks-
ontleend	Wetenschap: 1. type: taalkunde: ontlening (leenwoord)
suffix	Wetenschap: 1. type: taalkunde: suffix
vrije kunsten	Wetenschap: 1. type: vrije kunsten (<i>septem artes liberales</i>)
<i>studia laudabilium doctinarum</i>	Wetenschap: 1. type: vrije kunsten: term: <i>doctrinae laudabiles</i> (Ammianus Marcellinus) (L/R)
lessen	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs
onderricht	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs
onderwees	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs
onderwezen	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs
onderwijs	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs
opleiding	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs
zich bij te scholen	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs
Tecosca Cormaic ('Het onderricht van	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs: term: <i>tecosc: Tecosca Cormaic</i> ('het onderricht van Cormac') (lit.) (Kelt.)
onderzoek	Wetenschap: 2. asp.: onderzoek
voorzien i.v.m.	Wetenschap: 2. asp.: onderzoek: voorzien (door berekening voorspellen)
hoogontwikkelde	Wetenschap: 2. asp.: studie (leren, lezen, geleerdheid)
leerde	Wetenschap: 2. asp.: studie (leren, lezen, geleerdheid)
leert [voorafgegaan door een spatie]	Wetenschap: 2. asp.: studie (leren, lezen, geleerdheid)
leren	Wetenschap: 2. asp.: studie (leren, lezen, geleerdheid)
lezen	Wetenschap: 2. asp.: studie (leren, lezen, geleerdheid)
studeren	Wetenschap: 2. asp.: studie (leren, lezen, geleerdheid)
uit het hoofd	Wetenschap: 2. asp.: studie: uit het hoofd leren
uit hun hoofd	Wetenschap: 2. asp.: studie: uit het hoofd leren
land weer vruchtbaar en bloeit de aarde	Wisseling
van het symbool van de stier veranderde	Wisseling: 1. alg. type: betekenisverandering
kreeg in het Neolithicum een nieuwe	Wisseling: 1. alg. type: betekenisverandering
verschuiving van de verschillende	Wisseling: 1. alg. type: functiewisseling (m.b.t. werkzaamheden)
nieuwe naam voor <i>vates</i> , nl. oi. <i>fili</i>	Wisseling: 1. alg. type: naamsverandering (titelverandering)
inwisselbaar	Wisseling: 1. alg. type: omkeerbaarheid (inwisselbaarheid; rollen kunnen van plaats verwisseld worden zonder gevolgen)
overgenomen	Wisseling: 1. alg. type: overdracht <u>van kennis: overnemen (kopiëren van gegevens)</u>
overgaan	Wisseling: 1. alg. type: overgang

opvolgers de macht zou	Wisseling: 1. alg. type: politieke machtsverandering
verheven	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verheffing
afgezet	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verlaging (degradatie, onttroning, aftreden, afzetten)
aftreden	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verlaging (degradatie, onttroning, aftreden, afzetten)
ging hij ten onder	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verlaging (degradatie, onttroning, aftreden, afzetten)
het veld ruimen	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verlaging (degradatie, onttroning, aftreden, afzetten)
koningschap na zeven jaar opgeven	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verlaging (degradatie, onttroning, aftreden, afzetten)
koningschap opgeven	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verlaging (degradatie, onttroning, aftreden, afzetten)
moest de heerschappij afstaan	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verlaging (degradatie, onttroning, aftreden, afzetten)
moest zijn macht opgeven	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verlaging (degradatie, onttroning, aftreden, afzetten)
waren niet meer dan waarzeggers en	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verlaging (degradatie, onttroning, aftreden, afzetten)
bekering	Wisseling: 3. religieuze verandering: <u>bekering</u>
heiligenbeelden bij de boom geplaatst	Wisseling: 3. religieuze verandering: bekering, methode van: plaatsen van heiligenbeelden bij (heidens-heilige) bomen door de kerk (Chr.)
Gekerstende	Wisseling: 3. religieuze verandering: bekering: kerstening (Chr.)
kerstening	Wisseling: 3. religieuze verandering: bekering: kerstening (Chr.)
uit een diergestalte zouden hebben	Wisseling: 3. religieuze verandering: ontwikkeling van theriomorfe naar antropomorfe goden (vorm van evolutionisme)
Christendom zich uitbreidde	Wisseling: 3. religieuze verandering: overnemen van vreemde religieuze elementen: <u>invoering van een nieuwe religie</u>
versmelting van de Gallische variant	Wisseling: 3. religieuze verandering: overnemen van vreemde religieuze elementen: <u>syncretisme</u> (overnemen en samengaan van vreemde religieuze elementen)
gedemoniseerd	Wisseling: 5. act.: wijzigen: demonisering
en regen	Wolk en regen: regen
zon'	Zon
zon,	Zon
zon [+ spatie]	Zon
zon(Zon
zon.	Zon
zons	Zon
zonne	Zon
gepersonifieerd door de driekoppige	Zon: 'Geryon' (Gr.)
Ceathúr mac Gréine	Zon: term: <i>grían: gréine</i> (gen.), <i>mac</i> ('zoon van de zon') (god) (Kelt.)
zon ondergaat	Zon: zonsondergang
zonsondergang	Zon: zonsondergang
zonsopgang	Zon: zonsopgang